

Fiți amabil, cât este ceasul?

CÎND
VA BATE
GONGUL...

● Mașinăria cea mai răspîdită a timpului ● Ora exactă a codului genetic ● Trăim într-un orologiu enorm ●

(Urmare din pag. 1)

I-ar fi imposibil să trăiască în aceeași cameră cu un ceas de asemenea dimensiuni care bate exact, de zeci de ani, și care nu are voie să se oprească niciodată pentru că ar interveni perturbarea în calculul exact al timpului nostru suprem. Magda Stavinschi și sotiul ei Victor Stavinschi fac de gardă la acest telefon public al orei noastre exacte și privesc cu schimburi pe cer prin lunetele albastre ale legăturii noastre ombilicale cu universul ca să stabilească ora exactă după mersul stelelor. Cu toate acestea ora exactă nu e o problemă de familie. E, dimpotrivă, o problemă socială acută. Fiecare om vrea să știe cât e ceasul. Indiferent de pregătirea sa. Fiecare om ridică privirea spre cer și se întreabă cel puțin de trei ori pe zi cât e ceasul. Și ceasul a devenit cu timpul cea mai răspîdită mașină a lumii moderne, înaintea mașinilor cu aburi, a mașinilor electrice, de uz casnic, a motoarelor în doi timpi sau în patru timpi, înaintea mașinilor de bărbierit sau a aparatelor de zbor. În antichitate „ceasurile” mergeau cu nisip, cu apă, cu lapte, mergeau după soare, după lună, după vînt, după stele, în evul mediu conform unor principii mecanice din ce în ce mai sofisticate, în anii noștri ceasurile merg cu baterii, cu pile electronice, cu pile de uraniu, cu tranzistori care seamănă frapant cu ciliile vibratili văzuți prin microscop. A fost o vreme în care posesorul unui ceas era un privilegiat. Acum ceasuri se vind la fiecare colț de stradă. (Uneori prin contrabandă, e adevărat). A fost o vreme în care părinții le cumpărau copiilor ceasuri de mină de jucărie cu arătătoare și cadrane simulate. Acum copiii poartă ceasuri adevărate, ceasuri cu baterii extrem de ieftine. Ceasul nu mai este un obiect de lux deși în nomenclatorul Comitetului de stat pentru prețuri a rămas considerat un obiect de lux! O busolă în oceanul timpului. Întreținerea ceasului fabrică la ora aceasta orologii de mină cu baterii, deci după ultimele depeșe ale tehnicii, este întreținerea de mecanică fină din București. O întreținere etalon, o întreținere care seamănă cu o farmacie și în care se lucrează sub lupă, într-o atmosferă în care firul de praf este un accident și în care aerul condiționat și temperatura constantă, de seară, se păstrează egale fie că e vorba de patruzeci de grade la umbră sau de minus treizeci de grade la lumina zăpezilor. (Ștefan Blaier, șeful secției de orologerie industrială, nu vrea să spună că am putea face concurență, de la prima șarjă de ceasuri electronice, firmelor elvețiene sau japoneze dar stie că prin perseverență și experiență cîștigată pentru producția de ceasuri de mină poate fi ideală pentru orologiile industriale pe care le producem și care sînt căutate pe mapamond. În acest fel, ceasornicarii de la Întreținerea de mecanică fină din București se învecinează din ce în ce mai ambițioși cu ceasornicarii elvețieni.)

Un om rămas fără ceas din întimplare, din grabă, dintr-o defecțiune e mai derutat decît dacă ar nimeri singur, legat la ochi, într-o intersecție aglomerată. În orice caz senzația de disconfort, de teamă în fața neantului unui cadran de ceas fără arătătoare, senzația de incertitudine și debusolare seamănă cu o tortură psihologică. Pentru că sîntem legați de cronometrele timpului nostru cel de toate zilele (dar și de toate nopțile) din cauza accelerației lumii moderne. De aceea apar tot mai multe ceasuri la colțuri de stradă, pe coridoarele instituțiilor, în birouri și la ghișee, în scuaruri publice, în stații de metrou, în magazine universale, în gări, în aeroporturi, pretutindeni unde se intersectează drumurile oamenilor. Societatea tine să atragă mereu atenția asupra timpului în care trăim. Pentru că de cele mai multe ori cel mai greu lucru este să fi conștient de timpul pe care îl trăiești. Ceasul de la universitate e un punct de reper celebru care poate fi sentimental. Ceasul de pe peronul Gării de Nord ține de mersul trenurilor care, la rîndul său, e un orar per-

fect scîndat în timp, un ceas al călătorilor noastre de serviciu, al deplasărilor pe teren, al drumurilor de agrement, de vacanță, al grijilor și al speranțelor. Ghișeele din Gara de Nord funcționează non stop. Adică 24 de ore din 24! Cele din clădirea monumentală a poștei funcționează după un orar care trebuie respectat și care corespunde unei zile luminate. Audiențele pentru instalarea unui post telefonic se dau între anumite ore. Pe cererea de rezolvare a spațiului nostru locativ scrie „Urgent”. La restaurantul expres din blocul Central se mîncă repede și în picioare, în cîteva minute. La chemarea unui telefon, ambulanța cu numărul 23-B-1839 se deplasează rapid pentru un infarct miocardic, o embolie, o congestie cerebrală. O știre de ultimă oră a agenției noastre de presă se comunică în cîteva minute prin telex, pînă la antipod. Un avion Rombac fabricat la Întreținerea din Băneasa scurtează distanța dintre New York, făcută cu vaporul, de la două săptămîni la cîteva ore. Librăriile sînt pline de agende de lucru, de calendare. La intersecții pilpile semnalelor colorate ale semafoarelor în fața cărora oamenii devin de multe ori nerăbdători. Li se pare că timpul de respirație dintre două semnale verzi e prea lung. Ne aflăm într-o perioadă de virf a civilizației noastre care se poate numi o civilizație a nerăbdării, a grabei, a spamei de a nu pierde timpul. Oriincotro am întoarce privirea simțim pulsul grăbit al timpului în mersul trecătorilor de la șapte dimineata pe bulevard, în goana mașinilor care claxonază pentru că șoferul limuzinei din față manevrează acceleratorul prea lent, în rumoarea peroarelor Gării de Nord sau a stațiilor de autobuz, de troleibuz, de tramvai, într-o hală de uzină textilă unde războaiele lucrează în ritmurile unui ceas nebun și unde o femeie supraveghează mai multe mașini deodată, pe un stadion în care Maricica Puică încearcă să doboare recordul mondial pe distanța de cinci mii de metri, să cîștige cîteva secunde, să accelereze ritmul pașilor în lupta ei minuscule cu timpul. Trăim într-o lume în care simbolul existenței noastre este acceleratorul!

La nivelul unei singure generații rit-

acelui timp comprimat paroxistic și aberant reținem drept tonic faptul că în țara noastră, de pildă, după statisticile profesorului Vladimir Trebici, specialist de talie mondială în probleme de demografie, se nasc 1000 de copii pe zi sau faptul că se căsătoresc 1000 de tineri pe zi! Semn că la români există o propensiune fabuloasă spre căsătorie (una dintre cele mai tulburătoare din lume), spre întemeierea unei familii, a unei familii care se constituie și ea, printr-o îmbrățisare ca a emisferelor de Magdebur, într-un orologiu cosmic. Pentru că în solstițiul ei, în ora douăsprezece pe care trebuie să o împlinească fiecare cuplu la un moment dat, se află gemenele unui viitor imprezibil. Fiecare nou născut poate fi un Michelangelo, Rafael, Mozart, Beethoven, Shakespeare sau Einstein!

Statistic se nasc, prin urmare, 1000 de copii pe zi. Aceasta este valoarea supremă a unei zile din viața noastră. Celelalte valori pe care le primește timpul se pot înregistra, tot statistic, prin numărul de tractoare, excavatoare, biciclete, autoturisme, aparate de radio, aspiratoare de praf, frigider, mașini de spălat sau în numărul de tone de ciment produse într-o zi în țara noastră. Statisticile nu mai fac diferențe de timp, de timp biologic, psihologic, istoric, social etc., ele înregistrează aici doar timpul economic. Ele au devenit un fel de cronometre pentru fluxurile și refluxurile proceselor noastre tehnologice. Trăim într-un orologiu enorm. Sîntem chirași unui timp pe care încercăm să-l supunem, să-l conștrîngem, să-l investim, să-l prelucram, să-l integrăm, să-l exploatăm etc. Materia noastră primă a devenit mai mult ca oricînd timpul. Pentru că ajungînd conștienți de valoarea sa îl putem transfigura. În acest sens fiecare metaforă poetică, fiecare invenție sau descoperire înregistrată la O.S.I.M., fiecare nou baraj de hidrocentrală construit, fiecare nou bloc de locuințe dat în folosință, fiecare unealtă, fiecare mașină nouă reprezintă un mod de a da valoare timpului.

Chioșcul de ziare din intersecția de alături propune, la rîndul său, un alt cronometru al existenței care este chiar gazeta proaspăt ieșită din valțurile tipo-

unde timpul a rămas incremenit la o anumită oră, într-un anumit moment în care pictorul sau sculptorul a lăsat din mină culorile și formele dramatice ale pietrei sau bronzului. Un muzeu de artă nu e altceva decît un orologiu al clipeilor cărora artiștii le-au strigat să rămînă pentru totdeauna așa cum sînt. Priviți din cînd în cînd „Anemonele” lui Luchian de la Muzeul de artă al republicii și veți avea senzația că reprezintă cea mai bună definiție pentru celebra expresie: clipă, stai! Acolo, în acest tablou, în această pinză e un orologiu care a stat într-adevăr. Valoarea acelei clipe însă se confruntă cu eternitatea. De fapt, ce altceva au încercat să facă toți meșterii care au propus lumii de-a lungul secolelor instrumente de măsurat timpul, decît să cenzureze eternitatea, să măsoare eternitatea? O operă de artă poate conține această eternitate.

Ceea ce pare ciudat unui necunosător unui om mai puțin informat este că, paradoxal, timpul poate fi cîștigat prin miniaturizare. Este exact ce ne propune unul dintre cele mai elegante institute de cercetări pe care le-am vizitat vreodată, în plină pădure Băneasa, alături de grădina zoologică, grădina care s-a constituit într-un alt gen de orologiu, al evoluției! Este vorba de Institutul de cercetări pentru componente electronice, unde sîntem inițialiți în tainele unei lumi lili-putate de către directorul Ioan Bătrina. În ce moment al evoluției tehnicii electronice ne aflăm acum? Să facem o socoteală, ca să vă dați seama ce înseamnă timpul în acest moment al tehnicii noastre: în 1978 construim circuite electronice de 5 microni, în 1980 de 2 microni, ne-am apropiat de dimensiunile celui de drojdie de bere care are 1 micron și credem că în 1985 vom realiza elemente electronice de 0,5 microni, apropiindu-ne de mărimea unor bacterii, pentru că în 1990 să producem elemente de 0,1 microni și în perspectivă — din moment ce natura a creat viruși ca acela poliomieltic care are valori și mai mici — ne gîndim să ajungem la dimensiuni electronice de 0,01 microni, sau chiar de 0,0002 microni, ceea ce reprezintă dimensiunea unui atom ca element funcțional. Pe măsură ce creștem elemente electronice mai mici crește viteza, se micșorează consumul de materiale, de energie, se cîștigă timp dar, evident, se consumă inteligență. Schimbările în domeniul nostru sînt atît de rapide încît aproximativ la patru ani trebuie să transformăm complet fluxul tehnologic și să ne reciclăm. În meseria noastră e greu să rezisti din acest punct de vedere. Îți trebuie o mare forță fizică și psihică, o mare putere de adaptare și asimilare. De aceea, e preferabil, de cele mai multe ori, să trecem la un nou produs cu o echipă complet nouă de electroniști. Aici nu mai e loc de rutină. Iată unul din aspectele concrete ale școlii viitorului la nivelul nostru.

Tot statisticile ne atrag atenția că urmare a accelerației lumii moderne, bazată în mod special pe efectele tehnologiei, omul începe să devină prea lent. Reflexele sale nu au promptitudine, sînt lipsite de rapiditate. De aici o seamă de drame, de șocuri care pot duce la anumite dereglări. Esențial este ca omul să fie educat încă din școală la nivelul unei rate a schimbării din ce în ce mai mari. De aici și fenomene care țin de sfidarea timpului, de indiferență față de timp, de evadare din timp, de refuz a realităților în continuă schimbare sau chiar de încercare de a trage timpul înapoi. Fenomene care se pot trata sau care nu se pot trata decît tot... temporar.

În finalul acestui reportaj am încercat să-l regăsim pe cel mai vechi ceasornicar din București, pe Gheorghe Vasiliachi, a cărui ceasornicarie din spatele Muzeului de Istorie, înghesuită în fața Teatrului de comedie, îmi amintește de o imagine din filmul lui Ingmar Bergman „Fragili sălbatici”. Deasupra vitrinei, un ceas enorm, fără arătătoare, ca într-un cosmar. În vitrină, diploma cu marele premiu obținut la unul din cele mai mari concursuri de meșteri de ceasuri din lume, la Berlin, și trusa pentru meșterit ceasuri care a fost considerată acum cincizeci de ani, unică pe mapamond. Se poate spune că bărbatul acesta încă monumental din fața noastră, care a reparat ceasurile multor oameni celebri, de la regele Ferdinand, la ministrul de externe Titulescu, de la Iorga la Madgearu, de la Enescu la Luchian, este unul dintre cei mai mari meșteri ceasornicari din lume. Acum nu mai repară, de ani de zile, decît ceasuri ce reprezintă lucrări de artă în care îi place să intre „ca într-un palat”. Îi întreb ce ar recomanda unui tînar care își cumpără din primii săi bani un ceas. Rămîne puțin pe gînduri, apoi scurt și precis: să-și facă din timp un aliat nu un dușman.

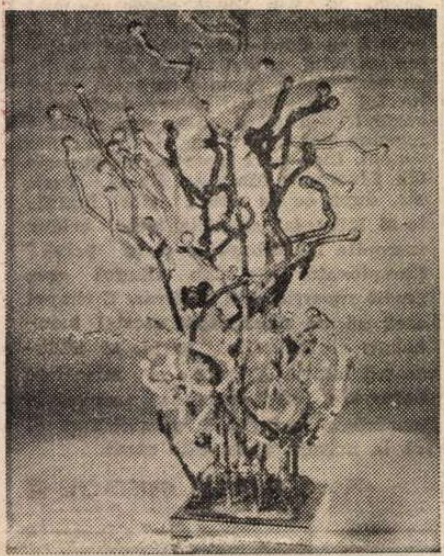
P.S. Am scris acest reportaj cu intenția de a supune meditației cititorilor faptul că în acest moment al istoriei timpul are altă valoare decît în urmă cu zece ani sau cinci ani și că astăzi nimeni nu-și mai poate permite să încheie „o pace separată” cu timpul, ca să se simtă protejat de schimbări, nimeni nu poate obține „imunitate diplomatică” în raport cu timpul care ne obligă mai mult ca oricînd să trăim într-o stare de revoluție permanentă față de noi înșine.

Timpul ca ritm interior

mul vieții noastre a crescut de zece ori față de ritmul în care își desfășurau viața părinții noștri. Profesorul universitar doctor Vladimir Trebici ia ca punct de reper faptul că primele fosile umane datează de un milion de ani și transcrie această evoluție în parametrii unui maraton pe distanța de o sută de kilometri. Concluzia este că tot ceea ce am realizat noi ca progres și civilizație am întîlni abia pe ultimii cinci metri pentru că pe ultimii doi metri să intrăm în era modernă iar pe ultimii centimetri în epoca miraculosului nostru salt economic, al televiziunii, radioului, zborurilor spațiale, descoperirilor genetice etc. Am avea astfel imaginea unui cronometru care și-a ieșit brusc din mîini acum, pe ultimii pași ai maratonului. Asta ca să rămînem la nivelul imaginii sportive, atît de familiară astăzi.

Geneticianul Constantin Maximilian de la Institutul de Endocrinologie „C.I. Parhon” ne amintește că în ultimii ani am coborît și mai adînc în timp. Ceasornicul evoluției biologice al unui individ e dat mai devreme și consultat prin investigații sigure încă din anii prenatali. De altfel în lume se și discută la ora actuală dacă nu cumva ființa din perioada intrauterină nu trebuie înzestrată juridic cu statut de om! În laboratorul său doctorul Constantin Maximilian cercetează viața prenatală stabilind în ce măsură viitorul copil este sănătos sau nu din punct de vedere genetic. Și astfel, deși prin culturile sale de celule extrase din lichidul amniotic și studiate sub microscop se adîncește în timp, într-un timp necunoscut pînă acum, omul de știință face cercetare de anticipație, pentru că se ocupă, de fapt, de viitorul omului. Omul, ne spune doctorul Maximilian, este un orologiu biologic precis programat de natură pentru că în codul său genetic sînt trecute, sînt înscrise, din primele faze ale dezvoltării sale, duratele fiecărei celule, fiecărui organ. Omul, este el însuși compus din nenumărate alte orologii intime, mai mult sau mai puțin secrete, mai mult sau mai puțin cunoscute. Ceasurile noastre bat încontinuu ca o orologie cosmică. Dar nu bat niciodată la fel, nu bat în același ritm. Pentru că timpurile noastre nu sînt aceleași. De pildă, pentru unii ceasornicul vieții bate mai repede, fulgerător în raport cu al altora. Înregistrăm cazuri ciudate în care un copil nou născut trece prin toate fazele vieții, pînă la dezvoltare și senilitate, în șase luni de la ziua în care a fost înscris în registrul stării civile. Șase luni în care a parcurs toate fazele existente. Evident, astfel de cazuri sînt anormale, dar sînt. Pentru ele timpul nu poate fi același ca timpul nostru, al oamenilor care se dezvoltă normal.

Dincolo de frisonul înregistrat la auzul

Cea mai mare demnitate a unui campion este câștigarea meciului prin partide decise

● A căzut cel mai vechi record al atletismului nostru ● Femeia în postură de șofer ●

Fanatismul lui Bobby (v)

I s-a reproșat lui Fischer că ar fi câștigat campionatul mondial în anumite condiții, iar acum dorește să modifice regulamentul cu scopul de-a putea păstra mai mult timp titlul. I s-a mai reproșat scrierea adresată lui Boris Spasski la Reykjavik, unde Fischer considera că este un handicap prea mare pentru el pierderea fără joc a primei partide la care nu s-a prezentat în ziua în care trebuia să înceapă meciul, nefiind în localitate. Aceasta ar fi însemnat realizarea a 12,5 puncte din 23, în timp ce campionul ar fi trebuit să realizeze doar 12 din 24! Fischer a scris acest lucru, care mai târziu a fost răstălmăcit în defavoarea sa, uitându-se mereu, parcă voit, că Fischer demonstra handicapul „că se pierde fără joc și nu prin joc. De altfel a dovedit prin acel 2:0 cu care a fost condus initial de Spasski, că nu este handicapat psihologic nici de un debut nefavorabil.

Ultimul termen al confirmării partici-

pării în meciul pentru titlu mondial a fost dat pentru data de 1 aprilie 1975. La 31 martie salangierul a confirmat, campionul mondial nu a informat sub nici un fel pe președintele FIDE asupra intențiilor sale. S-a făcut acuzația că președintele nu ar fi așteptat suficient pentru a primi eventuala telegramă a lui Fischer. Dacă Fischer ar fi trimis la 1 aprilie o telegramă din Pasadena, ea ar fi sosit la Amsterdam, la sediul FIDE, abia pe 2 aprilie având în vedere diferența orară. Doar la 3 aprilie după ora 11, președintele a dat o declarație privind soarta meciului: conform articolului 2.3 din regulament, meciul nu mai putea avea loc. Președintele a comunicat în aceeași zi salangierului felicitându-l pentru titlul de campion mondial, ce îi revenea.

Toți aceia care l-au cunoscut bine pe Bobby Fischer, au atribuit hotărârea sa principilor vietii sale închinată dreptății și sentimentului său de recunoștință adresat șahului. Fischer considera că cea mai mare demnitate a unui campion mondial este câștigarea meciului prin partide decise și nicidecum apărarea lui printr-o eventuală egalitate, profitând de clauza favorizantă a regulamentului privind cumularea remizelor.

De la retragerea sa din luptă, Bobby nu a mai apărut în competiții. Federația internațională a încercat să-l determine să revină în viața competițională. Președintele actual al FIDE, Florencio Campomanes, a sperat că meciul anului 1975 va putea fi jucat oficial sau neofi-

cial, dar „la începutul anului 1980 am părăsit încercarea de-a îl readuce pe Robert Fischer în șah și am pus în aplicare intenția mea în altă direcție — de a deveni candidat la postul de președinte FIDE.”

R. Fischer a fost o personalitate puternică, reflectată atât prin principiile sale de viață, cât și prin stilul său de joc. În cariera sa a jucat (potrivit unei statistici aparținând marelui maestru iugoslav A. Matanovic) 731 partide de turneu (între 1955—1972) împotriva a 184 parteneri și 13 meciuri. A fost declarat câștigător în 25 turnee internaționale, de cinci ori a fost pe locul I-II. A câștigat 11 meciuri, iar două s-au încheiat cu un scor egal. Doar 13 șahiști în lume au avut scor favorabil la Bobby: Tal, Gheller, Janosevic, cu ceilalți nu s-a jucat decît o singură partidă. Între anii 1970 și 1971 Fischer a realizat 85% din partidele jucate (+86, -4, =30). Prin jocul său a dat o nouă viziune șahului apropiindu-l de artă prin frumusețile combinate, cit și de adevăratele matematice prin tehnica finalurilor. Fantezia sa, momentele sale supreme de creație șahistă, geniul său, dar mai ales fanatismul său pentru șah constituie motivația atitudinii sale ieșite din comun. Cel mai mare jucător al tuturor timpurilor s-a retras aidoma lui Paul Morphy și are acum doar vîrsta adevăratei maturități șahiste: 41 de ani...

MARGARETA MUREȘAN ■

La peluză

Așa, nu!

Uite așa și pe dincolo, mai în glumă, mai în serios, ajungem să discutăm de adevăratele, cu voluptatea nechibzuitei, și să transformăm într-un punct de interes penibilul. Fiindcă în ce alt fel putem considera P.S.-urile din josul unor interviuri cu antrenori schimbări peste noapte la două luni după încheierea campionatului și cu o lună înainte de începerea altuia? Cu ce teme mai privim spre roadele fotbalistice ale toamnei cînd perioada de transferări se încheie în august și corpul de elită colcăie în incertitudini, fugi, lipsuri la apel? Miroase a bisniță și a... obor, era să spun și nu mai zic deoarece oborul este un lucru temeinic și gospodăresc. A bilei, da, uite că între timp mi-a venit cuvîntul, s-au scos tarabele afară și negustorii își strigă clienții, îi trag de minică, uite baba nu e baba, este inadmisibil.

Pe cuvîntul meu dacă eu mai înțeleg ceva din seriozitatea oamenilor de fotbal dacă primordială grija, pregătirea riguroasă a unei campanii toamne-primăvară, care cere știință, competență, organizare, efort, timp, foarte mult timp, este privită cu mentalitate de precupeț. Colegii mei care s-au întors de la Campionatul european au adus cu ei ziarele sportive ale continentului, care, pe pagini întregi, în chenare ordonate și limpezi, dau loturile echipelor cu noii antrenori și achizițiile de jucători imediat după terminarea campionatelor. Noi abia acum publicăm regulamentul de transferări care nu este suficient de lung ca să fie complet și este insuficient de scurt ca să fie clar. Un regulament de transferări n-ar trebui, după opinia mea, să depășească opt-zece puncte formulate concis și limpede, principiile generale.

O vară de tranzacții în loc de o vară a muncii. Nu e o treabă serioasă. Un regulament stufos și înecălit ascunde lipsa fermității. Stăm și citim, oameni alfel seriosi, tot felul de năbîbii despre cutare care nu mai pleacă la Iași și a cerut transferul la Galați, despre iesulescu care dă un interviu gata-gata de a fi luat în serios și îndrăgit la o echipă ca a doua zi, dacă nu chiar în ziua aceea, să aflăm că iesulescu nu mai este acolo unde părea că va rămîne în vecii vecilor — ci aiurea... Unde ne aflăm, zău așa?... Dumneavoastră vă dați seama cit de ridicole sînt toate astea? De penibilul situației? Miine-poimîne începem să ne lamentăm de jocurile anoste, confuze, de lipsa de pregătire temeinică a jucătorilor uitînd că în vara muncii noi am alergat după cai-verzi-pe-pereti și ne-am furat căciuliile. Dăm vina pe campionat de parcă el, campionatul ăsta, ar fi un lucru în sine, un dat divin, o pogorie naturală, nicidecum o organizare umană, condusă, controlată, gîndită sau ar trebui să fie gîndită cu răspundere și pricepere. Nivelul campionatului nu reflectă atît talentul jucătorilor cît înălțimea lui organizatorică. Vezi discrepanța între tehnicitatea fiecărui jucător în parte și nivelul general al jocurilor din campionat. Este de neconceput cum elanul nostru de nteles de a merge la campionatul mondial de fotbal sau de a fi în sfîrșit prezenți într-o finală europeană este bîlmăjit de talmeș-balmeșul rocadelor dintre care cele mai multe n-au nici un chichirez, pentru că nu vreau să cred că cineva poate pretinde în mod serios că un antrenor care a avut la îndemînă de-a lungul timpului loturi solide, mai trainice decît al lui acum, și n-a făcut nimic sau mai nimic altundeva, prin aducerea lui la echipă cu două-trei săptămîni înainte de startul lui, numai pentru că este din alt oraș, poate garanta calitatea unei lucrări pe care, chiar dacă ar fi capabil s-o facă n-ar mai putea-o termina deoarece nu i-o permite timpul. Cum poți lupta pe stadioanele din Liverpool, Madrid, Roma, Paris etc. după ce cu cîteva zile înainte te-ai înfruntat cu niște biete echipe incropite la întimplare și în pripă? Campionatul este slab fiindcă este gîndit superficial și arbitrar. E timpul cred să se pună capăt acestei harababuri și federația, în loc să nădușească întocmind tabele și mizgîlind paragrafe, să purceadă imediat la urmărirea seriozității pregătirii. Și să ia măsuri, unde este cazul.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica șoselei

Ce ți-e și cu mașinile astea!

Este un lucru cert că emanciparea femeii în țara noastră, ridicarea ei la rolul pe care îl merită pe deplin în societate, punerea în valoare a numeroaselor ei calități, talente, cuprind și un aspect deosebit de important, dar mai puțin cunoscut și mai ales remarcant de marele public. Este vorba despre femeia în postură de șofer. Anii care au trecut de pe vremea cînd numărul femeilor șoferi a crescut de la cîteva sute, la mai multe sute de mii ne-au arătat, ne-au convins, de marile atuuri ale reprezentanților sexului frumos la volan.

Răbdătoare, în cazul aglomerației excesive, al ambuteiajelor, al depășirii impuse cu viteză de melc, deloc puse pe oarță, calme în situația cînd lipsa de cultură, educație și civilizație a unor debordează sub forma bătărăniei, femeile pot servi în multe cazuri ca model de comportare în circulație, bărbatilor.

Lipsa lor de dorință pentru a participa la fel de fel de întreceri ignorante și riscante pe șosele, lipsa lor de apetit pentru tot felul de acțiuni de bravadă în care se întrec reprezentanții „sexului tare”, modestia majorității femeilor în a-și etala calitățile de șoferițe, fac din tovarășele noastre de viață o categorie tot mai numeroasă de șoferi care contribuie la securitatea circulației, spre binele nostru al tuturor.

Să nu fii înțeles greșit, în domeniul conducerii auto, femeile sînt și handicape la cîteva capitole. Cu mai puțină aplicație pentru tehnica auto, deși sînt reprezentante ale sexului frumos care cunosc motorul și, în general, mașina ca pe contîntul propriei lor poze. Ca să fim sinceri, o femeie, mai ales mai firavă, oricîtă bunăvoință ar avea, nu are puterea necesară pentru niște operații mai „de forță”, cum ar fi, de exemplu, înlocuirea unei roți. Mai serioase sînt tarele femeilor la capitolul stăpînire de sine, rezolvarea cu sînge rece a unor situații grele care survin în practica circulației. Emotiile femeilor în situații limită, au dus nu o dată la pierderea controlului mașinilor, cu toate consecințele previzibile.

Condiția femeii în traficul rutier este însă îngreunată mult din cauza unor bărbai care, în ignoranță lor, apreciază drept glume, provocarea deliberată a unor situații mai mult decît periculoase. Ce act diabolic este să guști hazul, în niște situații care pot avea consecințe fatale în orice moment. Mă gîndesc la cei care frinează puternic pentru a se delecta de efectul produs în spatele mașinii, unde șoferița reușește cu greu să evite o coliziune ori la trecerea instantanee în fața mașinii începătoare, mai, mai să-i steargă farul.

Dar există și un alt mod de a împinge înconștient femeia la pericol pentru ea, pentru familia ei, și pentru cei din jur. Este vorba de soțul care are nevoie de un șofer, în realitate un fel de căraș pentru ocaziile cînd el, datorită stării bătăne, nu mai e capabil să conducă. În acest scop se zbate, face totul ca propria consoartă să devină șoferiță. După ce bea doar sifon toată noaptea, ostenită adesea după o zi de muncă, la care se adaugă oboseala după o petrecere care pentru ea parcă nu se mai termină, spre ziua e pusă să conducă nu rareori distanțe lungi, pentru a-și depune soțul, viu și

nevătămat, în confortabilul pat de acasă. Desori, în fotoliul din spate sînt așezați copilași, care adorm imediat, mîrînd și mai mult apetitul pentru somn al șoferiței.

Cam asta era situația în care s-a pomenit Mirela, o femeie de 28 de ani, economistă, în acea frumoasă dimineață de duminică, cînd s-a așezat la volan, zîmbind forțat (cît de greu era să faci acest lucru, știind ce o așteaptă) și multumind gazdelor pentru extrem de reușita petrecere organizată. „Te descurci tu, Mirela, ești doar fată isteasă. Cît despre talent la volan ai cu carul, n-ai probleme. O sută cincizeci de kilometri îi parcurgi repede. Drum bun! Pa!” „Ușor de zis, 150 de kilometri, cînd eu mă simt că n-o să pot conduce nici 15. Dar ce să-i faci, o îndur și pe asta, cum am îndurat atîtea în viață”. „Hai Cornelius, hai Oana, culcați-vă. Mama vă duce în zbor acasă”. Copiii, cu ochii roșii de oboseală și de fumul de țigară în care au stat o noapte întreagă, mai jucîndu-se, mai moțîind pe lingă fusta mamei, adorm repede. Fiecare kilometru înghițit de mașină e parcă un pas spre salvarea ei de primejdii. Își impune să nu oprească pentru a se odihni pentru simplul motiv că nu știe dacă va mai avea putere să reia călătoria. Cînd simte că e la capătul puterilor, trage totuși pe dreapta spre a închide ochii măcar cîteva minute. Bărbatul simte și boborosește prin somn. „Hai, termină cu hătele și apasă mai tare pe accelerație. Doar nu vrei să ajungem diseară. La cinci începe meciul la televizor”. „Să apăs mai tare? Poate fi și asta o soluție. În acest fel calvarul va trece mai repede”. Apasă mai cu nădejde pe accelerație. „Știe el ce știe. Doar are permis de 10 ani”. Suieratul vîntului, răcoarea pădurilor de brad pe care le traversează parcă îi dau putere.

Încearcă să-și amintească secvențe de la petrecere. Prea s-au îmbătat unii și-au început să vorbească prostii. O singură vorbă de spirit i-a rămas în minte. De fapt, un compliment făcut ei, de unul dintre musafiri. „Dv., doamnă, sînteți frumoasă, dar, după cum aud, și bună. Vorba lui Napoleon I: „cînd femeia e frumoasă, place ochilor, cînd e bună, place inimii, una este o bijuterie, cealaltă o comoară”. Da, era un om rafinat, cult, spiritual.

Intrarea într-o comună. Femeia nu reduce viteza, bazîndu-se pe circulația rară la ora aceea și pe șoseaua largă. În fața rulează un biciclist pe care îl observă tirziu. Oboseala își spune cuvîntul. Încearcă un viraj la stînga ceva cam brusc și mașina intră într-un fel de balans, apoi se dezzechilibrează puțin. Femeia se sperie de comportarea curioasă, neobișnuită a Daciei, de altfel nepericuloasă pentru un șofer experimentat, dar, nu uitați, Mirela are la volan doar două mii de kilometri. Virează la dreapta și lovește în plin biciclistul. Nu frinează. Practic, mașina nu mai e condusă. Totul e pierdut! Biciclistul, urcat pe capotă, își arată pentru o fracțiune de secundă fața îngrozită spre șoferiță. Parcă imploră ceva, cere ajutor. Apoi e proiectat undeva, pe asfalt. Rămîne în urmă, pe asfalt, cu bicicleta fărîmată lingă el. Piciorul Mirelei parcă e lipit cu adeziiv puternic pe pedala de accelerație. Mai întîi, mașina urcă pe trotuar, apoi

merge un timp, paralel cu gardul, călcînd brutal straturile de ceapă și cartofi ale gospodariilor. Urmează trecerea rapidă prin fața scîrilor școlii. Parcă e un rapid mîndru care nu oprește în orice gară măruntă. Mai parcurge cîteva zeci de metri și apoi, oboșită. Dacia se oprește pe un strat de flori, în fața primăriei. Femeia îngrozită rămîne cîteva clipe blocată în fotoliul ei. Apoi, încet, încet, realizează periplul prin care a trecut. În total 400 de metri parcursi haotic, care puteau secera nu o viață, ci mai multe. Noroc că toți au văzut mașina fantomă și s-au ferit. Cei doi copilași din mașină încep să plîngă. Se trezește și bărbatul. „Ce-i, Mirela, cu zdrcinăturile astea? Doar n-ai mers pe un drum de cîmă, ci pe asfalt. Dar ce-i cu parbrizul soart, ce s-a întîmplat?” Parcă s-a mai trezit din beție. Începe s-o certe pe neîndemînată de nevestă, care nu răspunde nimic. Și-a luat obrazul între palme și plînge, plînge... Sătenii s-au adunat în jurul mașinii.

„I-a luat viața bietului Vasile, om cu patru copii, s-a nenorocit și ea. Ce ți-e și cu mașinile astea!”

VICTOR BEDA ■

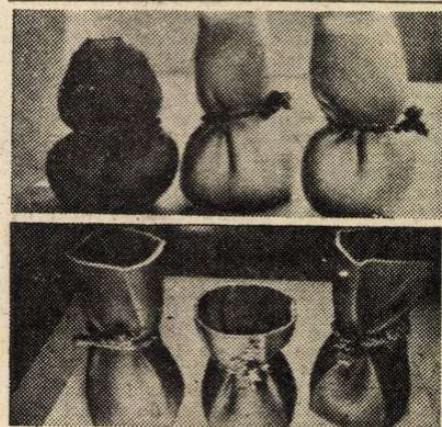
Reporter: spectatorul

Ștafeta

București. Campionatele internaționale de atletism. La triplu salt, Bedros Bedrosian doboră cel mai vechi record al atletismului nostru, 17,27 m! Aflat pe stadion, în calitate de antrenor, fostul deținător al recordului, Carol Corbu, dispune pentru o clipă. Reapare cu o lacrimă discretă în colțul ochiului și cu o sticlă de șampanie în mînă. Se îndreaptă spre noul recordman și-l felicită. Cei doi se retrag în liniște, la umbra tribunei. Marile bucurii, ca și marile dureri, sînt mute.

După renunțarea la sport, Carol se vede obligat să renunțe și la titlul de recordman. Într-o zi și Bedros va păți la fel. Aceasta este soarta recordurilor și a recordmanilor. Dar fără așa ceva am fi mai puțin oameni și ne-am simți mai triști.

DAN DĂNUȚ DORU ■

În acest număr reproduceri după lucrări în sticlă ale plasticianului DIONISIE POPA

Mîine încep Jocurile Olimpice de vară

SPORT, TÎMP LIBER

• Succes tricolorilor români • Actele la control! •

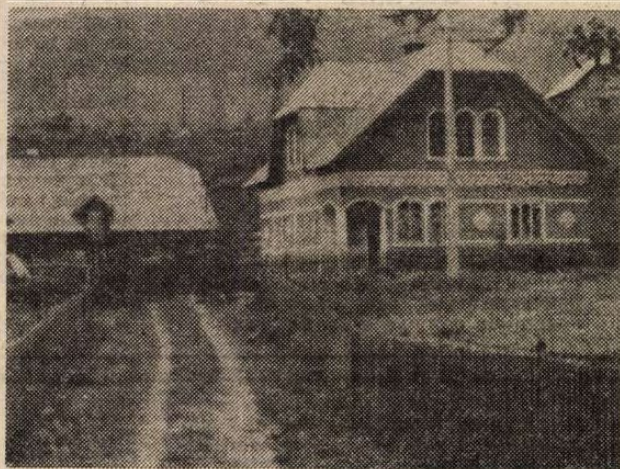
Valorificarea tradițiilor populare

Consecvent, sîesi, Muzeul Satului, după ce a organizat într-un foarte scurt răstimp o sumedenie de expoziții care au atras în sălile și pe aleile sale un mare număr de vizitatori, pune la dispoziția iubitorului de folclor și de frumos o nouă expoziție, „Apusenii — muncă și creație”. Zeci și zeci de exponate preluate direct din colecția (a se citi tezaurul) muzeului, plus un masiv set de fotografii vin să illustreze legătura mai mult decît intimă dintre om și munte. Nu exagerăm cu nimic dacă vom spune că realizarea expoziției, cercetătoarea Jeana Negoită, care este totodată și directoarea muzeului, a alcătuit nu o expoziție ci un veritabil scenariu al vietii celor ce locuiesc pe versanții Munților Apuseni. Vizitatorii vor pătrunde, în cetul cu inelul, în lumea de basm a satelor de moti, văzute în specificul lor arhaic, în viața și munca acestor oameni care sînt agricultori, păstori, aurari, fierari, mesieri în prelucrarea lemnului, iscusiti (a se citi iscusite) țesători și, în

același timp, grație fotografiilor, îi vom întîlni copiii pe ulițele satului, adolescenții în hore, oameni maturi, părinți și, desigur, bătrîni ce vîd și știu lumea. „Apusenii — muncă și creație” este, fără doar și poate, o expoziție alcătuită nu numai cu competență științifică, ci și cu mult suflet, cu multă dragoste față de acest tîrim care a fost leagănul atîtor și-atîtor importante evenimente din frîmintata istorie a poporului nostru. Aflată la cel de-al zecelea disc, din care sante LP, Viorica Flintașu adaugă la celelalte discuri datorate altor minunate interprete ale cîntecului bihorean, o nouă pagină de valorificare și conservare a muzicii populare din acest mult frumos colt de țară. Ceea ce o deosebeste pe Viorica Flintașu de celelalte „flori” ale cîntecului bihorean este chiar vocea sa, o voce mai neaoșă, o voce care s-a ferit de sugestiile artei vocale culte. Se simte în cîntecele acestei apreciate interprete plăcerea și bucuria de-a cînta ca acasă, aidoma tuturor celor ce-si

mingite viața, cu durerile și bucuriile ei, prin intermediul cîntecului. „Modelul suveran este pentru mine, mărturisete Viorica Flintașu, felul în care cîntă o fată la se-zătoare, femeia și bărbatul la nuntă și bătrînele care bocesc după cel dus. Ceea ce adaug eu după aceea nu e decît un suflu de viață, o reînviere a cîntecului, încît oamenii să mă recunoască și să se recunoască în aceste cîntece”. Minunată profesie de credință, cu atît mai mult cu cît Viorica Flintașu o respectă întru totul și în acest al

zecelea disc de pe care am auzit: Mindre-s ho-rile-n Bihor. De cînd is cu dor și drag, Umblă no-roc pe lume, Dragă mi-i lumea, mi-i dragă, Bine-i tînăr și holtei, De ti-s bade dragă tare, Duce-maș către Arad, Măi veci-ne, măi veci-ne, Greu îi dorul ce m-ajunge, Hai bătî-n deal la coasă, Colo-n jos, în ulicioară și Faceți-mi un pic de loc. Viorica Flintașu, ca să preluăm ultimul cîntec, și-a făcut, prin ea însăși, un pic de loc mare, un pic de loc pe care-l merită din plin. (Victor Niță).

Joaca de-a regulamentul continuă!

Vă propunem o scurtă poveste. Campioana județului Maramureș, I.S.S.M. Sighetu Marmatiei, a pierdut recent, 1-2 și 0-1, barajul pentru promovare în C. Viitorul Cimpulung Moldovenesc a cîștigat pe merit, a recunoscut președintele I.S.S.M., economistul Vasile Prodan, nimic de zis, dar noi nu sîntem lămuriți c-o problemă. Concret: simțind că poate ajunge la baraj, I.S.S.M. și-a în-tărit lotul cu 4 jucători de la divizionara C din localitate, C.I.L. Cei 4, adică frații Shohan, Petruș și Szekeli, au și fost folosiți, pe bază de tabel, în meciul cu Zorile Moisei (4-0 pentru I.S.S.M.), numai că, judecînd cu legea în mină, comisia județeană de fotbal a invalidat transferul și a schimbat rezultatul de pe teren, dic-tînd 3-0 pentru Zorile. Repetăm, pe bună dreptate, căci articolul 1 din Regulamen-tul de transferare a jucătorilor (repro-dus nu demult de „Sportul”) precizează că, în afara perioadei anuale, „se pot transfera (n.n. în tot timpul anului), cu avizul comisiei județene de fotbal, la echipe de categorii inferioară, numai în cadrul aceluiași județ, și jucători divizio-nari A și B care sînt dați disponibili de către clubul (asociația lor)”. Cum frații Shohan și ceilalți proveneau din C, I.S.S.M. și-a recunoscut culpa, a suportat pedeapsa și, logic, a renunțat la transfe-ruri.

Nu mai că, la baraj, cei din Sighet au constatat că articolul valabil pentru ei nu operase și pentru adversari! Viitorul Cimpulung a utilizat 2 jucători, pe Can-drea și Voicu, veniți în returul campio-natului de la A.S.A. Cimpulung și, res-pectiv, Avîntul Frasin, adică din divizia C! Au făcut, firește, contestație, dar cu ea au rămas! Li s-a explicat, cum ni s-a explicat și, nouă, că unele comisii jude-țene au aplicat articolul 1 din regula-ment, iar altele nu, ca și cînd regula-mentul ar fi o chestiune facultativă și nu, așa cum s-ar cuveni, o lege egală pen-tru toți! Ba, mai mult, străduindu-ne să dezlegăm misterul, am aflat că de vină e... regulamentul care, alcătuit în grabă, a omis să stipuleze că și jucătorii de C au dreptul, pe lîngă cei de A și B, să „coboare” oricînd în aria aceluiași județ! Din intîmplare este vorba, acum, de-spre aceste două echipe, una din Sighet și alta din Cimpulung. Puteau fi altele, oricare, problema se pune, credem, în principiu. Există un regulament sau nu? Trebuie el respectat sau fiecare acționează cum găsește de cuvință, interpretîndu-l și completîndu-l? Că I.S.S.M., că-re la F.R.F. i-a respins (într-o primă instanță) memoriul, are dreptate, ni se pare clar. Mai puțin clar e un alt aspect, pe marginea căruia am mai scris: cînd va înceta această joacă de-a regulamen-tul? La această întrebare așteptăm un răspuns din strada Vasile Conta 16.

GABY MICHAILESCU

TRAIAN OVIDIU

Gogu Dumitrescu

S-a schimbat cu totul Turnu-Măgurele de cînd nu mai e Gogu Dumitrescu... Fri-zerul-lord englez, care aducea, aici la Dunăre, trupe de teatru, obișnuind oră-șul (11 000 de locuitori) cu genele se-rafice ale lui Leonard și pulpele fetelor lui Tănase, avea prăvălia pe centru, băr-bierie mai mult pentru ucenici și agen-ție teatrală exclusiv pentru el. Rădea rar. Pe apucate și doar fețe simandicoase. Despre tuns nici vorba, foarfece fiindu-i rătăcîță printre carnetele de bilete ale turneelor. Schema sălii din parc era tot-deauna, imbiatoare, la cassa unde clienții se succedau să-si achite infrumusetarea... Gogu era mult mai preocupat de rîndul II locul 5-6, decît de ras-tuns-freție... În timpurile de acum 40 de ani, cînd amintirea lui Comino — cel mai vechi actor care-si făcuse din astă localitate

de cerealiști fief sigur — era praf și pul-beră, și nici măcar o piatră de caldarim sau o ulucă nu-i mai pomeneau eroicile avataturi, frizerul de pe strada mare lupta din greu să aducă teatru la Turnu, să obișnuiască concetățenii cu ridicările de cortină, să facă „rețetă” diversilor im-provizatori directori, plecați la provincie să-si salveze și săracia și uritul. Reușea mai totdeauna, și pentru asta își crease un prestigiu, faimă. Cu el se mergea aproape la sigur. De aceea, nu-l ocoteau nici Leonard, nici Tănase, nici Bulan-dri, nici renumitul între renumiți, fai-mosul mare impresar Lică Teodorescu. Pe zăpadă, pe sloată, pe vreme cu frunză verde, ajungeam la el, încreză-tori. Ne primea totdeauna în gară, în cel mai elegant costum — revin, de lord englez — chiar dacă n-avea vinzare. Se mai făcea pînă seara, căci de matineu foarte rar era vorba. După ce se încre-dîntă că am sosit, lăsîndu-ne în caldul vagonului, începea asaltul... Cunoștea că sunt orele decisive și anunțat ce făcea să apară în geamul frizeriei. A SOSIT TRUPA! Îl sfichiuia, îi dădea bătaie, îndemnîndu-l să alerge la școale de fete, unde — fătos cum era — făcea curte directorilor, cu-vintele-i dulci fiind cuceritoare și con-vingătoare. Trecea și pe la pompieri,

unde comandantul, care-i era client (de brici) și prieten, trebuia să închidă ochii, permițîndu-i, cu reducere, să dea în pi-cioare. Știa să-l ia pe fiecare, fără să se căciulească, cu argumente diferite, cu distincție, și chiar cu mîrgă. Nevasta, căreia îi ciupea simpatie se-xul femeiesc, tot simandicos al tirgului, știînd-o meșteră în a drege cîrlionți și, din vopsit, pîr absolut normal, umbra la tejgheaua cu plan și bilete, în lipsa celui plecat „pe teren”. Asta făcea ca în seara spectacolului să fie și locuri încurate... Se deplasa din cassa de bilete falni-cul agent, care știa să le împace pe toa-te. Spre mulțumirea ofițerilor din garni-zoană, pentru cari avansa costul bilete-lor ofițerilor de intențență; spre buna împăciuire a tineretului care toată ziua spectacolului se ținea după „Nea Gogu”, după „domn Dumitrescu”, ca după preo-ducă la căldărușă al Bobotezei, ca în zilele de iarmaroc, copiii, după animalele exo-tice jigărite... Și totul se sfîrșea cu bine; încheindu-se cu masa întinsă, pînă spre zori, la restau-rantul din centru. Porneam spre gară, în corpore, pe jos, unul mai dispus ca celălalt, cu Gogu în mijloc.

GABY MICHAILESCU

TRAIAN OVIDIU

FAIR PLAY

Întîmplări semnificative

Mîine încep Jocurile Olimpice de vară — ediția Los Angeles 1984. Cu puțin timp în urmă am comentat unele gesturi de sportivitate consemnate la edițiile anterioare, fapte cu semnificații esențiale, profunde, care fac cu adevărat din sport o școală a caracterului și a personalității. Continuăm astăzi să vă reamintim cam-pioni care nu au năzuit numai la medalii și la glorie. Helsinki 1952. În proba de 3 000 m obstacole luptă pentru victorie sovieticul Vladimir Kazanțev și americanul Horace Ashenfelter. A mai rămas de trecut ulti-mul obstacol. Kazanțev alunecă, pierde ritmul și pierde și cursa pe ultimii metri. Dar este întîiul care-l îmbrățișează pe cîștigător. Publicul înțelege gestul și aplaudă frenetic! Berlin 1936. Proba de maraton. Condu-ce japonezul Kitai Son, dar englezul Harper îl urmează îndeaproape, dozîndu-și prudent eforturile. La un moment, dat, japonezul, într-o turnantă oarecare fără arbitri, intră pe un drum greșit. Harper observă greșeala lui Son și ar fi putut să-l lase să meargă pe drumul care nu mergea nicăieri. Dar, sportiv, credin-cios sportului olimpic, aleargă după japo-nez, îl întoarce pe ruta corectă și conti-nuă din nou împreună lupta cu kilome-trii. Kitai Son a cîștigat maratonul și medalia de aur. Dar victoria sa a dato-rat-o spiritului de fair play al partene-rului său de întrecere care n-a înțeles să cîștige prin greșeala celui alt.

Tokio 1964. Întrecerile de iahting. Echi-pajul australian îl depășește neregula-mentar pe cel italian, dar arbitrii nu observă. Cu corectitudine, fair play australianii își recunosc greșeala. Vor primi totuși medalia de aur și prețuirea ita-lienilor. Tot la Tokio, la baschet, mulțimea a aplaudat îndelung un gest al antrenoru-lui echipei braziliene. În meciul cu Uru-guay, echipa sa a rămas în final cu pa-tru jucători, ceilalți fiind descalificați pentru cite cinci greșeli personale. Ca să nu joace într-o superioritate inechita-bilă, antrenorul brazilian a scos și el un jucător și echipele au terminat meciul cu cite patru jucători în aplauzele specta-torilor. Mai interesa oare scorul? Montreal 1976. Olimpiada Nadiei Comă-neci. Un frumos exemplu de sportivitate ne povestește Ioan Chirilă în cartea sa despre NADIA: „O fetiță de 14 ani și citeva luni înfruntă maestrele lumii. Lud-milla Turîșeva, campioană olimpică, de zeci de ori laureată în concursuri inter-naționale, crede în ea și în succesul echi-pii sovietice. Dar, la individual, Nadia e de nedepășit. Cinci medalii, dintre care trei de aur. Delir în tribune. Inimile su-porterilor români bat intens. Și iată re-zultatul final. Steagul nostru flutură pe cel mai înalt catarg și Nadia se urcă pe podiumul cel mai învidiat. Turîșeva în-țelege că a fost învinsă de o sportivă mai bună. Și corectă, fair play, se îndreaptă spre Nadia, o felicită și o sărută!” Cei mai mari sportivi ai lumii, deveniți gloriosi campioni olimpici, sînt aproape întotdeauna și campioni ai sportivității. Nu știu de ce, dar cînd spui olimpi-ci, parcă vezi și alte virtuți decît acelea ale calităților fizice, parcă vezi Elada și ar-monia elină, te gîndești la Coubertin și la tot ce are mai de preț sportul lumii.

CRISTIAN ȚOPESCU

Flagrantul și... ce-a mai urmat

Penibilă trebuie să fie clipa prinderii cu „mîta în sac”, mai ales pentru cei care trăiesc, pînă atunci, învăluți într-o anumită aureolă de onorabilitate. Ono-rabilitate, meritorie, firește, pînă la un punct, dar alterată profund de ceea ce se cheamă degradare morală, abuz, in-corectitudine... — Actele la control! — se adresează într-una din zile subofițerul Gavrilă Sulariu, agent de circulație la Milizia județului Mureș, unui conducător auto întîlnit pe traseul Tg. Mureș — Sovata. O simplă verificare și nimic mai mult. O cer obligațiile profesionale, o impune experiența activității preventive. O în-teleg majoritatea covîrsitoare a oamenii-lor de la volan... Ciudat! Conducătorul auto oprit, de data aceasta, de către agentul de circu-lație de la Mureș nu pare să se comporte „obișnuit” față de inspirația subofițe-rului. „Nu pretind neapărat să-mi zimbească, deși l-am salutat respectuos — socotește în sine sa omul în uniformă. Dar ce motiv poate avea să fie atît de tulbu-rat?” — Ce transportați în sacii aceia? în-treabă agentul de circulație în timp ce verifică actele primite. Răspunsul întîrzie. Neliniștea celui de la volan ia forme paroxistice. Ceea ce fusese inițial, pentru subofițer, o simplă bănuială, devine, aproape brusc, o cer-titudine: evident, ceva nu e în regulă.

Și astfel, Ioan Moga, profesor din co-muna Miercurea Nirajului, avea să fie depistat în flagrant, transportînd 7 saci cu porumb boabe sustras de la Baza de recepție Singeorgiu de Pădure. Așa avea să se descopere că Dumitru Pop, seful bazei de recepție respective, și încă 11 complici, au sustras, în ultimul timp, cereale în valoare de peste 100.000 lei, faptă pentru care au fost cercetați în stare de arest. Același subofițer, Gavrilă Sulariu, aflat în ziua de 6 iulie a.c. pe traseul Tg. Mureș — Reghin a oprit pentru con-trol pe tractoristul I. Tamasi, care trans-porta o remorcă încărcată cu materiale de construcții: pastă de var, dală din beton, ipsos, miniu de plumb, plasă de sîrmă etc. — De unde veniți și unde le duceti? întrebă subofițerul arătînd spre mate-rialele din remorcă. Întrebare la care făcînd „ochii mari”, tractoristul răspunde în „doi peri”. — Așteptați puțin să vină „seful”. Să vă „explic” el cum... stau lucrurile. „Seful” fiind chiar sef de serviciu per-sonal, învățămînt și retribuție. Mihai Takacs, n-a avut încotro, fiind nevoit să explice că cele 920 kg pastă, var, 49 dale beton, 90 kg ipsos, 2 kg miniu de plumb, 65 kg plasă de sîrmă, în valoare de circa 7 000 lei, erau... luate după expresia sa, în limbaj juridic se spune sustras, de-oarece nu existau forme legale în acest sens, de la Trustul de antrepriză con-strucții chimice Cluj, Antrepriza Tg. Mureș și urmau a fi folosite la con-strucția unei cabane personale.

MIHAI GROZAVU

Generali euforici aruncau în mare tunuri, puști, uniforme

● Efectul invers al „fructului oprit” ● Alfa-ASH și plafonul termic ● Agricultură cu 7000 de ani în urmă ●

Nu s-ar putea spune că cei ce promovează cursa înarmărilor nu se străduiesc să-și justifice poziția. Astfel, se susține că industria de armament dă de lucru la numeroși oameni, care altminteri ar rămâne șomeri, că forțele armate sînt un factor de progres, singura instituție modernă din lumea a treia, că în țările dezvoltate complexul militar-industrial joacă rolul de motor al creșterii economice, fiind principala sursă de inovații tehnologice și științifice. Dar „argumentul” cel mai des invocat, devenit truism, îl constituie „asigurarea securității” și, prin aceasta, asigurarea unei dezvoltări economice autonome.

În realitate însă, nimic din aceste susțineri nu rezistă la o examinare serioasă. Locuri de muncă? Dar acestea sînt locuri de muncă parazite și sterpe, ele se creează și se mențin pe baza a ceea ce produce restul economiei și nu aduc, în ultimă instanță, nici o contribuție la ridicarea nivelului de trai al populației. În același timp, ele sînt și cu mult mai costisitoare decît locurile de muncă din sectorul nemilitar. După cum declara chiar în Congres un senator american, 1 miliard de dolari permite crearea a 100 000 de posturi în învățămînt, în timp ce în sectorul apărării cu suma respectivă se pot crea doar

40 000 de posturi. Economic, militarizarea produce un efect diametral opus obiectivului proclamat, căci independența militară este inexorabil repusă în cauză de către legile economice; ca urmare,

Comentariul săptămînii

Sărăcie și insecuritate

suprainarmarea agravează insecuritatea economică și socială. Chiar și în țările industrializate — în care aspectele negative ale cheltuielilor militare sînt mascate de avantajele economice de pe urma

exportului de armament — economia în ansamblu are de suferit, devine tot mai dependentă de importuri. Statele Unite, de exemplu, importau în 1970 3,4 milioane de barili de petrol pe zi, pentru ca numai peste 8 ani să importe 8,2 milioane de barili pe zi. Dacă la începutul anilor '70 importurile americane de petrol reprezentau 24 la sută din necesar, în prezent ele reprezintă peste 50 la sută.

Cît privește asigurarea securității — menționăm aici și teza, susținută zilnic de unii, că numai înarmarea celorlalți este dăunătoare, pe cînd propria lor înarmare ar duce la „întărirea păcii în lume” —, în prezent este limpede că cu cît pe pămînt se acumulează mai mult armament, cu atît securitatea, în loc să se mărească, scade. „A te înarma — se spune în cunoscutul raport al Comisiei Brandt — înseamnă a sărăci omenirea, și nu a-i asigura securitatea”. Contrar decîi a ceea ce susțin factorii interesați, înarmările constituie, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și în cele industrializate, o sursă permanentă de sărăcie și insecuritate. Această realitate pune și mai mult în evidență imperativele opririi cursei înarmărilor și ale dezarmării.

ION D. GOIA

Accente în lume

Georges Simenon își schimbă eroul

Televiziunea franceză în colaborare cu Hamster production sînt pe cale de realizare a unor filme după treisprezece năve inedite ale lui Georges Simenon. De această dată, eroul nu mai este Maigret ci „micul doctor”, singurul erou din opera binecunoscutului autor de romane polițiste care îl egalează pe celebrul comisar. Micul doctor care își exercită cu dăruire meseria într-un oraș din Charantes are o pasiune: ancheta polițistă. Metodele sale de investigație îl apropie mai mult de Sherlock Holmes decît de Maigret. În desfășurarea anchetelor pe care le întreprinde, timidul, poetul și filozoful polițist amator, căci este cîte puțin și din cele amintite, depune aceeași rigoare și conștiinciozitate ca în cabinetul său atunci cînd examinează bolnavii. Doctorul mai are și o asistentă, Anna, bineînțeles frumoasă, care nu se mulțumește numai să fixeze orele de consultații ale pacienților. Binevenit să fie amestecul femeii în toate acțiunile întreprinse de bărbați!

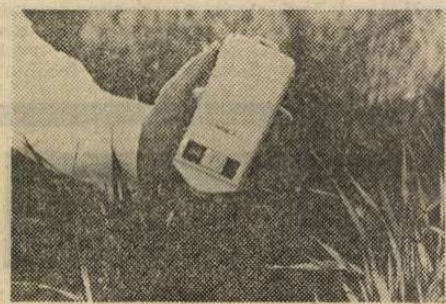
Campanie națională pentru a viață rațională

Soția fostului președinte al Republicii Federale Germania, doctorul Mildred Sheel, a lansat o campanie națională prin care încearcă să-și incite compatrioții, apoi să-i readucă pe căile drepte ale unei vieți raționale. Cel puțin o zi pe săptămînă fără țigări, băuturi și televizor — cere dr. Sheel oamenilor, „pentru a-și purifica corpul, spiritul și pentru a găsi în viață alte centre de interes decît aceste mediocre paleative”. Subscriem. În acea zi vom consuma fructe.

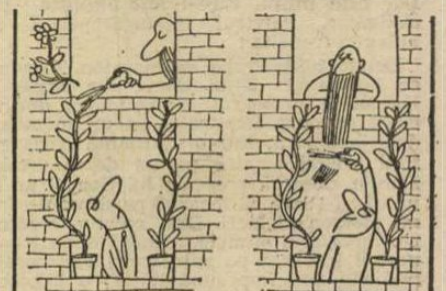
Mere din livada lui Tolstoi

Puținii sînt aceia care auzind de Iasnaia Poliana să nu facă imediat legătura cu marele scriitor rus Lev Tolstoi care a preferat acest loc mai mult decît oricare altul. Acum, lingă conacul atît de îndrăgit de scriitor se găsește o casă de copii inconjurată de o livadă imensă. În această livadă se găsește un măr la care copiii tîn în mod deosebit. Este singurul măr care a mai rămas întreg la conacul lui Lev Tolstoi, după ce conacul a fost incendiat, în timpul războiului, de către fasciști. Mărul a fost strămutat în livada copiilor și, îngrijit cu multă dragoste, a fost „pus pe picioare”. Copiii se mîndresc acum că mîncă mere din livada lui Tolstoi.

ELENA GRECESCU

„Chlorophyll Detector SPAD 502” este numele unui dispozitiv electronic realizat de curînd în Japonia de către renumita firmă Minolta Camera Co. Acest dispozitiv indică pe ecran conținutul exact de clorofilă al unei plante, fiind astfel deosebit de util în condițiile în care cunoașterea acestui detaliu permite stabilirea cantității de nutritiv ce trebuie adăugată pe o cultură. Se știe că de cantitatea de clorofilă depînd gradul de creștere și de dezvoltare a plantei, starea de sănătate și rezistența soiurilor. Dispozitivul are dimensiuni miniaturale: 21,25 centimetri lungime, 7,5 centimetri lățime și 3,7 centimetri grosime.

După FUR DICH — R.D.G.

Bachus și vikingii

Una din problemele care preocupă foarte mult autoritățile suedeze este consumul ridicat de alcool în rândurile populației. Potrivit datelor oficiale, în Suedia consumă băuturi alcoolice 92 la sută dintre bărbați și 85 la sută dintre femei. Aproape 4 la sută dintre suedezi sînt înregistrați ca alcoolici. Mortalitatea de pe urma cirozei a crescut în ultimii 20 de ani de 4 ori. Și cu toate că statisticile înregistrează un consum anual de alcool pe cap de locuitor inferior altor țări (6,2 litri, în comparație cu 14 litri în Franța și cu 12,5 litri în R.F.G.), toată lumea știe că adevărata cantitate este cu mult mai ridicată, poate de 2—3 ori mai mare, avînd în vedere milioanele de litri care intră în țară prin contrabandă sau care se produc pe ascuns (determinînd ritmuri record de vinzare la faină, zahăr și drojdie).

Față cu această situație, în Suedia au fost luate măsuri antialcoolice severe, prohibitive, neîntîlnite în nici o altă țară europeană. Astfel, la o populație de peste 8 milioane de locuitori, există numai 316 magazine în care se vînd, la prețuri deosebit de ridicate, băuturi alcoolice; în plus, aceste magazine sînt deschise numai în zilele de lucru și atunci numai în orele cînd cetățenii se află la locul de muncă. Persoanele sub 20 de ani nu pot cumpăra vin sau alte băuturi spirtoase. Amenziile pentru cei care, aflați la volan, sînt dovediți că au consumat fie și o picătură de alcool au dimensiuni colosale. În bufetele teatrelor nu se mai vinde nici măcar șampanie, iar un țap de bere costă cam tot atîta cît costă o sticlă de vin în Anglia. Cei descoperiți în stare de ebrietate sînt imediat luați în evidență, au un fel de cazier. Lucrătorii din serviciile speciale, care au imputerniciri foarte largi, sînt obligați să cerceteze cu meticulozitate orice informație, chiar și telefoanele și anonimele, cu privire la oamenii care, după expresia deja consacrată în Suedia, „au probleme alcoolice”. Dacă un cetățean despre care se află că abuzează de spirtoase refuză să se supună dealcoolizării, el își face un deserviciu imens, lui și fa-

miliei, intrucît autoritățile pot să-i reducă, ori chiar să-i anuleze cu totul indemnizațiile sociale, care alcătuiesc o parte însemnată a veniturilor suedezilor.

Dar, în pofida tuturor acestor măsuri, consumul exagerat de alcool continuă să fie, după cum scria *Financial Times*, „cea mai grea problemă socială și medicală a

De pe toate meridianele

Suediei”. Pentru că în fața celor mai draconice măsuri și a celor mai ridicate prețuri din Europa la băuturile spirtoase, populația a răspuns prin „repliere”. Cetățenii nu mai beau în localurile sau în locurile publice (aici se înregistrează doar 3 la sută din consumul de băuturi spirtoase), ci acasă, unde, oricum, sînt mai la adăpost. Referindu-se la această situație, mai mulți specialiști suedezi, în special medici și sociologi, au apreciat că este vorba de efectul invers, care apare întotdeauna cînd un anumit lucru este pus în postura de „fruct oprit”. Fructul acesta este dorit cu o intensitate incomparabil mai mare decît în cazul în care ar fi la îndemîna oricui. Un reputat specialist din Stockholm, B. Löfgren, crede că cheia rezolvării dificilei chestiuni a alcoolismului o poate da educația. „Cînd suedezii — spunea el — nu vor mai confunda băutul cu beția, vor cădea în desuetudine și măsurile prohibitive”.

Agricultori de vîiță veche

Utilizînd cele mai noi metode, savanții au stabilit că indienii nord-americani practicau lucrarea pămîntului acum 7 000 de ani, adică cu 2 500 de ani mai înainte decît se credea pînă acum. Acest lucru a devenit clar după ce, cu ajutorul acceleratorului electrostatic și cu ajutorul generatorului Van de Grafe a fost determinată vîrsta semîntelor de tîgvă găsite într-o veche așezare indiană din zona Saint-Louis.

Roza vînturilor

ARIEL CANZANI D. (Argentina)

CREDINȚĂ (Fragment)

Intr-o zi
Cînd ne-am trezit
Totul
Era schimbat.

La putere
Un asceț
Cu priviri
Adînci.

În școli
Dascăli
Și intelapți
Ne inițiau
În științe
Și arte.

Pe străzi
Oamenii
Dăruiau
Aurul
Adunat
De-a lungul
Secolelor de jaf
singeros.

Sărăcii
Ofereau
Pentru hrană
Bunurile lor
Nepătate.

Generali
Euforici
Aruncau
În mare
Tunuri

Puști
Uniforme.

Totodată
Visele lor
Despre glorie
Și singe.

Poeții
Au revenit la cîntec
Versurile
Pline de miere
Întruchipau
Parabole.

Într-o zi
cînd ne-am trezit
Totul
Era schimbat.

În românește de PETRE STOICA

Mai sînt multe de explorat și pe Terra

• Cine are dreptate? • Un cocoș cu multe carate •

Punct și de la capăt

Vară, uneori căldura e toridă, sînt pustii pînă și terenurile cu gazon perfect, dar e mare agitație prin camerele unde se adăpostesc sediile unor vestite cluburi de fotbal. Și, dintre atîtea știri care privesc transferări, mai mult sau mai puțin spectaculoase, una a reținut atenția, în mod deosebit. Este cea privind detaliile contractului dintre Maradona și Napoli și felul cum îl așteptau vestii „tifosi” pe noul lor idol. Unii voiau să vină pe stadion (ca James Bond, scrie „France Presse”), iar alții doreau ca „nr. 1 mondial” (în care eu nu cred de mult, dar nu prea contează!) să traverseze orașul într-un jeep blindat (ca Papa — aceeași agenție). Aici, va locui cu logodnica, părinții, unul din frați, sora lui, soțul ei, copilul acestora, într-o casă adecvată ca spațiu, cu vedere la mare, oferită de club iar impresarul va avea și el o casă „puțin mai mică”. Va beneficia și de un comision consistent din beneficiile clubului cînd acesta va primi bani de la fiecare echipă ce va înfrunta Napoli în meciuri amicale, îi vor reveni sume din publicitate iar echipa va mări tariful abonamentelor. Un singur lucru n-am aflat din știre: cînd va deveni, cu adevărat, Maradona „nr. 1 mondial” sau măcar de valoarea unui Platini, a unui Falcao și chiar Rummenigge? Cu alte cuvinte, cînd își va reabilita imaginea de marcă atît de „umflată”? Pînă atunci pun punct și o iau eu, măcar, de la capăt.

Dacă vorbim de reabilitări, presa japoneză se referă pe larg la un fapt puțin obișnuit în analele judiciare locale deși e consemnat pentru a treia oară în decurs de un an. Yukio Saito, 53 ani, arestat la sfîrșitul anului 1955 și acuzat de patru omucideri la Matsuyama (lingă Sendai, 300 km nord de Tokio), condamnat la moarte în 1957, sentința confirmată și de Curtea Supremă trei ani mai tîrziu n-a încetat, în timpul care se scurgea, să susțină că e nevinovat. Procesul a început să fie revizuit în decembrie 1979, un altul a fost deschis în iulie anul trecut, iar de curînd neînfricatul Saito a fost reabilitat și anunțat de avocați că e în măsură să reclame 75 milioane de yen ca daune-interese pentru anii petrecuți după grații. Și sînt 29! Punct și de la capăt.

Dacă în cazul precedent cifra e 29, ultimul ocaș (!?) francez, Maurice Genessee (zis și „Pepe”) o depășește atît în condamnări — care sînt 30 — cit și în anii petrecuți în închisoare — mai mult de jumătate din cei 84 de ani cîți are azi. Prima oară a fost judecat în 1919, a „vizitat” și sinistru ocnă din Cayenne (Guyana Franceză), descrisă de Papillon, din care, ca și acesta, a evadat; a furat, a fost iarăși judecat, întemnițat, ș.a.m.d. pînă la cifra de 30 și la vîrsta de 84 de ani. Zilele trecute a vrut să escrocheze o femeie, mai tinăra ca el cu... un an, dar a fost surprins. Va fi judecat pentru a 31-a oară și probabil că va reclama un loc și în „Guinness Books of World Records”. Oricum, aici ajunge. Punct.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După SLOVENKA — Cehoslovacia)

„Planetă deschisă”

Prăpădul făcut în plină natură și în pline colectivități umane de cel de-al doilea război mondial nu a egalat emoția resimțită atunci cînd s-au făcut tîndări cîteva edificii-simbol pe care combatanții din toate taberele le studiaseră în școală. A ieșit la suprafață astfel, în plină feroare a distrugerii, o curtenitoare, deși selectivă menajare a culturii universale: organizarea „orașelor deschise”. A bombardat Luvrul sau Capela Sixtină parea exagerat chiar în plină epocă de perfecționare a asasinatului în masă. Este adevărat că Parisul a scăpat ca prin minune de o dezarticulare totală, dar aceasta ar fi fost de excepție... nefericită care urma să probeze regula bunelor intenții.

În anii de pace mizerabilă care au urmat războiului mondial armele s-au sofisticat exponențial. Războiul total s-a acreditat logic iar cel limitat la nivelul doctrinei de adormit copii. Confruntarea atomică potențială vizează demografia și ecologia. Eventualii supraviețuitori vor muri de foame, de mizerie și, pînă la urmă, de preistorie. Agenția Associated Press nota: „În cazul unui atac nuclear de amolare asupra Marii Britanii din cei 56 de milioane de locuitori ai țării ar putea supraviețui aproape 15 milioane dar 75% din aceștia vor muri de foame în următorii trei ani, relevă raportul intitulat „Consecințele unui război nuclear asupra agriculturii” publicat de Institutul de studii în problemele păcii al Universității Bradford. Un atac nuclear asupra Marii Britanii ar distruge 95% din producția agricolă a țării, provocînd o foamete generală”.

Nu vor mai exista alimente. Simultan nu vor mai fi comodități de tot felul, meseriași care să aibă ce face cu meseriile și, peste toate, va dispărea suportul material al orgoliului cultural al umanității. Mă înspăimîntă știrea că marea pictură a lumii s-a topit, arhitectura și sculptura au devenit moloz, bibliotecile scrum, iar istoria o lavă care va certifica era postnucleară.

RADU BUDEANU ■

Mapamond '84

După cinci ore de mers cu automobil prin oraș, procentul de oxid de carbon din singele șoferului atinge cota de patru la sută, situîndu-se în zona de intoxicare, afirmă publicația „ADAC-Motorwelt” editată de un club automobilistic din München. În urma unor teste asupra a 53 de șoferi s-a constatat că concentrația de gaze toxice este în interiorul automobilului după cinci ore de mers de trei ori mai mare ca la urcare. Evident, automobilul este mai afectat de oxidul de carbon și de azot în cazul cînd circulă într-un oraș cu trafic intens. Chiar în cazul de staționare s-au măsurat valori record de oxid de carbon ajungînd pînă la 265 ppm (particule la un milion de particule de aer), adică de opt ori mai mult decît cota maximă admisă la un loc de muncă, de 30 ppm. Și acest procent crește în cazul folosirii ventilatorului.

Cu fiecare zi trăită își îmbunătățește recordul de longevitate. Shigechiyo Izumi și-a sărbătorit săptămîna trecută pentru a 119-a oară ziua de naștere. Bătrînul că bărbuță albă și ochi vioi este menționat și în „Guinness-Book of Records”, fiind nu numai cel mai în vîrstă japonez, ci și cel mai în vîrstă pămîntean a cărui dată de naștere poate fi dovedită cu certitudine.

Un fermier canadian dintr-o localitate din apropiere de Toronto a avut năstrucna idee de a-și oferi vaca care obișnuia să pască pe o pășune din apropierea unei șosele foarte circulată pentru... reclamă. Ideea era nu numai năstrucnică, dar și profitabilă, fermierul cerînd în schimb serviciilor prestate, mai precis pentru agățarea unor panouri de publicitate în spinarea animalului, suma de 500 de dolari. Curios este că s-a găsit și un client — un motel a acceptat să i se facă această reclamă excentrică în ideea că cei ce trec prin zonă vor fi intrigați de „podoaba” vitei și vor citi din curiozitate textul publicitar de pe panourile de reclamă.

Omul — interioare de conștiință

Motive de divorț

Un băiat iubea o fată... 5 mai 1976. Reședința comună: Brașov, Bulevardul Gării. Șase ani mai tîrziu, la 11 mai 1982, ea — reclamanta Gabriela Iancu — cheamă în judecată pe el — piritul Liviu Dumitru Iancu solicitînd desfacerea căsătoriei încheiate la 6 mai 1976. La 18 iunie 1984, el scrie cu moccnă indignare: *Sînt pe punctul de a fi evacuat din propria mea casă.*

În cauză au fost ascultați martorii ei: Pitis Adriana, Gheorghe Nicolae, Petre Georgeta. Fractura bazei nazale a reclamantei, care se mai poate vedea și acum, este urmare a pumnului piritului aplicat în fața dinsei și anume una dintre urmări. Reclamanta nu reproșă piritului cantitățile de alcool consumate, cit faptul că după aceea ea trebuia să fugă de acasă sub o ploaie de pumni și de vase și mai ales că din cauza violenței lui puțini prieteni cu ferestrele întregi se mai arătau dispuși s-o găzduiască. La serviciul unde lucra reclamanta, piritul venea în stare de ebrietate, adică beat, arunca totul pe jos și cerea bani pentru băutură... Și așa mai departe.

În cauză au fost ascultați și martorii piritului, Nasta Marta, Iancu Marin, Calasu Ecaterina. Ei au relatat că părțile s-au înțeles bine la început. Discuțiile au fost provocate de împrejurarea că ea primea vizitele unor prietene care o împiedicau de la menaj. E drept că nici piritul nu avea preocupări casnice. Reclamanta a fost văzută la restaurantul Aro în compania unor colege și o dată pe cînd el o fugărea ea s-a ascuns într-un bloc, nu se știe la cine. Discuțiile se mai iscau din pricina venitului ei care era mai mic decît al lui. Da, reclamanta prezintă leziuni, dar acestea, chiar și cele grave, provin de la o afecțiune neuropsihică... Și așa mai departe.

Instanța reține că reclamanta a continuat conviețuirea în comun cu piritul nădăjduind că o dată cu primirea unei locuințe noi și frumoase acesta se va adapta împrejurărilor, fapt ce nu s-a întimplat; mai reține că într-adevăr reclamanta prezenta unele instabilități psihomotorii dar numai sub ommnii piritului și hotărâste ca d-accum înainte ea să se numească Orban, iar el Iancu. Și așa mai departe.

Din conviețuirea lor s-a născut la 31 iulie 1978 Ramona-Gabriela. Astfel a venit pe lume noua noastră concetățeană al cărei tată, imboldă acum un recurs extraordinar intrucît consideră o nedreptate ca despărțindu-se de ele, urmînd fiecare un alt drum al vieții, locuința lor de două camere să fie atribuită în exclusivitate fetei și mamei fetei lui, își vrea drepturile, partea: jumătate ele, jumătate el... dar cum?

O! Voi, zei! Ce-ați făcut din bărbaiții aceștia?

NICOLAE CRISTACHE ■

„Cocoșul de Hurez” are 14 ani

Tirgul de oale „Cocoșul de Hurez” și-a ținut de curînd a XIV-a ediție. Frumoasă și fastuoasă ca și celelalte, și, ca și celelalte, atrăgînd mii de vizitatori. Între atîtea manifestări ale creației populare, și nu doar populare, ce se anunță cu „va urma”, dar care, îndată ce ies din teritoriul copilăriei, adică al primei sau al primelor ediții, artisticește mor, pierzîndu-și prospețimile și cîndorile (iar citeodată mor chiar de-a binelea!), longevitatea și mai ales strălucirea încă neîntinată a tirgului-competiție din Horezul Vilcei merită toată stima. Factorii culturali ai Horezului și ai Vilcei se vădesc atenți și ambițioși în perpetuarea unei tradiții al cărei rol în stimularea artei ceramicii populare s-a afirmat din plin. Se știe că această artă, prin forța împrejurărilor, și-a restrîns și își tot restrînge aria, se știe că n-o să mai asistăm niciodată și nicăieri la înflorirea ei, cel puțin nu la dimensiunile consacrate istoric, fiindcă satul, ca principal amator de ceramică, și-a deplasat de mult preferințele spre produsul industrial, spre recipientele mai practice. Lipsind stimulul cerinței, nici competiția între meșteri, singura producătoare de valori, nu se mai poate desfășura după cursu-i tradițional. Un tirg care e, în același timp, un concurs între meșteri, avînd ca unic și suveran criteriu autenticitatea produsului prezentat, poate însă redrepta competiția, făcînd ca memoria produsului rafinat să redevină activă. E ceea ce tirgul Horezului face de 14 ani. De 14 ani, nu există artist al acestei țări care să nu-și fi încercat puterile și talentul în competiția de la Horezu. De 14 ani, nu există cooperativă de meșteri sau unitate artizanală ce se respectă și vrea să-și impună numele care să nu-și fi încercat rezistența numelui în ciocnirea cu meșterii și cu criteriile tirgului din Horezu. Un tirg care, de 14 ani, acționează în cîmpul ceramicii populare ca un arbitru de valori, făcînd glori și refuzînd false glori, ca un cenzor artistic, nelăsînd să se strecoare prin filtrul lui decît adevărul acestei arte. Un tirg care e, în același timp, prin întrecerea unor meșteri vestiți, a unor personalități exponențiale ale domeniului, cu valoare de referință și de model, ca și prin atragerea unor specialiști, membri ai juriului (prezidat anul acesta de distinsul etnograf dr. Ion Vlăduțiu) sau participanți la simpoziunile și dezbaterile ce însoțesc concursul, un laborator sui-generis de creație, mai mult chiar, o catedră de la care se predă noblețea acestei arte.

Anul acesta, tirgul Horezului a convocat meșteri din Oltenia, Moldova, Transilvania, Dobrogea, mai puțin Muntenia (păcat, sînt aici vetre ceramice care merită

toată atenția!), într-un mare spectacol al artei contemporane a lutului, argumentată printr-o varietate stilistică, printr-o bogăție de procedee ce, în destule cazuri, au făcut din fiecare piesă în parte un unicat. Ne-a impresionat, ca totdeauna, arta horezanului Victor Vișoreanu (premiul de onoare al juriului), la ceasul de față cel mai interesant olar al acestei țări, cel mai original căutător în cîmpul ceramicii, determinînd printre meșterii locului un veritabil frison mimetic, departe însă de patentul artistic al lui V.V., înconfundabil și deci greu fructificabil de către alții. Contestat sau ignorat de unii (Muzeul Satului, de pildă, generos cu mai toți olarii, lui V.V. nu i-a mai achiziționat nici o piesă de vreo cinci-șase ani!), solitarul artist continuă însă să ne ofere, cum a făcut și acum, bucurii pentru ochi de o inegalabilă puritate. Între cîștigătorii principalelor trofee ale tirgului s-au numărat și Dumitru Mischiu din Horezu (cu piese notabile, atent lucrate, dar parcă prea „stil Vișoreanu”), și Dumitru Schiopu din Vlădești Vilcei, artist la apogeul creației, maestrul fără rival al ceramicii roșii și mai ales al celei decorate cu angobă albă. Ne-au plăcut și Balasz Adalbert din Corund (deși cîntele și farfuriile sale ni s-au părut prea încărcate cu ornamente), și Toroczky Clara din Bala (cu ceramică de autentică tradiție Lăpuș), ne-au plăcut mai ales obogeni Ion Răducanu și Gr. Ciungulescu, cu risipa lor de fantezie, de vervă cromatică, dar neabdicînd de la riguroasa tradițională a stilizării, nici de la codul cromatic sever, apărut de olarii Obogăi ca și un tezaur sacru. O surpriză ne-a provocat-o cooperativa de ceramică din Botoșani, care, pe lîngă obișnuita olărie sgraffitată, zisă „de Kutty”, cu care s-a prezentat la mai toate edițiile tirgului, anul acesta a adus și piese inspirate din faimoasele vase de Cucuteni, acele magnifice plăsmuiri de artă fără pereche pe teritoriul geto-dacic, cu echivalente estetice doar în cultura mesopotamiană, în superba ceramică provenită din Asia Anterioară. Reinvierea formelor și motivelor de tip Cucuteni (singurul moment din evoluția noastră artistică în care admirăm în decorație meandrelor, mai libere ca îndrăzneală și fantezie decît geometrisul polar opus, generator desigur de echilibru, de liniște măreacă a contemplării, sub al cărui semn criptic s-a înscris cultura noastră populară, derivată din cea arhaică), încercată de artiștii botoșeneni, propune un drum inedit artei ceramicii la români. Un drum la capătul căruia ne poț aștepta surprize.

ILIE PURCARU ■

Cinci zile într-o zi

Soarele se ivește la orizont și marea pare cuprinsă de un incendiu urias. Chiar lângă țărm se zărește epava unei corăbii care nu va mai spinteca nicio dată valurile. Pescăruși planează elegant deasupra stincilor. Aleile sunt pustii. Vântul cald clatină ușor frunzele copacilor. În arena teatrului în aer liber nu e nimeni. Pe o placardă stă scris: Gala tinerilor actori, ediția a II-a, 15-19 iulie 1984, Costinești. Dar unde sunt oamenii? Unii încă mai dorm în elegantul hotel al stațiunii sau prin căsuțele risipite pe țărm. În sala polivalentă a hotelului Forum actrița Carmen Trocan își repetă — pentru a cita oară? — rolul. E ora cinci de dimineață. La gase locul și-l va lua o altă actriță, Carmen Ciorecilă. Soarele se ridică în continuare pe boltă. Incepe să se simtă dogoarea unei zile cu adevărat din luna lui cuprător. Sute de tineri se îndreaptă spre plajă. În curând, pe nisipul incins nu mai poți arunca un ac. Într-una din sălile hotelului Forum se termină o ședință la care participă juriul și organizatorii Galei aflate sub egida U.T.C. — Biroul de turism pentru tineret, a C.C.E.S. și a A.T.M. Criticul Valentin Silvestru, unul dintre coordonatorii galei, îmbrăcat într-un costum impecabil croit, pe care nu-l va abandona niciodată pe parcursul celor cinci zile pentru un banal costum de baie, apare pe ușă arborând pe chip vesnicul său suris ușor malițios.

Totul a pornit de la constatarea că există promoții excepționale și că lor trebuie să le oferim o rampă de lansare. Nu e vorba numaidecât de debut: actorul român debutează devreme și reușește să joace încă mai înainte de absolvirea I.A.T.C.-ului roluri importante. Dar odată plecat din institut, el nu mai beneficiază de indicațiile profesorilor, ale criticilor și de alți stimuli. Viața este și competiție iar teatrul nu se poate sustrage acestei condiții. Gala aceasta face parte dintr-o antrenare psihofizică a actorilor până la 35 de ani. În cadrul unui interval de timp de o jumătate de oră lor li se oferă șansa de a prezenta stadiul la care au ajuns, ce drum au parcurs în meseria lor și ce mai au de învățat. Toți actorii au visuri secrete, de a juca marile roluri ale vieții lor, și la Costinești li se îngăduie să interpreteze tot ce cred ei că îi reprezintă. Rutina se poate instala urgent dacă nu ești în permanentă solicitare de ceva nou. Iar la noi sunt foarte tinere actricești cum puține teatre în lume au. Actorii noștri tineri joacă imediat, nu fac tușa deoarece e o mare nevoie de ei. Și ajung chiar să determine gustul publicului — pentru că mulți au deja un public al lor. Vorbind acum pe un plan mai general, e incontestabil că se observă deja faptul că nu mai există adevărată față de teatrul lacrimogen, de bravură sau de comedii vulgare. Se tinde tot mai mult spre un teatru modern care sugerează și nu relatează, care provoacă stări de spirit și refuză facilitățile, fiind plin de rivnă de a descoperi ce e valoros. Teatrul românesc de azi e un teatru de cercetare activă, cu scenografii și regizori valoroși care sunt într-o permanentă stare activă, încercând să ducă mai departe ceea ce au învățat. Fiindcă la noi s-a instaurat tradiția novatorismului, a promovării a ceea ce este nou prin excelență. Chiar și imperfecțiunea poate fi uneori un simptom al căutării fertile. Apoi, teatrul românesc are ambiția identității, a unei personalități distincte. Din cele mai vechi timpuri teatrul a fost conceput la noi ca un act de cultură care se adresează viitorului. În anul 2000, tinerii actori de azi vor fi actorii de bază ai acestui timp. Cum să nu faci în așa fel ca ei să-l poată susține?

Soarele se află acum chiar deasupra creștetelor noastre. Valurile lovesc lezese stincile pline de alge. Cifiva copii caută scoici, stînd de bucurie ori de cite ori găsesc una mai frumoasă. Radiovacanta transmite muzică și anunțuri. Chioșcurile de răcoritoare sunt luate cu asalt de o mulțime însetată. Pe podiul de bitum al teatrului de vară un om în frac își întipărește urmele în asfaltul fierbinte. E actorul Mihai Mălaimare care se pregătește pentru recitalul de seară. Numai în holul hotelului Forum e o răcoare plăcută. Regizorul Alexa Visarion își exprimă opiniile tranșant, subliniindu-le cu mișcări energice ale bărbii care îi acoperă chipul.

E bine că oameni de diverse generații se întîlnesc și-și pot da seama de stadiul în care se află ei și propria lor muncă. Dincolo de talent, de context există și o pătimire în arta actorului și asta nu se poate împlini decît prin arderea sufletului. E vorba de oameni care ar trebui

să fie mai mult căutați de regizori. Ei ar trebui să-și vadă la teatrele lor și astfel să se creeze viitoare mari personalități. O astfel de gală e un câștig imens din punct de vedere intelectual, fiindcă se poate afla cum gîndesc tinerii actori în această clipă.

Mircea Diaconu, președintele juriului, pare un pici poșnaș și nu prea încîntat că trebuie să se păstreze grav.

Din punctul meu personal de vedere socotesc gala o ratare. N-am putut face plajă, n-am jucat fotbal și m-am îmbolnăvit. Cu ocazia asta mi-am dat seama cit de greu e să porți pe umeri emoțiile celorlalți, cit de adînc trebuie să te gîndești dincolo de o simplă plăcere de spectator. Aș lansa rugămîntea ca astfel de manifestări să nu se oprească aici ci, dimpotrivă, să se acorde mai mult spațiu schimbului frumos de opinii.

Dar cine mai e prin hol, refugiindu-se de caniculă? Cu alură de tenis-men care a cîștigat la Wimbledon, trece Ioan Hidecuti, cel de-al doilea coordonator al galei, vicepreședinte al

despre ce se poate face ca oaspeții de onoare pe care îi are în aceste zile Costineștiul să se simtă bine. Tot la felul cum se simt musafirii aici se gîndește și Ion Manta, unul dintre cei care s-au ocupat nemijlocit de organizarea galei. Se primește un telefon de la Maxim Crișan, director adjunct al Teatrului Nottara, care se interesează de felul cum se încadrează în ambianța galei actorul Adrian Pîntea. Cifiva delfini se apropie de țărm și se hirjonesc spre marele haz al privitorilor. Apoi dispar în adîncuri. În sala polivalentă a hotelului Forum încep recitalurile tinerilor actori.

Carmen Trocan, ca o flăcărie neagră, superbă imagine a deznădejdiei, recită versuri de Garcia Lorca; Mihai Cafrița oferă o viziune a trecerii omului prin lume servindu-se de versuri aparținînd lui Shakespeare, Voiculescu, Gellu Naum; Liviu Manolache și Vasile Cojocaru spun și cîntă acompaniați cu chitara versuri de Arghezi, Blaga, Apollinaire, Eminescu, conturînd planul unei „lecții de

Carmen Trocan

Mihai Cafrița

Carmen Ciorecilă

Grup „Eveniment”

Adrian Pîntea

Fotografii de LUCIAN TUDOSE ■

B.T.T.-ului. Tot cu alură de sportiv pășește pe mocheta verde și Lorin Vasilovici de la VIAȚA STUDENȚEASCĂ. Aflat în juriu, Aurel Borșan stă îngîndurat pe un fotoliu. Trei „gazetărițe” cu verbuș ager, Natalia Stăncu de la SCINTEA, Ileana Lucăciu de la SĂPTĂMINA și Miruna Ionescu de la SCINTEIA TÎNERETULUI, discută cu aprimare sorbind din pahare înalte umplute cu pepsi. Actrițele Rodica Negrea și Diana Lupescu își împărtășesc într-un alt colț planurile. Miriam Cuibuz, cîștigătoare de anul trecut a galei, trece printre colegele sale tinere cu siguranța pe care și-o conferă un astfel de premiu. Îmbrăcat cu pantaloni albi, ținînd în mîna dreaptă o haină de aceeași culoare iar în cealaltă o pipă care funcționează probabil cu foc continuu, Mircea Radu Iacoban se plimbă agitat ca un leu în cușcă. Ce mai, e o atmosferă de mare festival!

E cea mai importantă împrejurare în care se pot confrunta cadrele tinere ale teatrului românesc. Un premiu la Costinești înseamnă mult pentru un început de drum. Dacă la prima ediție caracterul galei a fost mai mult sărbătoresc, acum, la ediția a II-a, dă semne de maturizare asumîndu-și un caracter exigent, care, chiar dacă poate stîrni oarecare mirare, nu face decît să ridice prestigiul manifestării și să vină real, concret în sprijinul participanților.

Vîpșile soarelui se mai fac încă simțite. Octavian Dumitrescu, șeful dispeceratului cazare, își spune că, desigur, marea afluență de turiști la Costinești are legătură cu vremea bună, dar în același timp și cu gala. Alexandru Boancă, unul dintre cei doi șefi ai restaurantului de la hotel Forum, discută cu Puțu Crețu, șeful formației „Cristal,

dragoste la prima vedere”; Tania Filip, lujer de floare care amenință să se risipească la cea mai mică atingere, strigă deznădejdea Anei pe care Manole o pune la temelia operei sale; Adrian Pîntea, cu fața arsă parcă de vîlvățelele unui astru necunoscut nouă, istorisește despre Femei, femei, femei, așa cum apar ele în poemul lui Mircea Cărtărescu; Radu Iacoban avertizează despre pericolele pe care le poate aduce folosirea fără controlul conștiinței a cuvintelor, potrivit viziunii lui Heinrich Böll din Onoarea pierdută a Katharinei Blum; cuprinsă parcă în capcana unui vîrtej amețitor, Carmen Ciorecilă demonstrează cită corporalitate au de fapt ideile cuprinse în poeziile lui Nichita Stănescu; Marian Rilea ne înfioară interpretînd un fragment din Jurnalul unui nebun de Gogol; cu o vervă ce poate fi învidiată de un discjockey, Constantin Chirișcă potoposte auditoriul cu versuri de Carl Sandburg; Alexandru Bălan ni se prezintă ca un cneaz valah la porțile Sibiului; Constantin Avădanei joacă o admirabilă piesă scurtă despre frică a lui Matei Vișniec; tot despre condiția omului cuprins în mreje ce pot fi cu greu desfăcute vorbește și Laurenția Lazăr într-un fragment din romanul lui Truman Capote, Cu sînge rece. Pe plajă încă mai sînt oameni întinși pe cearsafuri, inotători temerari încearcă vigilența salvamarilor, dar în această sală 200 de oameni au uitat că marea, în timpul verii, e spațiul vacanței și s-au mutat de bunăvoie în teritoriul privilegiat al artei.

Soarele se înclină spre apus. Umbrele devin mai lungi. Locurile teatrului de vară sînt toate ocupate. Curînd coboară întinericul. Lumina răzbată cu greu pînă la scenă din reflectoarele care taie ceața lăsată pe neașteptate asupra acestor locuri. De undeva se aude o muzică vioală. Din cînd în cînd un tren își vestește tre-

cerea prin apropiere. Dar toți cei 1600 de spectatori urmăresc cu și flarea tăiată ce se petrece pe scenă. Si ce se petrece pe scenă? Împrejurul unui gard grupul „Eveniment” țese pe vestea unui sat oltenesc așa cum apar el în cărțile lui Marin Sorescu. Un grup, de la I.A.T.C., ne incîntă cu tablouri mirifice al unei lumi fondate pe bunătat și prietenie în spectacolul Joia dulce, adaptare după Steinbeck; iar grupul de amatori Divertis, o adevărată gazetă umoristică vorbită, stîrnete hohotele de ris ale celor de față prin jocuri de cuvinte surprinzătoare, prin ascuțite satire.

E apoi rîndul marilor actori să lădeze alături celor mai tineri care sînt înălțimile reale ale artei și cum se ajung la asemenea performanțe. Tamar Bucliceanu captivează imediat publicul prin verva sa uluitoare, de mare comediantă. Mircea Albușescu demonstrează știința rostirii versurilor nu poate fi apăsător oricui. Iar Mihai Mălaimare, într-un tulburător număr de pantomimă, execută cu grație și sfințire lăuntrică, stîrnetul unui copil următoarea exclamație: mamă, dar omul ăsta vrea să se cațerecer!

Timpul parcă s-a oprit în loc. În treaga fire a rămas neclintită, ca în așteptarea unei întîmplări miraculoase. În sala de la Vox maris unde de obicei răsună pînă în cea mai ascură celulă a trupului cadentele muzicii, 200 de oameni par chemați la experiență unică: aceea de a vedea cum se comportă o ființă umană pusă la cele mai grele încercări. Rîngul de dans pare o lamelă de sticlă pe care a fost ținută o făptură pentru a se vedea reacțiile la un uriaș microscop.

Multă putere trebuie să aibă un actor mult curaj și multă noblete sufletească pentru a se lăsa purtat prin capcanele unor texte deseori violente, care-ți întîlnesc nervii la maximum, care-ți bicuie sufletul, pentru ca apoi să încerce să te destîndă cu un zîmbet! O femeie e cu prînsă de panică, dar nu suportă să fi strîvită de împrejurări și luptă cu el pentru a-și salva demnitatea; e personajul Irina din Matca lui Marin Sorescu. O altă femeie își plînge singurătate nemeritată: e Carola din Orfeu în infernul Tennessee Williams. Din nou apare femeie pe care alții o socotesc un simplu obiect lesne de cumpărat: e Larisa Dimitrievna din Fata fără zestre de Ostrovski. Iarși e în fața noastră o femeie atît de rea incît ajunge la blasfemie, alunghindu-și tatăl: e Goneril din Regal Lear. Iată și o tînră care înnebunește din dragoste: Ofelia. O altă nu se poate nici ea bucura de iubirea care-i mistuie sufletul: Julieta. Dar tinerețea poate și dragălașă, așa cum arată Luluța din piesa lui Alecsandri sau Angelique din Trei frați gemeni venețieni. Însă din nou asupra lumii coboară întinericul și o femeie plină de curaj încearcă să se opună tenebrilor din om: e Andromaca din Troienele lui Sartre. Însă pentru ca bi ruina această să fie deplină se jertfește o fecioară: e Ifigenia din Ifigenia în Aulida de Euripide. Și prin toate aceste roluri, purtînd cu demnitate și umilință povara lor, trece de fapt o singură femeie: actrița Silvia Popovici care a oferit galei de la Costinești cel mai înalt moment de teatru care s-a văzut aici. Pare că personajele pe care le-am trecut în revistă își alegeau rînd pe rînd trup în care să prîndă cu adevărat viață. Actrița pare să-și piardă de fiecare dată identitatea proprie și să se lase posedată de zbuciumul altora. În evul mediu, cu siguranță că ar fi fost condamnată pentru vrăjitorie!

Luna luminează palid o mare pe care cei romantici ar dori-o înfășoară cu corăbii cu pinze. Costineștiul e cufundat în somn. Doar cîțiva oameni dezbăta cu aprimare premiile galei într-una din sălile hotelului Forum Cînd, în sfîrșit, discuțiile pline de înșufletire sau sfîrșit, membrii juriului decid că laurii îi încunună pe MIHAI CAFRIȚA — Teatrul Tineretului Piatra Neamț — Marele premiu MARIAN RILEA — Teatrul Municipii Ploiești — Premiul special al juriului Premii de interpretare: ADELA RADIN IANTO — Teatrul Național Timișoara; ADRIAN PÎNTEA — Teatrul Nottara; CARMEN CIORCILĂ — I.A.T.C. București (și premiul revistei România literară); CONSTANTIN CHIRIAC — Teatrul de stat Sibiu; LAURENȚIU LAZĂR — Teatrul Municipal Ploiești; CARMEN TROCAN — I.A.T.C. București (și premiul revistei Viața studentescă); Premiul revistei Tribuna — CATALIN CIORNEI — Teatrul Național „V. Alecsandri”; Diploma revistei Convorbiri literare — CONSTANTIN AVĂDANEI — Teatrul Național „V. Alecsandri”; Premiul revistei Teatrul — GRUP I.A.T.C. Premiul Școlii tineretului — Grupul „EVENIMENT” al ansamblului U.T.C. Diploma stațiunii Costinești — GRUPUL „DIVERTIS” din Iași.

Valurile se sfîrmă de țărm.

GEORGE ARION ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Gora, Liviu Timbus — 25 66; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—invățămînt) — Ovidiu Ioanitoaia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Lionel Nițescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan — 21 28; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor șef 2002, Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

CONVORBIRI ÎN PROBLEME DE INTERES COMUN ROMÂNNO-BULGARE

**Tovarășul
Nicolae Ceaușescu
și tovarășa
Elena Ceaușescu
s-au reîntîlnit
duminică
pe litoralul
Mării Negre
cu tovarășul
Todor Jivkov**

— pagina 3 —

Prima comună de nefumători din România

În comuna Maieru, unde oamenii sînt de regulă preocupați să-și desăvîrșească tradiția hărniciei, viața de zi cu zi a lăsat loc și pentru inițiative mai deosebite, desigur spre folosul obștii. Sfătuiți și îndrumați de un om ingenios, inginerul bucureștean Iorgu Sava Crăiești, maieranii s-au decis să facă din abandonul țigării o adevărată virtute, pentru care se sprijină reciproc, se sfătuiesc și se conving, fiindcă nu doar orgoliul îi mîngie, ci și dorința de a trăi și munci cu acea robustețe a strămoșilor. Convinși din ce în ce mai mult de utilitatea renunțării la această deprindere, oamenii din Maieru se arată bucuroși de a da prin propria lor voință un exemplu de tenacitate. Ei mai sînt convinși că, în acel peisaj care-l înconjoară, iarba dracului nu va mai rodi niciodată.

— pagina 17 —

Grîul la zi, grîul de-a pururi

— pagina 5 —

Experimentul Elthes a început!

— pagina 17 —

Timpuri istorice și viziuni romanești

— pagina 9 —

Orașul, ca o pecete domnească

„Sinaia Moldovei” i-au zis unii. Alții, stăpîniți de aceleași sentimente, i-au zis „Perla Moldovei”. Amîndouă denumirile vin însă să sublinieze frumusețea de excepție a acestui străvechi orăș moldav. Natura a dat cit a dat, omul însă, de cînd a început să slefuiască piatra, a înobilat permanent Locul. Arheologii, mereu scormonitori, au scos la lumină măturile unor așezări umane care datînză din paleoliticul superior. De la acea dată, un fel de capăt al lumii, civilizațiile se aștern straturi-straturi, pînă ce, din valurile mării eterne a timpului, apare la

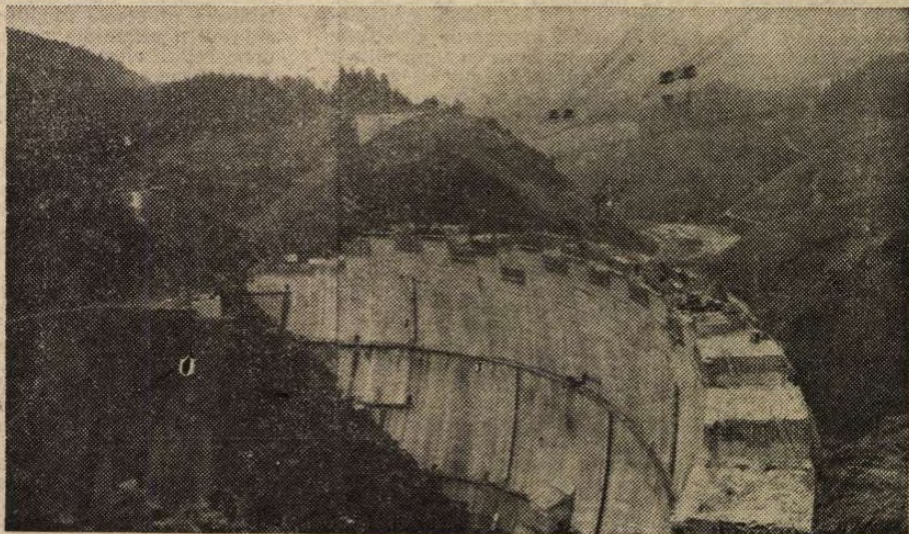
orizont cetatea dacică Petrodava, capitala regelui Dăcomes, adversarul lui Octavianus. Din pămîntul ca un cuib de viață reverberază spiritul, concretizat în ziduri și obiecte, în podoabe și unelte: Hora de la Frumusea, piesă de cea mai mare valoare din toată colecția de ceramică din neolitic, descoperită de neobositul arheolog Constantin Mătasă; vasul cu patru idoli, de la Ghelăești, desco-

(Continuare în pagina 4)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Ridică-te și luminează în cuvînt sentimentele țării

— paginile 6 și 7 —

Cenacul Flacăra al Tineretului Revoluționar continuă turneul pe litoral. Cronici și fotografii, programul viitor în paginile 12 și 13.

Creșterea încrederii între state — un important factor al securității internaționale

Omenirea parcurge împrejurări deosebite, când în relațiile internaționale s-a ajuns la o încordare extrem de gravă, la creșterea fără precedent a pericolului de izbucnire a unui nou război mondial, care va fi, inevitabil, un război nuclear, cu urmări catastrofale pentru întreaga planetă. Deosebit de gravă este situația din Europa, care a devenit un urias arsenal nuclear, unde s-au acumulat cele mai mari și mai puternice arme și tehnici de luptă, care o dată puse în mișcare, ar putea distruge de câteva ori nu numai Europa ci întreaga lume.

Desfășurarea vieții internaționale demonstrează cu prisosință că unul din principalii factori care alimentează permanent încordarea internațională și face să sporească riscul unei confruntări generalizate constă în persistența unei atmosfere de neîncredere și suspiciune între diferite state și grupări de state. O multitudine de factori provoacă, alimentează, întretin și adâncesc această neîncredere și suspiciune, și acești factori — de natură politică, militară, economică, teritorială, confesională, ideologică sau de altă natură — au acționat întotdeauna într-o formă sau alta, într-o măsură mai mare sau mai mică. Dar istoria, viața, evenimentele arată că principalul izvor, cauza esențială a neîncrederii dintre popoare, dintre state, au constituit-o înarmările, pregătirile de război.

Există, de altfel, o legătură strinsă, și o condiționare reciprocă între creșterea încrederii între state, pe de o parte, și întărirea securității internaționale și dezarmare, pe de altă parte. De fapt, înarmările constituie factorul cel mai nociv pentru instaurarea unui climat de destindere și încredere în lume. La rândul lor, neîncrederea și suspiciunea reciprocă acționează cu noi și tot mai perfecționarea mijloace de distrugere, creează mari piedici în calea negocierilor, îndeosebi a tratatelor de dezarmare. Arătând că „neîncrederea existentă determină accentuarea cursei înarmărilor”, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele țării noastre, sublinia, totodată: „Dar continuând înarmările nu se întărește încrederea, ci, dimpotrivă, se accentuează neîncrederea”. Este lesne de înțeles că, acționându-se în direcția sporirii încrederii, s-ar aduce o contribuție concretă la eliminarea surselor generatoare de tensiune, la promovarea procesului de destindere, de dezarmare, după cum numai pășindu-se efectiv pe calea dezarmării, se va putea edifica o adevărată încredere între state.

Iată de ce, sub impulsul hotărârilor al secretarului general al partidului, președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în spiritul unei înalte răspunderi pentru crearea condițiilor externe de liniste și siguranță, propice desfășurării cu succes a operei de construcție a noii societăți, România acordă cu consec-

ventă o atenție specială promovării unor relații internaționale bazate pe încredere și respect reciproc, considerând această drept un element fundamental pentru însănătoșirea climatului mondial, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, de pace, dezarmare și securitate în lume.

Este bine cunoscut, de exemplu, că dislocarea de trupe și instalarea de baze militare pe teritoriile altor state implică lezarea suveranității și independenței naționale a țărilor respective, se răsfirgă în mod negativ asupra ansamblului climatului internațional. Desigur, sînt cazuri cînd, din diverse motive, anumite state solicită ele însele, prin forțele de conducere legitime alese, pe baza unor tratate sau acorduri bi și multilaterale ori sub egida Organizației Națiunilor Unite, prezenta temporară a unor forțe militare străine. În general însă trupele, la fel ca și bazele militare străine, sînt, prin simpla lor prezență, un permanent factor de neîncredere, de suspiciune, de insecuritate, cu atât mai mult cu cît trupele și bazele militare străine se află, de regulă, tocmai în regiunile și punctele mai „fierbinți” de pe glob.

Se știe, de asemenea, că una din barierele majore în calea colaborării normale dintre diferite state, devenit, în anii din urmă, un anacronism al relațiilor internaționale, o reprezintă blocurile militare. Împărțirea lumii în blocuri militare agravează încordarea internațională, alimentează neîncrederea între state, frînează procesele înnoitoare, cursul destinderii, constituind o primejdie permanentă pentru independența popoarelor, elementul care stimulează și mai mult intensificarea competiției înarmărilor, în general, și a celor nucleare, în special. România, ca și alte țări socialiste, s-a pronunțat în repetate rânduri pentru desființarea concomitentă a Blocului Nord-Atlantic (N.A.T.O.) și a pactului Tratatului de la Varșovia. Mai mult, ele au propus ca, pînă la desființarea celor două blocuri, să se reducă activitățile lor militare, ceea ce ar fi în consens cu interesele popoarelor, cu interesele generale ale dezvoltării pașnice a omenirii.

Este adevărat că în Actul final al Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare în Europa s-au înscris unele măsuri de creștere a încrederii și de întărire a stabilității pe continentul european. Ca urmare, s-a ajuns la notificarea marilor manevre terestre și la invitarea de observatori la asemenea manevre, ceea ce constituie, desigur, un fapt pozitiv. Oricum, însă, indiferent de notificări, organizarea de manevre, mai ales cu participarea efectivelor militare din mai multe țări, la granițele altor state sau într-o regiune adiacentă, nu pot să nu aibă caracterul unor demonstrații de forță și acțiuni de intimidare, creînd neîncredere, suspiciuni și încordare. La aceasta se adaugă și faptul că, printre măsurile de încredere înscrise în Actul final de la Helsinki, nu se află notificarea miș-

cărilor militare de anvergură, care preced și succed manevrelor, ca și notificarea manevrelor navale și aeriene.

Întotdeauna, înarmările, pregătirile militare au fost invariabil însoțite de campanii de prelucrare a maselor pentru a justifica creditele militare, politica agresivă, pentru a perverti conștiința, în vederea împingerii popoarelor spre pieire, în războaie de agresiune. Corelația strînsă dintre politica de forță și dominație, de înarmări, pe de o parte, și propagarea militarismului și vrăjbei între națiuni, pe de altă, se manifestă cu deosebită vigoare în perioada actuală, a recrudescenței luptei pentru reimpărțirea sferelor de influență și a dezvoltării fără precedent a tehnicii militare. Prin urmare, propaganda de război aduce un grav element de tensiune în relațiile internaționale, afectează inevitabil raporturile în diferite domenii, negocierile în curs sau posibile, conlucrarea pe plan internațional în interesul destinderii și securității, creează neliniște, îngrijorare, teamă, duce la pervertirea simțului moral, stimulează violența, care și așa face atîtea ravagii în țările occidentale și care, fără îndoială, este un corolar direct al psihozei de război. Iată de ce, în concepția țării noastre, încetarea propagandei de război este o condiție esențială pentru prevenirea catastrofei nucleare, pentru promovarea destinderii, securității și colaborării internaționale. „Este necesar să se pună capăt oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor, propagandei urii împotriva altor popoare — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dacă s-ar depune tot atîta insistență și s-ar cheltui cel puțin tot atîtea mijloace pentru propaganda de destindere, pentru dezvoltarea încrederii și prieteniei, s-ar crea premisele înlăturării năzuințelor oamenilor de a trăi într-o lume a încrederii, a păcii, a colaborării pașnice”.

Pornind de la necesitatea de a se face totul pentru asigurarea unui asemenea climat de încredere, pace și colaborare între națiuni, pentru trecerea la un proces efectiv de dezarmare, România a propus, de-a lungul anilor, adoptarea de măsuri eficiente de creștere a încrederii între state, cum ar fi: retragerea tuturor trupelor străine în interiorul granițelor naționale, asumarea, de către fiecare stat, a angajamentului ferm de a nu disloca trupe pe teritoriul altor state; reducerea manifestărilor politicii de bloc, diminuarea activităților militare ale blocurilor, intensificarea eforturilor pentru desființarea concomitentă a acestora; desființarea bazelor militare de pe teritoriile altor state; renunțarea la efectuarea de manevre și demonstrații militare, în special cu participarea mai multor state, în apropierea frontierelor naționale ale altor țări; aplicarea consecventă a măsurilor de creștere a încrederii înscrise în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa; respectarea cu bună-credință, de către toate statele, a angajamentelor asumate în virtutea acordurilor existente în domeniul dezarmării, cit și a hotărîrilor O.N.U. privind negocierile de dezarmare, îndeosebi a celor adoptate prin consens; încetarea propagandei pentru înarmare și război și desfășurarea unor acțiuni largi de educare a popoarelor în spiritul idealurilor păcii și încrederii, împotriva războiului și înarmărilor; organizarea, sub egida O.N.U., a unei conferințe mondiale a mijloacelor de informare în masă — radio, televiziune, presă — care să dezbată și să stabilească măsuri corespunzătoare în această direcție.

În concepția țării noastre, toate aceste direcții de acțiune și măsuri se constituie, împreună, într-o vastă „strategie a dezvoltării încrederii internaționale”, înlăturarea lor fiind de natură să creeze o ambianță propice promovării unor relații de înțelegere și colaborare, a cauzei destinderii, păcii, dezarmării și securității internaționale.

Fără îndoială, statornicirea unei atmosfere de încredere între state reclamă, ca o condiție sine qua non, aezarea fermă a raporturilor internaționale, a relațiilor dintre statele, pe baza principiilor independenței și suveranității internaționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării cu desăvîrsire la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber pe calea progresului economic și social, potrivit aspirațiilor și intereselor sale vitale.

Avînd în vedere situația deosebit de gravă de pe continentul european, România a acționat cu multă stăruință, în cadrul reuniunii general-europene de la Madrid și în afara ei, pentru convenirea și organizarea Conferinței în curs de desfășurare, la Stockholm, pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa. Importanța acordată de țara noastră acestei conferințe rezultă din documentul prezentat la inaugurarea lucrărilor ei „Poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa”, care cuprinde un ansamblu de propuneri, vizînd eliminarea pericolului nuclear de pe continent, edificarea unei Europe a păcii, securității și colaborării. Un capitol substanțial al acestui document este consacrat măsurilor pe care țara noastră consideră că ar fi necesar să se întreprindă pentru întărirea încrederii între state și a securității internaționale. La fel ca și propunerile anterioare, și aceste noi inițiative, care reprezintă o dezvoltare, a celor anterioare, potrivit evoluțiilor cunoscute din viața continentului și în general din viața internațională, pornesc de la considerentul că, prin ele însele, măsurile de încredere nu înseamnă dezarmare și nu pot înlocui măsurile practice, eficiente de dezarmare. De asemenea, ele nu pot constitui un scop în sine, ci trebuie să urmărească crearea unui climat politic care să permită, să favorizeze discutarea și adoptarea unor măsuri eficiente de dezarmare, în primul rînd, de dezarmare nucleară, singurele în măsură să creeze o reală securitate pentru toate statele și popoarele. Pe scurt, în concepția țării noastre, măsurile de încredere care vor fi adoptate de Conferința din capitala Suediei trebuie să se încadreze într-o strategie generală, cuprinzătoare, al cărei obiectiv final trebuie să fie dezarmarea generală, în primul rînd dezarmarea nucleară. Acționînd pentru intensificarea eforturilor, în cadrul Conferinței de la Stockholm, pentru întărirea încrederii, România se pronunță, totodată, cu consecvență pentru oprirea amplasării de noi rachete nucleare pe continent, retragerea celor existente, pentru eliberarea Europei de orice fel de arme nucleare. Asa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Acordăm o mare însemnătate desfășurării Conferinței pentru securitate, încredere și dezarmare de la Stockholm. În prima etapă a acestei conferințe s-au formulat o serie de propuneri importante. Pe această bază, va trebui acționat pentru a se ajunge la un acord corespunzător în etapele următoare, astfel încît conferința de la Stockholm să reprezinte un moment important în întărirea securității și cooperării în Europa, pe calea dezarmării”.

Este convingerea fermă a țării noastre că orice pas înainte pe calea întăririi încrederii, realizării dezarmării militare și dezarmării în Europa ar crea premise din cele mai favorabile pentru abordarea și găsirea unor soluții celorlalte probleme ale securității și cooperării pe continent, exercitînd, totodată, o puternică înrîurire pozitivă asupra ansamblului climatului internațional.

Dr. ION CIUBOTARU

Expresie a dorinței comune de adîncire a relațiilor româno-bulgare

BUCUROȘI DE OASPEȚI

● Vizita de prietenie în țara noastră, la invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a tovarășului TODOR JIVKOV ●

În spiritul tradiționalelor dialoguri la nivel înalt, dînd expresie dorinței comune de adîncire a relațiilor de colaborare și conlucrare multilaterală dintre cele două țări, partide și popoare, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de prietenie în țara noastră tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

După cum se menționează în Comunicatul cu privire la vizită, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au avut cu tovarășul Todor Jivkov convorbiri într-o serie de probleme de interes comun. Conducătorii de partid și de stat din cele două țări au efectuat un schimb de informații cu privire la activitatea și preocupările actuale ale Partidului Comunist Român și Partidului Comunist Bulgar, ale Republicii Socialiste România și Republicii Populare Bulgaria, la stadiul construcției socialismului în cele două state, la programele lor de perspectivă. A fost exprimată hotărîrea P.C.R. și P.C.B., a României și Bulgariei de a acționa pentru realizarea înțelegerilor și hotărîrilor stabilite cu prilejul dialogului, la nivel înalt, a căror îndeplinire corespunde intereselor celor două popoare, reprezintă o contribuție de seamă la adîncirea și lărgirea colaborării româno-bulgare, la cauza păcii și socialismului, a înțelegerii și conlucrării internaționale.

Cu prilejul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășul Todor Jivkov au efectuat o călătorie pe canalul Dunăre — Marea Neagră. Conducătorii de partid și de stat ai celor două țări s-au îmbarcat mai întâi pe vasul „Lancea”, la bordul căruia au străbătut primii kilometri ai canalului, pînă la ecluza de la Cernavodă. Călătoria a fost continuată la bordul navei prezidențiale „Mihail Viteazul”, care a străbătut noua cale navigabilă a României. Itinerarul de-a lungul canalului a evidențiat marile dimensiuni ale acestei creații românești, pentru care a fost necesar un uriaș volum de lucrări: 300 milioane metri cubi de excavații și dragaje; 4 milioane de metri cubi de betoane turnate în fundații și ziduri de sprijin; construirea a 7 mari poduri rutiere și de cale ferată, a 2 ecluze, a 3 noi porturi — Cernavodă, Medgidia, Basarabi — și a altor obiective. Oamenii muncii din localitățile riverane canalului, a căror viață social-economică va cunoaște mutații importante, odată cu intrarea canalului în circuitul economiei românești și al navigației internaționale, și-au exprimat și cu acest prilej dragostea și recunoștința față de conducătorul iubit al partidului și statului, stima și considerația față de înalții oaspeți. Tovarășul Todor Jivkov a dat o înaltă apreciere Canalului Dunăre — Marea Neagră, grandioasă operă ce întrupează forța societății socialiste și capacitatea creatoare a poporului român, realizată sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general.

Așa cum se subliniază în Comunicat, conducătorii de partid și de stat ai României și Bulgariei și-au exprimat satisfacția pentru această nouă întîlnire, care se înscrie pe linia vizitelor reciproce la nivel înalt și a convorbirilor tradiționale româno-bulgare, a relațiilor de prietenie și colaborare în continuă dezvoltare dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, progresului și păcii în lume.

ION CODRU ■

● Ceremonia sosirii înalțului oaspete a avut loc pe aeroportul internațional „Mihail Kogălniceanu”, împodobit sărbătorește pentru a primi pe solul poporului bulgar

● Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășul Todor Jivkov au efectuat o călătorie pe Canalul Dunăre—Marea Neagră.

● Pe tot parcursul vizitei, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări au fost salutați de oamenii muncii cu deosebită dragoste și calde manifestări de stimă și prețuire, cu sentimente de profundă prietenie.

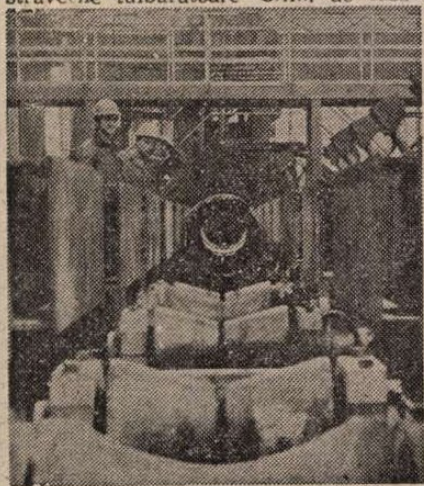

Orașul, ca o pecete domnească

• Ceahlăul ca stare de spirit • Piatra Neamț — civilizație și dezvoltare •

(Urmare din pag. 1)

perit de arhitectul Ștefan Cucos; ginditorul de la Tirpești; fructiera dacică de la Bitca Doamnei. În Piața Libertății de azi, mai strălucesc încă Turnul și lăcașul de cult al lui Ștefan cel Mare. Iată vorbele lui săpate în ziduri: „Io Ștefan Voevoda, Domnitoriu Țarei Moldovei, fiul lui Bogdan Voevoda, a zidit această campanare, avind Doamnă a sa pe Maria, fata lui Radu Voevoda, și fiu al lor iubit pe Bogdan Voevoda, în anul 7007 (1499), iară al domniei lui anul al 43-lea curgătoriu: octombrie 24 zile 1499”. Alături de aceste ziduri, în aceeași Piața a Libertății oamenii de spirit ai cetății au adunat o colecție de picturi celebre, precum și obiecte vechi, alcătuind o secție de etnografie, despre care etnograful Elena Florescu ne spune că însumează peste 5 000 de piese, din păcate cu posibilități de expunere doar pentru 350. Printre ele, iată un răboj, piesă de foarte mare valoare, un adevărat registru de evidență la stînă, în care românul-păstor a folosit elemente de cod universal, o scriere străveche tulburătoare. Stilul de casă și

covoare, hora eternizată în ceramică, jugul sculptat, lingurile ca niște chei ale universului, topoarele, plugurile și atâtea altele care degajă o autenticitate fără seamăn. Ce superbă civilizație a Locului. Au zis unii că am fost o țară de lut. Nu mă supără expresia lor, ea demonstrând cu netăgăduită probitate vechimea noastră în enclava carpatică încă de la începutul lumii. Dar cum pot oare să treacă peste o astfel de frumusețe? Au zis că nu avem urme de civilizație. Dar cum nu pot vedea și deslusi rafinamentul spiritului încrustat în lemn și desenat pe cămașa ce îmbracă trupul? Ca și cînd civilizația lemnului, arta țesăturii, aurul și argintul transformat în filigrane n-ar fi tot civilizație, tot atât de pline de valoare ca și piramidele Egiptului, ca moscheele Samarkandului sau ca și catedralele gotice! Urmele acestora istorice, amprenta sufletului care le-a creat, gîndul care a condus în mișcare zămislitoare mina — sînt atît de ale noastre, degajă atîta românism încît îți vine să te contopești în valul emoției ce inundă. Astfel, acest oraș moldav, Piatra Neamț, apare ca o pecete domnească, o pecete a spiritului românesc.

CONTINUA SETE DE IDEAL

Am întrebat un om de-al locului: ce crede că îl caracterizează pe nemțeni? Noi, mi-a răspuns, sîntem oameni mai potoliți, omenoși poate mai mult decît alții, dar n-am suportat niciodată asuprirea și nici umilinta. Avem aici, în apropiere, un deal mai înalt, căruia oamenii noștri îi spun Osoiu. Denumirea, spun bătrînii, îi vine de la oase. Într-un an, zic ei, turcii au năvălit peste Moldova lui Ștefan. Și lupta s-a dat pe acest deal, care, după ce Ștefan i-a alungat pe cotorpitori, a rămas alb de oase. Nu e o scorneală și nici o simplă metaforă. E o poveste adevărată. Dar adevărul acesta se continuă. Iată, merg pe străzile orașului împreună cu profesorul Radu Gheorghe, director al Filialei Arhivelor statului Neamț, care îmi spune o lecție tot de istorie, citind documente: „La Piatra Neamț, zice, datorită existenței fabricilor de hîrtie și cherestea, s-a constituit de timpuriu un nucleu muncitoresc. În 1831, la Văleni, începe să funcționeze prima fabrică de hîrtie din țară. Ulterior, iau ființă și alte unități industriale. În 1896, în timpul grevei muncitorilor de la Fabrica de cherestea „Goetz” din Galați, muncitorii din Piatra Neamț, ca și alții din întreaga țară, se solidarizează cu gălățenii: le trimit ajutoare materiale și îi îndeamnă spre victorie. În 1907, muncitorii nemțeni nu numai că s-au solidarizat cu țărănii, ci, în unele localități, au participat activ la lupta pentru pămînt”. Și istoria continuă: În timpul luptelor greviste desfășurate de muncitorii tipografi din București, în decembrie 1918, la Piatra Neamț s-au organizat acțiuni de solidaritate, fapt care a determinat poliția să opereze arestări în rîndul conducătorilor locali ai mișcării muncitorești și socialiste. Dar cea mai amplă mișcare din istoria luptelor muncitorești prierene, este, fără îndoială, greva generală din decembrie 1919. În perioada aceea, județul Neamț

era considerat drept cel mai important centru al industriei forestiere din întreaga țară.

Mă adresez iarăși profesorului Radu Gheorghe și-l rog să apeleze din nou la memoria documentelor, la momentele celui August de foc care cuprîndea întreaga suflare românească: Și la Piatra Neamț, ca în toată țara, muncitorii, îndrumați de comunisti, au acționat pentru sabotarea producției de război, împotriva fascizării țării, a concentrării și rechizițiilor. La Fabrica „Bistrița”, de pildă, unde se confecționau căruțe pentru armată, au fost întirziate comenzile; la Fabrica „Moldova”, unde se construiau subansamble pentru barăile din lemn, destinate militarilor germani, în mai multe rînduri s-au livrat subansamble incomplete; la Fabrica de hîrtie și m-cava, lipsa de la serviciu a muncitorilor devenise un fapt permanent; la unitățile de cherestea, de industrializare a lemnului au fost cazuri de încetare parțială sau totală a lucrului. O parte dintre muncitori au fost judecați de instanțele mili-

produc anual peste 1570 Gw, dintre care numai Centrala de la Stejarul produce aproape 400 Gw pe an. Se vor construi, însă zeci de microhidrocentrale pe Bistrița, Siret, Prut, Uz, apoi pe afluenții Bistriței și ai Moldovei. Am început cu energia, ea fiind singele întregii industrie, ea preocupîndu-i pe specialiștii români de multă vreme; ideea despre un baraj la Bicaz a existat încă de la începutul acestui secol. „În caz că se renunță la această idee, e o mare eroare!”, scria profesorul inginer Dumitru Leonida, imediat după 1906, pe studiul de amenajare energetică a Bistriței în zona Bicaz. Acest vis al românilor avea să se realizeze, ca și celălalt mare vis, Canalul Dunăre — Marea Neagră, abia după 23 August 1944.

Ne îndreptăm, însoțiți fiind tot de tovarăsa Zamfira Almășanu, spre marea platformă a Săvineștilor: se întinde, aflăm, pe 200 hectare! În 24 de ore confluăază aici peste 13 000 de oameni! Populația unui oraș!

— Ce produce ei?, o întreb pe ingenera

Toate aceste fructe ale brațelor

tare, condamnați. Dar netărmurita sete de ideal nu avea să se potolească! Și ea cuprîndea nu numai muncitorimea din fabrici, ci și pe muncitorii care fuseseră mobilizați pentru front. Prin manifeste, comunistii chemau militarii să întoarcă armele împotriva lui Hitler. Urmare acestor acțiuni, la Piatra Neamț s-a petrecut un fapt semnificativ: 3 280 militari români, cantonați pe aceste meleaguri, au adresat Comandantului Corpului IV armată, în ianuarie 1942, un memoriu în care își exprimau hotărîrea de a nu participa la campania din est, cerînd în același timp evacuarea germanilor din țară, întoarcerea armelor împotriva acestora. Din cuvintele lor răzbate un înalt sentiment de demnitate: „Sîntem un popor independent, spuneau ei printre altele, și nu mercenari, și nu vom mai face nici un pas spre răsărit. Ne putem conduce singuri, fără nici un amestec străin. Ne putem apăra singuri și nu avem nevoie de tînichele străine pe pîntecul nostru...”. Superbă demnitate! Tulburător patriotism! Netărmurită curaj! Și toate aceste calități umane se uneau și deveneau combustia neperititoare a eroilor Augustului eliberator!

FIORUL DIN PIAȚA LIBERTĂȚII

Am colindat prin întreg orașul, am cunoscut oamenii cîtorva întreprinderi mari, am ascultat-o ore în sir, vorbîndu-mi despre oamenii orașului, pe Zamfira Almășanu, secretar al Comitetului municipal de partid, și am revenit în Piața Libertății. Mă inundă un sentiment ciudat aici, simți că pe undeva pe aproape curge un fluviu al nemuririi. Dedesubt, la multe picioare, e vatra primilor oameni, vatra celor din paleoliticul superior: surla, bordeiul sau, poate, un simplu loc bătorit de trupul acoperit cu blănuri. Vin mai la suprafață și dau de alte vetre și de unele, și de bronzuri. Încă sui pe drumul devenirii mele și, mai plin de curaj, iată, mă plimb prin cetatea Petrodavei! Mă cheamă apoi un buciur, și un răzș pletos îmi deschide porțile Curților domnești ale lui Ștefan cel Mare. Bună-zăua, Doamne, îi zic: sînt un drumet! Am venit să pipăi zidurile tale și lăcașurile tale încă mîndre, pe pereții cărora martirii neamului meu sînt pictați cu aureole de sfinți! Lasă-mă să le rezămîlesc chipurile în adîncurile ființei mele! Am deschis ochii și, iată, aievea, ca o exolozie de frumusețe, cetatea de azi a Pietrei Neamțului. Cîta singurare pentru păstrarea acelei vetre dintîi! Cîta luptă și cîta muncă pentru propria ei devenire! Cel puțin două din marile cîtorii de după Eliberare s-au construit aici: Bicazul și Săvineștilor. Peste ani, însă, li s-au adăugat multe alte mari obiective industriale și social-culturale! Piatra Neamț a devenit un mare producător de energie electrică: Gheorghe Cîntu, inginer-sef la Întreprinderea de electrocentrale Bistrița, ne spune că se

Aurica Vizitiu, secretar al comitetului de partid și deputată în Marea Adunare Națională.

— Fibre sintetice folosite în industria de tricotaje, stofe, covoare, suport textil pentru benzi, anvelope și alte produse tehnice, pentru ciorapi etc.; mai producem, de asemenea, o gamă foarte largă de produse chimice, un intermediar pentru pielea sintetică și multe altele. Săvineștilor este cea mai mare întreprindere din cadrul centralei noastre, reprezentativă pentru industria chimică românească.

Dar cea mai mare realizare pe care o putem consemna aici este tot omul. Sigur, combinatul acesta a adunat ca un mare fluviu brațele puternice ale oamenilor din satele din jur. Dar, adunîndu-le, nu s-a rezumat numai la asta. Acest colectiv imens, foștii plutași de pe Bistrița, plugarii săraci, păstorii scăpați, a fost transformat într-o adevărată universitate tehnică: oamenii au învățat tot timpul, au devenit specialiști. Ne-am așezat pe un loc gol, ne mărturisea inginerul Aurica Vizitiu, fără nici o tradiție în specialitate, am primit de la alții utilajele și am început să producem, cu greutățile inerente începutului. Apoi am devenit școală de cadre: am asigurat specialiști tuturor unităților de fibre din centrală. Am învățat, apoi, să ne fabricăm singuri utilajele. Le-am perfecționat. Am inventat tehnologii noi, iar azi sîntem producători și exportatori de utilaje și tehnologii proprii. Construiam în Coreea o fabrică de fibre sintetice tip melană, după tehnologia noastră. Ce am mai putea adăuga oare acestui adevăr? Poate numai admirație! Și încă industria Neamțului nu se rezumă numai la aceasta: la Întreprinderea mecanică „Ceahlăul” se fabrică mașini agricole — semănători și grape cu discuri. 70 la sută din producție, ne spune economistul Vasile Chitic, se exportă și de mai bine de patru ani de zile n-au primit nici un reproș la calitate. Acum se află în probe un nou tip de semănătoare pentru plante prăsitore cu control electronic al preciziei de însămîntare. Stăm de vorbă, apoi, cu inginerul Gheorghe Tăranțoiu, director al Combinatului de prelucrare a lemnului. Ne vorbește despre tradiția industriei lemnului, dar și despre salturile ei. Cam 42 la sută din suprafața județului o reprezintă pădurile. În minile oamenilor lemnul cîntă! Înainte, în Neamț, se producea doar cherestea, hîrtie și m-cava, lemn pentru mine, lăzi ambalaje, bînale și parchete. Din 1973, lemnul a început să se prelucereze aici, ajungîndu-se astăzi ca 83 la sută din structura produselor să o reprezinte mobila. Se exportă 60 la sută din producția de mobilă. Întreaga cantitate de masă lemnoasă se transformă în produs finit. Pînă și praful de lemn se folosește la centrala termică. Vechea imagine a plutagului de pe Bistrița e o umbră acum.

Peisajul industrial al noii cetăți de azi se completează cu alte întreprinderi, cu nimic mai prejos decît cele de pînă acum: Întreprinderea de tricotaje „8 Martie”, unde se prelucerează o bună parte din firele sintetice de la Săvinești. Se creează aici peste o mie de produse noi pe an. Datorită creatorilor, fabrica are atîtea cereri încît nu le mai poate acoperi cu capacitățile de azi! E măsura cea mai exactă a talentului și a vredniciei acestor oameni. În întreg județul apoi s-a dezvoltat puternic industria de panificație: s-au construit mori moderne, fabrici de piine, s-a diversificat producția de panificație și s-a îmbunătățit mult calitatea producției. Urmare dotărilor, dar mai ales calificării oamenilor, la Piatra Neamț se extrage azi pînă la 80 la sută procent maxim de făină albă din grîu. Acest fapt îl situează pe oamenii din panificație nemțeni pe locul întîi pe țară. Fîldeică înseamnă că dintr-un kilogram de grîu ei obțin peste un kilogram de piine albă! E puțin lucru oare? Directorul Mihai Leonte ride cu discreție, dîndu-mi să înteleg că drumul piinii, ca să fie neted, cere și dragoste și trudă. Dragostea lor și truda lor sînt suficiente, mereu însă în creștere. Dovadă? În 1983, 101 milioane lei beneficii. De patru ani la rînd întreprinderea e frumasă pe țară, iar nu de mult, inginerul Mihai Leonte a avut bucuria să primească, pentru întreg colectivul pe care-l conduce, din partea sefului statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o mare distincție: Ordinul Muncii clasa a II-a.

— Ce s-a construit în ultimii ani în Piatra Neamț?

La întrebarea asta ne-a răspuns Ștefan Harabagiu, inginer-sef la Întreprinderea de construcții montaj: Peste 30 000 de apartamente, la care vom mai adăuga, pînă la sfîrșitul acestui cincinal, încă 2 000.

Stăm pe o colină în cartierul Dărmănești, unde în 5 000 de apartamente locuiesc circa 20 000 de oameni. Sînt aici toate necesitățile funcționale ale unui oraș: magazine, scoli, grădinite, dispensare, fabrici, farmacii. E cel mai mare cartier al orașului la care se mai adăugă alte două: Dărmănești Nord și Dărmănești Est. Unul din blocurile de aici a fost construit cu panouri din tuf vulcanic, noutate de care revista noastră s-a ocupat. S-au aplicat soluții noi de construcție și mai ales de eliminarea condensului. Constructorii din întreaga țară au venit să-și însușească noile tehnologii. S-au construit două mari hoteluri: Central și Ceahlăul, Spitalul județean, un magazin universal, care se va da în funcțiune în aceste zile, tipografia orașului, sediul administrativ, bibliotecă, centrale telefonice automate.

Și toate aceste noi fructe ale brațelor, ale civilizației de azi, se astern peste ecourile celorlalte civilizații, se adună în același spațiu permanent. Criticul de artă Valentin Ciucă, un împătimit al sondării acestor frumuseți, enunța o idee demnă de reținut: „Spațiul acesta așază oamenii și valorile, îi adună și le adună pe această verticalitate a Ceahlăului — care nu e numai munte, ci și o stare de spirit. Fără să-mi arog calități de istoric, pot să afirm că celebra cultură neolitică Cucuteni (aj cărui 5 000 de ani îi vom sărbători anul acesta) devine un argument. Ca arte, aici a fost creată miniatuura de la Neamț, mesterii fiind țărani de sub poalele Cetății Neamțului. Școala aceasta de miniaturist și comparabilă cu scoliile miniaturistilor germani și englezi. Artă populară, apoi, arta iconarilor de la Văleni rivalizează cu marile centre europene de profil. Nu ne miră deci faptul că primele scoli domnești apar aici, în acest spațiu dominat de Ceahlău. De timpuriu apare apoi Societatea literară „Asachi” cu un program generos de culturalizare. Spațiul acesta l-a atras pe mulți creatori de frumos, de artă: Caragiale, Sadoveanu, Cosbuc, Cîlcinț Pavelescu, Enescu, apoi Creangă a plecat de aici, iar Hoșag a venit și a creat aici. În pictură, de pildă, avem la muzeu un modul expozițional intitulat „Specific național și unele interferențe europene” — nu întîmplător, ci în ideea de a demonstra că oricît de intensă ar fi fost relația cu alte tipuri de epos, simțirea acestor mari creatori, pictori, a rămas esențialmente românească. Ba, mai mult, Lascăr Vorel trebuie să fie considerat ca precursor al expresionismului european”.

Cum se vede viitorul acestui oraș, de aici, din Piața Libertății? Îi, întreb pe tovarășul Dumitru Lesovschii, secretar al Comitetului municipal de partid Piatra Neamț. Aflu că la sfîrșitul acestui cincinal, peste 80 la sută din populația orașului (fazi de peste o sută de mii) va locui în apartamente noi, confortabile. În industrie, vom pune în funcțiune noi obiective economice: noua instalație Relon IV, instalațiile de fabricare a unor noi sortimente de celuloză și hîrtie de la Întreprinderea „Reconstrucția” și „Comuna din Paris” și altele. Cu aceste obiective, industria municipiului va atinge un nivel al producției industriale. În 1985, de peste 12 miliarde lei. Dotările social-culturale vor spori în etapa imediat următoare, vom da în folosință noul magazin „Universal”, vor spori dotările bazei tehnico-materiale în sport, turism, agrement.

Iată, închei acest reportaj dominat de o idee: Ceahlăul nu e numai un munte, ci și o stare de spirit! O axă pe verticală a acestor cîrșătoare civilizate.

Pîinea țării, o cauză a tuturor

• Locul unde Argeșul sărută Dunărea • La Uliești, în campanie •

23 AUGUST
40
1944-1984

Un loc bine marcat pe harta țării:

OLTENIȚA

Datele legate de istoria Olteniței se pierd în timp. Dar, ca toate orașele așezate pe Dunăre, existența orașului este specificată în mai toate actele legate de marile evenimente ale istoriei. Începînd chiar cu cele din comuna primitivă. Desigur, în aceste rânduri, este foarte greu să faci o trecere în revistă a tuturor documentelor care vorbesc despre Oltenița. Ne vom referi doar la „România pitorească” a lui Alexandru Vlahuță în care se spune: „Din stînga, în zidul de sălcii se deschide o poartă pe care intră liniștit Argeșul. Aici, în unghiul acesta de apă, pe ruinele Constantiniei, veche cetate, zidită de Constantin cel Mare, este tirgusorul Oltenița, schelă de griu a județului Ilfov”.

Dar, ca și multe alte orașe ale țării, marea dezvoltare a orașului este cunoscută doar în ultimii ani. În anii de după eliberare. Și ca un argument a celor afirmate stau datele care vorbesc de la sine.

Intr-o zi a acestei veri, cînd teii seculari din centrul orașului nu-și lepădaseră încă floarea făcînd din acest colț de țară un loc de vis și poezie, am făcut cunoștință cu orașul de pe malul Dunării. Ghidul, să spun așa, ne-a fost Nicolae Gheorghisan, secretar cu problemele muncii organizatorice și președinte al Consiliului orașenesc F.D.U.S., un om al locului de la care am aflat foarte multe lucruri interesante despre orașul scriitorului Alexandru Sahia. În primul rînd populația care a crescut an de an. Dacă în urmă cu patruzeci de ani orașul număra cu puțin peste zece mii de locuitori, azi numărul acestora trece de treizeci de mii. Nucleul muncitoresc în jurul căruia s-a dezvoltat orașul a fost șantierul naval. Cu toate că la Oltenița era o tradiție în construirea diferitelor feluri de ambarcații, aici, un șantier naval a luat ființă în toată regula doar în perioada anilor noștri. După 23 August s-a constituit un atelier de reparat ambarcațiilor pescărești ale localnicilor. Acest atelier a constituit punctul de plecare al

viitorului mare șantier naval. Istoria lui s-a desfășurat pe o mică perioadă de timp, printr-o dezvoltare rapidă. Anul care a urmat, 1946, a reprezentat nașterea oficială a noului șantier naval al țării. Primele nave erau din lemn. În 1947 șantierului i s-a încredințat construirea unor vase pescărești autopropulsate și a unor remorchere de mică putere. Ziua de 1 Mai 1948 este notată ca fiind ziua lansării primului vas maritim pescăresc din lemn fabricat în Oltenița. Naționalizarea de la 11 Iunie 1948 a constituit punctul de dezvoltare pe mai departe a șantierului și a orașului. Transcriem aici câteva fraze din interviul dat de către directorul șantierului, Eroul Muncii Socialiste ing. Ioan V. Cristea, cu ocazia împlinirii a trei decenii de la istoricul act al naționalizării, cuvinte care spun multe: „Era în Iunie 1948, pe timpul cîreșelor coapte. Dimineața au venit între noi cîțiva comuniști de la județeană și cu alți muncitori din Grivița și Malaxa. Un tovarăș s-a urcat pe nicovală și-a zis: „De azi înainte toate fabricile sînt ale muncitorilor”. „Și cele din Oltenița?” am întrebat noi. „Și cele! Dar ce-aveți voi pe-aici? 64 de circuli, o moară și șantierul acesta de bărci! De acum încolo să vedem ce faceți! Că totul este al vostru...” Și timpul a demonstrat că se poate. Șantierul naval de la Oltenița, nucleul în jurul căruia a gravitat întreaga dezvoltare a orașului, s-a dezvoltat an de an făcînd ca marca, întreprinderii de aici să fie căutată și apreciată în multe țări ale lumii. Toată această dezvoltare este legată de numele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în repetate rânduri, a vizitat șantierul naval. Astfel, ca să intrăm și în domeniul cifrelor, pînă în anul 1970 aici s-au construit 26 de moto-nave de 5000 de tone și 22 de 2000 de tone destinate exportului. În ultimul timp s-au construit noi nave, drage refulante de 3500 de metri cubi pe oră, motonave de 5000 de tone, cargouri maritime, remor-

chere împingătoare, gabare, basculante, barge și alte diverse construcții metalice necesare industriei noastre. Prin construcția și darea în folosință a noii turnătorii „Întreprinderea de construcții navale și piese turnate” a devenit, în scurtă vreme, una din cele mai puternice unități de acest gen din țară.

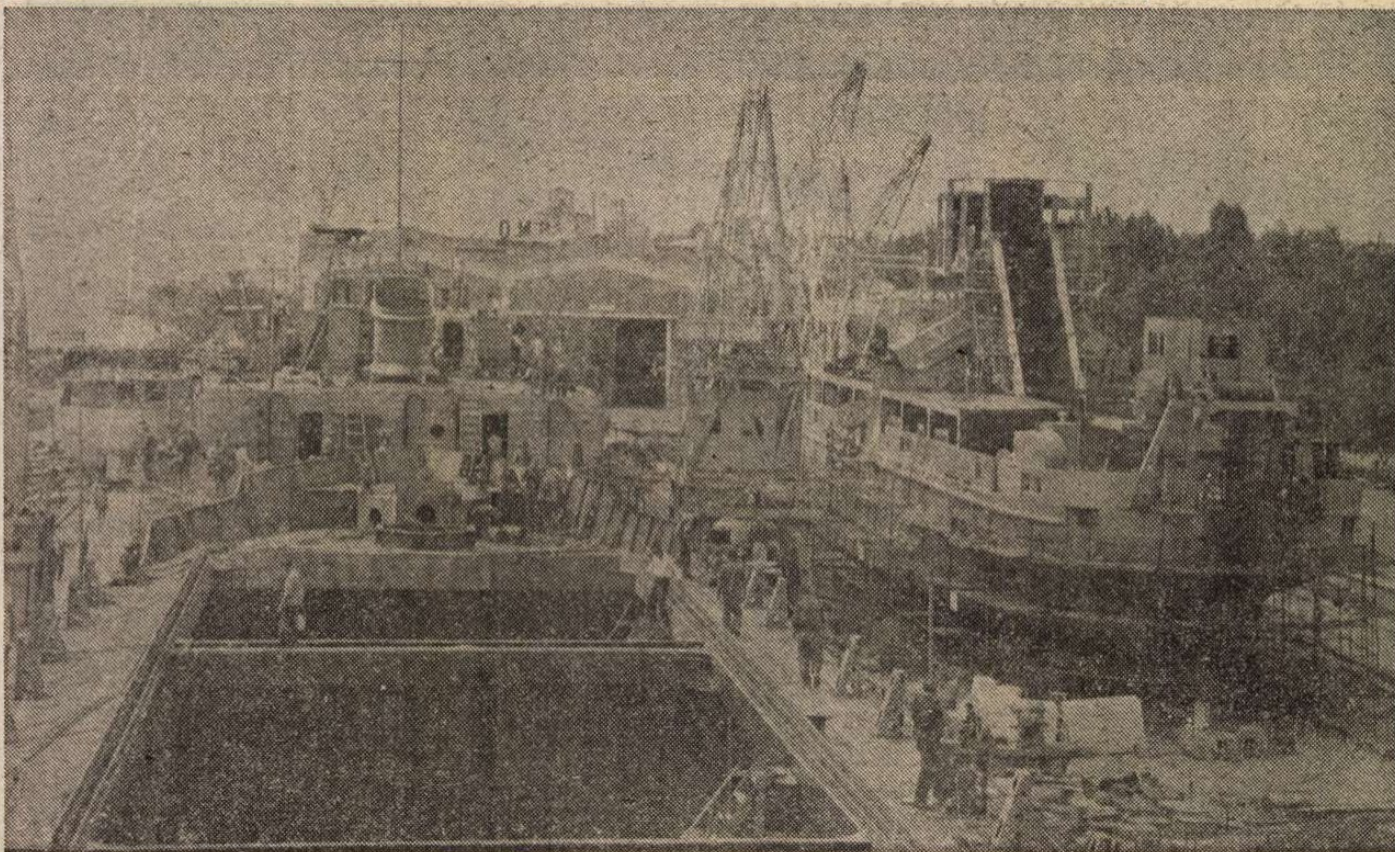
Și în paralel, să zicem așa, cu șantierul naval a luat ființă și s-a dezvoltat filatura „Oltenița”, una, o spun cu mîndrie localnicii, dintre cele mai moderne unități de acest fel din Europa. Aici își găsesc de lucru peste 3000 de femei, a căror medie de vîrstă nu depășește 25 de ani. O altă unitate cunoscută și recunoscută este cea a Cooperativei meșteșugărești „Dunărea” care prin lucrările de artizanat specific zonei s-a făcut mesagerul locului, cu foarte multe adrese de destinație. Dar Oltenița n-a uitat și nu uită că este și un puternic centru agricol. Astfel, orașul are două C.A.P.-uri și un puternic I.A.S. profilat pe creșterea orezului. În cele peste 7000 de hectare ale agriculturii își găsesc locul toate culturile adecvate zonei respective. La Uliești, comună subordonată Olteniței, a luat ființă o puternică întreprindere de stat pentru creșterea și industrializarea cîrnii de porc cu un rulaș de peste 270.000 de capete anual. De asemenea pentru industrializarea și conservarea legumelor și fructelor din zonă, în ultimul timp a luat naștere și s-a dezvoltat o puternică unitate pe acest profil. Produsele ei sînt cunoscute și apreciate în 35 de țări ale planetei. Desigur, se pot spune foarte multe lucruri legate de fiecare unitate în parte. Să mai spunem că în Oltenița, în anii socialismului au apărut și s-au dezvoltat 37 de unități industriale, s-au construit peste 3000 de apartamente. Prin munca lor, prin grija pe care partidul nostru o manifestă pentru dezvoltarea cît mai armonioasă a tuturor zonelor țării, locul unde Argeșul sărută Dunărea este astăzi bine marcat pe harta țării...

SORIN POSTOLACHE

Griul la zi, griul de-a pururi

Silozurile de cereale par niște zgîrie nori, în șesul Dimboviței, și chiar dacă în vara aceasta n-au fost chiar puține zilele în care norii au coborît pînă aproape de imensele buncăre verticale, acolo unde oameni de meserie pregătesc griului casa, ca unui stăpîn ce este, se poate spune că o anume așteptare n-a fost zadarnică. E vorba despre seceriș, de bună seamă. Nu este secerișul așteptat, în miezul verii, ca un eveniment, unul dintre cele mai importante din an și care ne interesează pe toți? În iarnă și în primăvară, din interes și curiozitate, și mai puțin, ered, din simpla dorință de a întreține firul unei conversații, oamenii se-nîtreabă unii pe alții cum li se pare că a răsărit și a crescut griul, ca și cum ar fi lîmpede că, spre a călca în urma unor vorbe știute, dacă griu nu e, nimic nu e. Toate bunurile pămîntului sînt necesare, desigur, dar avem să recunoaștem că, datorită cine știe căror principii, poate pentru că în oglinda amintirilor din copilărie fiecare se vede cu o bucată de pîine în mînă, griul rămîne o sărbătoare pentru toți și o bucurie comună. Iar cine a mers către Găești în iarnă sau în primăvară și aruncîndu-și privirea pe fereastra compartimentului s-a întrebat cum o să fie griul acestui veri, are de aflat acum, la încheierea secerișului, că griul a fost foarte bun. O însemnată parte din griul adunat la Găești vine de peste Argeș, de pe pămînturile comunei Uliești, comună despre care se zice că ar fi o colonie de olteni, strămutați aici cu multă vreme în urmă, pe cînd pămîntul era mai puțin și pădurile erau mai întinse. Cu vremea, pămîntul a ajuns să cuprindă aproape 2400 de hectare. Și dacă este chiar adevărat că arborii își trimit rădăcinile în jos, în pămînt, pe cît își trimit către soare uriașele coroane cu crengi și frunzișuri, înseamnă că putem să ne închipuim cum acest colț din vestitul Codru al Vlăsiei freacă în adîncul pămîntului cutreierat de seve asemenea imaginii răsturnate în luciul neted al unei ape limpezi, deasupra căreia griul scinteiază ca o peliculă de aur. Dar încă, zice secretarul primăriei, Ion Iordache, spre deosebire de alte comune care și-au cam dezvoltat pămîntul de tot, la Uliești se află și-acum aproape 1500 de hectare de stejar și cer, mai cu seamă, împărțite în nouă trupuri de pădure ce se cheamă Stejăret, Moșteanca, Bunget, Baracu, Ceair, Homu, Cîineanca și Văcăreasca Deal și Văcăreasca Vale, numele celor din urmă făcînd necesară precizarea că pe teritoriul comunei pămîntul nu se-nînde întotdeauna drept ca-n palmă și că uneori peisajul amin-tește de satele de sub munte. Încotro al merge, către satele comunei, drumul se strecoară, într-adevăr, prin defileele de răcoare ale pădurilor, și împreună cu Ion Dima, președintele Consiliului unic agro-industrial Petrești, de care aparține și comuna Uliești, străbătem către unul din locurile unde ar mai fi de lucru poate numai cîteva ore ca să se încheie secerișul acestui an. Vestii la fel de bune ne dăduse și inginerul Virgil Nicolescu, directorul Direcției agricole a județului, și intrucit este lîmpede că s-a scurs o vreme între ziua cînd le-am aflat și ziua cînd apar aceste rînduri, nu cifre aveam să mă grăbesc să rețin în primul rînd, cifrele exprimînd realități schimbătoare de la o oră la alta, ci modul, nu ezit să spun, ireproșabil în care a fost organizat aici secerișul acestei veri. Ceea ce n-a fost greu de observat nici acolo unde combi-nel mai aveau de lucru, încă puțin, lîngă satul Minăstioara, aparținător de comuna Uliești, în locul numit Dogăreanca. Abia coborîți de pe combinele lor, pentru pauza de prînz, cîțiva dintre cei 13 mecanizatori care lucrează pe combi-ne și anume Ion Iancu, Radu Chișer, Dumitru Cîrstea, Radu Voicu și Ieremia Voicu ne-au spus că, spre deosebire de alți ani, de data aceasta nu s-ar putea plînge că le-au lipsit motorina sau piesele de schimb și, în chip neașteptat, pînă și curelele de transmisie care într-o vreme se rupeau cam des au început să fie de calitate mai bună. Și dacă n-au mai stat sub povara unor griji dintr-astea care-i făceau să semene uneori cu niște oameni plecați la vînațoare cu pușca neîncărcată, parcă au îndurat mai ușor și necazurile acestei veri ploioase dar cu zile fierbinți și cu aer înăbușitor ca de seră. Zilele bune de lucru sau, în unele zile, doar orele bune nu le-au scăpat printre degete, secerișul acestei veri a avut într-adevăr și răgazuri pline de nerăbdare așteptării, ceasul prielnic a fost pîndit chiar ca un vinat de preț, mai cu seamă pentru că o parte destul de însemnată din griul de la Uliești a fost griu de sămînță, mai scump decît celălalt care se cheamă că e de consum. Președintele C.A.P.-ului, Gheorghe Nicolae, ca și inginerul șef Cornel Neacșu sau șefa de fermă Eugenia Ciucă au dreptate să nu se sfiască deloc a spune, cu o mîndrie sigură, că printre palele retezate ale miriștii nu se vede nici un bob.

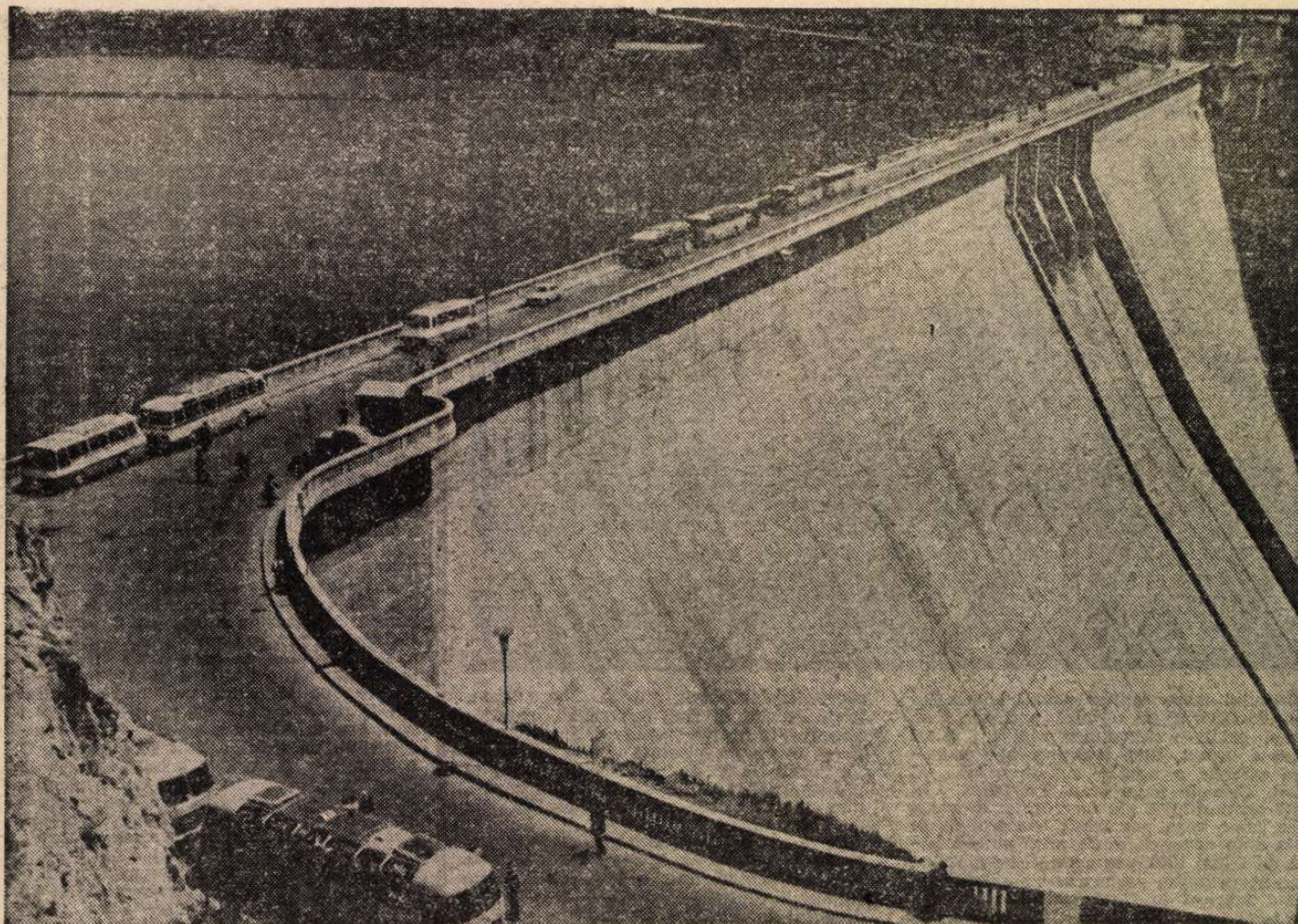
DUMITRU ELIADE

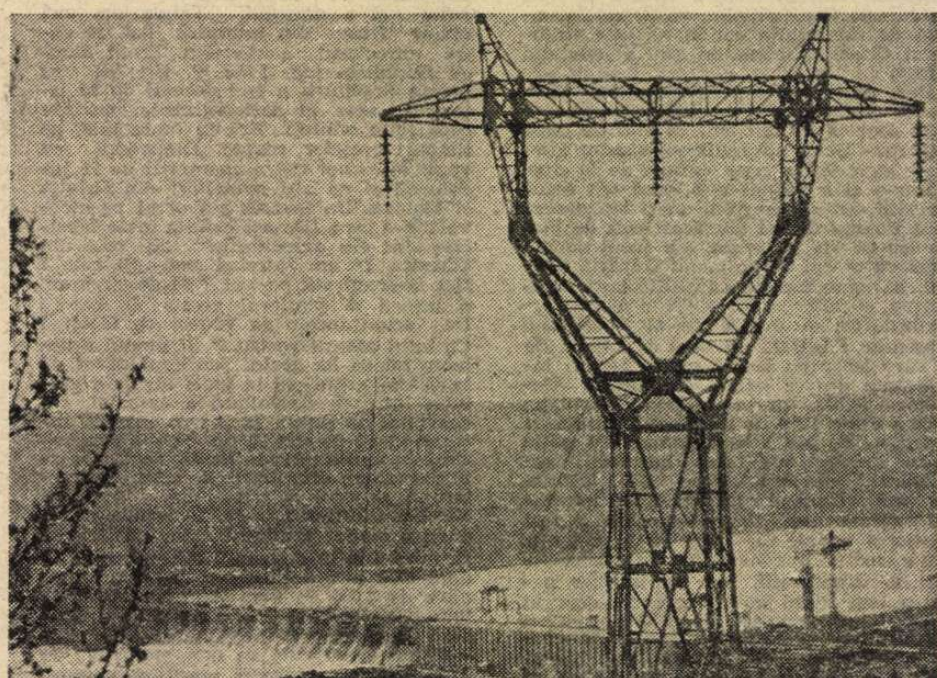
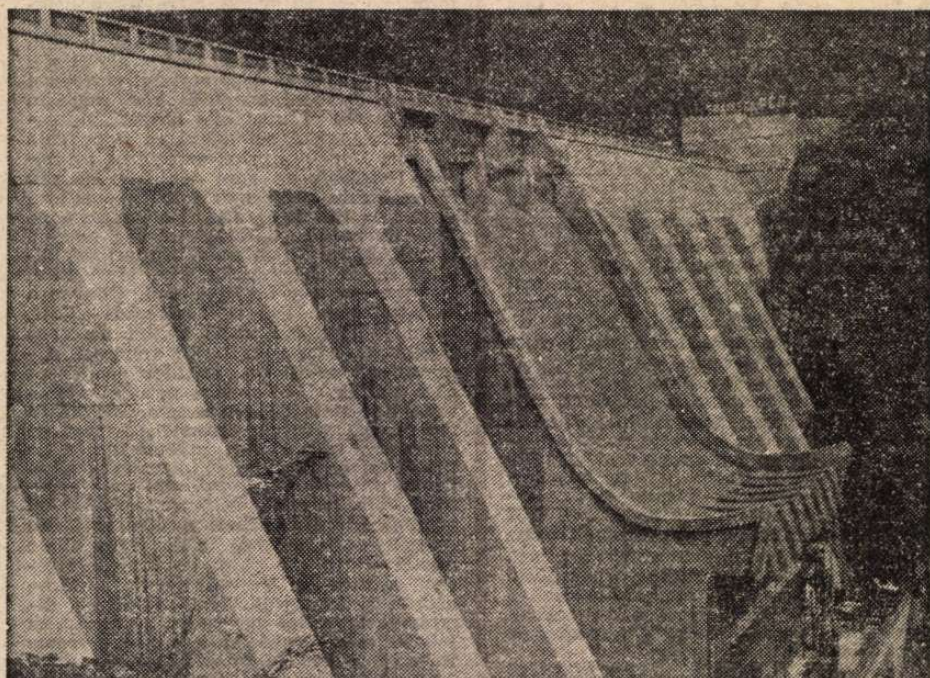

Ridică-te și luminează în cuvînt

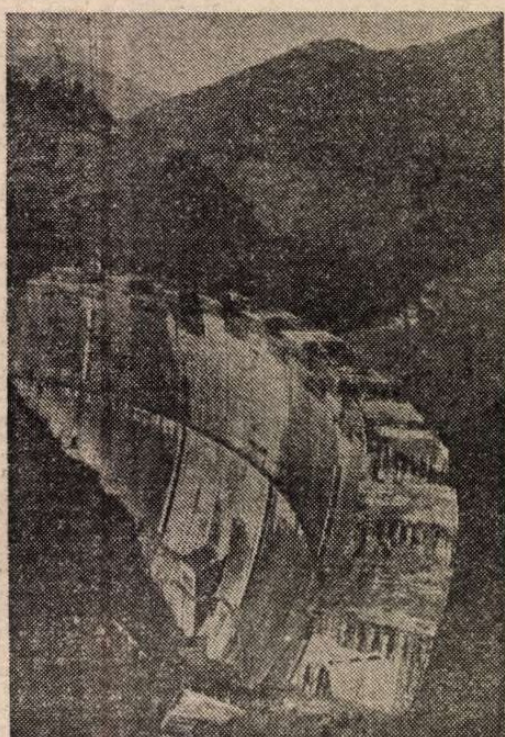
• Sistemul energetic național, o realizare măreață •

Un mod
de
a merge
înainte

Așa trăiesc, muncesc, învață se bucură și iubesc

sentimentele țării

• Sistemul energetic național, o realizare măreață •

23 AUGUST
40
1944-1984

Povestea e veche, poate mai veche decât toate. Pentru că prima energie materială pe care omul a folosit-o, spre a-și ușura munca și viața, a fost cea a apelor curgătoare. Cât i-a trebuit pentru a-și da seama de beneficiile acestei surse inepuizabile, e greu de știut. Poate că nu i-a trebuit decât să existe. Cert e însă că, din cele mai îndepărtate vremuri, omul s-a străduit să supună apa și s-o facă să lucreze pentru el.

Numai că între începuturile acestei povești, ilustrate și acum ici și colo, cu moara și cu piua, și imaginile alăturate, înfățișând semețe frunți de beton așezate în calea apelor, adevărate pridvoare ale cerului, nu mai rămâne, decât o vagă legătură sentimentală. Altit. Drumul până la imagini reprezintă istorie, istorie nouă și cu atât mai tulburătoare cu cât ea s-a născut, concret, în urmă cu abia 20 de ani.

Congresul al IX-lea al partidului. Congresul Redeschiderii României, a avut și meritul, între altele, de a fi trasat și declanșat construcția amplă și accelerată a hidrocentrelor, nesfiindu-se să afirme că independența țării depinde, în bună măsură, de independența ei energetică. Și așa, de la Ciunget la Mărișelu, de la Bicaz la Siriu, de la Vidraru la Sugaj, munții și văile au pornit să facă reverențe apelor, între ale căror maluri, rinduite și lărgite, s-au înălțat coloși de piatră, unii dintre ei, cei mai mulți, având înălțimi amețitoare. Astfel s-a încheiat, printr-un superb efort colectiv, prin inteligență și sudoare, sistemul hidroenergetic național, capabil nu doar să valorifice mai bine, în mod superior, resursele existente, ci și să vorbească lumii, cu dovezi, desore vocea și priceperea românilor de a dura pentru eternitate. Cele 17 hidrocentrale de pe Argeș, cele 14 de pe Bistrița, cele 13 de pe Olt și așa mai departe au obligat la un termen nou, energia în cascade, iar toate celelalte, 70 la număr în Sistemul energetic și de navigație Porțile de Fier, au ridicat împreună puterea instalată la aproape 4 mii de megawati, plasând România, deși operația continuă, între țările cu un potențial redutabil.

Noi le zicem, simplu, hidrocentrale. În limbajul specialiștilor se cheamă centrale hidroelectrice. Poetii le-au numit, am tot citit desore asta, case ale luminii. Frumoasă metaforă dar, vai, incompletă! Pentru că hidrocentralele nu înseamnă doar mai multă lumină pentru țară, ci și, sint tentat să scriu, mai multă piine. Ele contribuie la irigația terenurilor agricole, creează legături rutiere și feroviare peste vâșările barajelor, ajută, prin intermediul lacurilor de acumulare, piscicultură, favorizează turismul și așa mai departe. Strădania pe care o implică zidirea lor, nu mică și nu lipsită de sacrificii, se justifică prinosind și se întoarce, cu generozitate, către țară. Construcția unei hidrocentrale nu e, de fapt, decât un mod de a merge înainte.

OVIDIU IOANITOAI

bărbații, femeile și copiii de la barajul Drăgan

Fotoreportaj de ELENA GHERA

23 AUGUST
1944-1984

Totul pentru libertatea țării

● Constituirea, din inițiativa comuniștilor, a Coaliției Național-Democratice ●

Marea cotitură, tot mai acut simțită

Pe măsură ce primăvara anului 1944 se apropia de sfârșit, evenimentele au început să se desfășoare într-un ritm accelerat. Se apropia ziua marii decizii.

Constituirea Frontului Unic Muncitoresc și manifestul lansat de el cu prilejul zilei de 1 Mai au imprimat un dinamism deosebit luptei clasei muncitoare pentru eliberarea țării de sub dominația fascistă. Capitala și marile centre muncitorești din țară au cunoscut o intensificare a acțiunilor combative în uzine și întreprinderi. Revendicările economice se asociau celor politice, relevând hotărârea clasei muncitoare de a conferi, în toate împrejurările, cererilor economice o finalitate politică. Manifeste difuzate de comitetele patriotice de la „Malaxa”, „Lemaitre”, C.F.R., S.E.T., chemau muncitorii să lupte pentru răsturnarea regimului antonescian și — așa cum se spunea într-unul din aceste manifeste — pentru „instaurarea unui guvern al Frontului Unic Național al Poporului, format din reprezentanții tuturor grupurilor democrate patriotice antihitleriste”.

Valul acțiunilor de luptă antifasciste nu se limita la orașe. Prefectura Poliției Capitalei raporta alarmată, la 10 mai, că: „propaganda comunistă s-a intensificat la sate unde sînt refugiați orașenii, printre care s-au infiltrat elemente comuniste, care (...) caută a-și face partizani și cu ajutorul acestora, să speculeze situația actuală și să captiveze sufletele nevinovate ale țărănilor”. Obsedați de „primejdia comunistă”, poliștii regimului căutau pretutindeni „instigatori” și „propagandiști” și nu voiau să înțeleagă că tocmai pentru că erau „nevinovate”, „sufletele țărănilor” se arătau tot mai receptive chemărilor de a reda țării, a cărei „talpă” de trudă ei o constituiau, libertatea smulsa de ocupantul hitlerist și de dictatura instaurată cu sprijinul acestuia.

În întreaga societate românească, necesitatea marii cotituri, reprezentată de abolirea regimului antonescian și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste, era tot mai acut simțită. Comuniștii erau aceia care arătau dintru început calea corespunzătoare intereselor și demnității naționale: lupta românilor pentru a se elibera prin propriile lor mijloace. De la sfârșitul lunii aprilie, social-democrații li se alăturaseră în Frontul Unic Muncitoresc. În armată, unde existase o puternică ostilitate față de Reichul nazist și de colaborarea militară cu el, comuniștii stabiliseră contacte cu numeroși ofițeri superiori și știau că pot conta — de îndată ce întoarcerea armelor va fi pe punctul să se îndeplinescă — pe o adeziune unanimă în efortul de a alunga din țară unitățile Wehrmacht-ului. În sfârșit Palatul regal — monarhul și anturajul său, interesați să nu fie identificați cu regimul de dictatură și să-l urmeze în falimentul devenit iminent — intrase în legătură cu Partidul Comunist Român în vederea răsturnării dictaturii lui I. Antonescu. Liderii Partidelor Național-Tărănesc și Național-Liberal — Iuliu Maniu și C.I.C. Brătianu — nu puteau să rămână prizonieri ai pozițiilor lor rigide în dialogul cu comuniștii, decît cu riscul de a se găsi izolați pe eschierul politic românesc. Partidul Comunist Român reușise — grație activității sale perseverente — să devină centrul politic, aflat în relații cu toate partidele politice ale țării, care militau pentru smulgerea României din orbita Reichului nazist. Frontul Patriotic Antihitlerist, constituit în toamna anului 1943, și Frontul Unic Muncitoresc, înfipt în aprilie 1944, însemnaseră pași importanți pe drumul unirii tuturor partidelor și organizațiilor politice într-un Front Unic Național, expresia politică a consensului poporului român de a se elibera de sub dominația fascistă și a se alătura marii coaliții antihitleriste.

Un nou pas în această direcție a fost făcut la 26 mai 1944 prin constituirea din inițiativa și sub egida comuniștilor a Coaliției Național-Democratice, care reunea Partidul Comunist Român, ce reprezenta și celelalte formațiuni politice din Frontul Patriotic Antihitlerist, gruparea național-liberală a lui Gh. Tătărașcu, Partidul Socialist-Tărănesc (L. Rădăceanu și M. Ralea) și gruparea dr. P. Topa, din fostul partid național-democrat al lui N. Iorga.

În evantaiul politic românesc, partidele zise „istorice” — țărăniștii și liberalii — rămăneau singurele ce nu se încadraseră încă în marea front național al luptei antihitleriste. Și ele erau ostile Germaniei hitleriste, și ele voiau ca România să-și regăsească orientarea tradițională a politicii sale externe — ostilă argesiunii și expansiunii Reichului, ostilă revizionismului teritorial — și ele voiau ca România să-și redobîndească independența, dar adversitatea lor față de comunism, teama că o dată cu înlăturarea dictaturii antonesciene, vor fi zguduite temelii regimului burghez și că acest regim va fi în cele din urmă eliminat, toate acestea îi făceau pe Iuliu Maniu și C.I.C. Brătianu să sprijine soluția unui armistițiu încheiat de I. Antonescu (sub motiv că cine a început războiul, acela trebuie să-l și încheie) sau să-și pună speranțele într-o interven-

ție anglo-americană, considerată garanția cea mai sigură a vechiului regim și a supraviețuirii marii cotituri ce se preconiza.

Intilnirea de la Cairo; România, o momeală

Pentru liderii celor două partide, negocierile de la Cairo trebuiau să indice calea pe care România trebuia să o urmeze. Publicitatea făcută în legătură cu sosirea prințului Știrbey la Cairo nu-l învățase nimic. Desigur, el nu cunoștea planul „Bodyguard” și nu avea de unde să știe că factorii de decizie anglo-americani sînt preocupați de succesul debarcării în Franța (operația „Overlord”) și nicidecum de soarta lui Iuliu Maniu, C.I.C. Brătianu sau de dificultățile pe care România avea a le întâmpina în momentul desprinderii de Germania hitleristă. Și totuși, exista un element care ar fi trebuit să le dea de gîndit: negocierile de la Cairo băteau pasul pe loc. Așa cum nu știuseră de „Bodyguard”, tot așa nu aveau de unde să știe că în planul de delimitare a sferelor de influență în Europa de sud-est, elaborat de premierul britanic Winston Churchill, interesul Marii Britanii pentru România

După îndelungi discuții, s-a ajuns la acordul de a se crea Blocul Național Democrat, pe baza unei platforme antifasciste, general-democratice, în care cele patru partide își exprimau hotărîrea de a lupta pentru: 1. încheierea imediată a armistițiului cu Națiunile Unite „căutînd a obține condițiunile posibile cele mai bune pentru interesele țării”; 2. ieșirea României din orbita Berlinului, eliberarea ei de trupele germane de ocupație, alăturarea de coaliția antihitleristă, restaurarea independenței și suveranității naționale; 3. abolirea regimului de dictatură și instituirea unui regim constituțional democratic, întemeiat pe acordarea de drepturi și libertăți civice tuturor cetățenilor României; 4. intrarea imediată în vigoare a acordului și obligația partidelor contactante „la organizarea și ducerea în comun, fără nici o întîrziere, a acțiunii pentru realizarea punctelor de mai sus stabilite”. Declarația Blocului Național Democrat avea și un adaos în care se arăta că partidele participante „își păstrează întreaga independență ideologică și politică, acordul intervenit neprivind decît punctele mai sus fixate”. Constituirea Blocului Național Democrat a însemnat succesul deplin al politi-

Mareșalul în derută...

În acest timp, cînd poporul român se pregătea să pună capăt regimului de dictatură și colaborării promovate de el cu Germania hitleristă, cei doi Antonești, simțind izolarea în care se găseau în țară, au încercat să stabilească contacte, prin canale diplomatice, cu Aliații occidentali și chiar cu Uniunea Sovietică. Dacă sondajele făcute la Madrid, Lisabona, Istanbul și Ankara nu au dat practic nici un rezultat, discuțiile purtate de ministrul României în Suedia, Frederic Nanu, cu ambasadoarea Alexandra Kollontai au înregistrat anumite progrese. Guvernul antonescian nu era însă hotărît să o rupă cu Reichul nazist. Tatonările nu erau urmate de acțiuni concrete, și stabilizarea frontului în nordul Moldovei l-a făcut pe mareșal să nu mai fie atît de stăruitor în strădînia de a discuta modalitățile de ieșire din război a României.

În vara anului 1944, mareșalul a avut dese convorbiri cu cel care devenise un adevărat „superministru”, al Germaniei la București, expertul economic Carl Clodius (Hitler ar fi voit să-l rechem pe Manfred von Killinger, de a cărui incapacitate se convinsese, dar se temea că rechemarea ar fi fost interpretată drept expresia unor divergențe între cei doi dictatori); a renunțat, deci, și l-a trimis pe Clodius în calitate de supervizor al Legației germane la București. Într-un amplu memoriu întocmit la 12 iulie, Clodius analizează amănunțit evoluția lui Ion Antonescu în ceea ce privește atitudinea față de Germania în raport cu situația militară: încrezător cînd situația pe front se stabilizează, alarmat și pesimist, cînd Wehrmacht-ul suferă eșecuri. Astfel, dacă utilizarea bombei-zburătoare V-1 — prima din „armele secrete” promise și răspromise de Führer — i-au redat optimismul, ofensiva Armatei Roșii începută în Bielorusia la 23 iunie (și care avea să ducă în cele din urmă la prăbușirea grupului german de armate „Centru”, una din cele mai grele înfrîngerii suferite de Wehrmacht pe frontul de est) l-au trezit din nou preocupările. Potrivit lui Clodius, Ion Antonescu rămăsese convins că destinul României este inseparabil legat de cel al Reichului și, în consecință, respinsese sugestia lui Iuliu Maniu pentru o pace separată, declarîndu-i frunțașului național-țărănist că nu-i va permite niciodată să joace rolul unui Badoglio (mareșalul italian care la 25 iulie 1943 preluase conducerea guvernului, după răsturnarea lui Mussolini). Clodius arăta însă că mareșalul era convins că „războiul nu poate fi cîștigat, în ultimă instanță, pe plan militar, ci trebuie sfîrșit printr-un compromis politic”, ceea ce, cu alte cuvinte, însemna că nici el nu mai credea în posibilitatea unei victorii a Reichului (așa cum îi spusese de altminteri și lui Barbu Știrbey înaintea plecării acestuia la Cairo).

Această informație nu pare a-l fi neliniștit pe Hitler (dacă el va fi luat cunoștință de memoriul lui C. Clodius), de vreme ce, la 24 iulie, primindu-l pe noul comandant al grupului german de armate „Ucraina de sud” (aflat acum pe teritoriul României) generalul colonel Hans Friessner i-a declarat că „Mareșalul Antonescu ne este fidel”.

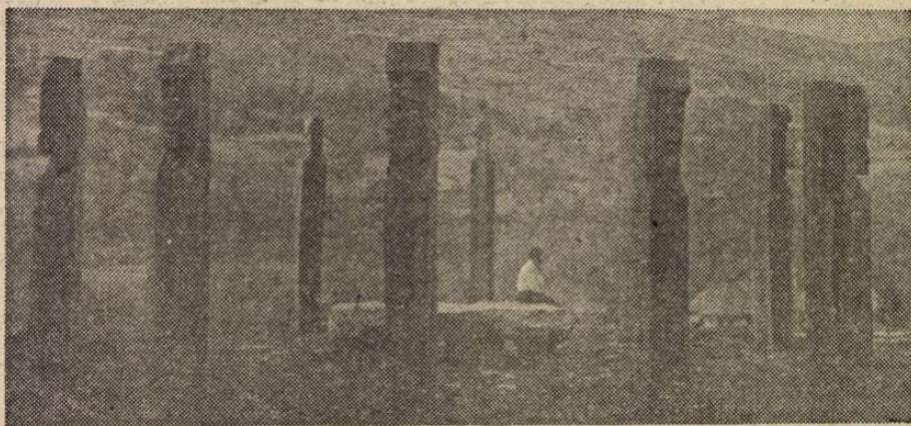
Această fidelitate Hitler voia însă să o verifice, mai ales că, după atentatul de la 20 iulie 1944, era hotărît să vadă pe cine poate conta în interiorul Germaniei și în afara ei în lupta pînă la „victoria finală”. Ion Antonescu a fost deci convocat la cartierul lui Hitler de la Rastenburg, pentru ceea ce avea să fie ultima întrevvedere dintre cei doi dictatori. Nu toți factorii de conducere germani erau siguri de situația din România. Discutînd, la 3 august, cu colonelul von Trotha, primul ofițer de stat-major al generalului Hans Friessner, care era îngrijorat de evoluția situației din România, feldmareșalul Wilhelm Keitel a fost de acord cu „temeinicia motivelor” de alarmă ale generalului german. Este caracteristic faptul că, la 1 august, jurnalul de operații al grupului de armate german „Ucraina de sud” consemna: „Întreg poporul român este obosit de război și va folosi orice ocazie favorabilă pentru a lăsa din război”.

De fapt, nu era vorba de o „oboseală de război”, ci de refuzul de a purta un război contrar intereselor poporului român. În ziua în care mareșalul Ion Antonescu se întîlnea cu Hitler la Rastenburg (Prusia Orientală), Serviciul Central de Securitate al Reichului, aflat sub autoritatea Reichsführerului S.S. Heinrich Himmler, informa într-o notă că „în ceea ce privește evenimentele politice (din România — n.n.), în ultimele patru săptămîni se manifestă în mod vizibil o depășare a întregii opoziții spre stînga și, o dată cu aceasta, preluarea conducerii acestei opoziții de către partidul comunist”. Adversarul însuși recunoștea rolul conducător al comuniștilor în lupta poporului român pentru libertate și independență națională.

Data la care erau scrise aceste rînduri capătă astfel o valoare simbolică, în timp ce mareșalul Ion Antonescu se întîlnea cu Hitler, pentru a afla de la el care sînt șansele propriului său regim, poporul român, în frunte cu comuniștii, era angajat pe calea propriei eliberări.

Dr. IOAN CHIPER

„În ceasul de față, datoria poporului român”

se dovedea dacă nu cu desăvîrșire inexistent, cel puțin redus la minimum.

Potrivit planului „Bodyguard”, discuțiile de la Cairo trebuiau să fie o sursă de alarmă pentru Germania, și să o determine să retragă trupele din Franța, teatrul debarcării, pentru a le aduce în România. O dată „Overlord”-ul reușit, ce interes mai puteau prezenta aceste discuții? Era exact întrebarea diplomatului britanic Christopher Steel, care își expunea, la 11 iulie, considerentele sale lui Sir Orme Sargent, subsecretar de stat la Foreign Office, astfel: „A fost definitiv hotărît ca negocierile pentru încheierea armistițiului (cu România — n.n.) să fie de acum înainte în miinile rusilor, dar dl. Steel se întreabă dacă noi (Marea Britanie — n.n.) mai avem vreun interes să le continuăm. Maniu este un om bătrîn și slab, incapabil de a întreprinde vreo acțiune decisivă. Este mai mult decît improabil că lovitură sa de stat se va produce înainte ca rușii să fi înaintat în România, cînd ar fi prea tîrziu ca ea să mai fie de vreun folos. De altminteri, în această conjunctură avem noi vreun interes deosebit în a face ca România să lase din război cît mai curînd posibil? În primăvară, aceasta era important, pentru că negocierile de armistițiu și amenințarea ca România să lase din război ar fi blocat trupe germane care altminteri ar fi fost folosite împotriva „Overlord”-ului. De fapt, în împrejurările de față, a ne interesa de Maniu ar însemna numai să ne asumăm un angajament moral față de el, care ne-ar crea dificultăți, în general, și cu rușii, în special, dacă el ar dori să repudieze termenii armistițiului lor”.

Lipsa de progres în negocierile de la Cairo se explica, așadar, prin lipsa de interes a Marii Britanii, secundată de S.U.A., față de tentativele făcute de opoziția burgheză de a scoate, sub egida lor, România din războiul impus de Germania hitleristă.

Blocul Național Democrat

Oricît de mare ar fi fost capacitatea de autoiluzionare a liderilor național-țărăniști și național-liberali în speranțele puse în Aliații occidentali, ei nu puteau ignora pulsul real al țării. Și țara voia unirea tuturor fiilor ei pentru a-și reda libertatea și independența națională. În contextul creat de inițiativele stăruitoare ale Partidului Comunist Român, în mai au început tratative între reprezentanții P.C.R., P.S.D., P.N.T. și P.N.L., în urma cărora s-a creat un Comitet Central de Acțiune pe bază cvadripartită, avînd drept organ executiv, un birou, alcătuit din opt membri, cîte doi de fiecare partid.

cii de alianțe, preconizată și desfășurată de Partidul Comunist Român, ca unica soluție pentru salvarea țării. Grație eforturilor perseverente ale comuniștilor, s-a realizat cea mai largă coaliție de forțe social-politice din istoria României. S-a confirmat încă o dată că independența națională este obiectivul în măsură să solidarizeze toate forțele social-politice ale țării, că, dincolo de tensiunile și confruntările dintre ele, independența și suveranitatea țării — apărarea sau redobîndirea lor — pot constitui baza pentru o amplă colaborare politică. Ziarul „România liberă” a exprimat cel mai bine semnificația politică a constituirii Blocului Național Democrat: „Toate grupările politice de opoziție — toate forțele vii de rezistență națională — au înțeles că momentul acțiunii, dacă trece acum, nu va mai fi regăsit niciodată. Partidele de opoziție — reprezentînd poporul român în întregul lui — au căzut de acord asupra politicii externe, pe care țara trebuie să o urmeze. Partidele politice arată, în acest chip, că au înțeles care este, în ceasul de față, datoria poporului român”.

Unit sub același steag al independenței naționale, poporul român se pregătea să înfrunte Germania hitleristă, pentru a-și recîștiga libertatea.

În acest scop, în noaptea de 13-14 iunie 1944, s-a desfășurat în casa conspirativă a P.C.R. din Calea Moșilor nr. 103, o consfătuire la care au luat parte reprezentanții ai Partidului Comunist Român, ai Palatului regal și ai armatei; s-a hotărît constituirea unui comitet militar care să elaboreze planul militar al insurecției. Întemeiat pe o analiză riguroasă a situației interne și internaționale, pe evaluarea corectă a raportului de forțe, și, înainte de toate, pe încrederea în capacitatea poporului român de a-și redobîndi libertatea, acest plan a prevăzut măsurile necesare pentru răsturnarea dictaturii antonesciene și izgonirea unităților Wehrmacht-ului de pe teritoriul național. Acest plan a fost comunicat Uniunii Sovietice, S.U.A. și Marii Britanii de către emisarii români de la Cairo, cit și Uniunii Sovietice singure, în cursul discuțiilor recente, începute în mai la Stockholm, de consilierul de legație, George Duca, și ambasadoarea U.R.S.S. în Suedia, Alexandra Kollontai. Luînd cunoștință de prevederile planului, reprezentanța Uniunii Sovietice l-a caracterizat drept „foarte interesant, clar și temeinic studiat”.

Rămînea acum ca, o dată intențiile forțelor patriotice, antihitleriste din România, cunoscută, cele trei mari puteri ale coaliției antihitleriste să dea răspunsul, în vederea coordonării acțiunilor. Răspunsul mult așteptat în România întîrzia însă să sosească...

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Timpuri istorice și viziuni românești

Un japonez „eminescian...”

Cea de-a 7-a carte a Zăpezilor de acum un veac stă sub zodia enigmaticului, a aparițiilor și disparițiilor misterioase. Trimis să observe „realitățile balcanice”, prințul nipon Sanadaru dispare în chip enigmatic, înghițit de sorbul oriental al Bucureștilor; cufundați în zăpezile Balcanilor, combatanții primesc misiuni fără noimă, absurde (Arghir, Aghașvili); după Plevna, foștii lor aliați, autori ai victoriei asupra otomanilor, li se refuză în chip absurd locul legitim la masa păcii în timp ce grațioasa „literatură epistolară” a marilor personaje, ceremonioasă, plină de solemnitate este de fapt ilariană și grotescă în raport cu realitatea consemnată. În sfârșit, „balul japonez” organizat de Păuna Catargi cu concursul prințului Nigata și al bucătarului chinez Ming nu este mai puțin bizar decât unele dezbatări din Senat ori Camera de la București îndată după victoria de la Plevna. Acestea și încă multe altele introduc în curgerea epică a romanului senzația, din ce în ce mai accentuată, de ruptură în lumea de după război: o falie adâncă desparte cercurile lumii de „sus” de ale celei de „jos”. Unită în vederea atingerii unei aspirații seculare, această lume eterogenă suferă, după victorie, un rapid proces de înstrăinare, de inconcilieabilă sfîșiere lăuntrică provocată de ieșirea la iveală a unor ascuțite contradicții sociale și politice. Romanul este mai puțin ca oricând o „frescă” și mai mult o satiră a societății românești. Din paginile lui se aude acum mai bine „risul” prin care ne despărțim de trecut, de un anumit trecut. Scriitorul diversifică acest ris, utilizând toate nuanțele comicului modern: de la grotesc și absurd la ludicul caustic. Dimensiunea satirică a cărții izvorăște, în mare, din ciocnirea în sinul aceleiași societăți a simptomelor unui proces de descompunere caracteristic unei lumi care apune, cu zorii unei noi, cu semnele unui nou început. Zăpezile este tocmai romanul acestui moment contradictoriu din existența unei societăți: al agoniei tragicomice a unei lumi în curs de dispariție în care mecanismele constituite ale puterii funcționează în gol, fără legătură cu noile circuite ale vieții publice, cu imperativele momentului. Comedia absurdă a lumii în pragul dispariției conferă Zăpezilor o remarcabilă consistență. Autorul alternează momentele de front cu scene din viața civilă a societății românești a ultimului pătrar al secolului 19, epocă de tranziție în care se înlocuiesc mediile cele mai eterogene cunoscute vrodă în istoria noastră. În bună măsură, aceste medii pestrițe sînt „excentricizate” de prezența episodică a unor personaje de altă parte, ruși, englezi, germani, finlandezi, suedezi, spanioli, francezi, japonezi implicați direct ori spectatori mai mult sau mai puțin interesați în desfășurarea evenimentelor de la 1877. În esență, lor li se datorează, cel puțin parțial, natura enigmatică sub care ni se întărează narațiunea din Zăpezile, o narațiune în continuare arborecentă, dar, mai mult ca oricând, nervoasă, rapidă, concentrată, eliptică. Înțelegem la un moment dat că „străinii” citați mai înainte sînt agenții naratorului, „ambasadorii” săi în lumea românească. În acest fel, mărturia prozatorului prezintă o solidă garanție de obiectivitate, iar lumea reînviată și retrăită ni se înfățișează, prin ochii străini, cu o doză remarcabilă de inedit. Este, dacă vrem, „traducerea” unei realități cunoscute într-o limbă străină, nouă, necunoscută, iar suma observațiilor și concluziilor acestor „traducători” ai societății și mentalităților românești ale timpului constituie, într-o formă transfigurată, ideologia adîncă a romanului. Abia acum începem să ne dăm mai bine seama de dificultatea insurmontabilă a încadrării acestui roman, precum și de semnificația acestei neputințe. „Străinii” romanului îl dispensează pe autor de a formula teză ideologică: cărții — care nu este propriu-zis un roman „istoric” ci unul, în sens larg, social și politic, existențial și istoric și, încă, romanul unor destine istorice și transitorice, cosmice: romanul ca gen „total”, ce-și asumă lumea în integralitatea formelor și ipostazelor sale. De aceea, mai adecvat ca oriunde în celelalte secvențe ale ciclului, în Zăpezile istoria trăită — înclătarea ființelor omenști, scurge-

rea coloanelor de prizonieri, de învinși și învingători sub ameteitoarea furtună albă, ocuparea Vidinului etc. — se vede prinsă din primele pagini, într-o ramă cosmică. Universul întreg este răscolit de virtuți de ninsori al căror cuibar va fi fiind undeva, „foarte departe de front, undeva în stepele de peste Urall sau mai departe, între Himalaia și Oceanul Înghețat”. Galopul furtunilor care nu țin seama de hotarele terestre se izbește, pentru a se sparge, în pereții scunzi dar tari ai munților Carpați. Fenomen natural descris cu o rară adevărată, acest potop alb, cosmică inundație de zăpezi, înfășoară, ca într-un giulgiu uriaș, omenirea aflată în pragul unei mari prefaceri, al unei re-nașteri prin suferință purificatoare. Invasia albă schimbă geografia, dereglează instinctul de orientare al oamenilor, escamotează reperele direcției de înaintare transformînd linia dreaptă în cerc și aruncînd ființele într-un spațiu al rătăcirii care egalizează semnificația destinelor umane, pe învinși cu învingători, pe cei conduși cu conducătorii lor. Sub valurile acestei uriașe răscoală cosmice, proporțiile și semnificațiile confruntării armate se modifică fundamental, războiul însuși fiind total sustras eroismului convențional, ritualului obișnuit al marțialității și al gloriei. Ca atare, omul este văzut din perspectiva imensității spațiului aoida unei vieți microfocice, pe cit de mărunță, pe atît de măreață prin semnificația actului său istoric.

Cu cartea Zăpezilor, Paul Anghel adaugă un nou stilp de rezistență monumentalei sale construcții românești. Sub raport cronologic, arcul epic al acestui volum subîntinde ultimul episod al războiului de independență, respectiv, ocuparea Vidinului și eliberarea Bulgariei de vest. Practic, otomanii sînt învinși iar între învingători începe un nou război, „războiul” păcii: între aroganța marilor puteri și demnitatea statelor mici, între arbitrară voință imperială și legitima conștiință națională alimentată din adînc de forțele proaspete și autentice ale poporului. Străinii care mișună în paginile volumului, departe de a se reduce la o prezență exotică și pitorească, au rolul, cum spunem, de martori imparțiali, de „ambasadori” ai autorului în contradicția societate românească a momentului. Iată observații fundamentale, în fond „eminescienne”, făcute de prințul nipon Nigata într-o scrisoare-raport trimisă la Tokio: „Aristocratul român detestă comerțul, industria și tehnica, lăsîndu-le pe mina alogonilor, dar tipind cînd aceștia devin ofensivi. Tărîni nu-și pot îngădui nici o inițiativă. Lumea burgheză urbană se înghesuie spre slujbe la stat, pregătindu-se să devină o clasă birocratică, trăind din manipularea hirtilor și a sfoarei politice. Resursele solului și subsolului nu sînt puse în valoare, deși le depășesc vizibil pe cele ale Japoniei de azi. Cu un pic de cap, care nu se vedește, cu o deschidere precum cea a erei Meiji țara ar deveni un rai. Acum arată a rai natural, amestec brutal de sălbăcie și lux, opulență și mizerie, curți nobiliare splendide și sate de bordeie, biblioteci mărețe și neștiință de carte, biserici și tracturi, arbitrar și demagogie...” Hotărît lucru, prințul nipon este, mental, un „eminescian”, iar epistola lui scrisă „fără ură și părtinire” are stilul articolelor poetului.

Zăpezile este un roman excepțional și sub raportul filozofiei sociale pe care o conține.

C. STANESCU ■

Refugiile romanului

faptică (numind „fapt” psihologică), sincopată, este recuperată treptat, în etape, prin flash-back-uri concentrice, declanșate după un subtil sistem al asociațiilor de idei născute în memoria temporară amputată a tineretului traducător Ioana Olaru. În ciuda aparenței de exces analitic și a fap-

Anunțat ca fiind titlul dintr-un ciclu intitulat Zidul morții, noul roman al lui Augustin Buzura — Refugiu, Editura „Cartea Românească” 1984 — ar invita poate la o lectură „precaută”, să-i zicem, pusă adică sub rezerva unor rezerve ulterioare a centrelor de greutate. În cazul de față însă, tentația oricăror presupuneri trebuie îndepărtată, și principal (fiecare carte trebuind să reziste în primul rînd prin ea însăși), dar și pentru că Refugiu este un roman admirabil echilibrat sub raport epic. Materia

tului că timpul românesc închis între copertile cărții nu depășește cele câteva zile petrecute de eroină în saloanele unui spital de boli nervoase, timpul ficțiunii, retrospectiv, propulsează destinul Ioanei dincolo de momentul de criză, trăsînd drumul între două vârste ale experienței existențiale: de la senzația, acută, dureroasă, a singurătății, care pulsează în memoria ei la începutul romanului sub forma unei unice amintiri a citorva fire de iarbă ruginite, balan-sind absurd într-un orizont vag-albăstrui (sugerînd așadar căderea), pînă la conștiința singurătății, ca statut existențial acceptat, ca motor al unei necesare verticalizări prin inițiativă în final („Trebuie să mă eliberez cumva, își spuse. Nu-ți poți contempla la nesfîrșit înfrîngerile, mizeria, umilința. Trebuie. Acum cînd nu e prea tîrziu”). Distanța — gîndită prin aceste sugestii de geografie simbolică a romanului — este între postura omului aflat la pămînt (în primul caz) și cea a unei perspective intrucivă mai firești în final, cînd Ioana contemplă de sus (recte, de la fereastra unui salon de spital) lumea inconjurătoare, chiar dacă încă sub semnul claustrului.

Internată în urma unui șoc puternic, provocat de agresiunea lui Anton Crișan (care descoperise legătura ei cu arhitectul Sabin și găsise de cuvință să o sancționeze printr-un viol bestial), Ioana Olaru este readusă forțat în punctul zero al existenței sale, în punctul maximei disponibilități deci. În acest punct zero, Ioana deliberează (între viață și moarte), justifică (degringolada căsniciei sale ratate și chiar atitudinea iresponsabilă a lui Iustin — unul din personajele cele mai izbutite ale romanului, amestec de egoism și vulnerabilitate, de inconștiență și luciditate, de obstinație și gust al compromisului celui mai josnic), reordonează (amintiri legate de timpul petrecut în casa doctoriței Victoria Oprea), încriminează (meschinăria lui Rafiroiu și a lumii de truciuri și miș-mașuri cu valoare de trambulină socială pe care el o reprezintă), reanalizează la nesfîrșit (complicatele angrenaje de situații care au dus la intrarea lui Anton Crișan în viața sa) ș.a.m.d.

Autoscopia, obișnuită scrișului lui A. Buzura de altfel, valorizează aici mai puțin atitudini sociale, poziții ideologice, deliberări de conștiință (deși ele sînt prezente în fundal, cel puțin în povestea inginerului de mine Helgomar David), îndreptîndu-se de astă dată lentilele măritoare mai ales către aspectele moral-afective. În Refugiu, psihologiile au în mai mare măsură valențe cazuale, păstrîndu-și în același timp racordul la tipologii. Ioana, Iustin, Silvia Giurgea, Tatiana, Maia Cerbu, M.N.S., Victoria Oprea, Helgo, Anton chiar, sînt, la un moment dat al vieții lor, niște învinși fie sub raport social, fie sentimental, niște refugiați în raza singurei speranțe: echilibrul moral și afectiv. (Marele M.N.S., grotescul reformator de opsciu concepute, nu întîmplător, un sistem al armoniei universale, al imblînzirii prin sunet.) Nodul gordian al destinelor lor este, indiscutabil, reușita afectivă: Iustin devoră toate resursele sentimentale ale căsniciei sale cu Ioana, autodivorîndu-se totodată, tocmai din nevoia aproape patologică de afectivitate; Ioana face câteva încercări de a ieși din cochilie, la fel de timide și de riscante ca și ale melcului în fond; Victoria Oprea își construiește o carapace de cinism și autoironie destinată să apere tirzia și atît de vulnerabilă sa pasiune pentru Helgomar; Anton Crișan își dobîndește, printr-o respingătoare tenacitate, un obiect de afectivitate (în persoana Ioanei Olaru), refugiîndu-se în el cu tot bagajul de venin adunat în lamentabile eșecuri anterioare etc. Fiecare din ele — sau ar putea fi — pentru celălalt un refugiu.

Realismul prozelui lui A. Buzura a făcut, o dată cu această carte, un pas decisiv către o schimbare a raportului de forțe: de la spațiul dilematic al conștiinței, accentul se deplasează către labirintica moral-afectivă; traumele de conștiință cedează tot mai mult locul, în Refugiu, rînilor mai „carnale” ale acestei zone. Dacă motivațiile, determinările rămîn încă bine implantate în sfera socialului ca și în celelalte cărți ale prozatorului, soluțiile se reclamă însă net din direcția șanseii omenști a echilibrului afectiv. Necruțătoare în acrimia lor analitic-justițiară, cărțile lui Augustin Buzura nu sînt totuși (ca să parafrazăm titlul unui alt roman de succes din ultima vreme) „drumuri la zid”, chiar dacă vorbesc de o istovitoare, paradoxală situație: aceea de a avea ca unică șansă de viață rotirea inversunată pe „zidul morții”. O carte tulburătoare, cu un mesaj profund omenesc, o pledoarie pentru demnitatea condiției refugului interior.

TANIA RADU ■

Fragmente critice

„Volumul conștiinței”

Valeriu Cristea pune în introducerea la recenta lui carte (*Modestie și orgoliu*, Editura Eminescu, 1984) cîteva chestiuni privitoare la proza și critica noastră care merită a fi discutate. Lăsînd la o parte, deocamdată, articolele de analiză propriu-zise, ingenios construite și substanțiale, mă voi referi în însemnările de față la idelle criticului despre volumul conștiinței literare și la caracterul afectiv (uman) al criticii. Teme vechi, neclăse și, la drept vorbind, inclasabile. Generațiile literare vin și trec, temele rămîn. Valeriu Cristea

nu este singurul care le repune în discuție, dar este, azi, criticul român care manifestă preocuparea cea mai constantă pentru imperativul etic în critică și pentru implicarea umanului (să-i spunem astfel) în proză. Ideea lui e că se manifestă o anumită „insuficiență umană” în proza actuală și că, în genere, scriitorul de azi e rece, volumul conștiinței lui e mic, iar imaginea pe care o dă asupra omului este săracă și neconvingătoare. Într-o carte mai veche (*Ahanțe literare*), criticul a analizat pe larg excepțiile de la această regulă și excepțiile sînt, pentru secolul al XIX-lea, Duiliu Zamfirescu, iar pentru secolul nostru, Marin Preda. Sînt, după el, prozatorii români care arată o mai mare simpatie pentru om și o mai mare profunzime în analiza sufletului uman. Revine acum asupra acestei opinii, zicînd

că un prozator trebuie să aibă — după formula lui Maiorescu — „inimă caldă” și că, în judecata de valoare, criticul literar trebuie să țină seama de calitatea umană a personajelor dintr-un roman. Căci, argumentează criticul — „conținutul trăirii acestora nu este o problemă deloc secundară (cum li se pare unor critici ce nu acordă nici o atenție acestui aspect) nici în raport cu destinul fiecărui scriitor în parte, nici în raport cu destinul literaturii noastre în general, cu nivelul ei spiritual. Cu eroi care n-au descoperit încă sentimentele omenști fundamentale sau cu alții care în numele unui realism pragmatic și obtuz refuză (și se mai și laudă cu aceasta!) să-și pună marile întrebări filozofice ale existenței (acele întrebări, de fapt foarte simple și irezolvabile) nu se poate realiza acea literatură valoroasă,

din punct de vedere estetic și uman, pe care cu toții o dorim”.

Valeriu Cristea are, indiscutabil, dreptate. Valoarea unui roman nu e fără legătură cu substanța umană pe care o prezintă și, cum s-a spus de atîtea ori, cu filozofia de existență pe care o propune. Prin filozofie de existență înțeleg o anumită complexitate umană și, în ordine estetică, un grad de profunzime și autenticitate (verosimilitate) fără de care orice soluție epică nu are nici un înțeles. Valeriu Cristea reproșează prozatorului de azi tocmai faptul că a redus într-un mod inadmisibil imaginea omului în literatură și că, în genere, preocupat de tehnici

(Continuare în pag. 15)

EUGEN SIMION ■

Delimitări

Despre cronicari și cultură

Literatura română se poate fâli cu un șir impresionant de cronicari, pentru tustrele țări ale noastre: Moldova, Țara Românească și Transilvania. Mai e nevoie să-i înșirăm? Fie... În Moldova, cei trei mari: Grigore Ureche (din nefericire, în nevoită simbioză cu Simion Dascălul), Miron Costin și Ion Neculce. În Țara Românească, anonimul cantacuzinesc (probabil tot Stoica Ludescu!), omologul acestuia, mai talentat anonim brâncovenesc, stolnicul Constantin Cantacuzino și Radu Popescu. În Transilvania, corifeii școlii latine: Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior. Spuneam că ne fâlim cu ei. Așa este... dar însă (ca să-l imit pe Persepolis, cu folosința dubletului de conjuncții adversative, al generației pașoptiste)... nu prea sint citiți decât în școală și de rari intelectuali cu plăceri filologice, amatori de vechi miresme lexicale. Să nu se strige că exagerez, că adică aș subestima pasiunea intelectuală pentru cinstitele lucrări ale celor de mai sus. Avem o scuză: nici în Occident nu sint citiți respectivii. Am o amintire probantă. Asistam, în ianuarie 1928, la cursul lui Nicolae Iorga, într-una din sălile Sorbonei, la Paris, flancat în dreapta de un simpatic francez, care s-a căsătorit ulterior cu o studentă română de la doctorat. Profesorul vorbea despre insula Cipru sub francezi, în secolul al XII-lea al erei noastre. Această dominație a durat până la cucerirea ei de către regele Angliei, Richard I Inimă de Leu. Parcă-l aud pe profesor, spunând:

— Lorsque la flotte anglaise aborda à Famagouste, l'île se donna à lui (când flota engleză debarcă la Famagousta, insula capitulă). La auzul ultimelor cuvinte, personificarea cu un cert iz erotic, vecinul meu îmi suflă ironic la ureche:

— Oh, le veillard (ce băftă pe el!). Am crezut și eu în acel moment, că expresia nu prea fusese nimerită. Or, citindu-i mai târziu pe cronicarii francezi în frumoasa colecție Pléiade, am întâlnit la unu din ei aceeași sintagmă, pentru predarea unei cetăți. Așadar, Iorga stîrnea surisul ironic al noilor intelectuali francezi (vecinul meu a intrat în diplomație!), care nu-și citiseră glorioasa pleiadă: Villehardouin, Joinville, Froissart, Commines.

Să ne întoarcem însă la ai noștri. Cel mai iubit dintre toți, mai ales de către ai săi, moldovenii, este Ion Neculce. Mihail Sadoveanu îi închina, lui și lui Creangă, un adevărat cult, socotindu-se urmașul lor. În anii culturii socialiste, opera lui (*O samă de cuvinte* și *Letopisețul Țării Moldovei*) s-a bucurat de două ediții: una semnată Iorgu Iordan, cealaltă Gabriel Strempele (aceasta, cu note și variante). Deunăzi, în colecția Texte comentate, Lyceum, a Editurii Albatros, a apărut o „antologie, tabel cronologic, prefață, note, referințe critice și bibliografie de Ion Dianu”, din aceeași lucrare a slăvitului și iubitului ultim mare cronicar moldovean. A fost mare prin talentul natural de povestitor și portretist, nu și prin cultură, în care predecesorii săi îl depășeau.

Ilustrația din acest număr — sculpturi de GYÖRGY ALBERT ■

Noul editor crede totuși că la curtea stolnicului, unde familia lui s-a adăpostit timp de patru ani, Neculce s-ar fi bucurat de oarecare instrucție. Sint de altă părere. Deși vară primară cu Constantin Cantacuzino, mama lui Neculce va fi fost primită ca o rudă săracă, iar Ion nu i se va fi părut unchiului său apt de învățatură înaltă, și ca atare nu prea se va fi ocupat de el. Altfel nu mi-am putut explica ura manifestată de cronicar împotriva Cantacuzinilor, de-a lungul cronicii, tradusă în epiteie injurioase, excepție făcând pentru frații Toma și Iordache, din Moldova, ultimul fiindu-i de altfel bun după mamă.

Predecesorii săi, Ureche și Costin, învățaseră latina în școlile poloneze, pe cînd el știa atîta carte românească, cită binevoise a-i transmite tatăl său vitreg, Enache grămăticul. I-a fost de ajuns! În anii pribegiei, va fi rupt ruseasca și poloneza, dar n-a beneficiat de apropierea lui Dimitrie Cantemir, cu care era cîmoteie, dar care-l ținea la distanță, purtîndu-se tiranicește cu ai săi, ce-l urmaseră în pribegie. Noul editor se miră că Neculce nu l-a prețuit pe Dimitrie Cantemir, ca pe un mare cărturar. Se vede că nu i-au rămas necunoscute lucrările acestuia în manuscris, iar *Divanul* i se va fi părut lucrare de școlar, sub îndrumarea lui Ieremia Cacavelas. În schimb, Neculce cade pe spate în fața culturii lui Dosoftei: „Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu de felul lui. Și era neam de mazăl; preț învățat, multe limbi știu: elinește, latinește, slovenește și altă adîncă carte și-nvățătură...”

Ion Dianu găsește portretul, sub raportul recunoașterii acesteia, „insuficient”. Ce vrea mai mult? Ar fi dorit ca Neculce să recunoască în el pe „primul nostru mare poet”. Îi cerea prea mult... Aceluiași editor nu i-a plăcut litota „nu era om prostu de felul lui”, deși epitetul se referea și la origine (mazăl, adică boier, nu țaran!), și la cultură (învățat, nu analfabet!). Nu mi se pare, așadar, că aceste rînduri „sînt deficitare”, deoarece despre nici un alt moldovean Neculce nu se arătase atît de admirativ.

Altceva ne mai surprinde: vorbind despre cunoscuta rivalitate dintre Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir, îi califică pe amîndoi, într-o notă, „oameni de mare cultură”. Despre cel de-al doilea, nimic de zis, dar domnitorul Țării Românești, care a făcut foarte mult pentru cultură, n-a fost, el însuși, prea învățat. Cărțile sale de predilecție erau calendarele, în genul faimosului *Foietul novel*, editat de regretatul meu coleg Emil Vărtosu, carte cu preziceri astrologice, în care voievodul scruta cu sperștie viitorul.

Ion Dianu se mai înșală, cînd vede, într-o altă notă, în Antim Ivireanul „capul cel mai luminat al culturii Valahiei”. Acela era, nu mitropolitul înzestrat cu o unilaterală cultură teologică, ci stolnicul, a cărui bibliotecă ne-a revelat pe omul de variate cunoștințe cvasienciclopedice. Nu mai vorbesc de geniul său politic, de îndrumătorul nepotului său, domnitorul țării, cititorul avid de ocultistică. Adevăratul om de mare cultură a fost el, stolnicul, iar nu cei doi prelați mai sus-numiți.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

LUMEA CĂRȚILOR

● Alături de recenta *Antologie de poezie bucolică românească* a Gabrielei Danțig, supraintitulată *Ceres și Pan* și semnalată nu demult în spațiul acestei rubrici, a apărut la Editura Sport-Turism o alta, dedicată de asemenea poeziei românești: *Ipostaze ale pădurii în lirica românească*, alcătuită de Valeriu Dinu. Ca act critic și de restituire valorică, antologarea tematică este un aspect mai mult decît îmbucurător al cercetării literare actuale, ea solicitînd antologatorului nu puține calități, între care, firește, îndeosebi spiritul critic. Așadar, niciodată nu vom putea spune că sint „prea multe antologii”, cu condiția ca ele să nu se substituie circuitului editorial integral al operelor literare și, firește, în prezența unor criterii științifice și operante. Antologia de care ne ocupăm de astă dată are meritul de a sugera concluzii interesante (parte din ele puse deja în pagină de Șerban Cioculescu, în prefața pe care o semnează), concluzii din sfera etnopsihologiei, dar și a psihologiei creației, decurgînd din modul cum, de pildă, selectează poetul român motive din aria tematică a pădurii. Susținută pe un corpus solid de texte alese din opera a opt mari poeți români — Eminescu, Alecsandri, Coșbuc, Goga, Blaga, Pillat, Voiculescu, Arghezi — antologia reprezintă cu destulă generozitate și alți autori, de la Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Petică, pînă la Emil Botta și Al. Philippide. Inexicabilă rămîne însă absența poeziei de după 1960 dintr-o antologie care nu face, în titlu sau subtitlu, nici o precizare privind segmentul de istorie literară pe care îl exploatează. Antologia propriu-zisă este urmată de un interesant tablou de termeni din „lexicul forestier”, împreună cu „contextele poetice în care sint de găsit în volum, precum și de o adădă de aprecieri critice asupra poetilor reprezentați aici. Editura Sport-Turism, care publică lucrarea, își adăugă astfel laudele pentru spiritul deschis pe care îl probează inițiativa acestei editări, precum și pentru excelențele condiții grafice în care a apărut.

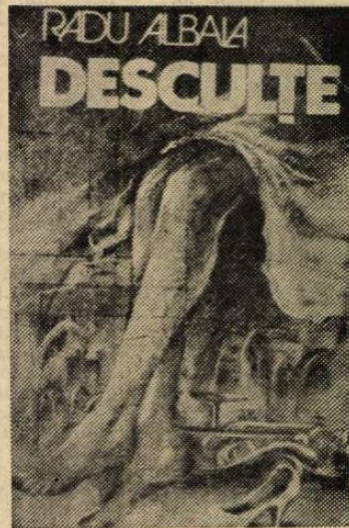
● La Editura Medicală semnalăm un *Vademecum fitoterapeutic*, semnat de A. Radu și Ecaterina Androescu. Lucrarea se vrea „un «insotitor» cu sfaturi utile și practice, bazat pe completarea cunoștințelor empirice cu cunoștințe practice, bazate (sic!) nu numai pe observație, ci și pe un temeinic experiment de laborator sau clinic”. Recuperarea tot mai evidentă a interesului specialiștilor (și al publicului larg, în consecință) pentru posibilitățile terapiei cu ajutorul plantelor este îmbucurător, iar îndreptarul de față se adăugă în chip profitabil altor titluri apărute în ultimii ani (între care amintim lucrările farmacistului O. Bojor). Cu o singură observație — privind lipsa unui indice de afecțiuni ce se tratează cu ajutorul plantelor — *Vademecum fitoterapeutic* este un titlu de păstrat la îndemînă.

● În colecția „Cogito” a Editurii Albatros a apărut un volum de *Alorisme și reflecții* selectate din opera lui G. Călinescu, alcătuit de I. D. Pirvăsescu și Al. Stănculescu-Birda, cu o prefață de I. C. Chițimia. În loc de orice altă prezentare, citeva gînduri ale divinului critic despre cultură, despre exigențele și despre... primejdiiile ei: ■ „O cultură nu se impune

înafară, ci înăuntru. Odată conștient de cultura lui de creație, un popor își stabilește singur valorile și le face obligatorii”. ■ „Cînd cineva are sentimentul crizei culturale, prin chiar aceasta afirmă o tensiune a spiritului și deci o treaptă înaintată de cultură”. ■ „Să nu împingem simțul critic pînă acolo unde el poate fi dăunător”. ■ „Cel mai absurd și inutil furt mi se pare cel literar, și pentru aceea că e mai devreme sau mai târziu descoperit și fiindcă esența creației fiind sentimentul puterii personale, plagiatul e o mințire de sine”. ■ „Judecățile asupra operei de artă nu se capătă prin sufragiu”.

● *Secretul doamnei de zăpadă*, de Mircea Micu, carte apărută recent la Editura „Cartea Românească”, este un volum de povestiri, după cum aflăm din chiar pagina de gardă. Cele treisprezece titluri din sumar (ultimul fiind un poem dramatic — *Într-o simplă zi de iarnă*) alcătuiesc o lume, cum se zice, o lume pe care o structurează o mare curiozitate, în expansiune către zonele de mister ale existenței (*Adio, Europa*, *Secretul doamnei de zăpadă*), dar și față de omenescul cel mai la îndemînă (*Elefantul albastru*, *Mutul*), alături de o mare plăcere a povestitului, dar care se sustrage totuși oricăror „ticuri” de povestitor de profesie. Proza lui Mircea Micu are degajarea paginii gazetărești și sensibilitatea poemului, precum și o totală dezinhibare față în față cu uneltele scrisului.

● Trei povestiri de Radu Albala sint adunate în ultimul său volum, publicat la Editura „Cartea Românească” — *Desculte*. Tuța, fătuca fără vîrstă și fără trecut, în care se amestecă inocența cu provocarea, nerozia cu scripșirile de inteligență, Tamar, misterioasa pianistă trăindu-și declinul în splendori crepusculare, Nora — coborîtă parcă din lumea romanelor Hor-

tensiei Papadat Bengescu, vechiul București dintre cele două războaie, o copilărie trăind din interludii campestre o mică viață ce se sustrage rigorilor aristocratice, o crimă pasională... Peste toate acestea, stilul rafinat al lui Radu Albala. Trei povestiri, alcătuite de fapt un mic roman, drapat cu toate farmecele de „belle époque”.

● *Ciudățeniile bunicului meu* (Editura „Ion Creangă”, 1984) este un roman pentru copii, construit pe o idee simplă și ingenioasă „un

băiat de 13—14 ani, pe nume Dinu, vrea să-și cunoască bunicul, izolat cu ani în urmă de familie ca urmare a unor vechi neînțelegeri. Un bunic ursuz, singuratic, un copil isteț și afectuos, o casă bizară, care se dovedește a fi un fascinant laborator de... inginerie genetică, populat de ființe hibride (un humanoid pe nume Tom, un fel de maimuță vorbitoare, apoi o pisică uriașă și feroce, un berbec cu lîna aurie, o crescătorie de arici, un cîine dotat pe cale genetică pentru vînătoarea acvatică ș.a.m.d.) În final, fireasca reconciliere de familie, la capătul unor aventuri captivante, înălțate în marginea fantasticului și — artificiozități oportune aici! — un epilog care readuce totul la dimensiunile reale, fără a dezumfla totuși participarea de pînă aici a lectorului: Dinu e... un copil cu multă imaginație, în ochii cărui bunicul mult dorit devine un savant de excepție, o maimuță obișnuită — un personaj de science fiction etc. Cartea incită prin naturalețe și bun-simț, prin decenta soluțiilor epice. Rodica Moldoveanu este o bună prozatoare pentru copii.

● Lazăr Lădăriu debutează la Editura Sport-Turism cu o carte frapantă, *Rîurile se întorc la izvoare* — un fermecător „hibrid” literar, aflat la intersecția citorva specii literare: reportajul (uneori în vizibilă descendență bogziană), poemul în proză, proza propriu-zisă, dizertația pe teme folclorice (întregită de câteva excepționale texte culese de autor), filologice, istoriografice, mitologice, portrete și crochiuri etc. O carte densă, gîlind de cunoașterea locurilor transilvane cărora le este închinată, de dragostea pentru ele. Oameni vechi, oameni noi, întâmplări de tot felul se desfac din paginile ei, într-un izbit portret contemporan al Țării Ardealului: „...am scris paginile care urmează (...) ca un îndemn spre cercetare cu pasul, cu ochiul și cu sufletul a mult frumosoelor locuri transilvane ce se cuprind pe întinderea Mureșului mijlociu, din defileul Toplița-Deda începînd și coborînd către Reghin și Cîmpie ori despletindu-se, ca niște poteci de basm, pe valea Gurghiuului și spre alte împrejurimi. O carte de adevăruri, o invitație printr-un spațiu geografic și uman încă prea rar descoperit și popularizat de reporterii, ocilți, parțial, chiar și de drumeții pasionați de cunoașterea meleagurilor țării”.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

Nu numai un număr de referință pentru personalitatea și opera lui Romulus Guga, dar și un număr de conștiință este nr. 6/1984 al revistei *Vatra*. Textele semnate de C. Moraru, Dan Culcer, M. Sin, D. Micu, F. Murgu, R. Vulpescu, L. Aladăr, F. Păcurariu, S. Duiacu, A. Cosma, D. Mureșan, L. Grünberg, G. Ploesteanu contribuie, unele substanțial, la conturarea unui profil complex Romulus Guga, de scriitor total, cu o profundă implicare civică și politică. ● Patru poeme inedite, un fragment de roman, *Autopsie sentimentală*, un altul, din piesa *Cele cinci zile ale orașului*, dar mai ales interviul acordat de Romulus Guga lui N. Băciut formează coloanele de rezistență ale acestui număr din *Vatra*. ● *Prințul incinerat* este romanul de aproape 700 de pagini lăsat în manuscris de Guga, „o carte care mă sintetizează sub toate aspectele, în care poezia, teatrul și proza

s-au reunit într-un tot și în care am încercat să aduc niste lucruri noi, care, oricît vor provoca zdruccinături și cutremur, sint sigur că vor însemna o experiență interesantă” (din interviul citat). Fără îndoială, un aviz editurilor noastre... ● O succintă, dar binevenită pledoarie pentru opera de traducere semnează în *Familia* nr. 6 Ioan Kohn, citind o serie de mari fapte literare aduse în românește, de la *Bhagavad Gita*, la haiku, de la Dante, Goethe, Hölderlin și pînă la Th. Mann, Baudelaire, Dostoievski, Michaux. ● *Heidegger și „discursul mixt”* se numește pagina de fermecătoare densitate prin care, în același număr al *Familiei*, Ștefan Aug. Doinas analizează raportul poetic/filozofic în gîndirea hermeneutică heideggeriană. Parafrazîndu-l pe Hölderlin, se poate spune că „poetic locuiește”... Doinas acest „dürftiger Zeit” al idealilor! ● Frumoasă (și utilă) inițiativa revistei

Transilvania (nr. 6) de a edita un supliment de poezie-proză-eseu, cuprinzînd aproape 30 de semnatari de la 10 cenacuri din județul Hunedoara. Am remarcat poezia Lilianei Petrus, 20 de ani, muncitoare („Cușca mea e mai strîmtă decît a leului / printre gratii nu încapă biciul”) și a lui Virgiliu Vera, muncitor, 22 de ani: „Se caută destinul zdrențos și ilegal / Cum cauți un sicriu să-ți vină bine / Cum îți sîruți iubita prin geamul de cristal / Al armei cu lunetă, și te tîntestî pe tine”. ● Realizat tematic — Valorificarea moștenirii culturale și a tradițiilor populare — nr. 6 al revistei *Ateneu* impune prin cumulus de subiecte și colaborări dedicate folclorului sub toate aspectele sale. Studiile lui A. Oisteanu și A. Susțea, articolele semnate de G. Muntean, P. Ursache, V. Adăscăliței, C. Livescu, M. Coman, interviul acordat de Gh. Vrabie, ca și prezența, în

comentarii, a lui Petru Caraman, G. Dem. Teodorescu, T. Herseni, Gh. Vlăduțescu, O. Birlea, I. Datcu, compun un sumar bine gîndit, cu multe puncte de interes. ● Nicolae Manolescu despre Adolfo Bioy Casares, Vl. Jankélevitch cu *Pseudologia ironică a disimulării*, L. Ulici cu a doua parte dintr-un profil Cezar Baltag reprezintă alte „structuri de apel” ale recentului număr din *Ateneu*. ● Patru afirmații ale poetului Ion Gheorghe, din interviul acordat revistei *Astra* (nr. 7): „Mie nu mi-e frică de nimic. Sint bătrîn și am văzut multe”; „Atîta vreme cît sint sănătos la minte și-n alcătuirea necesară și strictă și deci, pot lucra, de cine, pentru ce să mă tem?”; „Idealul meu gnosologic este Eroul Salvator...”; „Dar pe cît Patria mea va rămîne neșupusă, nestirbită și pe cît Partidul meu va ține independența sa în elaborarea propriei ideologii

Desene pe asfalt

Bucuria supremă

Există oameni care cred că a munci se cheamă să înveți un meșteșug pe care mai apoi să-l practici — mai bine, mai rău — până la pensie. Un singur meșteșug, deprins adesea fără pasiune, unul doar, din zecile cu care ne-am putea umple viața. Aceste modeste rinduri nu vor să evoce coplesitoare personalitate a academicienului Alexandru Philippide, ci, pornind de la exemplul luminatelor sale vieți, încearcă să desprindă pentru mai tineri (dar și pentru cei ce nu mai sînt tineri) ilustrația unui principiu moral suprem: datoria de a munci în slujba obștii până la alunecarea în amintire. Poetul evocă a scris până în ultimele zile de viață. S-au tipărit în emoționante facsimile aceste ultime manuscrise (între care unul se încheia cu o iscălitură caligrafiată trudnic și cu școlărească pată de cerneală) și ele ne relevă imaginea

unui desăvîrșit muncitor roștindu-se cu devoțiune pînă în ultimul ceas, om mindru, neîngenușcheat de glorie, un harnic constructor de gândiri și euritmii. Un om care nu s-a lăsat orbit de norocul (ce întunecă steaua

unora) de a trăi rapidă, spectaculoasă confirmare a succesului. I s-a spus (și a fost) mare poet de la primul volum tipărit și criticii — lucru rar! — aproape că l-au aplaudat în consens, dar maestrul a încercat și ispita prozei, a publicisticii militante, a eseului de excepțională rigoare științifică și a traducerilor din lirică (dar și din proză), lumii, a patronat colecții editoriale, a fost un conferențiar neobosit. Avea timp. Prea mult mi-e dat să văd dăruții oameni de artă cantonați într-o singulară modalitate de exprimare și care nu trudesec indeajuns, pe măsura încrederii pe care o avem în harul lor. Arta nu-l „joc al dragostei și al întimplării” și dacă „inspirația” nu poate fi provocată, să facem barem ca pauzele (lungi adesea de ani și decenii!) dintre o carte și alta să fie colorate de alte activități complementare, munci totdeauna utile colectivității care așteaptă să o slujim slujindu-ne.

Marele poet a trăit, sint sigur, bucuria muncii.

GHEORGHE TOMOZEI

Iubirea de frumos

Sonologia

O carte de știință asupra logosului muzicii publică la editura muzicală de curind, epuizată rapid din librării, cunoscutul compozitor Corneliu Cezar despre care am mai scris în acest colț de pagină.

O carte de știință asupra muzicii pornind de la un compozitor așadar va dezvălui mereu dacă nu mai mult de ceea ce poate exprima un om de știință, dar sigur alt fel în nuanțe ale spiritului de valoare sufletească inestimabilă.

Cu o imensă bibliografie lucrarea urmărește cele șase domenii de ac-

țiune a undelor sonore: anume nivelul atomic și molecular, celular vegetal, celular animal și trei niveluri avînd în centru ființa umană. Muzica, melosul, sunetul liniștit armonice, melodia cum o știm în clasici în pacea muzicii popoarelor în muzica bună, modernă, are o influență binefăcătoare asupra lumii de la cele mai nevăzute creații pînă la sufletul omenesc. Alungă sălbăticia din suflet, smulge lacrima compasiunii din sufletul zbuciumat, precum lira tracului Orfeu, alungă duhurile rele precum psaltirionul craiului poet David ce liniștea mintea rătică a lui Saul regele pe care Rembrandt l-a pictat într-o celebră lucrare reproducă de Sorin Dumitrescu pe coperta cărții de care ne ocupăm.

O astfel de carte ar trebui să de-

vină obiect de studiu — problema vitală ridicată de ea — în toate școlile noastre anume a se cunoaște rostul de excepțională valoare morală al melosului, al muzicii adevărate. Dacă o plantă ascultîndu-l pe Bach aduce roada dublă, ce uriașe resurse interioare poate declanșa în sufletul delicat al copiilor noștri!

Editura muzicală ar fi în drept să oară o nouă ediție care să ajungă în toate școlile și bibliotecile pentru buna creștere a tinerelor generații prin arta Logosului întrupat în melodie.

După lectura acestei cărți alt fel pot fi organizate repertoriile muzicale ale atîtor orchestre din țara noastră.

IOAN ALEXANDRU

Tinerețe și valoare

Iată un lucru care trebuie să ne dea de gîndit: expozițiile pe care le fac mulți dintre artiștii plastici cunoscuți par, fiecare, rezultatul și, adesea, concluzia plină de energie a întregii lor activități, dar toate la un loc nu izbutesc să ne lămurească asupra întregii lor activități, asupra liniilor ei de forță. Dacă un artist știe să conceapă un șir de expoziții interesante, iar întregul operei sale să se vadaască neînterupt, e cazul să ne întrebăm dacă nu cumva arta aceasta, a regizării unei expoziții, nu ne abate atenția de la chestiunile de fond ale creației. Publicul și de multe ori și criticii confundă o expoziție frumoasă regizată cu una de conținut. Din cauza regiei, care în sine produce un efect de autenticitate, problema autenticității în obiectele de artă, pe care se exercită regia ansamblului, intră rareori în discuție. Sigur, se va spune, treaba e complexă, dar oricît de complexă ar fi ea, nu putem să nu observăm că

aproape toți absolvenții institutelor de artă plastice compun expoziții de debut din care se înțelege mai bine dorința de a fi luati în seamă, nu importă cum, decît nevoia de a crea ceva care să dureze. Însăși ideea de durată pare nepotrivită în comentariul acestor manifestări „de protocol”. Totul se explică, probabil, prin „nevoia de a fi luat în seamă”. Se iese întrebarea — pe care o pune și unul din personajele povestirilor lui Brecht în clipa cînd sesizează absurdul situației: atunci, de ce să fii luat în seamă?

Expoziția de sculptură a săptămânii György Albert (Căminul Artelei, etaj), una dintre cele mai „bine făcute” expoziții personale ale unui artist tînr, are calitatea excepțională (chiar „singulară”, cum scrie profesorul Vasile Drăguț în catalog), de a clama, în fiecare lucrare, nevoia unei opere unitare, pornită robust și structurată pe idei clare, respirînd armonie și adevărate. Sculpturile definitive ale lui György Albert, toate în bronz (în tehnica veche și dificilă a „cerii pierdute”), au dimensiuni zise „mici”, dar, de fapt, dimensiunile proprii puterii de moment ale unui artist care are ceva mai bun de făcut decît să caute: să găsească.

Teza, destul de recentă de altfel, a căutărilor sinelui e una plină de

comoditate. Dacă vom citi cum se cuvine istoria artei vom vedea că nici un sculptor nu și-a afirmat atât de mindru și de belicos, ca desui contemporanii, neputința de a se găsi, de a găsi. Născut în 1949, György Albert e un sculptor tînr, despre a cărui creație, însă, se poate vorbi cu tot temeliul intrucit are direcție și continuitate. Din forma, mărimea și calitatea fundației unei clădiri putem pricepe ce are să fie clădirea. Micile obiecte în bronz, al căror „finisaj” dovedește nu ambiție artizanală, ci trebuința filozofică a lucrului terminat, dar terminat în sensul în care și materia — bronzul — o cere, au înălțare monumentală și un soi de demnitate a dezvoltării în spațiu ce te obligă să le ții minte. O sculptură fără ticuri și agreabile, accidente manieriste, pe care să o ții minte — aceasta este, într-adevăr, ceva nu tocmai obișnuit.

György Albert a mai avut o expoziție în București — la „Galeria”, în 1980 — dar activitatea sa e marcată mai ales de manifestări în provincie (Satu Mare, Cluj-Napoca, Tg. Mures, Oradea). Ar trebui să primească o sală (cum e, de exemplu, „Simeza”) care, datorită seriei de manifestări valoroase, orientează mai net interesul public către o operă ce merită a se afirma.

TUDOR OCTAVIAN

CAP LIMPEDE

tactice și strategice, posibilitatea mea crește-va-n substanță și folos public, locul meu în poezia românilor va fi foarte mare.” ● Si o afirmație a lui G. Grigurcu, intervievat în *Arges* (nr. 6) asupra noimelor poeziei: „În același timp centru și circumferință a cunoașterii, după cum se pronunță un filosof, unde e locul Poeziei? Limitele Poeziei înseși devin Poezie, din instrumente de tortură se transformă, ca într-o magie cultică, în obiect de adorație.” ● O fericită opțiune — marelui premiu literar al revistei *Arges* a fost acordat Gabrielei Adameșteanu pentru romanul *Dimineață pierdută*. ● Dar o nefelicată opțiune a aceleiași reviste este rubrica „Traduceri imaginare”, semnată de Ilie Bădicuț. După ani și ani de traduceri propriu-zise, din literaturile orientale, I. Bădicuț imaginează, inexplicabil de impetuos, un text poetic la Ana Blăndiana, fals în esență și nu o dată vulgar: „Ju-

bec / ... / ploaia țigancă nebulă ce joacă zănată / Ce-si scutură sinii perfiți și pafdalele-n ple / ... / Cînd toate deodată / Si-aruncă poalele-n cap...” s.a.m.d. ● Două confesiuni de senină maturitate — Virgil Teodorescu și Ovidiu Papadima — alături de Alex. Ștefănescu conferă numărului 6 al revistei *Tomis* trei surse de referință culturală. ● Păcat că *Tomis*-ul (spre deosebire de *Secolul 20*) nu dispune de condiții grafice corespunzătoare pentru reproducerea din opera lui Ion Bîțzan. Dar și așa, cele 7 „cărți-obiecte-scrisuri”, alături de interviul acordat de artist („totul depinde de profesionalism, de o anumită virtuozitate care se transmite prin școală, prin cultură și care se formează prin muncă permanentă în atelier”) dau revistei o atmosferă de caldă spiritualitate. ● Lîngă arti-

colele, fatalmente, cu caracter strict didactic, desprindem din culegerea *Limbă și literatură*, nr. 1/1984, editată de Societatea de Științe Filologice, analiza lui Eugén Todoran la Noaptea de decembrie de Al. Macedonski, studiile semnate

de I. Oprisan (*Melancolia peisajului sadovean*), Pavel Ruxandoiu (*Ce te legeni codrule?*), Destinul estetic al unui motiv folcloric, Mircea Vasilescu (*Elocvența titlurilor, Cercetare asupra poeziei românești contemporane*), Cristian Popescu (*Premisele filozofice ale antitezei eminesciene*) și evocarea lui Nicolae Carotjan de către Mihai Moraru. (Tania Radu)

● În urmă cu două săptămîni, la rubrica noastră *Lumea cărților* a apărut o micorecenzie la *Antologia poeziei bucolice românești*, alcătuită de Gabriela Dantis. Însemnarea ce ar fi trebuit să se intituleze „Sub tegmine fagi”, preluînd astfel un subtil din sumarul volumului, a apărut în mod eronat sub titlul „Ad tegmine fagi”. Deși cu siguranță eroarea n-a trecut neobservată cînocătorilor, facem totuși cuvenita rectificare. (T. R.)

Cronica literară

Textologie și comparatism

Ne referim în această cronică la volumul *Leccióni și convergențe* (Eminescu, 1984) de Aurelia Rusu, cea dintîi editare a proiectelor eminesciene de Teatrul (Opere IV—V, Minerva, 1978—1979) și a celei mai bune ediții de *Proză literară* din Eminescu (Minerva, 1982), doctor în filologie de la Aix-en-Provence cu o teză despre *Convergențe rustice la Giono și Sadoveanu*.

Cîteva exemple de lecțiuni ale textelor eminesciene. În ediția Academiei de *Opere* — Eminescu, VII, în proza intitulată de Peressiciu *Istorie miniaturată*, p. 323, citim rîndurile: „Este o romanță...” „imi aduce aminte de [ce] a zis...” (repetat, rînd indescifrabil — în italiană.) În ediția Aureliei Rusu, *Opere*, VI, p. 342, citim în proza intitulată acum *Istoria unei lacrimi*: „Este o romanță italiană... mi-aduc aminte de ea... zii... zii... ehe: Sul mare lucia l'astro d'argento...” Era vorba, prin urmare, de romanța (cîntecul popular napoletan) *Santa Lucia* din care prima strofă e transcrisă de Eminescu și în ms. 2285, 70 v. 96 („Sul mare lucia l'astro d'argento / Placida è l'onda, prospero è il vento: / Venite all'agile, barchetta mia, Santa Lucia, Santa Lucia.”) În ms. 2306 (cu o variantă la poezia *Te duci*), Peressiciu descoperise, fără s-o poată identifica, traducerea românească a acestei strofe transcrise astfel: „Pe mare lucește o stea de argint / Și trece pe undă prielnicul vînt / sp. (indesc.) lui luntre cobori... / O sfîntă Lucie, o sfîntă Lucie”. Desigur că indescifrabilul sp... este sprinten (agile) iar lui, dat ca nesigur, trebuie citit lin.

Legenda cîntărețului, intitulată așa de G. Călinescu, iar de Peressiciu *A fost odată un cîntăreț*, este o transpunere în versuri a textului în proză *Poveste indică*, aflat și el în ms. 2259. Proza ar sta, după Aurelia Rusu, la baza proiectului de roman pe tema unității atman-Brahman din filosofia Upanișadelor, *Avatarii faraonului Tia*. Oricine citește fragmentele postume de proză literară eminesciană poate observa nu numai unitatea de structură, dar și recurența unui număr de motive. Încă din 3 iulie 1932, ne informează Aurelia Rusu, într-un articol din *Adevărul literar și artistic*, G. Călinescu afirma că intenția lui Eminescu era de a face „în teatru sau în proză un tablou al societății contemporane și constructiv și satiric”. Prefațînd în 1966 o ediție de proză literară eminesciană, susținea că sub titlul fragmentului *Aur, mărire și amor* Eminescu ar fi adunat proze intitulate de editori: *Moș Iosif*, *La curtea cuconului Vasile Creangă*, *Părintele Ermolachie Chisăliță și Falsificatorii de bani*, zugrăvind pe de o parte moravuri și tipuri din înalta societate a Iașului, pe de alta moravuri și tipuri din mediul rural. Intrucit în manuscris fragmentul *Aur, mărire și amor* apare în interiorul fragmentului intitulat de G. Călinescu *Avatarii faraonului Tia*, Aurelia Rusu e de părere că Eminescu intenționase, într-adevăr, să scrie o proză de dimensiuni ample asupra „panoramei omenirii ilustrată ciclic în curgerea istoriei” și ne promite că într-o ediție viitoare va regura fragmentele disperate în romanul cu titlul dat chiar de Eminescu: *Aur, mărire și amor*.

Ce ne spune o foale pe care Eminescu însemnase prin 1876—1877: „Nu e zîină”, iar dedesubt, de două ori, numele Leonora, apoi Elvira și Eleanor, în fine, mai jos, Cesar și Cezar, iar în dreptul lor Bréon și Chevalier de Lion. Aurelia Rusu face ipoteza că poetul s-a gîndit la romanul lui Chrétien de Troyes, *Li Chevaliers au Lion*, că Eléonor ar putea fi Aliénor d'Aquitaine, protectoarea lui Chrétien de Troyes, a cărei fiică, Marie, a fost inspiratoarea trubadurului Bernard de Ventadour. Elvira ar putea fi „muza secretă” a lui Lamartine. Mai departe Chevalier de Léon ar putea fi Goethe, în acest caz Bréon desemnînd pe Friederike Brion, fiica pastorului de Sesenheim, imortalizată în *Dichtung und Wahrheit*. Cit despre Cezar, s-ar putea identifica și el cu rege și leu, ca simboluri ale puterii și justiției. Precizările noastre: Romanul lui Chrétien de Troyes se cheamă *Yvain ou le chevalier au lion* și a fost prelucrat în germană de Hartmann von Aue. Aliénor d'Aquitaine, născută în 1122, s-a măritat la 15 ani cu fiul regelui Franței, viitorul Louis VII, a fost repudiată la 30 de ani și s-a remăritat în 1154 cu Henri II Plantagenet, regele Angliei. Acesta o închide în minăstire în 1173, de unde se va elibera abia în 1189 la moartea regelui. Era mama lui Richard Iimă de Leu, născut în 1157, rege al Angliei între 1189—1199. A murit la 82 de ani în 1204. Marie, fiica sa cu Louis VII, soția contelui Henri I de Champagne, a furnizat lui Chrétien de Troyes substanța romanului *Lancelot ou Le Chevalier à la charrette* (c. 1170). Este greu de știut cine este inspiratoarea lui Bernard de Ventadour (1145—1195) care a stat o vreme la curtea lui Henri II („le Reis Engles”). Dar dacă Leonora este Eleonora d'Este din Torquato Tasso de Goethe, autor și al fragmentului dramatic *Căsar*? Dacă Elvira este Elvire, princesse de Léon din Dom Garcie de Navarre ou le Prince, jaloux de Molière? Dacă Eleanor este ducesa de Gloster din King Henry VI, partea a doua, de Shakespeare, iar Cezar chiar împăratul Julius Caesar de același? O Elvire se află și în Dom Juan ou le festin de pierre de Molière.

„Comparaison n'est pas raison ou n'est pas toujours raison”, scria Etiennele în eseuul său capital *Hygiène des lettres* (III, *Savoir et goût*). Atunci de ce să comparăm doi scriitori atît de diferiți totuși ca Sadoveanu și Giono? Pentru că în opera amîndurora există un univers rustic? Da, dar ce are de a face Provența lui Giono cu Moldova lui Sadoveanu? Și pe urmă unde găsim la Sadoveanu artificialitatea și barocul din *Regain* (1930) a lui Giono, unde insuportabila predică anti-modernă din *Grand Troupeau* (1931)? Nu se rezolvă problemele capitalismului în Franța, zice Picon, exaltînd artizanatul dintr-un mic sat pierdut. Vrem să preamărim omul, să ridicăm pe individ: dar îl salvăm reducîndu-l la cordonul ombilical care-l reunește cu pămîntul? „Nu cunosc repaos mai măreț decît cel care consistă în a se pierde în noaptea timpului”, scria Giono. „Poetul prezentului, poetul naturii eterne, devine autorul unui keepsake (suvenir) romantic”. Interesul pentru Giono, scăzut în Franța prin 1940 (e curios că tocmai atunci apărea la noi *Giono. Povestea unui suflet și a unei poezii*, Craiova, Meridian, 1942, de Lon Schintee), recîștigat după zece ani și menținut pînă la moartea sa, întîmplată în 1970, e din nou în descreștere azi. Cîntecul pe care l-a consacrat el pîtrei și civilizației pietrelor poate fi considerat admirabil nu socotit un apel. Pentru noi Sadoveanu cu pasiunea sa pentru valorile morale ale civilizației noastre de totdeauna e un scriitor mai durabil. Pe el îl și apără n primul rînd în teza sa Aurelia Rusu, admiratoare totdeauna și a celui care voia să-l rămînă bucuria.

AL. PIRU

„Cînd focuri peste noi ar vrea să ardă, Visez, și sper, și vreau, și înțeleg Să fie Marea Neagră ca o gardă La pacea universului întreg“

Căci Dobrogea nu e numai Marea Neagră

Localitatea: Hirșova, 25 iulie 1984, orele 20, stadionul din localitate.
Număr de spectatori: 6.000.
Atmosfera: bună.
Calitatea spectacolului: bună.
Noutăți: Partaj a lansat o nouă variantă a cîntecului „Imnul inecaților din Atlantida“.

Aportul organizatorilor: excelent. La un spectacol deosebit. Prietenii noștri din Hirșova, Florin Mustăciuc, secretar al județului U.T.C. Constanța, și secretara Stănuța Iancu, din partea Comitetului orașeneș U.T.C., au înălțat orice problemă dintr-un spectacol care putea să fie greu, dar care s-a desfășurat într-o atmosferă foarte bună.

În urmă cu un an, la Hirșova a fost o seară memorabilă, deși s-a desfășurat aproape tot timpul pe ploaie. Acum cînd am început, noi, negri amenințau să repete figura de anul trecut, și spectacolul a fost parca mai bun de data aceasta. Prima probă de foc a fost cîntecul „Bieți lampagi“, cînd A.P. și observat: „acum Hirșova e în flăcări“. Intr-adevăr, publicul a cîntat mai bine decît se auzia. „Dăm foc felinelor“. Astfel, pe la ora 21, deși erau aceiași spectatori, cu totul și cu totul alta era atmosfera. Creдем că la Hirșova a fost prezent și cel mai tânăr spectator din istoria cenaclului, o fetiță de numai 8 luni, care deși se afla în scutece era foarte preocupată de ceea ce se întîmpla în scenă. Tot aici noul cîntec al Cameliei Daj, „Fintini“, a cunoscut pe deplin consacrară. E drept că acest lucru s-a întîmplat și cu ajutorul poeziei. A.P. lucru pe care îl uită prea repede interpretă. Am scăpat de ploaie, e o seară plăcută cu miros de fin proaspăt coșit care te trimite la amintirea serilor de vară la țară din toată copilăria noastră. Grupul „Partaj“ nu se lasă mai puțin de celălalt colegi și prezintă și el o nouă variantă la unul din textele ieșite practic din circulație prin plecarea unora din cenaclu, „Imnul inecaților din Atlantida“. Cîntecul lor a primit cu succes botezul publicului la Hirșova.

Si dacă la începutul spectacolului cîntam despre focul ce ne arde seară de seară, minji noul val. „Totuși“, tîn să aducă aminte că în muzica celor mai tineri alți fel se pune problema: „Facem foc s-avem noroc / Purtăm șapca / cu corozor“. Și cîntăm din loc în loc / Heavy metal rock“. Nemaipomeniți sînt acești copii! Nici nu știu cînd a trecut anul, cînd într-o seară neobișnuit de rece pentru luna iulie, în orașul Siret debutau într-o nouă trupă în cenaclu Andrei și Ioana Pănescu împreună cu alți doi tineri sub numele de „Totuși“.

Orîndea am fi, în orice oră, ne-am susținut crezul nostru „Să fim una cu poporul / Cu drapelul și cu brazda / Noi, Cenaclul Flacăra jurăm a ceea“. De aceea am încheiat cu Valentin Moldovan și cu unul din cîntecurile emblemă ale cenaclului, „În serviciul dumneavoastră“, un spectacol bun cu momente arzînde, dar și cu (mic) greutatea inerentă unui spectacol în aer liber, de fapt un spectacol sincer cu inimă, pe inimă, oferit publicului din Hirșova.

DUCU BERTZI

Setea de cultură

Localitatea: Mangalia, 26 iulie 1984, orele 20, Grădina-cinema.
Număr de spectatori: 4.000.
Atmosfera: bună.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Aportul organizatorilor: foarte bun.
Aportul prietenilor noștri din Constanța, al cadrelor ce conduc organizația județeană U.T.C., la spectacolul de la Mangalia, eforturile și dorința lor fiind răspătite de un spectacol în care toate problemele au fost înălțate. A fost un spectacol așa cum ne-am dorit cu toții, fapt ce ne-a determinat să fixăm chiar în această seară o dată recentă cînd să revinim.

Mi se pare potrivit să încep cronica Cenaclului Flacăra de la Mangalia cîntîndu-l pe Fănuș Neagu: „Cuvîntul este buie să aibă, seara, umbra care plînge în timpul viorilor, iar peste noapte se cîntă să fie plin de otrava așteptării și

de veninul trecerii“. Așa s-a întîmplat și cu cuvintele rostite de către membrii cenaclului, fie că au purtat numele de poezie, fie că au îmbrăcat haina muzicii. Și acum, în această seară, la Mangalia se poate vorbi despre posibilitatea cenaclului de a conștientiza frumusețea și a face artă adevărată, artă pe care o transmite publicului, mînzind pe o veche tradiție a noastră, a înălțării umane prin depășirea condiției de mediocritate. Tot ca de obicei, este foarte multă lume în grădina Teatrului de vară din Mangalia, și această lume este venită din toată țara, cîci sîntem în plin sezon estival. Singurii localnici par a fi marinarii, răspîndiți mai în toată grădina, și cele două fetițe din apropierea mea, cu ochii negri, ușor trași spre timpale, ce stăteau la o intrare pe una dintrele cum o cheamă. Imi răspunde: Omer Lelia este elevă și și-l place foarte mult absolut toate cîntecurile cenaclului. Deci toți acești oameni, mai buni și mai răi (cineva a aruncat cu roșii, lovindu-l pe micuța și talentata dansatoare ce evolua cu grație pe scenă), amestecați în catalizatorul urias pe care îl reprezintă arta promovată de Cenaclul Flacăra, și-au depășit, într-o seară și o noaptea de vară, propria condiție.

„Este un acord cu spontaneitate“, spune la un moment dat A.P., ascultîndu-l pe cel prezenți cu cită dăruire și exactitate reiau refrenele cîntecelor îndrăgite. Tot din spusele lui A.P. aflăm că și membrii cenaclului ar prefera un rețen: „parc-a sta, parc-a pleca“. Momentul Nicăi Zaharia continuă. Spectatorii cîntă și ei: „Galbenă gutuie, / Dulce amăruie, / Lampă la fereastră, / Toată lărna noastră“, apoi „Fiecare zi are amurg, / Fiecare zi are și zor, / Toată na via e plină de struguri, / Primăvara nău-mă de flori“. Prin intermediul muzicii spectatori învață poezia lui Adrian Pănescu, Zaharia Stancu, Alecsandri. Cîntăm undeva că publicul N. Radivon, în anul 20, cînd se împlineau treizeci de ani de la moartea lui Vasile Alecsandri, publicase printre altele și o listă cu numele compozitorilor care au compus inspirații fiind de versurile poetului: Eduard Caudella, Dimitrie Cuclin, Gavril Musicescu, Ion Popescu. Într-o clipă, cîntăm o nouă variantă la cîntecul „Imnul inecaților din Atlantida“, cîntecul lor a primit cu succes botezul publicului la Hirșova.

Si dacă la începutul spectacolului cîntam despre focul ce ne arde seară de seară, minji noul val. „Totuși“, tîn să aducă aminte că în muzica celor mai tineri alți fel se pune problema: „Facem foc s-avem noroc / Purtăm șapca / cu corozor“. Și cîntăm din loc în loc / Heavy metal rock“. Nemaipomeniți sînt acești copii! Nici nu știu cînd a trecut anul, cînd într-o seară neobișnuit de rece pentru luna iulie, în orașul Siret debutau într-o nouă trupă în cenaclu Andrei și Ioana Pănescu împreună cu alți doi tineri sub numele de „Totuși“.

Orîndea am fi, în orice oră, ne-am susținut crezul nostru „Să fim una cu poporul / Cu drapelul și cu brazda / Noi, Cenaclul Flacăra jurăm a ceea“. De aceea am încheiat cu Valentin Moldovan și cu unul din cîntecurile emblemă ale cenaclului, „În serviciul dumneavoastră“, un spectacol bun cu momente arzînde, dar și cu (mic) greutatea inerentă unui spectacol în aer liber, de fapt un spectacol sincer cu inimă, pe inimă, oferit publicului din Hirșova.

DUCU BERTZI

cine sînt cei care au scris lozine? Se uită la mine puțin mirat și-mi răspunde: „noi, toți copiii, dintr-a șaptea, a noua, a unsprezecea, colegi și prieteni — noi așa credem că trebuie să fie: pace și dezarmare“. În picioare, cu brațele ridicate înălțîndu-le, apoi leghîndu-le ușor și cîntînd, o ipostază a celor prezenți. Fete luminate, spiritualizate de poezia recitată de Mihail Stan și A.P., o altă ipostază a spectatoriilor. Membrii mai vechi ai cenaclului și debutanți, conștientizînd talentul, au ridicat temperatura inimilor pînă la incandescență. Dăruind din ei au șansa de a fi mereu proaspeți, capabili să-i incite, să-i transforme pe cei din jur.

„Dumneavoastră o fiintă, noi / alta...“

Setea de cultură? (Rîndul 4 al Grădini-cinema din Mangalia)

ELENA GRECESCU

Expresia croismului celor ce muncesc

Localitatea: Cernavodă, 27 iulie 1984, orele 20,30, stadionul din localitate.
Număr de spectatori: 10.000.
Atmosfera: fantastică, devoratoare.
Calitatea spectacolului: excepțională, și datorită condițiilor cu totul neprielnice, expresia unui anumit eroism.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Cine ar fi crezut că vom putea realiza spectacolul promis oamenilor din Cernavodă într-o zi în care a plouat tot timpul, ba chiar sub potențialul pîmînt cu o jumătate de oră înainte începerii? Nici nu apucaseră să instaleze bine și de aici înainte totul părea zadarnic. Optimisti incorijibili, sub torentul necrutărilor al ploii, oamenii strîngau mereu mai tare arcul din care din fața scenei sub presiunea acelor care nu conștientuiau că vină. Ploaia în dușmănie, o ploaie de noroi, parcă, o ploaie grea, imbecilă. Eram într-o dilemă aproape fără leșire. Dacă ne hotărîm să începem acest spectacol riscăm nu doar deteriorarea instalației dar chiar să ni se spargă în creștete imensa galeată în care se transformase cortina făcută parca mai degrabă să adune apa deasupra-ne decît să ne apere de ea. Și mai mult, nici nu intra în discuție să cîntăm cu instrumente electrice, pericolul fiind în acest caz imens. Dacă am fi renunțat să facem măcar o încercare, chiar și în aceste condiții, marea poartă a acestor oameni, devoratoare poartă de cultură pe care o întrezăream parca spre paturile lor cu o grabă inexplicabilă, aici, unde oamenii chiar aveau treabă a doua zi, n-a plecat nimeni. Sensibilizați de propria lor trudă, pentru oamenii aflați în zilele muncii lor, munca noastră era, se pare, mai vizibilă. A fost emoționant, a fost deosebit de frumos, a fost aproape eroic, pentru oamenii a căror haină cotidiană este eroismul. „În serviciul dumneavoastră, asta ni-l filozofia / Noi, Cenaclul Flacăra din România“.

Spini și trandafiri

Localitatea: Techirghiol, 28 iulie 1984, orele 20, Teatrul de vară.
Număr de spectatori: 2.500.
Atmosfera: fantastică și conștientă în mare măsură a spectacolului, izbucnind cu o forță nebănuită spre finalul său.
Calitatea spectacolului: bună.
Aportul organizatorilor: foarte bun.

„A mai avut loc un spectacol al cenaclului la Techirghiol“. Acum am fi scris despre această ultimă manifestare de la

Mangalia, locul în care am conștientat cel mai intens și inspirat spectacol din tineretul nostru la mare.

Techirghiol dacă finalul n-ai fi salvat impresia consolidată de rest. Timiditatea, dar mai ales comoditatea publicului au trenat la încercarea noastră de a deosebi serii impresia vie a unui dialog autentic. Nici alternarea ploilor și a momentelor spectacolului, nici ruperea de ritm n-au putut schimba starea letargică și contemplativă în care se complăceau cei prezenți. Cîteva momente mai bune, cîteva pesariri de orgoliu ne dau speranță. Între ele este și acela în care se anunță că în Statele Unite ale Americii, la Los Angeles, în această zi a început Olimpiada la care România „participă cu demnitate, cu cinste și cu sportivii cărora le urează mult succes“. Cîntăm pentru Tricolorul adăugînd o strofă scrisă de poetul Adrian Pănescu chiar atunci: „Noi sîntem cu sportul, noi sîntem cu pacea / E liber olimpicul zbor / Noi sîntem cu lumea, noi tînem cu țara, / Cu-n singur drapel tricolor“. Am cîntat de asemenea „Trăiască România“, „Jucăm la Putna“, „Lancu la Tebea“, „O șansă păcii“. „Toate femeile vor pace“, „Să fie pace în lume“, legîndu-le de „Viitorul“ lui Nicolae Labis cîntat de Valeriu Penișoară, înregistrînd aici primul moment excepțional al serii. Avea să-i urmeze la aceeași înălțime „Doina lui Luca“ în interpretarea lui Emilian Oncu și a celorlalți membri ai cenaclului. O ploaie trecătoare venită după o nouă perioadă de căldură a participării revizuite în totalitate aspectul acestei manifestări. Chiar faptul că oamenii au rămas cu noi pînă la această oră țirize înseamnă acum mai mult decît toate aplauzele. Trupa Totuși îl strînge pe toți parca și mai mult în jurul nostru. Chiar și fosa scenei devine merită o remarcă specială. Evoluază frumos și matur Valentin Moldovan din Baia Mare. Două prezențe dobrogenonabile: Stefan Dinu și Florin Serban, Dumitru Bumbu, zis și Charlie, din Eforie Nord a cîntat cu înaltă încredere, cu premii din Iași, Florin Constantin, cu premii de umor de la Costinești în buzunar, ne-a incitat cu un moment de umor de rafinată calitate. Colegii de la „Divertis“ fiind în armată, el va pleca singur în armată pe o continuare a unei fete parizate, pentru primul an de producție.

În trizii nopții o prezență de excepție în Cenaclul Flacăra: baladistul Tudor Georgehe. A cîntat și recitat pret de 40 de minute. Plăcut privilegiu! Mai tinerii membri din cenaclu îl ascultau cu respirația tăiată. Cu sufletul la gură l-am ascultat noi înșine. Avînd aplecare spre textul poetic de valoare, spre folclorul nostru ineputabil și înconfundabil, Tudor Georgehe este, în momentul de față, primul rapsozilor de primă mîrmite, care se adapă din plin din tezaurul național și rămîn la marea spiritualității și valorii românești. Artist lipsit de poză, el a recitat imitabil din lirica lui Marin Sorescu, Octavian Goga, Ște. O. Josif, Victor Editul, Grigore Vieru, Adrian Pănescu. Asadar, la Eforie Nord, Tudor Georgehe a revenit pe scena cenaclului, atras de atmosfera de mare puritate și vibrație a acestor manifestări, exprimîndu-și totodată dorința de-a fi prezent alături de noi și în alte ocazii, chiar pentru perioade mai lungi, în următoarele turnee ale cenaclului.

CONSTANTIN DRAGOMIR

În serviciul dumneavoastră

Localitatea: Eforie Nord, 29 iulie 1984, orele 20, Teatrul de vară.
Număr de spectatori: 3.500.
Atmosfera spectacolului: un public cald și participativ, energie în manifestări spontane, a contribuit la realizarea unei atmosfere de mare spectacol. De reținut în chiar corpul casei prezența de excepție în cadrul Cenaclului Flacăra a baladistului Tudor Georgehe, înegalabil și înconfundabil, așa cum îl cunoaștem.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Spectacolul de la Eforie Nord a debutat abrupt, prin evoluțiile mature ale lui

Gil Ioniță și Ducu Bertzi, precum și prin recitalul de zile mari al actorului Mihail Stan (versuri din lirica lui Romulus Vănescu, Evghenie Evtusenko, Adrian Pănescu, Ștefan Augustin Doinas), recital care impune, din start, respect detașat și înțelegere profundă a actului de cultură. Un public matur, cu o medie de vîrstă de circa 25 ani.

Un moment distinct avea să procure cu „Pustolacii“ Vali Gereca. Piele) bun ca să fie chemate în fața microfونului, pe rînd, 4 puștoace din cenaclu. Le-am numit astfel pe Lelia Valda, Sorina Hasigan, Maria Amariei și Liliana Ioniță. Moment bun de a scoate în rețea, din noi și din nou, că muzica tînră își propune să sondeze în adînc spațiul nostru folcloric, că-și aduce parșin însemnate din folclorul nostru zdrăvăn și bun. Și, nu este vorba numai de cîntecule populare, spunea A.P., ci și de un anumit mod de a cînta și a exista.

Un ins din public cataloghează gestul răzleț al actorilor scurți, care au urcat la un moment dat cu plicioarele pe bănci, drept vandalism! Desigur, bunul obștii (bănele înseși fac parte din avutul obștii) trebuie crutat și apărat. În replică genială, cineva răspunde: „Copiii se simt bine și se reprezintă și pe ei“. Dar, văd că care nu mai are nevoie de comentarii colaterale. Prins în febra discuțiilor de la om la om, cineva se îndoaie că tinerii vor reacționa la fel de bine și la un moment rău? Se cîntă „Ce frumos e omul“, iar lumea prezintă cîntînd învîlîndu-l totuși într-o plăcută tensiune lirică. Frumusețea fără de seamăn ale muzicii lirice au fost receptate articulat atunci cînd buclă-tile au fost interpretate de Camelia Daj, Mirela Atudorel, Nica Zaharia, grupurile Poesia și Partaj, Octavian Buiuc, Valeriu Pănescu ș.a. Multe dintre aceste melodii lirice, cu pianissimo ușoare, cu un suspin, sîntem convinși că vor face cap de afiș nu numai un sezon întreg, ci se vor impune în conștiința publicului meloman.

Adrian Pănescu propune un alt moment tensionant: cîntecule patriotice și revoluționare; cîntecule de pace și necesară destindere! În acest cadru au evoluat Gil Ioniță, Al. Zărnescu, Ducu Bertzi, Carmen Antal, Valeriu Penișoară, Cristiana Buiuc, Dănuț Bălan, Emilian Oncu. Se spune că întreaga planșă ar trebui să fie o arenă olimpică! Un imens adevăr s-a mai rostit, anume că spiritul olimpic constituie un temel al picii.

Recitalul de la marginea nopții, dacă pot spune așa, a aparținut trupei Totuși, cu o evoluție electrizantă. Cristian Buiuc merită o remarcă specială. Evoluază frumos și matur Valentin Moldovan din Baia Mare. Două prezențe dobrogenonabile: Stefan Dinu și Florin Serban, Dumitru Bumbu, zis și Charlie, din Eforie Nord a cîntat cu înaltă încredere, cu premii din Iași, Florin Constantin, cu premii de umor de la Costinești în buzunar, ne-a incitat cu un moment de umor de rafinată calitate. Colegii de la „Divertis“ fiind în armată, el va pleca singur în armată pe o continuare a unei fete parizate, pentru primul an de producție.

În trizii nopții o prezență de excepție în Cenaclul Flacăra: baladistul Tudor Georgehe. A cîntat și recitat pret de 40 de minute. Plăcut privilegiu! Mai tinerii membri din cenaclu îl ascultau cu respirația tăiată. Cu sufletul la gură l-am ascultat noi înșine. Avînd aplecare spre textul poetic de valoare, spre folclorul nostru ineputabil și înconfundabil, Tudor Georgehe este, în momentul de față, primul rapsozilor de primă mîrmite, care se adapă din plin din tezaurul național și rămîn la marea spiritualității și valorii românești. Artist lipsit de poză, el a recitat imitabil din lirica lui Marin Sorescu, Octavian Goga, Ște. O. Josif, Victor Editul, Grigore Vieru, Adrian Pănescu. Asadar, la Eforie Nord, Tudor Georgehe a revenit pe scena cenaclului, atras de atmosfera de mare puritate și vibrație a acestor manifestări, exprimîndu-și totodată dorința de-a fi prezent alături de noi și în alte ocazii, chiar pentru perioade mai lungi, în următoarele turnee ale cenaclului.

DORIN SALAJAN

La Mangalia, cel mai muzical public al Litoralului 1984

Localitatea: Mangalia, 1 august 1984, orele 20, grădina-cinema.
Număr de spectatori: 2.500.
Atmosfera: excelentă.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Noutăți: A.P. a scris pe loc, în scenă, „Notații la Mangalia“, Partaj a cîntat în premieră variantă sa la „Ana lui Manole“. Aportul organizatorilor: efortul organizatorilor locali din Mangalia a fost, de data aceasta, pe măsura credinței și publicului fantastic de la Mangalia. Organizarea de data aceasta a fost excepțională.

Avînd în vedere că ni s-a spus că la Avudari nu putem ține spectacol, grădina de vară fiind în reconstrucție, am optat pentru Mangalia intrucîi data trecută afară rămăseseră circa 1.500—2.000 de oameni. Pentru ei am revenit și nu ne-a părut rău. Cei ce ne iubesc se aflau la infimul lor cu noi. Cu adevărat, cei mai apropiați au fost prezenți. O grădiniță de oameni minunată. „Ne plăceti, vă iubim, deci iubim-ne“. De data aceasta, A.P. a intrat în scenă cu o formulă mai restrînsă a cenaclului. Sigur că trecerea în „rezervă“ pentru o seară (sau, în funcție de necesități și comportament, pentru mai multă vreme) a unui nume, mai cunoscut sau mai puțin cunoscut, ca Mirela Atudorel (care, cu tot talentul ei admirabil, nu lucrează suficient), Nicolae Cenani, Metropol, Valentin Moldovan (pentru beție în timpul turneului), Pro Musica, sau cum se numesc spectatori de pe litoral, se obișnuiesc, ar fi putut părea de natură să stîrbească auri seri. N-a fost așa, a fost invers, seara a fost mai plină ca orîndea.

În condițiile acestuia spectacolul de la Mangalia n-a durat mai puțin, în plus s-a reușit aprofundarea repertoriilor compozitorilor aflați în scenă, în folosul general. A.P. se gîndește ca, pentru acei ce vor rămîne în cenaclu, să realizeze două echipe, o seară să cînte una, o seară — alta, păstrînd firește un nucleu de bază. A fost prilejul marilor recitaluri asistate la adevărată cotă valorică de către Gil Ioniță, Poesia, Partaj, Valeriu Penișoară, Cristian Buiuc, Totuși, Alexandru Zărnescu, Nica Zaharia, Mihail Stan, Sorina Hasigan, Ducu Bertzi, Octavian Buiuc, Emilian Oncu, Maria Tănase, Carmen Antal. Noua variantă a cîntecului „La adio“, compozitia grupului Poesia, a cunoscut aici deplina consacrară. Spectacol concentrat, sprijinit de membrii cenaclului care au înțeles că activitatea în cenaclu presupune o continuă reînnoire din toate punctele de vedere. Spectacol excelent. Dar contribuția publicului a fost hotărîtoare în desfășurarea spectacolului. De multă vreme n-am avut un trunchi pe mijlocul sălii care să antreneze atât de puternic totuși auzul, de a fi în stare să participe la spectacolul public. Au apărut steaguri tricolore, a apărut și o pancartă ce reprezintă un marinar cu o facie în mină. Se cîntă tot ce se poate cînta, se dansează atunci cînd e necesar, e o linște de mormint la poezie. Extraordinară seară. Probabil că între Costineștiul. Cel puțin acum cînd scriem, la mijlocul spectacolului, intensitatea lui depășește tot ce am întîlnit în turneele de pe litoral. Se cîntă de cînd minute „Galbenă gutuie“, „Doina lui Luca“, „Imnul inecaților din Atlantida“, „Toată lărna noastră“, refrenul cîntecului „Colindul gutuii din geam“. Acest cîntec compus de Nica Zaharia a fost al doilea moment ce a cunoscut consacrară în minunata seară de la Mangalia. Bun, foarte fin umorul lui Florin Constantin. Se reia „La adio“ cu Poesia. Intră asistentă și în picioare. A.P. zice: „Considerăm cîntecul „La adio“ glăgiu la serie!“.

Am revăzut oameni cu părul alb cîntînd pe ritm de new wave, „Nici nu pot nimic să-ți spun / Pe cînd sau rămasă bun / La adio, la adio tu“. Un grup de sportivi dintr-o tabără de instruire la Mangalia ne adresează cuvinte frumoase într-o scrisoare mai largă, fără a uita să-și exprime indignarea față de cei care au profitat de cenaclu, părăsindu-l după aceea în mod rușinos. Cîntă Partajul. A.P. e nevoit să remarcă: „E cel mai muzical public din tot turneul acesta al cenaclului“. Se cîntă „Lumină“, cîntec lansat acum doi ani, cu adevărat, tot aici. „Lumină, lumină“ s-a rostit, ca o pînză peste ziua care a fost și cea care a venit. Este primul loc unde s-au cîntat toate refrenele cîntecelor și mai ales a celor care au fost lansate cu o săptămînă în urmă la Medgidia. Cîntecul „Partaj“, un cîntec cu o înecare veche, a fost reluat de cei prezenți chiar pe voci. Spectacolul a continuat numai din vole-uri. Probabil și programul coerent, cu numere complete, este una din cauzele acestei atmosfere de-a dreptul excepționale. Se trece cu ușurință de la starea specială creată de Partaj la vigoarea cîntecelor de țară, de pace. Se scandează „România“. „Poate că străgătul dumneavoastră se simte și acolo unde la ora aceasta sportivele noastre luptă pentru medalia de aur la gimnastică. Poate că la ora la care toate femeile vor pace la Mangalia, la Los Angeles toate femeile noastre vor aurul olimpic“. Carmen Antal cîntă cu încredere asistentă: „Tărîmul Mării Negre va vibra / Ca la o găsire de tezaur / Dacă-n zori vom auzi așa: / Toate femeile-au aur aur“. Prevedeam această a lui A.P. avea să fie confirmată la prima oară ale dimineții cînd toate teleururile anunțau victoria gimnastele noastre la Los Angeles.

Nemaipomenit spectacol, fantastic public. De unde se vede că nu numărul spectatoriilor e important, acum fiind 2.500 față de cei 4.000 de data trecută, ci forța care îi unește într-o singură inimă veche. Slăgiu la serie a fost pînă la urmă „La adio“. Pînă în final s-a cîntat de cînd ori, spectacolul de la Mangalia încheindu-se cu această nouă reușită a grupului Poesia. Astfel, în seara de 1 august 1984, pe neașteptate, Mangalia lăună intensitatea spectacolului de la Costinești și deveni cel mai muzical public al Litoralului 1984“. (A.P.)

DUCU BERTZI

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 1 341, 1 342 1 343, 1 344, 1 345, 1 346, 1 347.

★

Pînă la această oră s-au exprimat în cenaclu în cadrul turneului de la mare următorii: Carmen Antal (Hunedoara), Maria Amariei (Suceava), Mirela Atudorel (Bacău), trupa Aeropolis — Alexandru Makedon, Panaiotis Dukas, Mihai Chebac, Gabriel Tudor — (Galați), Ducu Bertzi (Maramureș), Octavian Buiuc (Satu Mare), Cristian Buiuc (Caras-Severin), Raul Cărstea (Prahova), Nicolae Cenani (Cluj), Florin Constantin (Iasi), Iemal Curtmola și Gabriela Josif (Constanța), Camelia Daj (Neamț), Ștefan Dinu (Constanța), Arpad Domosy (Constanța), Constantin Dragomir (București), Danuț Bălan (Vilcea), Dana Fărcuș (Bihor), trupa Flapo — Alexandru Zărnescu, Jerry Schwartz, Romeo Beianu — (București) și George Ivanov (Constanța), Valentin Gereca (București), Liliana Goga (Cluj), Mirela Gorguș (Caras-Severin), Sorina Hasigan (Sibiu), Gil Ioniță (Bacău), Liliana Ioniță (Bihor), trupa Metropol — Andrei Orban, Hidiko Iordanescu, Beila Raduly, Traian Cosma — (Bihor), Valentin Moldovan (Maramureș), Dănuț Bălan (Caras-Severin), Emilian Oncu (Satu Mare), grupul feminin de folk Partaj — Magdalena Puskaș (Mures) și Tatiana Filipoiu (Brasov), Valeriu Penișoară (Vaslui), grupul masculin de folk Poesia — Eugen Babot și Marius Batu — (Constanța), Mihail Pănescu (Suceava), trupa Pro Musica — Ilie Ștepan, Grigore Bujor Hariga, Vasile Dolga — (Timiș), actorul Mihail Stan (București), Florin Serban (Constanța), Maria Tănase (Prahova), trupa Totuși — Andrei Pănescu, Ioana Pănescu, Cristian Minculescu, Dan Cărabă, Nicolae Dinescu — (București), Tudor Georgehe (Dolj), Lelia Valda (Bistrița-Năsăud), Valentin Văran (Caras-Severin), Nica Zaharia (Galați).

Găsim prilejul, spațiul permițîndu-ne, să vorbim de o chestiune de principiu, care de multă vreme a început să ne îngrijoreze, prin dimensiunile la care a ajuns: molima invitațiilor. Numărul invitațiilor la spectacolele Cenaclului Flacăra a crescut în ultimul an. Tot mai multe locuri sînt ocupate sau reținute pentru cei cu invitații. Pe o invitație se intră în număr nelimitat! Toate acestea ne obligă să atragem atenția că și Cenaclul Flacăra este un spectacol care include cheltuieli ce nu sînt deloc neglijabile și cu toate că realizările noastre financiare sînt imbucurătoare, nu considerăm că e normal ca unii să plătească bilete și alții nu. Acor-darea de invitații la spectacolele Cenaclului Flacăra, deopotrivă, care ne sînt străine, este un obicei care trebuie să înceteze.

Programul Cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Pănescu, își continuă turneul său pe litoralul Mării Negre, astfel:

COBARDIN — 3 august; COGEALAC — 3 august; CONSTANȚA, stadion — 5 august; EFORIE NORD — 6 august; MAMAIA — 7 august; MANGALIA — 8 august; EFORIE SUD — 9 august; propunere: TECHIRGHIOAL — 10 august; SATURN — 11 august; MEDGIDIA, stadion — 12 august; COSTINEȘTI — 13 august; NEPTUN — 14 august; CONSTANȚA, stadion — 15 august.

Toate spectacolele vor începe la orele 20.

Pentru toată această perioadă, membrii cenaclului își află sediul, ca și în anii precedenți, la hotelul Meduza din Eforie Nord.

Spectacolul cel mai plin de dramatism, cel mai eroic de pînă acum, s-a des-fășurat la Cernavodă, în condiții cu totul neprielnice, sub o ploaie torențială.

Un muzeu in labirint

Luchian sau simbolul anemonelor (III)
Viața pe VezuviuLuchian. Autoportret
din 1902

La expoziția din primăvara anului 1902, Caragiale a exclamat la un moment dat privind un tablou: „Băiatul ăsta nu știu ce are, că mă reține”. Caragiale nu avea o pricepere specială în materie de pictură, dar fraza lui exprimă limpede situația în care se găsea la acea dată Luchian, căci el era „băiatul ăsta”. Avea treizeci și trei de ani și era destul de puțin cunoscut, încât un marec de domni care-i cumpărase pe mai nimic câteva tablouri, fără să-i achite întreg costul lor, își putea îngădui să-i trimită în loc de bani o pereche de pantaloni uzați. Mediocrități cu fumuri

ocupau zgomotos scena artistică și, ca de obicei, nu se arătau deloc dispuse să accepte adevăratele talente altfel decât în postura de emuli lingușitori; dar Luchian nu era omul să joace un asemenea rol; îi era silă și de ifosele nulităților și de intrigile de culise. Și, dintr-odată, destinul s-a decis, s-a zice, să se alăture și el mediocrității! La treizeci și trei de ani, Luchian a avut prima confruntare brutală cu boala ce-l va hărțui apoi cincisprezece ani, până la moarte. Internat în spitalul de boli nervoase Pantelimon, a ieșit de acolo alt om.

Care era bilanțul său la acea vîrstă? Nepriceput în treburi practice și credul, pierduse avuții pe care-l moștenise, declinand spre condiția de boem. După ce alergase cu docarul pe Șoseaua Kiseleff, după ce călărise și gonise cu velocipedul, acum, cu sănătatea compromisă, merge greu cu ajutorul unui baston. Picioarele îi amorțesc și îi înțepesc. E amenințat de paralizie. E amenințat, în plus, să-și piardă vederea. E amenințat să înnebunească. Și, mai ales, e amenințat să nu mai poată picta. La treizeci și trei de ani!

Botticelli umblase cîndva în cîrji pe străzile Florenței. Dar Botticelli era atunci bătrîn, își crease opera. Putea avea consolare, dacă există consolare, că spusese, măcar în parte, ce avea de spus. Renoir pictase înțepenit într-un fotoliu de infirm cu penelul legat de degete. Dar asta se întimplase în jur de șaptezeci de ani, la sfîrșitul carierei, cînd gloria îi aureola numele. Dar Luchian abia își începuse opera cînd doctorul, savantul Gh. Marinescu, i-a scris, pe lîngă băi de Govora, odihnă și evitarea oricăru efort. Între riscul de a-și agrava boala și perspectiva de a renunța la pictură, el a ales atunci riscul cel mai puțin grav pentru un artist: să trăiască pe o muchie de cuțit.

Luchian e chiar un caz care mi se pare exemplar pentru a înțelege că bibliotecile și muzeele sînt îndatorate nu suferinței, cum cred unii, ci luptei cu suferința, împotriva ei. De la prima criză violentă, care l-a doborât, el s-a temut că boala îi va seca forța de creație. A fost obsesia lui permanentă; o spaimă care l-a hărțuit cincisprezece ani. Și mereu a căutat să-și demonstreze că nu și-a pierdut harul. Săgetat de dureri cumplite, se întreba, disperat, dacă mina îl va mai asculta și fiecare tablou de maturitate era creat probabil cu teama ascunsă că putea fi ultimul; fiecare e de aceea un fel de testament afectiv. Depășirile în peisajele ce-l atrag și lucrul propriu-zis îl silesc la eforturi penibile, adevărate chinuri, dar el nu mai cere destinului decît atît, să-și lase acest chin, să-l lase să picteze. În rest, a renunțat la tot. La treizeci și trei de ani scria din spital: „Cît e de greu să trăiești cînd ești sănătos, dar încă bolnav”. Cîta vreme îi rămîne însă șansa de a picta, viața își păstrează pentru el și sensul și promisiunile. Chiar și atunci cînd, spre sfîrșit, trebuie să i se lege penelul de incheietura minii țepene, cînd, din fotoliul său pe roți, trebuie să împungă pinza cu penelul, sfîrșecat de dureri, transpirînd din cauza încordării, uneori amețind, nemișcînd să miște brațul, trebuind să se oprească și să aștepte cu bărbia căzută în piept, e în stare, totuși, să cînte dacă mai poate picta. Creația îi dă curaj; înseamnă că poate să trăiască și să speră! îi stimulează forțele vitale. În acest sens, da, se poate spune că boala a devenit un motor al creației lui Luchian. Ea l-a împins în acel cerc de foc și de gheață în care creația nu mai e o profesie, ci e totul; nu mai e o parte a existenței, ci existența însăși: rațiunea și suportul ei. Șevaletul devine pentru Luchian un altar. Pictorul anemonelor face astfel parte dintre acei artiști care, împinși pe Golgota, au descoperit în creația lor un sprijin care e și destin și credință și mod de a vorbi și mod de a exista.

Ceea ce îl leagă de șevalet acum este ceva mai mult decît dragostea de pictură; este spaima că ar putea-o pierde. Cu această spaimă în suflet nu poți iubi, desigur, decît dureros și total. Cine știe că dragostea este nu o parte a vieții, ci viața însăși, știe și că a pierde ceea ce iubești înseamnă a pierde totul. Cei care ajung să trăiască astfel nu mai pot iubi cu jumătăți de măsură și compromisiuri și nici nu se mai pot risipi în o mie de fleacuri. Ei nu mai pot fi nici superficiali, nici zgomotoși. Nu se mai pot amăgi cu nici un alibi, trebuie să fie necruțători cu ei înșiși, să se debaraseze de toate ușurințele și să-și devoteze cu o fervoare discretă toate resursele unui singur scop, arta lor, care este și crucea și forma lor de luptă. Ei știu că au o singură șansă și că, fără pasiunea lor, vor muri. Ei depind astfel nu numai fiziologic de inima care bate. Indiferența i-ar ucide. Să ne mai mirăm că în loc să eșueze în mizantropie, cum i-ar fi putut îndemna unele experiențe, cei mai buni dintre acești artiști iubesc și mai mult viața și că întrebările lor devin pentru ei adevărate somnii pe care și le adresează? Crez, deci exist, exist, deci crez, este legea celor care nu mai au de ales, ca Luchian, decît între creație și moarte. Suferința a reușit doar să-i silească să creadă și mai mult în artă, să facă din profesia lor o religie și din chinul lor un act sacerdotal. În felul acesta, chiar cenușa a aștat flacăra, chiar gheața a alimentat focul. Hărțuit de boală, de vicisitudini, de temeri, ei știu că le rămîne ceva esențial, credința în creația lor, iar faptul acesta îi ajută să trăiască, să lupte, să reziste și să-și clădească opera pe Vezuviu.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Cora Irineu în
epistole de dragoste

Cîteva scrisori de-ale Corei Irineu către C. Beldie, din călătoria bănățeană, vor da o imagine mai exactă a sensibilității ei și a învăpăierilor afective, care-i făcuseră pe amindoi captivi. Și n-am idee dacă semnele acestea de iubire, ce se găsesc, dimpreună cu alte materiale, la secția de manuscrite de la Academie au fost sau nu date pînă acum publicității.

Cred că nu. În prima ediție din Scrisorile bănățene de la „Cultura națională” n-au putut fi incluse fiindcă — așa cum am arătat — ea apare în 1924, exact în ajunul neașteptatei ei sinucideri — dar nu figurează nici în cea de-a doua ediție din 1975 scoasă la Editura „Facla” de la Timișoara, în îngrijirea lui Petre Pascu, cu toate că este considerabil și util amplificată.

În 1946 însă, într-un număr din noua serie a „Revistei Fundațiilor”, C. Beldie — care va închide ochii în 1954 — știu c-a tipărit ceva din corespondența ei și mai mult din paginile „Jurnalului” pe care-l ținea.

Nu am la îndemînă în clipa asta — pentru o confruntare — numărul respectiv din „Revista Fundațiilor”, dar presupun că Beldie, pe care l-am cunoscut bine și ca om și ca structură, lucid, delicat și cu un ascuțit spirit de discernămint, nu putea să divulge singur, cît a trăit, textul unor epistole care îl implicau atît de intim în viața Corei Irineu.

N-ar fi fost nici logic, nici estetic, nici uman și nu-l văd pe Beldie buriștînd sub tălpi ofranda unui buchet de violete. Oricum, mă voi duce la Academie să mă edific și să-mi edific și cititorii. Și considerînd că epistolele — tandrele și mărturisitoare epistole ale Corei Irineu — au fost sortite postumității amîndurora, le dau în ordine

datelor cu precizarea că toate sînt din anul 1922: „28 iulie (în tren) Cătelesule drag, ți-am pus acum numele „Bubico”. Nu știu ce mi-l sugerează dar mă amuză la nebunie. Nu mai poți spune că nu te-am trecut prin gama tuturor dezmiertărilor. Haide, fă puțin sluj și nu mai ride jăvră!... Poate am să ațipesc. Noapte bună. Pa, jăvră răsfățată, Cora.

Bună dimineața, Beldie. E atît de frig acum că tremur toată. Lumea se desteaptă și devine gentilă. N-ai bi nici o grijă”. În aceeași zi ajunge la Caransebeș și scrie: „Sînt tare frumoși și pitorești bănățenii, Beldie... Sînt tare obosiți, Beldisor, Cora.

„Un toboșar. Beldie, ce privești-te! Mă duc la pîrîră. Am fost la primărie. La revedere”.

La 4 august îi dă de veste din nou punind în paranteză precizarea că este „între munteni”: „Cum vezi, la o săptămînă de la plecarea sînt încă în Lugoj... Ce mai faci tu, jivină netrebnică? Te ții de blăstămății. Mi-e tare dor de tine. Aștept să aflu cîteva rînduri de-ale tale la Gheorghiu...”

Tipau țigani, injura codreanul (pădurarul — n.n.), îl batjocorea notarul și eu, Beldie, eram fericită... Plec acum la Buziaș...”

La 9 august de la Timișoara caligrafiază: „Dragă Beldisor, dar spune-mi ce faci de te absoarbe atîta și uii de orice datorie, măgarele? Tîm mult să știu cum petreci?... La revedere, dragul meu, veselește-te, dar fii cuviincios; scrie-mi și mie cîteva rînduri și caută dacă se poate să-mi faci rost de reducere pe „C.F.R.”. Arată salutarile mele la prieteni. Ce face Nae? (Nae Ionescu — n.n.). Cum suportă lipsa mea? Cu dragoste, Cora.

Beldisor, trimite-mi prin „Rador” (agenția oficială de presă — n.n.) cinci sute de lei. Dacă-l întîlnești pe Bébé (Ion Vineu — n.n.) spune-i și lui să-mi trimită. Știu că-l sug destul șerpăicele”.

Și urmează tot la 9 august și tot de la Timișoara știrile astea: „Măgarule de Beldisor, poate că înainte ca aceste rînduri să se aștearnă cînstile tale priviri, Mari-oara Gheorghiu să fie deja în București. — dacă se ține de hotărîrea

el de azi. I-am dat procură să te urechească. Nu zău, cînd am plecat m-ai tipat cu totii. Nici un cuvînt de nîcăieri, de parc-aș fi singură în toată lumea. Beldisor, eu mai aștept cîteva zile aici să-mi ajungă veste și parole. Am fost ieri cu Marioara Gheorghiu și Sandu la strand... Semăna unul cu tine, Beldie, de mă nebuneam cu Marioara, dar era mai burduhănos și mai scurt în picioare. Tu ești zvelt pe lîngă el!... Dar nu zău, adu-ți aminte și scrie-mi repede. Salutări prietenilor. Cu dragoste, Cora”.

La 14 august Cora Irineu găsindu-se la Arad începe o scrisoare pe care n-o isprăvește: „Dragul meu Beldie, m-am aflat în Arad într-un cerc de ostași simpatici și îndatoritori cum nu-ți închipui. M-au pîmbat cu trăsura lor prin împrejurimi, la pescuit și la vînat, în păduri de stejari, locuite de cocoși sălbateci, prin crînguri; am dejunat cu ei în lunca de tufe din marginea Cealei — smarald pierdut în stufrăis — pe cînd soldații întindeau năvodul. M-au pîmbat pe stranduri de scîldări, prin parcuri, pe unde Mureșului cel săltat de poduri mărete. Cînd am cerut generalului Daschilevici voia să vizitez cetatea, maiorul Măinescu, un abonat al „Ideii” (publicația „Ideea europeană” a lui C. Rădulescu-Motru — n.n.) care se aflase în Caracal, cînd cu conferințele noastre, se oferă să mă conducă. Ce să-ți spun? Îi știu pe Procopiescu — e la fel și, potrivit ciudată, sînt concetățeni. Pune aceeași stăruință să venim aici cu conferințe, dorință care însuflețește și pe cel din Brașov, după spusa lui M-me Soreanu, cu care a fost ca să mă întîlnesc tot prin Măinescu, așa că se găsesc și aici covrigi pe stradă, cum vezi...”

Epistola rămîne așa și e reluată, în continuare, la 25 august, la Lipova: „Scumpul meu Beldisor, tot scriu la scrisoarea asta care parcă nu trebuie să mai sfîrșească. Mi-a scăpat din mină firul povestirii, căci n-am mai avut răgaz să-ți însemnă nimic. În sfîrșit, o scrisoare a ta! Te văd întreg și v-am văzut pe toți într-însa. M-am cutremurat de accentul vorbelor tale, elocvențului meu Beldisor, care-ți nevocotești într-atît însușirile! Încordarea mea s-a topit deodată și am simțit dulceața oboselii; sfîrșeala mea care te-ar face să închizi cu bucurie ochii pentru veșnicie. Dragul meu, noutatea e elementul care mă face să trăiesc cu atîta intensitate, să vibrez la toate emoțiile, de parc-aș fi vizitată de un duh sfînt sau stăpînită de un diavol... Dragul meu Beldisor, trebuie să închid scrisoarea asta, fără să-ți spun mai nimic din cite vreau să-ți spun... Nimic din ce-am văzut și ce-am auzit. Sînt obosită și timpul nu mă mai duce. Mă plec pe umerii tăi. La revedere. Multă frînte la ortaci, Cora”.

Acesta e crîmpeul epistolar, din povestea de dragoste dintre Cora Irineu și Constantin Beldie, care-și păstrează și azi, după 60 de ani colbășiți, mîrmurul unei melodii pierdute, mîrmurele care vin de foarte departe și uităte și desuetele langori de altădată.

L. KALUSTIAN

Biblioteca in aer liber

Nenea șoferul

Nu, de uitat momentul acela nu l-am uitat, dar după decenii sigur că nu pot reda în amănunt ce s-a întîmplat. Voi încerca doar să nu fabulez. Ce nu-mi amintesc precis, așez sub semnul atoeingăduitor al lui „poate”. Era deci într-o zi din luna august 1940 — nu poate, ci sigur — aveam șase ani și se petcuse în familia noastră un eveniment. Nu știu despre ce e vorba, dar numai o întîmplare ieșită din comun ne putea determina, pe mama, pe tata și pe mine (dar eu, firește, nu luam hotărîri) să ne urcăm într-o „mașină de plătă”, oprită cu brațul ridicat de pîrîntele meu chiar în fața casei unde locuiam, pe strada Popa Tatu din București. Eram în pragul anilor negri, al piinilor de orz și al marmeladei „melanj” (adică de dovleac) întinsă pe felii de mămăligă rece. Nu-l ardea nimănui de taxiuri pe atunci. Și totuși mașina a oprit, tata s-a suit lîngă șofer, mama și cu mine în spate, și ar fi trebuit să ne urîm, dar nu știu ce vorbeau cei doi bărbați, pentru că plecarea a întîrziat cîteva minute. Poate. Iată primul „poate”. Oricum, am pornit și ne îndreptam spre cartierul gării Filaret, unde locuiau bunica și trei dintre mătușile mele, cu soții și copiii lor. Mașina — poate mi se pare — mergea nefiresc de încet. La un moment dat, puțin înainte de „Parcul Carol”, azi „Parcul Libertății”, cam la poalele dealului ce urca spre gara Filaret și, mai departe, spre cîmîturul Belu, s-a oprit.

— Dați-vă jos, vă rog, nu pot să vă duc mai departe... a spus șoferul.

Mama a rostit cîteva cuvinte de protest. O întrebare nervoasă. Poate a scos și un mic strigăt neplăcut, de cucoană. Ciudat, tata n-a spus nimic, ba chiar cred că l-a făcut un semn să se potolească. Și atunci șoferul s-a întors spre mine și mi-a explicat cu fața plină de lacrimi:

— Ai mei au rămas dincolo... Toată familia. Am un băiețas ca tine.

Era pentru prima dată în viața mea cînd vedeam un bărbat plîngînd și — cu toate că nu am înțeles mare lucru din ce-mi spusese — esențialul l-am priceput: că omul acela trebuie lăsat în pace. A fost înția oară cînd puterile mele de copil au fost suficiente să mă ajute să deschid portiera unei mașini. După cîteva secunde eram afară. Au coborît și pîrîntii — tata, ultimul, a mai rămas lîngă șofer, probabil încerca să-l îmbărbăteze — și ne-am continuat drumul pe jos, în tăcere. Abia în casă la bunica am înțeles — din convorbirile adulților — că se întîmplase ceva îngrozitor cu Transilvania și că bărbatulul acela care plîngea l se răpise familia.

Era în ziua de 30 sau poate 31 august 1940. La 30 se semnase Dictatul de la Viena și nu am de unde să știu dacă populația aflase vestea chiar în ziua aceea sau a doua zi. Oricum, era în zilele odiosului Dictat, cele în care șoferul l se furase băiatul. Un moment pe care, în Istoria românilor, adăruță în 1975 la Editura „Albatros”, Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu aveau să-l evoce în aceste cuvinte: „La 29 august, la Viena, Ioachim von Ribentrop, ministrul de externe al Reichului, și omologul său italian Galeazzo Ciano oer în termeni ultimativii delegației României (anume invitată în acest scop), ca România să accepte arbitrajul puterilor axei, arbitraj care — urmează să fie acceptat fără nici o rezervă sau res-

pins”, adăugînd: „În caz de ne-acceptare a arbitrajului, Axa se va dezinteresa de soarta sud-estului Europei... consecințele pot fi pentru România o totală distrugere a ființei sale de stat” (subliniere a autorilor Istoriei...). Concomitent, urgente masuri militare sînt luate de Marele Stat Major nazist pentru eventualitatea unei rezistențe armate a României, iar 23 de divizii hortiste (din 24 existente) sînt concentrate la frontiera română. (...) La 30 august ultimul act al Dictatului de la Viena s-a desfășurat la palatul „Belvedere”. Delegația română a avut de semnat textul prin care se luau 43.982 km² din teritoriul României (partea de nord a Transilvaniei, inclusiv Maramureșul, Crișana, cu o populație de 2.609.007 locuitori”.

Tot spre sfîrșitul lunii august, cu patru ani mai tîrziu, băiatul de zece ani trăia zilele imense bucurii a eliberării de sub teroarea fascistă, zile care constituiau sfîrșitul unei epoci, începutul alteia, preluatul unei perioade de transformări fundamentale pe care nu un elev de clasă a treia primară le putea întrevădea. Dar din discuțiile celor din casă, care nu uitaseră episodul cu șoferul, am mai înțeles un lucru care, el, era la mîntea mea de atunci: că România redevenea România și că primul bărbat pe care-l văzusem plîngînd în viața mea (în anii războiului am mai văzut mulți...) avea să-și recapete familia. Sigur că simplificam lucrurile (cum altfel?), dar pentru mine ziua aceea însemna că bărbatulul ce-mi vorbise la poalele dealului Filaret, că domnulul de la volan care îmi explicase mie, ca unui băiat mare, ce i se întîmplase, o să l se dea înapoi familia ce-l fusese furată. Mă bucuram de bucuria celorlalți, dar aveam și o sursă de satisfacție proprie: se terminau anii de chin pentru nenea șoferul al meu.

FLORIN MUGUR

atelier literar

G. Dumitrescu

F. Kolló : Frenchie, „în dodii” și exhibiționism (adesea ieftin), o adevărată fabrică (în exces de producție) de trucaje metaforice în răspăr, fără consecințe. (Poezia devine, astfel, o prezentă rară, cu totul întâmplătoare.) „Cine-și spală / în prezența mea jumătatea goală? / Cine a ținut un sac între buze / pentru a săruta peretele cu venteră / și apoi a cusut un lucru demn de milă?...” etc., etc. — predominanță netă a confecției laborioase, care confirmă spontaneitatea, inspirația, dicteul.

A. Cozianu : Încă nu e clar, lucrurile continuă să rămână mai aproape de compunerea diligentă, de efort și nu de har și vibrație. Ceva, în „Apus”, „Perpetuare”.

A. Andronic : Multe lucruri confuze, „în doi peri”, care nu se potrivesc cu succesele de care vorbim. Unele aptitudini lirice par să existe, dar ele trebuie cultivate și valorificate pe o linie mai clară, mai coerentă, cu mai multă atenție și grijă pentru cuvint și semnificație. Vom vedea, în continuare.

W. Kramps : Excelentă „mostră” trimisă! Așteptăm textul integral, pentru care am rezervat un loc în prima pagină!

Valentin Rădulescu : Sint certe manifestări lirice, deocamdată insuficient de omogene, de „rotunde”, cu părți rarefiate ori chiar parazitare, cu alunecări aleatorii și cristalizări incomplete. „Ciinele”, „Criza”, „Sandvis” — niste jaloane (încă aproximative) ale unui drum promițător.

Em. Băltianu : E uimitor (pe cit de regretabil) cum îndelungata dv. experiență poate lăsa în voia ei, în nestire, această giră torentială de vorbe, sub semnul unei inadmisibile facilități, al locului comun, al lipsei de gust,

de control, de măsură!... Numai și numai aici trebuie să căutați răspunsul la veșnicele dv. întrebări și jelanii în legătură cu insuccesele, neîmplinirile, eșecul repetatelor tentative de a răzbate!...

Luana : Părerea lui e mai aproape de adevăr decât a dv.!

F. Sadic : Știți bine cum e cu „pepenii într-o mină”? Poezia cere o dăruire totală și consecventă. Altfel, degenerază într-un soi de „lucru manual”, de „gherghet” obosit și sărac (plafonat), așa cum se vede și în ultimele texte pe care ni le

trimiteți (cu fel de fel de „fluvii cu petale de poezie fragilă”...? etc.). Un singur lucru bun, care mai îngăduie unele speranțe: „De ce”.

Zamfir S. : Povestirea dv. e scrisă stingaci, fără pricepere și îndeminare. Din păcate, nu sînt semne că ar exista înzestrări și perspective în cimpul literelor.

Ioan Paul : Cite ceva, prin „Cotitura”, „Aglomeratie”, „Temă acasă”, dar densitatea e încă scăzută și distanța pînă la poezie încă destul de mare.

Em. Petrescu : Întîrzie așteptatul reviriment! Ceva, în „Dar”, „Mina”

(cu o strofă finală neinspirată, incapabilă să prelungească și să încheie semnificația).

M.D. Ploiești : De ce trebuie să presupunem că răspunsul pentru M.N. Prabhova vi se adresează, cînd dv. semnați M.D. Ploiești?... Și de ce trebuie să semnați cu inițiale (și nu cu un pseudonim oarecare) ca să produceți încurcături, și dv., și nouă? Versurile, încă neconcludente. Ceva, în „Fata”, „Foame”.

L. Zamfir, C.E. Andra, Raluca — București, L. Vernescu, Ovidiu L. : Încă nu putem trage o concluzie. Reveniți.

Doina Cojocariu, Virginia Fetica, Ovidiu C., L. Ciobanu, Simona Mirea, Gabriela Coman, Gabriela Dumitrescu : E ceva, încă nu îndejun. Continuați. **Christy G.F., Bianca Babes („Din mine crește”), Aurel Neacșu, Radu Cirstea, Panait Ilie, Calisto, Cristian Pavel („Nevoia de tine”), B. Delapina, A. Bangală, D. Gioglovan, A. Armand, A. Cuzman, Mirela Minea („Luna ca o seceră”), Veronica Stan, I. Iepure, Metis-Alba, Jo M.C.D., Maria Chertic, Camelia Georgescu, Ema Vrîncianu, Oreste („Opinie”), Violeta Mihalcea, Iv. C. Dragoș, D. Pietraru :** Nimic nou!

Mumic (?) Stelian Nica („mîngîiat”, „ghinditoare” ? !...), C. Titel (indescifrabil), D. Bîtoleanu, Marius Popa, Tudorel Drăgoi, N. Cazacovschi (întrebați la revista „Cinema”), Ion Marin Gheorghie, L.C.M. — Mărășești, Florin Satty (indescifrabil), I. Creangă, Valentin Păcurariu, Elena Neagu, Ino Sedru, I. Savelciuc, Dumitru A. Eduard, Pan Petre Simion, Viorel Păcală, G.D. : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DE CE ?

De ce taci și de ce nu inventezi ceva un cal, un cîntec, o ploaie, bărci ajungînd lîngă malul cu miracole — dă-i drumul! Cîteva pietre (îi-ar fi de-ajuns ca paravan să inventezi soarele-nîns către mine lasă fotografiile de duminică să viseze surisuri elastice și confuze vino să ne purificăm în grădina cu meri prea lași totul pe seama pescărușilor — mă desprind din nălucire și vreau cristalul

apelor în care se tulbură largul...

FATMA SADIO

SINGURĂTATEA ÎN FORMĂ DE TRĂGĂCI

Voi dormiți liniștiți, fără vise, cu femeia alături, piinea și vinul pe masă. Iar eu, înfășurat într-o mantie de purpură, cu singurătatea în formă de trăgaci, împușc aceste lebede de hirtie și nu știu de unde am sînge pe degete — degetele mele prea puțin deprinse cu trupul femeii, frîntul piinii și sfîrîmatul paharului în podul palmei.

NICULAE ALEXANDRU VEST

JACK LONDON

Vîsînd să devină ziditor pînă la stele trăgea, în loc de gloanțe, cu ochii cailor împușcînd preria Putea cu-n foc de pușcă să risipească insulele

Cu pieptul lui a oprit cuvinte pe buzele oceanului și făcea iarba să se simtă trandafir.

VASILE MIHALCEA

DAR...

Te-ai putea răzvrăti pentru uzura ruginită de roți neune ale carului gloriei... Dar te alegi cu acest moft. Te-ai putea lipsi și de el, privind pur și simplu în altă parte, în partea ta...

Dar poți privi în partea ta, acolo unde știi că nu privește nimeni ?!

EMIL PETRESCU

REVELAȚIE

De ce nu mi-ai spus cît e de frumos cîntecul cît e de pură poezia

cît e de dulce soarele cît de aproape sînt stelele De ce nu mi-ai spus că prin dragoste atîngi cerul cu mina De ce nu mi-ai spus că viața e mică s-o-nchizi într-o nucă De ce nu mi-ai spus că sînt muritoare că sînt muritoare De ce nu mi-ai spus

CELIA BĂNUȚ

DEȘERTUL ÎN CARE ÎNGENUNCHEZ

Mereu un gol
Mereu marea și neputința
Năvala ecourilor luîndu-ți amprente
Palpită sub lună ceasuri
cu limbile tăiate.

A. VALONI

POETUL UCIDE HIMERE

Ucid himere arunc bastonul de maresal rămin bun de dus la minăstirea incertitudinii și-a dezolării în acest anotimp de nevroze provizorii arunc bastonul de maresal ucid himere sunt singur abia imi aduc aminte de voi, contemporani...

MARIUS SÂRBU

SORA MEA

Sora mea, aș vrea să știi cum e toamna asta-n vîi despletită și aramă inger luător de vamă

cum se tale riu-n zori de slab tipăt de cocori, și se rup ciorchinii singuri de acute cutcuriguri,

cum scinește mustu-n boabă, cum mi-e inima neroadă plină tot cu haz pustiu și cu suflu șui, candriu...

Sora mea, de-al reuși cît gîndit-am a zidi îți voi face dreaptă parte și în viață și în moarte

DIMITRIE LUPU

„Volumul conștiinței”

(Urmare din pag. 9)

ca epică, de eseu romanesc, ignoră creația de caracter. Recitind pe Agărbiceanu, criticul redescoperă cu plăcere preocuparea etică, atitudinea de înțelegere față de omul mărunt, vibrația prozatorului în fața binelui și frumosului care există în individ, indiferent de condiția lui. Nu-i spune nimic o luciditate care desfigurează și împușcă profunditatea și frumusețea umană — „câci — zice el — o luciditate care nu știe să vadă decît răul din om și din lume, părțile întunecate sau meschine ale vieții, care suspectează orice zăre de lumină este o falsă luciditate, este o luciditate cîră. Dintr-o asemenea imposibilă luciditate-orbire rezultă o literatură crispată, plină de exasperare (...), depri-mantă, neputincioasă și rea, cărți cu mame fără sentiment matern și cu „iubiri” ce sînt orice altceva în afară de iubire. Parcurînd o asemenea literatură, cînd asemenea cărți ilustrînd un primejdios amoralism dezumanizant ce ome-nesc mi se pare tezismul de atîtea ori incriminat al lui Agărbiceanu, ce respirabilă și purificatoare proza sa aspră și curată ca un munte”. Ideea este reluată, sub diverse forme, și în alte articole, dovada unei opțiuni adînci și a unui program critic de la care Valeriu Cristea nu se abate. Acceptîndu-le, în principiu, pe amîndouă, aș introduce în privința *insuficienței umane* a personajului din proza de azi și a *volumului conștiinței* (care e, deopotrivă, al creatorului și al eroului) cîteva disocieri. Cea dintîi are în vedere sursa acestei insuficiențe. E vorba, oare, de o concepție a scriitorului modern (de o *luciditate rău înțeleasă și rău aplicată*) sau de o insuficiență chiar a gîndirii, concepției scriitorului care, neștiind să citească sufletul uman, nu propune, în analiză, decît o schemă abstractă și „rece” a individului? Înclin să cred că insuficiența umană a personajului se bazează pe o insuficiență estetică a prozatorului. M-am întrebă și eu, citind romanele de azi, pentru ce sînt în ele atît de puține personaje memorabile și pentru ce viziunea lor asupra omului modern este așa de limitată și neconvîngătoare, în ciuda conflictelor în care intră și a dramelor sociale prin care trec. Răspunsul nu poate fi decît unul singur: pentru că prozatorul nu știe să construiască tipuri memorabile și, în genere, prozatorul are o viziune obstinat și îngust sociologică. El este, cum am spus și altă dată, prea puțin creator, a uitat să povestească și, în pofida teoriilor moderne pe care le adoptă cu ușurință, nu știe să construiască un roman sau o năvelă.

Scriitorul trebuie să aibă, desigur, „inima caldă” (adică puterea de înțelegere a condiției umane), dar și capacitatea de a exprima, în formele creației și cu puterea ei de convingere, complexitatea umanului. Chiar răul, demonicul are nevoie de adîncime pentru a fi înțeles și pentru a avea o semnificație în ordinea artei. Înclin să cred că prozatorii care nu știu să construiască „personaje simpatice”, cum zice Valeriu Cristea, nu știu să construiască, în genere, personaje verosimile în structura și în sfera lor de existență. Simpaticii, ca și antipatici, răii și buni, depînd, într-adevăr, în literatură de volumul conștiinței estetice. Nuanțînd ideea lui Valeriu Cristea, aș spune că impresia dezamăgitoare pe care o avem parcurînd atîtă cărți cu personaje „fără inimă”, vine mai întîi din faptul că aceste cărți n-au spirit, n-au inteligență creatoare, sînt scrise, pe scurt, de oameni fără vocația marii arte și, de cele mai multe ori, chiar fără un elementar talent epic. Oricît de cinic ar fi un scriitor (admițînd că există așa ceva) și oricît de rea, necrutătoare ar fi luciditatea lui, dacă este un talent dezvoltat nu se poate ca viziunea lui asupra răului din om să nu aibă o anumită grandoare și putere de convingere. Dar se întîmplă adesea că indivizii care evoluează în romane voluminoase n-au identitate literară și, deci, nici identitate umană. E mai rar cazul, semnalat de Valeriu Cristea, cînd o carte se ne satisface „din punct de vedere estetic”, nu însă și „sufletește”. De regulă, ea nu ne satisface în nici un fel. Sub sărăcia sufletească se ascunde o detestabilă sărăcie a gîndirii și o insuficiență gravă a talentului. După Joyce și Céline, și chiar mai înainte de ei, nu mai putem judeca eticul în literatură decît ca o manifestare a esteticului. Cine a spus că frumosul este binele în acțiune sau binele în grad maxim? Răul, derizoriul, impostura, abjecția, pe scurt, căderile omului au nevoie, pentru a căpăta pregnanță și semnificație, să fie privite în oglinda unei mari conștiințe artistice. Restul cade în seama unui „realism pragmatic și obtuz”, vorba lui Valeriu Cristea.

Autorul volumului *Modestie și orgoliu* (un simbol pentru criticul care își înțelege bine locul și misiunea în literatură) cere ca nu numai proza să aibă inimă, dar și critica. O critică nu înseamnă, după el, numai idel, stil, interpretare, înseamnă și un mod de a fi și de a simți. „Deficitul de existență, de trăire”, poate influența nu numai calitatea operei literare, dar și calitatea interpretării literaturii. Cu alte vorbe, în critică trebuie să vibreze omul, să se simtă plînatatea sufletului care citește și judecă, nu numai agerimea minții. Și Valeriu Cristea citează pe G. Ibrăni-

Doru Bucur

De opera lui Doru Bucur trebuie să ne apropiem cu reculegere și cu un mare interes. Îi este proprie o înaltă temperatură. El a năzuit către pictură — aș zice — totală. Cît de de parte ne aflăm de speciile picturii comode, ale picturii de divertisment! Doru Bucur a făcut corp cu Pictura așa cum puțin o fac pe planetă. Era angajat cu toată fibra făpturii lui fragile, zi și noapte, în actul complex al sublimării artistice. Din nefericire, circumstanțele existenței l-au obligat, mare parte din scurtul timp al vieții cîmplit încheiat la 47 de ani (în 1969), să se țină departe de instrumentele iubite, să intre sporadic în atelierul atelierului, de altfel înțotdeauna improvizat, căci nu a avut niciodată o cameră special destinată. Aceasta nu l-a împiedicat însă să-și dezvolte o gîndire plastică deosebită, unică. Paginile lui de jurnal

leanu, E. Lovinescu și Tudor Vianu, trei dintre marii critici români pe care îi stimează enorm și de care se simte apropiat între altele tocmai prin accentul pus, în analiză, pe calitatea umană a creației. Într-o paranteză confesivă, criticul dă această splendidă imagine a pionului sentimental în lumea cărților: „Dacă paradisul ar exista, mi l-aș închipui populat — în afara și în jurul acelor ființe apropiate pe care le iubim cu tenacitate zi de zi și oră de oră — exclusiv cu oamenii pe care i-am „prins” astfel de-a lungul anilor în plasa simpatiei mele de pion sentimental, spațiu al unor conexiuni afective cu obiect efemer, înfrîpate instantaneu dar neînchipt de durabile. Unii s-ar putea să se întrebe ce legătură poate fi între critică și asemenea experiențe sufletești citadine mai mult sau mai puțin bizare și totuși atît de obișnuite. În ce mă privește, fără ele (adevărate evenimente ale vieții fiecăruia dintre noi) n-aș fi avut, probabil, nici un motiv să scriu”.

Trebuie să albam, mă întreb, criticul inimă? I se cere, azi, să aibă numai decît o metodă, un sistem de lectură, în umbra cărora să se retragă în modul cel mai discret cu putință. Valeriu Cristea ne reamintește că toate acestea nu sînt posibile decît cu prețul unei alarmante tehnicizări a criticii, ceea ce înseamnă o scădere a vitalității și frumuseții ei. E îndreptățită această neliniște? Este, oricum, reală și orice critic care gîndește mai profund la

ateastă, cu claritate și ferm, pe lîngă tragismul existenței fizice, continua, pură lui existență spirituală în acel „lucru grandios: arta”. Pictura lui intenționează adeseori să capteze straniu epoci noastre spațiale. Ea este populată de irizate, mirifice „căderi în cosmos” și de nemaivăzute „viziuni spațiale”. Întotdeauna ea respiră larg o năzuință cosmică, o restituită către semenii a vibrații sale maxime de contemporan mereu însetat de cunoaștere și perfecțiune, mereu neliniștit, profund angrenat în crearea specificității spirituale a lumii noastre. Era chinuit de ideea modalităților de exprimare a unei arte absolute. El afirma că „între pictura figurativă și cea abstractă trebuie să existe un alt drum care poate încă nu s-a arătat nimănui”. Pierderea lui timpurie este o veritabilă mare pierdere pentru arta noastră, pentru artă în genere. Sintem dator să-i adunăm lucrările și să-i organizăm expoziții.

FLORIN NICULIU

profesiunea lui și-o pune. Criticul „cu inimă” sau „de inimă” a ieșit, în orice caz, din orizontul literaturii moderne. Impresionismul este scotit peste tot și aproape de către toți o frivolitate a spiritului. Subiectivitatea rămîne în pragul metodei, afecțiunea nu participă (decît sub forma unei severe refuzării) în demersul criticului. Critica este opera ascezei, nu a plăcerii. Tocmai la aceste bucurii ale spiritului critic nu vrea să renunțe Valeriu Cristea. Și tocmai acest lucru cere el criticului literar: să nu sacrifice „săr-bătorile lecturii” și să nu se rușineze să-și manifeste propria sensibilitate. Cred mai mult într-un critic pe care îl simt — notează el.

Adevărul este că *volumul simțirii* s-a redus în critica nouă, dar n-a dispărut și nici nu e posibil să dispară. În orice om al codului trăiește și un om al plăcerii, a dovedit-o Barthes. Un critic creator, cum trebuie să aspire orice critic adevărat, este un spirit care, pe măsură ce scrie, se descoperă pe sine și se gîndește pe sine în raport cu obiectul estetic. Scriem — zicea Sartre într-o extraordinară propoziție — pentru a ne simți esențiali în raport cu universul! Ne-am mai simți esențiali față de univers și față de noi înșine dacă am împiedica să se manifeste spiritul și sufletul în plînatatea și forța de care sînt în stare? Criticul trebuie să aibă, deci, și inimă, pentru că fără ea cunoașterea ar fi incompletă și spiritul critic ar fi primeduit de sterilitate.

Un cântec glăsuind ca o pereche de ochi

• De când se bea cafea în Europa • Proiectele lui Mireille Mathieu • Neînțeleșul Shakespeare •

Comentariul săptămânii

În ultimii ani, în literatura de specialitate perioada de după 1965 este numită tot mai des, cel puțin în ceea ce privește țările dezvoltate, „perioada post-industrială”. Corespunzător, se vorbește și de o „generație post-industrială”, cu preocupările ei, cu problemele ei specifice. La una din aceste probleme ne vom referi în cele ce urmează.

Până nu demult, se considera că din punct de vedere socio-economic — în concordanță, firește, și cu factorul biologic — viața omului este alcătuită din trei părți: perioada de formare, perioada de muncă și perioada de odihnă (pensionarea, retragerea). Dar pentru „generația post-industrială” se pare că această împărțire nu mai corespunde realității. Schema propusă în acest caz este următoarea: faza preprofesională, faza profesională, faza postprofesională și faza de repaos. După cum se observă cu ușurință, noutatea constă în introducerea unei perioade în plus, cea de-a treia. Ce reprezintă ea?

După cum scria nu demult „Deutsches Allgemeines Sonntags-

blatt”, este vorba de faptul că, în mai multe țări occidentale, „numeroși bărbați și femei sînt scoși la pensie înainte de vreme, sub motivul că ar fi prea în vîrstă pentru viața profesională”. Operațiunea are loc în intervalul dintre 50 și 60 de ani, și astfel societatea se află dintr-o dată în fața unui grup masiv de oameni care sînt încă în putere, capabili de a mai munci, care se simt prea tineri pentru a

Bătrînii tineri

fi pensionați. Acești oameni, inactivizați înainte de vreme, au fost numiți „bătrînii tineri”. Ei sînt din ce în ce mai mulți. „Astăzi, scrie revista amintită, mai bine de jumătate din salariați sînt scoși la pensie înainte de limita legală”. S-a calculat că pînă în 1995, „bătrînii tineri” vor reprezenta în R.F.G. 24% din populație, ajungînd la 11,9 milioane, în loc de 9,6 milioane cîți sînt în prezent.

În mod normal, ieșirea la pensie mai devreme ar trebui să-l bucure pe oameni, întrucît li se creează posibilitatea de a-și oferi unele satisfacții de care n-au avut parte mai înainte, din lipsă de timp: călătorii, lectură, vizitarea așeză-

mintelor de artă, sau pur și simplu statul la taclale. Dar nu se întîmplă așa. Scoși prematur din viața activă, acești oameni, pentru care munca devenise mod de existență, se simt inutili și, prin aceasta, frustrați. Ca să nu mai vorbim și de faptul că au de suferit materialmente, pensia fiind, se știe, mai mică, și uneori mult mai mică, decît salariul.

Dar oare pricina scoaterii anticipată la pensie este într-adevăr faptul că oamenii între 50 și 60 de ani nu mai pot face față activității profesionale? Aceasta este mai curînd explicația, ca să zicem așa, oficială. După cum precizează sursele amintite, „milioanele de șomeri și generația care vine din urmă îl aruncă pe „bătrînii” afară din atelierele și din birourile lor”. E vorba, așadar, de locurile de muncă ale persoanelor aflate între amiaza și amurgul vieții, și nu de incapacitatea lor. Dar cite locuri de muncă s-ar putea crea pe seama uriașelor fonduri destinate înarmărilor? Dacă cheltuielile militare s-ar reduce fie și parțial, s-ar putea da de lucru altor șomerilor, cît și tinerilor care pășesc acum în viață, și n-ar mai fi nevoie de „faza post-profesională”, populată de bătrînii tineri. Oamenii ar putea astfel deveni bătrînii la vîrsta bătrînețelor.

ION CODRU ■

Accente în lume

Ficțiune și realitate

În Literaturnaia gazeta a apărut un interviu cu cei mai cunoscuți scriitori sovietici de ficțiune. Printre schimbările și realizările preconizate pentru începutul și mijlocul secolului viitor sînt și cele legate direct de om, de modul său de viață. De pildă, opinează scriitorii, în acea perioadă se vor efectua experiențe de prelungire, chiar de redare a tinereții. Oamenii vor avea haine speciale, ce vor ține răcoare vara și vor încălzi corpul iarna, iar paltoanele, șubele vor fi doar obiecte de muzeu. Pînă la apariția acelor minunate obiecte de îmbrăcat tot obșnuitelor haine vor fi necesare. Inventarierea făcută în taiga este îmbucurătoare, numărul tigrilor a crescut de șase ori, iar zibelinele care dispăruseră a ajuns la numărul la care poate fi comercializată.

Litiera lacrimilor

După Italia, Franța este țara care va realiza o coproducție chino-europeană. Prima coproducție chino-franceză, „Litiera lacrimilor”, reconstituie treizeci de ani din istoria frîmintată a poporului chinez, începînd cu încercuirea și luarea Shanhaiului de către Armata de eliberare, în anul 1949, și continuînd apoi cu perioada frîmintată a Revoluției culturale. Eroina filmului și scenarista a propriei existențe este pianista Chow Ching Lie, fosta elevă a Margheritei Long. Pianista își prezintă viața de la vîrsta de treisprezece ani, cînd a fost silită să se căsătorească, pînă într-o zi din aprilie 1973 cînd a dat primul său concert pe scena teatrului de la Champs Elysées. Chow Ching Lie va interpreta pe aceeași scenă în primăvara anului următor.

Realizări și proiecte

Președintele R.F.G. a decorat-o pe Mireille Mathieu, ridicînd-o la rangul de ofiter al Verdienstkreuzes — adică echivalentul francez al „Ordinului meritului”. După ce a primit ordinul, Mireille s-a grăbit să se întoarcă în Franța pentru un turneu care s-a încheiat la Avignon, orașul său natal, unde a cîntat pentru prima oară în viața și cariera sa. Am așteptat acest lucru, spunea Mireille Mathieu, 18 ani. Acest concert a fost un eveniment pentru întreaga familie care s-a reunit ca pentru o mare sărbătoare: tatăl, mama și cei 13 frați — 6 surori și 7 frați. Proiecte — un drum în Mexic unde îi va întîlni pe Plácido Domingo și Julio Iglesias, pentru a înregistra un show intitulat „Cri-cri!” turnat în franceză, spaniolă și engleză. După Mexic, M.M. va zbura la New York unde împreună cu alte două mari vedete, Paul Anka și Michel Legrand, va apărea timp de trei săptămîni într-un spectacol la Gershwin Theatre de Broadway.

ELENA GRECESCU ■

Shakespeare tradus în... engleză

Dacă la noi s-ar monta o piesă în care eroii să vorbească în limba Paliei de la Orăștie, spectatorii tot nu și-ar face o idee exactă a diferenței dintre limba engleză de astăzi și cea a lui Shakespeare. În prezent, englezii pur și simplu nu pricep anumite pasaje din scrierile marelui Will, din cauza numeroaselor cuvinte ieșite de mult din uz și care trebuie tălmăcite cu dicționarul de arhaisme. Iată de ce cunoscutul literat și istoric englez A. Rous, de la Universitatea din Oxford, s-a gîndit să... traducă cele 37 de piese ale lui Shakespeare în engleza de astăzi. Prelucrate în acest sens de Rous însuși, textele shakespeareiene au văzut lumina tiparului cu prilejul celei de-a 420-a aniversări a nașterii maestrului.

Această „aducere la zi” a limbii marelui clasic a provocat reacții contradictorii — de la aplauze entuziaste, la proteste vehemente. Așa, de pildă, cunoscutul actor Richard Burton, unul din organizatorii festivalului shakespeareian de la New York, și istoricul Barbara Tachman au salutat cu căldură încercarea lui A. Rous de a elibera operele vrăjitorului de la Avon de cuvintele neînțelese astăzi și de balastul trimiterilor la subsol, obligatorii în prezent pentru orice text shakespeareian tipărit. În același timp, au fost formulate și numeroase critici. Unii au arătat că o astfel de prelucrare nu numai că a modificat dimensiunile unor versuri, făcîndu-le să schioape, ci, în unele cazuri, a și denaturat sensul lor inițial. Alții au afirmat că această manieră de popularizare constituie „un act iresponsabil”, că ea coboară piesele shakespeareiene la nivelul „pălăvrăgeliilor în jargon”. Specialistul american John Andrews scria: „Redactarea lui Rous șterge multe nuanțe, coboară, tonalitatea pieselor și plasează poezia la nivelul prozei. Este ca și cum ai înlocui statuile dintr-o catedrală medievală cu manechinele dintr-un magazin universal”.

Dar pe Rous aceste critici nu l-au prea impresionat. El este autorul mai multor lucrări consacrate lui Shakespeare și vremii lui, iar unele concluzii ale savantului au format obiectul unor vii dispute știin-

țifice. „Atitudinea față de Shakespeare — a spus Rous — este astăzi, în multe privințe, asemănătoare cu atitudinea față de exponatele de muzeu. Eu am vrut ca marele clasic să devină contemporanul nostru, și nu să rămînă în stare congelată”. Specialistul englez afirmă că a procedat la „traducere” cu cea mai mare grijă și că n-a schimbat decît cuvintele cele mai greu de înțeles. Astfel, în faimosul monolog al lui Hamlet „A fi sau a nu fi” a modificat foarte puțin doar două fraze. Rous a subliniat că scopul principal al acțiunii sale este ușurarea înțelegerii lui Shakespeare de către studenți, care îi citesc operele cu glosarele de

De pe toate meridianele

arhaisme alături. „Cu fiecare deceniu — afirmă omul de știință englez —, limba lui Shakespeare devine pentru noi tot mai străină. Iată de ce a fost necesar s-o apropiem de zilele noastre și s-o facem înțeleasă”.

Paradoxurile analfabetismului

În zilele noastre ne-am obișnuit să raportăm analfabetismul aproape exclusiv la lumea a treia. Aflăm însă cu mirare — dintr-o corespondență a agenției vest-germane de presă D.P.A. — că acest fenomen este prezent acolo unde îl așteptăm mai puțin, și anume în țările vest-europene dezvoltate, membre ale Pieței Comune. Astfel, dintre cei 270 de milioane de locuitori din statele Comunității, 21 de milioane sînt analfabeți sau semi-analfabeți. Agenția citată consideră însă că numărul adevărat al neștiutorilor de carte este cu mult mai mare, întrucît la recensăminte analfabeții se jonează de cele mai multe ori să declare că atare. De aceea și apar cifre diferite, uneori cu nepotriviri foarte mari între ele. Așa, de pildă, se presupune că în R.F.G., care multă vreme s-a considerat țară cu populația în întregime știutoare de carte, exis-

tă între 600 000 și 3 milioane de oameni care nu știu nici să scrie, nici să citească. În Marea Britanie numărul acestora este de 2 milioane, iar în Olanda de 400 000, la care se mai adaugă 350 000 de muncitori străini. În Franța sînt cel puțin 2 milioane de analfabeți, în Belgia — 360 000, iar în Grecia — 620 000. Însă recordul îl deține de departe Italia, cu 11 milioane de analfabeți și semianalfabeți. Numai Danemarca și Luxemburgul au declarat oficial că, practic, nu au locuitori care nu știu să scrie și să citească.

Cafeaua n-a fost totdeauna măcinată

La o recentă expoziție deschisă la München — scrie ziarul Süddeutsche Zeitung, care apare în acest oraș vest-german — au putut fi văzute toate tipurile posibile de măcinătoare de cafea, din toate vremurile. Expoziția și-a propus să înfățișeze lungul drum parcurs de cafea în Europa. Potrivit documentelor expuse aici, această băutură a apărut pentru prima oară pe continent la începutul secolului al XVI-lea. Cîva timp ea nu s-a bucurat de popularitate, dobîndind chiar fama de „zeamă otrăvită”.

Și iată că în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, la Nürnberg a fost construită prima rișniță de cafea, și în curînd în orașul Remscheid noul produs era fabricat în 22 de ateliere. În secolul al XVIII-lea, utilizarea cafelei în Germania și fabricarea de rișnițe au primit o grea lovitură din partea regulii prusac Friedrich al II-lea. El a emis un decret prin care institua monopolul de stat în comerțul cu cafea, ceea ce a dus la o scumpire bruscă a îndrăgitei băuturi. Numai oamenii cu foarte mare dare de mină își mai puteau permite să consume cafea. Dar a fost găsită și de astă dată o soluție: în cafeaua măcinată a început să se introducă cicoare — pe atunci numai cicoare — obținîndu-se un nechezol avant la lettre. Ca urmare, a renăscut și producția de rișnițe: cicoarea trebuia, oricum, și ea măcinată.

ION D. GOIA ■

Roza vinturilor

CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE (Brazilia)

Cîntec amical

Vreau să închei un cîntec în care mama mea se recunoaște în care toate mamele se recunosc un cîntec glăsuind ca o pereche de ochi.

Merg pe o șosea ce străbate multe de țări. Dacă ei nu mă văd îi văd eu și salut prieteni de-o viață.

Impart o taină asemenea unuia ce iubește sau numai suride. În chipul cel mai firesc

două duioși se caută mereu.

Viața mea, viața noastră întruclipează un singur diamant. Am învățat cuvinte noi altora le-am dat frumuseți.

Vreau să închei un cîntec care trezește bărbații și adoarme copiii.

Science fiction

Martianul mă întîlnise pe stradă, se temea de neputința mea omenească.

Cum de-l ființă, gîndea, cum, de vreme ce scornește atîtea distrugerii ale propriei sale ființe ?

Plecînd marșianul m-am luat după el. Aveam nevoie de el ca mărturie. Dar nu voi să-mi vorbească și dispăru în văzduhul cu fruntea problematică.

Am rămas singur, singur și departe de mine.

În românește de PETRE STOICA ■

Lumea se amuză

— Scuzați, locul acesta este liber ?
(După PANORAMA — Polonia)

Omule, fii primul tău medic!

SĂ GINDIM
CU CAPETELE
NOASTRE

• Un tezaur inepuizabil: farmacia naturii • Concret, împotriva fumatului •

Aproape totul despre Laboratorul

PLANTAVOREL

Farmacistul Isidor Grosu, 40 de ani, născut la Vaslui, absolvent al Facultății de farmacie din Iași, este, din noiembrie 1982, șeful Laboratorului PLANTAVOREL din municipiul Piatra Neamț. A lucrat până a venit aici la Institutul de medicină și farmacie din Iași, disciplina industria medicamentului. A venit pentru o idee, mi-a mărturisit: să pună umărul, alături de toți oamenii inimoși, la reevaluarea și redimensionarea unei frumusești și eficiente tradiții — industrializarea plantelor medicinale până la stadiul de medicament, preludiu în această delicată întreprindere tot ce este bun și se mai cunoaște din practica fostelor laboratoare Vorel.

— La prima vedere, zice, acțiunea de revitalizare a acestei idei, a reînființării laboratoarelor, apare oarecum simplă. În realitate este destul de complexă: ni s-a impus adaptarea unor tehnologii de fabricare a medicamentelor în spațiul existent. Problema a fost dificilă pentru că trebuia să folosim niște aparate care trebuiau montate în spațiul de aici. Apoi s-a pus, la fel de acut, problema materiei prime, adică a plantelor medicinale, medicamentele care urmau a se fabrica neconținând altceva în compoziția lor decât extracte din flora spontană a țării. Am procurat, apoi, din țară, aparatura necesară. Am mers la Cluj-Napoca, la Timișoara, Tg. Mureș, București. Știam ce ne trebuie, dar uneori aceste aparate au fost adaptate fluxului impus de clădirea în care ne-am instalat. Așa că, în luna octombrie 1983, am obținut primele comprimate: plavobilul, plavotensul și plavolaxul, recomandate, în ordine, în afecțiuni hepatobiliare, cardiovasculare, iar ultimul este un laxativ.

— Ați extins, ulterior, gama de medicamente fabricate?

— Am mai pus la punct tehnologiile de obținere a extractelor totale (uscate) din plante, în vederea realizării și a altor produse farmaceutice: plavosedin (sedativ), plavocool (folosit în afecțiuni gastro-duodenale), plavothym (pentru afecțiuni bronhopulmonare), plavolgin (adjuvant în tratamentul afecțiunilor reumatice), plavovenol — tablete, unguent, supozitoare (folosit în afecțiuni circulatorii), plavosept (recomandat în afecțiuni bucofaringiene).

— Toate aceste medicamente le fabricați acum?

— Le fabricăm acum în cantități foarte mici, datorită faptului că linia tehnologică de extracție nu este montată în întregime; facem, de asemenea, unele finisări în tehnologie. Sperăm ca anul acesta, prin octombrie sau noiembrie, linia tehnologică pentru obținerea extractelor din plante medicinale să intre în producție, să putem realiza, astfel, extractele din plante necesare producției de medicamente a anului 1985.

— Care va reprezenta mult?

— După un calcul estimativ, aproape 150 milioane. Asta în situația în care mai completăm o parte din instalațiile necesare: mașini rotative de comprimat cu productivitate foarte mare. La ora actuală noi producem, în două schimburi, 120 000 comprimate. O mașină rotativă poate produce între o sută, până la două sute de mii de comprimate într-o singură oră! Deci, e oarecare diferență, nu?

— Într-adevăr, „oarecare“. Dar de unde puteți procura mașina asta?

— Le produce I.M. București. Noi vom face totul pentru a o putea procura. Acum va trebui să mergem la Cluj, la Institutul de cercetări și proiectări pentru industria alimentară și frigorifică, pentru un atomizor — o instalație pentru uscarea extractelor din plante prin atomizare.

— Ce fabricați, în mod curent, acum?

— În momentul de față avem în fabricație patru medicamente: hepatobil, expectorante, antidiareice și rhamnolax — realizate din pulberi de plante.

— Cum poate intra omul în posesia lor?

— Medicamentele vor apărea în farmacie, în funcție de comenzi pe care le vom primi de la oficiile farmaceutice din țară.

— În obșnuința Laboratoarelor Vorel exista, din cîte știm noi, sistemul de desfacere a medicamentelor ramburs: solicitatorul trimitea o scrisoare, în care indica medicamentul de care avea nevoie, iar la primirea lui prin poștă, plătea contravaloarea. V-ați gândit și la o astfel de posibilitate?

— Toate medicamentele noastre se vor desface prin farmaciile din țară — lucru mai convenabil, credem noi, pentru cumpărători. În cazuri speciale, cînd un bolnav ne solicită un anumit medicament, vom organiza un serviciu ramburs, dar tot prin farmaciile care ne vor deservi. Pentru că, trebuie subliniat, singurele unități specializate în desfacerea controlată a medicamentelor sînt și rămîn oficiile farmaceutice și, implicit, farmaciile.

— Dar o farmacie proprie Plantavorel nu va exista?

— Dorim să organizăm în Piatra Neamț, cu concursul Oficiului farmaceutic Bacău, o farmacie pentru desfacerea numai a produselor fitoterapeutice și, în același timp, pentru prepararea unor rețete magistrale (prescrie de medici) cu componente din plante, plante livrate de noi.

— Practic, cum?

— În cadrul policlinicii cu plată din Piatra Neamț, se va organiza un cabinet fitoterapeutic, unde medicii vor prescrie rețete bolnavilor, cu adresabilitate la farmacia sus-amintită. Aceasta pentru a urmări mai bine efectele terapeutice ale produselor noastre. Dorim, de asemenea, ca medicii care vor prescrie bolnavilor produsele noastre să țină o legătură strînsă cu Laboratorul Plantavorel, atît din punct de vedere al documentării referitoare la unele produse, cît și al dozelor maxime care se pot administra unui bolnav.

— Dar dacă vă pomeniți, în curînd, cu niște scrisori de solicitare?

— În momentul de față, v-am spus, nu avem organizat un serviciu ramburs. Ca să intre în posesia medicamentului dorit, omul trebuie să se adreseze la farmacie, iar farmacia, prin notă de comandă, nouă.

— Ce termene de garanție au medicamentele fabricate la Plantavorel?

— Termenul de garanție e de doi ani, de la data fabricației specificate pe ambalaj.

— Ați livrat vreunei farmacii produsele fabricate pînă acum?

— Avem în stoc 30 000 flacoane de he-

Experimentul Elthes a început!

Căutători și susținători ai noului, una dintre laturile demersului nostru neîntrerupt, am sprijinit, se știe, și cauza doctorului orădean Ladislau Elthes, al cărui preparat (pe bază de plante de Virciorog) s-a dovedit eficient în tratamentul bolilor de ficat și colecist, cu efecte remarcabile în hepatite și ciroze.

N-am pledat decît pentru legalitate și promptitudine, cerînd o cercetare științifică riguroasă a preparatului respectiv, extrem de solicitat de bolnavi, în vederea generalizării lui. O spunem cu bucurie și satisfacție: apărurile noastre au fost auzite! Zilele trecute, forurile în măsură să decidă, Ministerul Sănătății și Direcția sanitară a județului Bihor (director dr. Ioan Popa), au trecut la o acțiune concretă, încredințînd doctorului Elthes 10 paturi în cadrul secției medicale II a Spitalului județean Oradea. Astfel zis, experimentul a demarat, o comisie de specialiști prezidată de medicul primar dr. Cornel Cutus, șeful secției medicale II și președintele filialei de gastroenterologie Bihor a U.S.S.M., urmînd să se pronunțe asupra efectelor terapiei Elthes în (pentru moment) hepatite cronice evolutive și ciroze. S-a întocmit în acest sens un protocol pe 4 luni, documentul prevăzînd, între altele, obligația administrării preparatului sub supravegherea și îndrumarea autorului. Din cîte am fost informați, colaborarea dintre Ladislau Elthes și medicii secției în care i-au fost repartizate paturile, doctorii Ciocan, Firez, Miclea ș.a. decurge normal, existînd toate premisele ca experimentul să ducă, în cel

mai scurt timp, la date concludente, lămuritoare.

În altă ordine de idei, dr. Elthes a depus, recent, la O.S.I.M. dosarul preparatului în vederea brevetării. I.C.S.M.C.F., prin dr. Octavian Kontz, șeful laboratorului de plante, s-a arătat favorabil omologării, constatînd (pentru început) originalitatea produsului. Totodată, „Plantavorel“ Piatra Neamț studiază posibilitatea de a deveni titular al brevetului, unitatea respectivă urmînd a prelua cînd va fi cazul producerea medicamentului.

Așadar, situația Elthes pare intrată pe un făgaș bun. Declanșarea experimentului vrea să însemne, fără îndoială, o speranță în plus pentru bolnavi. Dar e de datoria noastră să le atragem acestora atenția că, implicat în experimentul în curs, doctorul Elthes are nevoie mai mult ca orînd de liniște. A-l asalta în aceste clipe, așa cum s-a întîmplat pînă nu demult și cum, din păcate, se mai întîmplă, n-ar duce decît la îngreunarea acțiunii, la întîrzierea ei. Dacă am cerut fermitate din partea forurilor medicale, și am găsit înțelegere, tot așa cerem acum răbdare din partea pacienților. Pentru că, repetăm, valorificarea ideilor lui Ladislau Elthes a demarat și ea nu trebuie, în nici un fel, stînjinită. În momentul în care comisia instituită la Oradea se va pronunța, sub o formă sau alta, asupra terapiei în discuție, vom reveni. Pînă atunci să notăm, nu fără a ne ascunde satisfacția, că un prim pas, poate cel mai dificil, a fost făcut.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

patobil pregătit pentru livrare și 20 000 de flacoane cu expectorante. Le vom livra în zilele următoare oficiilor farmaceutice din Bacău și Iași. În viitor vom introduce în fabricație alte două produse. Vrem, tot în viitor, să realizăm și produse cosmetice, cum și o serie de produse pentru sectorul zooveterinar, pentru tratarea enteritelor la viței și a helmintiazelor în sectorul porcin. De altfel, ne-am propus să realizăm întreaga gamă de forme farmaceutice pe care o realizează Laboratoarele Vorel: soluții, siropuri, unguente, supozitoare, comprimate.

— Pentru fiecare medicament aveți nevoie și de o aprobare a fabricației: cum o obțineți?

— Comisia medicamentului, din Ministerul Sănătății, analizează fiecare formulă în parte, atît din punct de vedere al componentelor active, cît și al acțiunii farmacodinamice și, în raport de rezultate ne aprobă sau nu fabricația.

— Dar controlul?

— Se face un control fizico-chimic al materiei prime, prin determinarea conținutului în principii active în plantă (variabile în raport cu condițiile pedoclimatice ale anului), apoi se face un control cantitativ al principiilor active pe tot fluxul tehnologic de extracție, concentrare și uscare. La urmă, facem un control fizico-chimic al produselor finite.

— Acum, să discutăm o problemă mai dificilă: materia primă! Fiind vorba de cantități industriale, cum le procurați?

— Prin contracte cu Trustul PLAFAR

București și prin organizarea unui serviciu de recoltare și cultivare a unor plante medicinale mai dificile. Anul acesta avem culturi dirijate, pe 10 hectare, terenuri în îngrijirea fiecărui dispensar comunal din județ, precum și pe terenul adiacent Pingărați. Dar materia primă fiind într-adevăr o problemă, vom extinde culegerea plantelor medicinale de către oamenii noștri. Vom extinde și suprafețele cultivate cu plante medicinale, în așa fel încît să ne asigurăm, cu mijloace proprii, cantități suficiente pentru producția unui an de zile și chiar unele rezerve. Printre alte culturi, vom extinde și o cultură de lemn dulce — foarte deficitar în flora spontană și chiar în cultură.

— Medicamentele pe care ni le-ați enumerat, altele pe care le veți fabrica aici, conțin și vor conține numai plante medicinale?

— În exclusivitate numai plante medicinale, mai corect spus, extracțe din plante medicinale. Chiar adjuvanții (lactoză, gelatină etc.) sînt obținute tot din produse naturale. De asemenea, în produsele pe care le realizăm, le vom realiza în viitor din extracțe de plante nu vom folosi și nu folosim nici un ingredient din import. Avem suficiente posibilități de realizare a formelor farmaceutice propuse, în totalitate, cu și numai cu materii prime indigene.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Este pentru intîia oară cînd, după știința noastră, o asemenea acțiune se organizează la nivelul unui compartiment teritorial. Dar, paradoxal, ideea aparține nu locuitorilor comunei Maieru, ci unui bucureștean, iar acesta este inginerul Iorgu Sava-Crăiești. Iată pe scurt istoricul acestei inițiative salutare, pe care o aducem mai ales în atenția celor năpăstuiți de flagelul tutunului, patimă supranumită pe drept cuvînt, încă din vremea lui Jean Nicot, triumful inutului.

— Alegerea comunei Maieru din județul Bistrița-Năsăud nu este o întîmplare, ne mărturiseste interlocutorul nostru. Acest colț de țară, atît de legat de amintirile lui Liviu Rebreanu, este cunoscut pe întreaga rază a județului pentru vrednicia oamenilor și pentru curățenia moravurilor. Maieru este de asemenea așezarea rurală cu cele mai multe mame eroine din România. Toate acestea și multe altele m-au îndemnat să cred că aici aș putea cîștiga adeziunea localnicilor pentru organizarea unei campanii de lungă durată îndreptate împotriva tabagismului și alcoolismului. La scurtă vreme după acest gînd, am avut prilejul să întîlnesc un ilustru reprezentant al Maierului. Este vorba de apicultorul Nicolae V. Iliesiu, cunoscut astăzi în toată țara și chiar dincolo de hotarele ei, în calitate de creator al produselor din gama „Apilarnil“, apreciate pentru valoarea lor terapeutică și biostimulatoare de excepție. Spre bucuria mea, Nicolae Iliesiu a fost de acord să sprijine de îndată propunerea mea și, mai mult decît atît, a făcut chiar o călă-

Prima comună de nefumători din România

torie pînă la Maieru pentru a discuta cu localnicii despre oportunitatea unui asemenea program curativ și pilduitor. Ulterior, am făcut și eu o vizită la Maieru, unde am putut constata că ideea mea devenise între timp populară, că mai ales colectivul de profesori și dascăli din comună se arătau hotărîți să înceapă o campanie necrutătoare împotriva tutunului și abuzului de alcool. Am rămas aici mai multe zile pentru a pune la punct planul nostru. Programul nu reclamă în fapt decît o acțiune conjugată, în principiu un efort colectiv de voință, astfel încît, de la o lună la alta, „tabăra“ nefumătorilor să se îmbogățească cu noi prozeliti și să devină un exemplu pentru cei înrobiți obiceiului de a folosi larba dracu-

lui. Metodele sînt cele cunoscute: conferințe, pliante și mai ales statul de vorbă ca de la om la om. Cu duhul blîndeții, dar cu armele persuasiunii. Nimeni nu trebuie să devină indiferent cînd își vede rubeșenia, vecinul sau consăteanul aprinzînd o țigară.

Programul nostru a fost adus la cunoștința Comitetului P.C.R. al județului Bistrița-Năsăud, unde ne-am bucurat de îndată de multă înțelegere. Am primit încurajări și felicitări din partea tovarășului Virgil Loringhi, șeful secției de propagandă a județenei de partid, ca și din partea tovarășei Floarea Iordan, președinta Comitetului culturii și educației socialiste al județului. De asemenea, tovarășul Mircea Brahasse, directorul Casei

de creație, ne-a promis tot sprijinul. S-a hotărît de comun acord ca acțiunea să se desfășoare pe o perioadă de 25 de ani.

Un infocat adept al ideii s-a dovedit a fi tînărul primar al comunei, Ieronim Bora. „Programul nostru, a declarat din sul, se va desfășura de-a lungul unui pîtrar de veac. Dar mie mi se pare cam mult să așteptăm atîta vreme pentru a face din Maieru o comună de nefumători. Campanii asemănătoare au inițiat suedezii, polonezii și norvegienii. Eu propun să ne luăm la întrecere cu aceștia și să scoatem din Maieru patima tutunului și alcoolului mult mai devreme. Ar fi bine ca școala și primăria să înființeze „premiile de virtute“, pe care să le acordăm celor care dovedesc grabă și înțelegere în lupta antitabagică și antialcoolică“. O primă încurajare ne-au oferit-o de la profesorii și învățătorii comunei care au hotărît în corpore să lase tutunul și să reducă la maximum consumul de băuturi alcoolice. Ei constituie, de altfel, principala eșalon al acestei bătălii pentru sănătate. În toamnă, va avea loc în comună un simpozion pe această temă, iar atunci vom putea comunica și primele rezultate. Sînt sigur că vom izbui, deoarece măierii sînt oameni hotărîți.

LIVIU TIMBUS ■

N.R. Pentru cei care doresc să adopte programul inițiat în comuna Maieru, sau să obțină informații suplimentare, îi invităm să se adreseze inginerului Iorgu Sava-Crăiești, București, str. Cercului 3, sector II, cod 70246, tel. 11 69 50.

Fiecăruia după merite

• Veninul de albine împotriva durerii! • „A fost ca un miracol” •

Argument la o mare realizare

Cazul și cazurile dr. Florea Dinu (XI)

... Din nou la Ploiești. Pe o stradă foarte aproape de centru și care, totuși, te proiectează dintr-o dată la periferie, peste o veche linie de centură, cu case înghesuite în curți mici, stradă ce se cheamă Nămolosa, după un piriu milos peste care trece. Ne oprim la numărul 5, unde locuiește familia Pancovici și unde îi găsim pe cei trei copii, Marian, Sorin și Florin. Unul de 18 ani, unul de 16 și mezinul de 7. Cel care a suferit de paralizie facială este Florin. Il privim atent, îl determinăm să vorbească, să ridă, să fluiera, să se încrunte, să clipească repede, repede..., adică să execute toate mișcărilor test pe care le-am învățat și noi, de când scriem despre cazurile doctorului Dinu. Toate sunt firești, nici o anomalie.

Curtea e răcoroasă, cuibărită sub umbra unui măr și cu asfaltul spălat inde lung cu furtunul. Copiii sunt impecabili, ordonați și îngrijiți; Florin, răsfățatul fraților, e în sort roșu și cămășuță cocheta, ultramodernă, cu guler-bentiță, în dungi roșii-albe. Sunt frumoși dezvoltati, au chipuri bronzate și ochi albaștri de peruzele. Părinții sunt la lucru, la întreprinderea de carotaj și perforări. Tata e vopsitor auto, mama — minitor-distribuitoare la magazie, Marian le dă telefon și, în curând, coboară în fața porții, dintr-o Dacia 1300, tatăl — Mircea Pancovici. Miștile îl mlosă a vopsele, pe lângă unghii îl mai stăruie un strat de verde, omul a venit în grabă, crezând că s-a întâmplat ceva cu Florin. Il liniștim, nu-i cerem altceva decât să-și amintească și să povestească despre întâmplarea cu paralizia copilului.

— N-ai primit o scrisoare?, ne întreabă.

— Ce scrisoare?, îi răspundem.

— Am trimis la redacție o scrisoare de mulțumire pentru doctorul Dinu. Am compus-o cu jurista noastră de la întreprindere, toți oamenii știu cit am fost de necăjiți cu băatulul...

— N-a sosit încă, o vom căuta, cînd ne vom reîntoarce, dar, iată, am venit noi la dumneavoastră. Cum s-a întâmplat?

— S-a întâmplat iarna. Copiii cei mari mergeau la școală, iar pe-ăla mic n-aveam cu cine să-l lăsăm acasă. Am primit aprobare de la conducerea întreprinderii să fie admis la cămin. Așa că, îl sculam odată cu noi, îl luam în brațe și plecam; căminul fiind vizavi de locul nostru de muncă. Era cel mai mic, știți că la cămin se primește de la 3 ani. Dormea într-un pat paralel cu ușa. Cîneva a uitat ușa deschisă pe timpul somnului lor de prînz. În ziua aceea, pînă să ieșim din schimb, am fost anunțați să ne ducem să-l luăm, deoarece s-a îmbolnăvit. Cînd l-am văzut cu gura strîmbă și cu ochiul sting roșu și roind de lacrimi, cînd și-a dat seama că nici nu poate să-l închidă, soția a făcut un șoc, incit a trebuit s-o duc și pe ea la doctor.

— Cui v-ați adresat prima dată?

— Nici n-am ajuns acasă, ne-am dus direct la policlinică, la Policlinica nr. 3 de pe Andrei Mureșanu. Acolo, o doctoriță mi-a pus vreo trei pastile în palmă și ne-a spus să nu mai fim așa disperati că o să se facă bine. M-am uitat cam cruciș la dînsa, cum o să se facă bine cu pastilele alea, cînd pe drum de la cămin la policlinică paralizia chiar se accentuase; nu era o glumă. După masă, am venit din nou la policlinică, la un medic

specialist neuro-psihiatru, dr. Băltărețu. După ce a scris o rețetă lungă, m-a trimis la fișier să aduc fișa copilului. O asistentă observă că am fost și dimineață la altcineva, vine și-i spune doctorului. Acesta explodează și-mi rupe rețeta în față. Explodez și eu și-i spun că o să mă adresez comitetului județean de partid. Am plecat cu băatulul în brațe, plîngînd. A doua zi a trimis după noi. M-a luat mai omenește, mi-a scris altă rețetă, cu pastile, injecții și tot felul de vitamine. Am îndopat copilul cu ele, făcînd nici un rezultat. Soția, nedormind noaptea de noaptea, stînd cu copilul în brațe ca să-i acopere ochiul și pentru că altfel nu adormea, era din ce în ce mai bolnavă, plîngea tot timpul, avea dureri mari de cap. Trebuia neapărat să fac ceva; nici cei mari nu mai puteau să învețe în atmosfera care era în casă.

— Și ați aflat de doctorul Florea Dinu?

— Nu am aflat, știam, totul era cum să pătrunzi acolo, știam cită lume vine la dînsul, e cunoscut demult în tot orașul și în tot județul. Am pătruns pînă la urmă, ajutați de niște rude. Mi l-a luat o soră în brațe, l-a pus pe un scaunel de frizerie și, mai intîi, l-au fotografiat din toate părțile. Apoi, a început tratamentul. I-a pus un electrod în mină, cuplat la acel aparat, iar altul i l-a plimbat pe obrazul paralizat și pe timp. Mergeam din două în două zile ca, după 12 sedințe, să nu mai aibă nimic. Și-a revenit total. A fost ca un miracol. Vă spun cîntît că din sedință în sedință vedeam mersul în bine al băatulului. Așa încît, l-am dat la școală normală, la 6 ani, unde s-a descurcat ca toți copiii de vîrsta lui, deși ne era cam frică să nu-i revină boala la efort ori, iarăși, la vreun curent. Iată că nu s-a împlinit nimic, e normal, e sănătos. Florin nu-și amintește și e mai bine pentru el; îi povestim însă noi, din cînd în cînd, ca să țină minte numele doctorului Florea Dinu, cel ce l-a salvat, cel ce, vindicîndu-l, i-a redat o viață normală. Gîndiți-vă dumneavoastră, cum ar fi crescut acest copil aici în cartier, printre ceilalți copii așa mutilați? Și ce-ar fi fost în sufletele noastre?!

Sîntem gata să arătăm oricui copilul, să-i povestim, să-l arătăm rețetele, să-l rugăm să consulte fișa de la Policlinica nr. 3 de aici, din oraș, ca și fișa nr. 2160 de la dr. Dinu, și să se lămurească. Ar fi cel mai cîntît, dacă există cineva care se îndoiește de ceea ce a făcut și face dr. Dinu. De cîntea noastră, credem, nu se poate îndoii nimeni; poate să mintă, să zică, unu, doi, trei, dar nu sute și mii cîți am trecut prin cabinetul său.

— Sîntem de aceeași părere cu dumneavoastră, totul e ca acel cineva care vrea, în mod onest, să se convingă, să apară, să existe, să acționeze.

CICI IORDACHE-ADAM

Chemăm în judecată cancerul

Un dosar care rămîne deschis

Zilele trecute am primit la redacție o epistolă zguduitoare, scrisă stingaci pe o singură filă de hîrtie: „Mă numesc Teodor Ichim din comuna Stînceni nr. 130, județul Mureș și cer răspuns la următoarea problemă: În revista „Flacăra”, din 9 dec. 1983, la pag. 19, am citit că a reînceput experimentul cu tratamentul lui Iulică Voinea. Ați promis că ne țineți la curent cu tot ceea ce se întîmplă. Dar de atunci au trecut 7 luni, timp în care revista a rămas mută în această privință. Nu ați mai pomenit nimic — deci nu v-ați ținut promisiunea. Motiv pentru care aștept nerăbdător acest răspuns vi l-am mai scris în două scrisori de mulțumire. Este vorba de viața soției mele, mamă a 6 copii din care 4 minori. În ianuarie 1982 a fost operată de neoplasm mamar sting, iar în februarie, în același an, a fost externată ca irecuperabilă și mi s-a spus că nu mai are mult de trăit. Și dacă astăzi mai este în viață, poate să mai îngrijească copii, se datorează numai revistei „Flacăra” fiindcă din paginile ei am aflat de doctorul Iulică Voinea căruia îi mai mulțumesc încă odată la care se adaugă și mulțumirile celor șase copii, pentru faptul că a salvat viața soției mele; însă, în prezent, situația ei începe să se înrăutățească. Neoplasmul a început să se dezvolte din nou fiindcă nu am mai putut urma tratamentul pînă la vindecare. N-am mai putut să procurăm medicamentatia doctorului arădean. Toți specialiștii, care se miră că mai trăiește, îi cer din nou intervenție chirurgicală. Acest lucru nu poate să-l mai facă din foarte multe motive pe care nu le pot scrie în aceste rânduri. În concluzie; vă rog să mă ajutați în a procura preparatul lui Iulică Voinea. Cu această medicamentatie soția mea, spre mirarea tuturor, trăiește de doi ani. Cu stimă aștept răspuns prin intermediul revistei Teodor Ichim”.

Această epistolă impresionantă este doar una din zecile (ca să nu spun sutele) de scrisori care au venit, în timp, la redacție. La toate acestea se mai adaugă și telefoanele zilnice prin care ni se solicită noi informații în legătură cu situația la zi a experimentului. Să știți, stimate Teodor Ichim, că nu noi sîntem cei care nu ne-am ținut promisiunea. Alții sînt cei care au rămas cum spuneți dumneavoastră, muți în fața acestei situații. Ei sînt cei care trebuie trasi la răspundere. Dacă s-ar fi primit, în tot acest timp, vreun răspuns, fiți siguri că, oricare ar fi fost el, ar fi fost comunicat în paginile revistei. În luna decembrie, în numărul 49, doctorul Romulus Begnescu, cercetător principal gradul III la Institutul Pasteur, membru în comisia de specialitate în cancer a Ministerului Sănătății, sub comisia de oncologie comparată, declara: „Eu vă spun: în două, trei săptămîni vom sta de vorbă. Se vor contura primele rezultate. După aceea, lucrul cel mai important, după părerea mea este colaborarea cu Iulică Voinea.” Nu numai că au trecut aproape șapte luni dar, în toată această perioadă de timp, nu s-a încercat nici un fel de colaborare cu doctorul arădean. Nu i s-a dat nici măcar un telefon. Mai mult decît atît: experimentul, așa cum de altfel s-a mai scris în revista „Flacăra”, s-a făcut fără să se respecte protocolul întocmit inițial. Poate acesta-i și motivul pentru care se întîrzie așa de mult cu răspunsul. Dar ce răspuns să se comunice? Dacă din start n-au fost respectate condițiile de cercetare... Prin luna martie, nu-mi amintesc exact data, pe coridoarele Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare l-a înțîlnit pe dr. Ilie Barna șef de laborator leucocite și tumori animale din L.C.S.D.V., membru în subcomisia de oncologie comparată a Ministerului Sănătății, care spunea: „Luna aprilie este foarte grea pentru mine. Sînt plecat în toată țara pentru a vedea, la fața locului, situația exactă a animalelor bolnave. După asta, prima grijă este a definitivării rezultatelor experimentului.” Dar și de atunci au mai trecut încă cîteva luni. Mai recent, în urmă cu o lună, dr. Traian Enache — director adjunct al Direcției sanitare-veterinare din M.A.I.A. spunea: „Săptămîna viitoare vom face o masă rotundă unde vor fi invitați, pe lângă Iulică Voinea, și foarte mulți specialiști. În primul rînd cei de la Arad care folosesc de foarte multă vreme această medicație la animale, cit și cei care s-au ocupat de experiment...” Și au mai trecut încă patru, cinci săptămîni fără măcar să se dea un singur telefon...

Este tot ceea ce mai știm despre situația, la zi, a experimentului Iulică Voinea. Și, exact cum scria în numărul trecut colegul Ovidiu Ioniță — trebuie găsită o soluție. O soluție care să scoată acest caz din conul de umbră. Fiindcă în acest caz, ca și în multe altele, tăcerea nu poate duce la nici un fel de rezultat. Fiindcă, pînă una alta, cazul Iulică Voinea rămîne, este clar pentru toată lumea, un dosar deschis.

HRISTACHE NAUM

SORIN POSTOLACHE

Serban Viorica, 25 ani, Hăbău, jud. Prahova — fișa nr. 4195 din 14.XII. 1983 — paralizie facială dreapta, veche din septembrie 1983. Înainte de tratament, după tratament (profil dreapta și stînga).

Apiterapia acupuncturală

Dr. Eduard Șerban este absolvent al Facultății de medicină din București, promoția 1953. A făcut specializarea la Paris, în 1970, la clinica de reumatologie a Facultății de medicină, cu profesorul S. de Seze. Este doctor în științe medicale și medic primar, șeful secției de reumatologie-recuperare la Spitalul orășenesc Pucioasa.

Are numeroase studii de reumatologie și apiterapie, publicate în țară și în străinătate, între care: „Veninul și reumatismul”, comunicată în 1980 la Congresul internațional de apiterapie din Franța și publicată în numărul 1981, „Utilizarea veninului de albine injectabil în tratamentul spondilitei anchilozante”, la Simpozionul internațional de apiterapie de la Acapulco, 1981, „Considerații asupra folosirii veninului de albine în tratamentul de recuperare al spondilozelor lombare algice” și „Considerații asupra tratamentului cu venin de albine în meralgia parestetică esențială”, la Congresul național de reumatologie din 1983.

Spuneți-mi doctore Eduard Șerban, ce are tîmăduitor în el veninul de albine? Vă întreb asta deoarece pentru majoritatea oamenilor, veninul este o otrăvă și nu un medicament.

— Orice medicament poate fi otrăvă și orice otrăvă poate fi medicament. Nu este un simplu joc de cuvinte, ci un adevăr arhicunoscut astăzi, totul fiind dependent de doză, de condițiile administrării și de necesități. Veninul de albine este un produs biologic propriu. Componentele sale, apiamina, melitina, precum și fosfolipazele și hialuronidazele, acționează pe de o parte ca inhibitoare ale sistemului nervos, iar pe de altă parte ca stimulente ale inimii și ale glandelor cortico-suprarenale. Prin stimularea producerii de cortizon, veninul de albine acționează în tratarea afecțiunilor reumatismale, mai cu seamă în artrite.

— Pentru recoltarea veninului e nevoie să sacrificăm albinele?

— Nu, nici vorbă. Printr-o acțiune electrică, ele elimină veninul și, apoi, dintr-un firesc reflex de apărare, îl produc din nou.

— Cum se face că dumneavoastră, specialist al reumatologiei clasice, ați ajuns la tratamentul cu venin de albine și pentru aceasta veniți de două ori pe săptămînă — miercuri și vineri după amiază — de la Pucioasa la București la Centrul de apiterapie de pe strada C.A. Rosetti 31. Și, mai ales, cum se împacă cele două metode?

— Au fost, dacă se poate spune așa, mai multe trepte. Mai intîi trebuie știut faptul că tratamentul cu venin de albine, empiric desigur, este vechi de cînd lumea. Il știm de pe vremea culturii egiptene dar cine ne poate spune că n-a existat și înainte? Apoi, eu sînt copil de apicultor și am văzut practic la tata efectul veninului de albine asupra maladiilor reumatismale. În fine, în timpul specializării în Franța, am făcut și un stagiu la spitalul „Reine Hortense” din Aix-les-Bains, unde profesorul Forestier aplica tratamente cu apiven (fiolă) în afecțiunile reumatismale. Revenit în țară, am experimentat la spitalul din Pucioasa pe 60 de bolnavi tratamentul cu venin de albine purificat. Rezultatele surprinzător de bune au atras atenția regretatului profesor Ion Stoia, care mi-a oferit la București posibilitatea să-mi continui cercetările și experimentele în cadrul Centrului medical de apiterapie. Cele două metode, la care vă refereați, se împacă de minune atunci cînd rezultatele sînt bune...

— Ce înseamnă rezultate bune după opinia dumneavoastră?

— Faptul că 70 la sută din bolnavii tratați s-au însănătoșit și că la alți 20 la sută rezultatele sînt satisfăcătoare.

— Rămîne, deci, un procent de 10 la sută asupra cărora apiterapia n-are efect. De ce?

— Pentru că noi tratăm bolnavi și nu maladii, fiecare organism răspunzînd într-un anume fel, diferit desigur, tratamentului aplicat.

— Ați rămas la cele învățate de la profesorul Forestier?

— Bineînțeles că nu. Este vorba nu numai de ambiția de a veni cu ceva nou, ci — în primul rînd — de dorința de a înlătura cit mai repede și pentru cit mai multă vreme durerea, de a însănătoși oame-

Cînd mama dă, toată lumea rîde...

FĂRĂ PREJUDECĂȚI

• Ori una, ori alta • Banii, și pe urmă... •

Tot felul

Intr-o livadă cu meri din satul Bobilna, județul Hunedoara, funcționau două bazine cu apă termală, amenajate de locuitorii satului. Un grup de geologi a cercetat posibilitatea extinderii și valorificării izvoarelor și-n urma săpăturilor efectuate, unul din izvoare a fost astupat. S-a îmbunătățit de tot. • Nici responsabil și nici gustul cafelei de la Cofetăria Pălia din Orăștie nu s-au schimbat cu nimic. • Păpușarii/clujeni susțin mai multe spectacole în taberele de vacanță ale elevilor. O idee de zece puncte a celor mari pentru cei mici. • Ramses cafe : La magazinul Alimentara de pe strada Toporași nr. 31 din Capitală, acum cîteva zile se mai putea cumpăra cafea nechezol de anul trecut. Responsabilul susține că și cafeana se îmbogățește cu vinurile. • Dacă ați aflat că în butelul Express din gara Simeria puteți servi o mîncare bine gătită, gustoasă și că înăuntru este curat și miroase plăcut să știți că nu-i adevărat. Cine v-a spus, mințea cu dezinvoltură. • Fosta jucătoare de handbal la echipele U. Cluj-Napoca, Rapid și Progresul București, Georgeta Băiut a intrat în al zecelea an de navetă și se află într-o situație financiară. Dacă tot n-o ajută nimeni să profeseze mai aproape de casă, ea avînd și atestat de antrenor, cel puțin noi să-i urăm succes în activitatea de dascăl. Dar asta n-o încălzește cu nimic. • Un cineva la examen : — Cîte grade are un cere ? — 360 ! — Foarte bine, dar unul mai mic ? — Două sute ! • La restaurantul Gării de Nord din București micul dejun se compune din friptură de curcan. Cam greu de digerat cu noaptea-n cap ! Te pomenesci că la prînz o fi ceai cu gem ! • În farmacia nu se găsește digitala, mai pe românește coada șoricelului, o plantă medicinală extrem de necesară bolnavilor cardiaci. Ceaiul ca ceaiul, dar planta se folosește în prepararea unor medicamente binefacătoare pentru cardiaci care acum se întreabă ce s-o fi ales de cozile șoricelilor. • Cea mai nouă întreprindere din Arad se numește Întreprinderea de orologerie industrială. Funcționează din luna septembrie 1983 și nu se ocupă de ceasuri industriale și nici de repararea lor. • Ceaiul de lingă magazinul universal Moldova din Iași s-a scufundat și probabil va fi coasă la iveală cînd cineva va descoperi cîrligul cu care să o salveze. La suprafață a mai rămas firma și uneori se mai văd și pachetele de ceaiuri din rafturi. Tot la Iași, pe Strada Cuza Vodă, de la intersecția cu C. Dobrogeanu Ghiera pînă la Piața Unirii sînt cinci centre care confecționează flori pentru nunți. Vreți ceai ? Nu-i nimic, o să vreți flori pentru nunți. • Pe Șoseaua Ștefan cel Mare, pe Calea Moșilor și pe multe alte mari artere ale Capitalei nu găsești un chioșc de înghețată. Căldură este, doar puțin spirit gospodăresc mai trebuie. Și, evident, înghețată de calitate. • Începînd cu 23 iulie, în magazinele nealimentare, de textile-incălțăminte se pot cumpăra felurite mărfuri cu preț redus de pînă la 25 la sută. Calitatea e tot cea dinainte. • C.A.P. Rădăuți-Prut (din județul Botoșani) a achitat în anul 1983 suma de 93 278 lei (pe care a vărsat-o B.A.T.M.-ului nr. 7 din Botoșani). Suma reprezintă valoarea îngrășămintelor chimice pentru care au fost întocmite toate formalitățile privind recepția, distribuția și răspunderea pe suprafețele C.A.P.-ului în scopul fertilizării.

Toemal cînd voiau să arate cu cît le-a crescut producția de pe suprafețele fertilizate, s-a aflat că vagonul cu îngrășămintele plătite a ajuns în județul Constanța. Recolta suplimentară a fost dată ca premiu președintelui și celor care au răspuns de fertilizare. • Întreprinderea de rulmenți din Birlad a introdus în fabricație încă 98 de tipuri de rulmenți. • În unele zile apele Streului sînt limpezi și curate. În altele au miros de fenol și de nepăsare. Ambele substanțe se scurg de la Călan. • Milioane, milioane : Cîteva milioane a costat instalația solară de încălzirea apei de pe str. Manolești Deal din Botoșani. Pe bucuriile A1 și A2 sînt 240 de panouri solare care dau clădirilor un aer de mașinărie gata să zboare. Nu numai că nu zboară, dar nici nu bîzîie, nici nu încălzește apa și nici aerul. • Fabrica de mobilă din Vaslui a produs de-a lungul anilor 450 000 de garnituri de mobilă. • Festivalul portului, cîntecului și jocului lăpșnean a ajuns la cea de-a X-a ediție. • S-au împlinit 100 de ani de la înființarea „Reuniunii femeilor române din Arad”. Prima reuniune de acest fel a fost cea a femeilor române din Brașov și a fost înființată în 1850 și avea ca obiectiv inițial ocrotirea copiilor rămași orfani în timpul Revoluției de la 1848, precum și dezvoltarea învățămîntului pentru fete. • La Sibiu a avut loc un concurs internațional de călărie. După ani și ani de umbră, căluțul românesc începe să cîștige concursuri și să aibă necazuri în afara lor. • Ana Havriliuc, șefa restaurantului Teiul din Iași a plecat acasă și a lăsat unitatea deschisă. Ea se credea pe vremea lui Vlad Tepeș ! • La Cluj-Napoca au fost date în folosință un complex comercial și o hală agroalimentară. Noul complex comercial are 12 000 de metri pătrați. La piață ! • Cam puțini turiști români și străini pot fi văzuți în cursul săptămîinii în renumita Poiana Brașov. Și dacă te duci la o agenție de turism și soliciți un bilet pentru amintita stațiune și se răspunde că nu-s. • Festival folcloric vîrcean : Stagiunea de vară a celei de-a XVIII-a ediții se desfășoară între 21 iulie — 23 august pe marea scenă care este și județul în cauză. • Artistul plastic Sever Frențiu realizează scenografia a Trei piese într-un act de Cehov, montată la Teatrul Francez din Edmon-ton. • Ștefan Hergelețiu, șeful restaurantului Astoria din București l-a bătut măr pe ospătarul Niță Dumitru de la aceeași unitate. În timp ce dădea, șeful unității s-a accidentat. • Din cauza neglijențelor magazinerului Ionel Cep, mecanizatorul de la C.A.P. Felnac și Zădăreni primesc mîncarea fie cu intîrziere, fie alterată. Poate îl invită și pe el la masă. Chiar dacă nu vrea. • În Piața Obor, pentru o mai bună aprovizionare cu legume și fructe a locuitorilor Capitalei, au și sosit reprezentanții Trustului horticulturii din județele Tulcea și Buzău. Și n-au venit cu miștile în buzunare. • În localitatea Drobeta-Turnu Severin încă 6 000 de apartamente au fost conectate la rețeaua de termoficare. • Ciochină Ion, conducător auto la A.C.H. Bistrița, a fost surprins conducînd vehiculul 31 CS 6152 sub influența alcoolului. Și nu numai atît. El se afla în cursă clandestină împreună cu șeful de coloană Năstă Alexandru pentru a-i transporta acestuia laptele de la oile proprietate personală, aflate în îngrijirea unor ciobani din Tismana.

CORNEL NISTORESCU

Omul — interioare de conștiință

Vezi punctul unu!

Respiră adînc, pe marginea fotoliului, de parcă în acest scop se așezase acolo, și zice : Să-mi trag puțin sufletul. Am ieșit din tura de noapte și nu m-am mai oprit pînă aici. Mă numesc Florea G. Gheorghe și sînt din comuna Nucel, județul Dimbovița, și acum doi ani întorcîndu-mă eu cu o treabă acasă îmi găsesc nevasta cu un tovarăș și fiindcă locuința noastră are două intrări el a putut să fugă în grabă și fără bicicletă. Vă dați seama ? Cum îmi lăsasem eu femeia cu o jumătate de oră în urmă și cum o regăsesc ? Am pus piciorul în prag și ea a plecat. Am reclamat la miliție ce mi s-a întîmplat, dar individul cînd a fost chemat a zis că el n-are bicicletă părăsită, că are o bicicletă acasă și după cîteva luni fiind noaptea fără tură aud eu un hîrîit în pod care nu era de șobolan venit la porumb, ci de om, și atunci am strigat care ești mă acolo și hoții, hoții ! pînă a ieșit vecinul meu cu care am tăbărit asupra lui. Toți individul cu bicicleta era, dar acum n-a mai reușit să fugă, a căzut în oborul de porci și a dat el am dat și noi, care pe care am zis. Două cutii de chibrituri avea în buzunar. Și un ciomag de 1,40 m lungime și după ce l-am legat cu sîrmă de cupru am telefonat de la o vecină la miliția comunei unde n-a răspuns nimeni și am dat atunci telefon la județ de unde mi s-a spus să-l țin pe individ acolo pînă vine cineva și a doua zi cînd a sosit un tovarăș ofițer s-a încheiat proces verbal iar eu am așteptat să fiu chemat la tribunal să spun tot ce mi-a făcut insul după cîteva luni însă sînt eu trimis în judecată pentru sechestrare de bicicletă și priver de libertate și condamnat la fel ca și vecinul meu la un an și jumătate închisoare iar individul teafăr și liber ridea de noi și se împuna în fața noastră. Aleargă tu Gicule acum pe unde știi și vezi ce se mai poate face cu dovezile în buzunar și faptele așa cum au fost și nu m-am lăsat pînă ce nu l-am văzut trimis și pe el în judecată după un an și ceva și condamnat la șase luni închisoare pentru violare de domiciliu. Aici, tovarășe redactor, se pun mai multe întrebări. Ce s-a putut întîmpla ca un an și jumătate să nu se vadă că în cazul meu așa cum vi l-am povestit este vorba de violare de domiciliu și dacă pînă la urmă s-a ajuns la vorba mea înseamnă că domiciliul meu a fost violat și atunci eu ce-aveam de făcut ? Să-i spun frumuseț poftiți dragă tovarășe afară pe poartă și altă dată să nu mai tulburu somnul copiilor, ne vedem mîine la comisia de impăciuire ? Eu cred că dacă se află răspunsul la prima întrebare o să-l știm și pe cel de la întrebarea de ce am rămas eu totuși condamnat ?

NICOLAE CRISTACHE

Cu profundă

responsabilitate umană

În clipele de maximă tensiune, pe care o provoacă instantaneu dar cu efect prelungit, evenimentul imprevizibil, unica șansă a evitării deznoadămintului nedorit este acțiunea promptă, în cunoștință de cauză, pentru contracararea pericolului... 3 iunie 1984. Orele 16.30. Ca „din senin”, în zona stațiunii Mamaia se declanșează un fenomen natural, rar întîlnit în ultimele decenii prin părțile noastre — furtună de forță a 6-a — după cum au apreciat specialiștii în materie, care tulbură grav liniștea îmbietoare a plajei, stîrînd valuri uriașe și curenți atît de puternici, încît multe ambarcațiuni de agrement sînt împinse pînă la cîțiva kilometri spre interiorul mării, punînd în primejdie viața a zeci de oameni, între care mulți copii. Cel de pe nisip ori abia ieșit din apă se retrag în fugă, buimăciți, dincolo de falează, unde abia se reculeg pentru a privi îngroziți la cei care se luptă neputincioși cu furia apei. Luați prin surprindere, nici salvamariștii nu reușesc să acționeze imediat și mai ales eficient, bărcile și echipele lor fiind prea puține în raport cu solicitările...

De cîteva minute, la Miliția din Ma-

maia, grație operativității cu care ofițerul de serviciu, plutonierul adjutant Mihai Cocos, raportase evenimentul, seful unității, locot. maj. Ion Șerban reușise să alarmeze efectivul și să ia legătura telefonică cu toate instituțiile care puteau concura la salvarea celor aflați în primejdie — Comandamentul Grănicerilor — Marina de coastă, Spitalul de urgență... Două vedete rapide și un remorcher pornesc imediat spre zona critică, în timp ce, de pe terasele a două dintre cele mai înalte clădiri din stațiune, Hotel „Riviera” și Hotel „Aurora”, doi subofițeri de miliție urmăreau cu binocluri speciale, situația celor care se luptau cu valurile și comunicau prin stațiile radio portabile comandantului, locurile unde aceștia erau repertați, iar de la sediul miliției se transmiteau, tot prin radio, pe vasele salvatoare, datele necesare. Întrucît, observarea directă de pe ambarcații era mult îngreunată de frecvența și înălțimea valurilor.

Aproape patru ore a durat lupta fără preget pentru salvarea celor 41 de persoane aflate în pericol dintre care, 12 au fost internate în spital pentru tratamente, însă demn de subliniat este faptul că promptitudinea, inițiativa, spiritul practic de orientare și acțiune în situații imprevizibile, profunda responsabilitate umană, și-au spus cu prisosință cuvîntul.

MIHAI GROZAVU

Cronica șoselei

Un ARO verde

ARO a fost găsit abia după două zile. Culoarea lui, care se confunda cu verdele crud al tufelor de zmeură presărate pe pînășurile abrupte ale căldărui, împiedicase observarea mașinii de sus, de pe șosea. Abia cînd copiii, cu caprele lor, s-au apropiat de crenguțele încărcate de fructe roșii și parfumate, au observat autoturismul care luase forma unui balot. Mina stingă a omului chirchit deasupra volanului stătea ridicată în sus, arătînd parcă spre un obiect aflat pe bolta cerească. În rostogolirea ei haotică printre stîncile mari, ascuțite, înconjurată de grohotișuri, mașina își pierduse roțile și semănase pe traseul parcurs tot felul de obiecte : bocce de lină, ocaune, linguri de lemn, străchini, putini care indicau un inventar de stîină. Copiii anunțaseră despre mașină un pădurar întîlnit îndată după ce ajunseseră pe drumul forestier. Acesta, după ce coborîse pînă în zona tufelor, se îndreptă sîrînd din piatră în piatră către epava care începuse să se observe. Sudoarea îi curgea șiroale pe fața congestionată. De fapt, trecea printr-o spaimă cumplită. Un ARO verde avea și zurbagiul de frate-său. Acum, cînd se convinsese că era vorba de altă mașină, se liniștise. Așezat pe o piatră perfect plată, parcă tăiată cu briciul, își ștergea nădușala cu o batistă albă,

mare cît un ștergar. „E Vlad, ciobanul cu cele mai multe oi din comună. Cum o fi ajuns el aici, să mă tai dacă înțeleg”. Omul vorbește copiilor, dar se uită spre traseul parcurs de mașină de la șosea pînă la zmeuriș. Apoi, privirea pădurarului se îndreaptă spre dreapta, către poalele muntelui Grindu, unde se conturează siluetele a doi bărbați, coborînd greu pe pietrele care li se rostogolesc sub picioare. Intenția celor doi se clarifică. Se îndreaptă spre pădurar. „Bună, nea Vlaicu”, îl salută pe pădurar unul dintre cei doi bărbați, un om încă tînăr, cu o privire ageră, ars de soare, mic de statură. Se vede după îmbrăcăminte și pantofii cu talpă subțire că e străin de munte, și acum, numai prin forța lucrurilor a ajuns în locurile astea sălbătice. „Dacă nu era dumnealui să mă țină de braț, mă găseai cu gîtul frînt, colea jos, în apa Brusturelului”. „Păi văz după haine că ați mers din cînd în cînd de-a bușilea. Dacă pentru mine, pădurar, coborîrea a fost grea, îmi închipui cum a fost pentru dumneavoastră”. „Cred că umblați după fratele dv.”, nu ? „Da, nea Vlaicu, îl caut de două zile. Am auzit că e căzută o mașină pe-aici, prin apropiere”. „Păi nu trebuie să mergeți mult pînă la ea. ARO e aici, uitați-vă, se vede. Și la volan, mort, mi-e greu să vă spun, dar e Vlad, fratele dv.”. Bărbatul cel scund abia acum observă resturile mașinii. Se face alb ca varul, apropiindu-se cu pași șovăielnici de epavă. „El e, nea Vlaicu”. Apoi, continuă cu glas aproape șoptit : „Mort la nici 35 de ani și, cînd te gîndești, dintr-o prostie”. „Cum adică, tovarășe Petruș, dintr-o prostie ?”. „Să-ți povestesc cum a fost, nea Vlaicu : ați auzit probabil în comună de oile prăpădite zilele trecute. Nouă

nu ne-a venit a crede. «Adică cum, zice frate-miu, să pierdem 50 de oi. De cînd sînt pe meleagurile astea n-au mîncat urșii atîtea oi, și ține seama, numai la o singură stîină ! Hai, Dane, să le căutăm», zice el. Mă dureau și pe mine de pagubă, că doar le-aveam parte cu Vlad. Am umblat prin pădure, am scotocit toate vîgăunile, am ajuns pînă aproape de „Plaiul lui Pătru”. Trăiam amîndoi cu speranța că oile or fi rătăcite. Ne depărtaşem mult de stîna noastră cînd eu, frînt de oboseală, cu pantofii făcuți ferfeniți, neobișnuit cu atîta mers pe jos — știi, doar, sînt contabil la uzină —, îl zic lui Vlad : «Cred că nu le mai găsim, hai spre cabană. Peste o oră e întuneric». El nu zice nimic și merge în continuare. Parcă nici nu mă auzise. Mata îl cunoști, nea Vlaicu, cît era de îndrîjit mai cu seamă la supăre. N-am mai mers decît 10 minute și am găsit oile afîșiate. Erau în total vreo 20. Vlad se uita cu ochii întunecați la cadavrele animalelor. «Mare pagubă ne-au făcut afurisiții de urși». Stătea ca o statuie și se uita lung la mioarele îngrășate așa, cam pe 100 de metri. «Hai Vlaicu, tot nu mai putem schimba nimic. Asta-i situația, ce să-i faci !» Ajunși la cabană, am mîncat ceva și ne pregăteam de întoarcere, cînd Vlad a cerut băutură. Aveam niște coniac. Eu n-am băut nimic. Știam că voi conduce la înapoiere. De fapt, nu prea beau eu în general. Darămite cînd știam ce înseamnă să faci 30 de km pe un drum de pădure, plin la tot pasul de pericole. După ce a dat gata un litru de coniac, Vlad a început să mă ocărăscă, să dea vina pe mine pentru paguba suferită. Că eu vin la munte numai să-mi iau banii, că pe el cade tot greul, că el muncește pe rupe. «Boi! ară și caii mîlîncă», și-a sfîrșit el

șirul de ocări. Eu știam cum e Vlad la minie, și-i răspundeam cu calm. I-am spus că o să-l despăgubesc cu cît crede el, în afară de partea mea la pagubă. Mă gîndeam că cel mai bine ar fi să dormim la cabană. I-am făcut propunerea. «Nu, zice el, dă-mi cheile, eu plec cu mașina, tu rămîi aici». Bine dar dacă nu vrei să dormi la cabană, conduc eu. Ce să cauți tu la volan ? N-ai permis și pe deasupra ai și băut. Atita mi-a trebuit. Probabil că nu mi-am ales bine cuvintele. Trebuia să-l iau mai cu bînșorul. Mi-a smuls cheile din mîină și a pornit spre mașină. Eu am luat-o pe cărare, cu gîndul să-l ies înainte, să-l împiedic să plece. Am reușit doar să deschid portbagajul și să-l iau sculele. Am strigat după el, dar degeaba. A pornit ca din pușcă. Prost mai sînt, mi-am zis eu. În loc să-i dezumflu roțile, măcar două, una, eu i-am luat sculele. În fața unei roți pe geantă, Vlad era dezarmat. Nu știa să facă o pană de cauciuc. Cu ARO cabanierului am ajuns pe la 2 noaptea în sat. Am așteptat pînă la 6, apoi am plecat să-l caut. Am umblat toată ziua, dar nu l-am găsit. A doua zi am pornit din nou. Am cercetat drumul, metru cu metru. Nimic, nimic. De-abia azi, am auzit de la niște copii de un ARO prăbușit în prăpastie. Așa am ajuns aici. Cum o să-l dau Anișoarei această teribilă veste ? Dar celor doi băieți, unul de cinci și celălalt de șapte ani, pe care Vlad îl adora ? Ce-i folosește lui Vlad, acum, atîția bani pe care i-a adunat ? În ultimul timp nu mai știa altceva nimic, decît un singur lucru, cum să strîngă cît mai mulți bani. Dar nu-i frumos să-i vorbești de rău pe morți”.

VICTOR BEDA

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Un răspuns

deloc „valabel”

„N-am pus bazele levitației, n-am desfăcut protonul și n-am scos economic hidrogenul din apă — ne scrie nu fără un haz amar, dr. Eugen Stănescu din Constanța, bulevardul Tomis, nr. 234 — am fost pus însă în situația să vindem niște copii cu fiole de 0,2 ml; cu seringile LUER și RECORD aflate în dotarea unităților sanitare, acest lucru este imposibil. Am realizat asadar o seringă cu care se poate așa ceva. Mai apoi am trimis documentația necesară către OSIM, înregistrată sub nr. 110166. După mai bine de un an de zile am găsit la cutia poștală răspunsul pe care vi-l anexează, și din care vă rog să rețineți atit redactarea

sub orice critică, precum și contrazicerile de genul: „soluția preconizată este eronată constructiv și funcțional... este VALABELA (subl. n. — N.R.) numai pentru SIRINGILE cu volum redus”, etc. Sint milioane de oameni în lume care folosesc milioane de seringi, eu n-am propus modificarea lor de dragul schimbării, ci am invocat niște motive. Și n-am cerut nimic. Am ales soluția seringii cu piston dublu, pentru că am putut s-o folosesc. În orice caz, „valabel” răspuns!”

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În numele cetățenilor cartierului Calea Buziașului din Timișoara, doresc să vă multumesc pentru intervenția dumneavoastră în legătură cu distribuția buteliilor în zonă: în urma apariției sesizării noastre în revista FLACĂRA, situația distribuției acestora s-a îmbunătățit vizibil. Dorim totuși să primim un răspuns ferm din partea PECO dacă distribuitorii de butelii sint sau nu sint obligați să monteze și să verifice funcționarea buteliilor la domiciliu, știut fiind că instalațiile și recipientii de gaze și combustibil lichid nu pot fi montate și verificate decit de muncitori specializați în acest sens? (Ion Crisan, str. Electricei nr. 9, ap. 1, Timișoara)

■ Direcția comercială a județului Prahova ne informează — în legătură cu scrisoarea Gabrielei Dracea din Breaza — că s-au luat măsurile corespunzătoare necesare pentru buna aprovizionare a magazinului alimentar Gura Bellei. Conducerea I.C.S. Mixtă Breaza a normalizat situația sesizată, anomaliile datorându-se mai ales faptului că magazinul fusese închis pentru inventar un timp îndelungat.

■ Tinărul Dan Lucian din Ploiești ne relatează cazul neînsemnat (dar numai în aparență!) al Mariei T. Nuțu, din aceeași localitate: imbardindu-se, duminică 15 iulie, în trenul personal 5006 — care sosește în stația Ploiești la ora stabilită: 11.30 — are surpriza să parcurgă distanța de 60 kilometri, până la București, în... trei ore! Trenul oprind de două ori în plin cîmp și ajungînd astfel în Capitală la ora 14.35. Intirzierea respectivă, care l-a asociat și o încurcătură a legitimațiilor pentru admitere la facultatea de drept — de care Maria Nuțu nu se face vinovată — o obligă să ajungă la examen după exact opt minute de la desfacerea plicului cu subiecte. Opt minute, pentru care tinăra plătește amar, cu imposibilitatea de a se mai prezenta la examenul pentru care se pregătise.

■ I.T.A. București — autobaza 2 călători ne comunică: sesizarea lui Gheorghe Blaga, din comuna Afumați, Sectorul agricol Ilfov, s-a dovedit a fi întemeiată. În acest sens, începînd cu luna iulie, graficele de circulație pe traseul București — Afumați vor fi refăcute în așa măsură încît primele curse vor avea plecare dimineața din comuna Afumați, iar seara vor parca la cap de linie în aceeași comună; din București va pleca zilnic un autobuz, dimineața, care va transporta și conducătorul auto care are de executat curse la primele ore. În ceea ce privește amenajarea unui punct de lucru la capătul de linie din comuna Afumați, conducerea autobazelor împreună cu I.T.A. București a luat legătura cu consiliul popular Afumați în vederea obținerii unui teren în proprietate.

■ Doru Trandafirescu, președintele asociației de locatari ai blocului M. 25 din strada Dezrobirii nr. 4, sectorul 6, București, ne scrie că de doi ani de zile cetățenii de aici au necazuri datorită faptului că, deși au făcut mai multe sesizări la D.G.D.A.L. — Grupul de sanitare nr. 7, n-au primit decit note de constatare, procese verbale și felicitări că sint un bloc model, care nu a reclamat încă la ziar; iată că acum sint nevoiți să reclame cum că la apartamentele de la ultimul etaj, de cite ori plouă, apa se infiltrează în încăperi, că 90 de apartamente din totalul de 108 au pereții din BCA crăpați, fisurați, gata să cadă, că trotuarul din jurul blocului, greșit executat, s-a surpat, că subsolul nu are pantă de scurgere etc.

■ Din partea Ministerului Muncii: „Referitor la sesizarea Angelei Tomescu din Bacău, vă facem cunoscut că în sedința din 22.VI.1984, Comisia Centrală de Pensii a analizat situația ei, stabilind, cu avizul Institutului de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, îndeplinirea condițiilor art. 32 din Legea nr. 3/1977 pentru

acordarea pensiei de invaliditate gradul II. Intrucît petenta de la data de 1.IX.1983 nu mai este încadrată în muncă, Comisia Centrală de Pensii a hotărît ca pensia să i se acorde din luna următoare avizului Institutului de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă (I.V.1984).”

■ Mă numesc Cohn Buroh, locuiesc în Botosani, strada C. Națională nr. 194, și vă rog să mă ajutați să obțin de la Ministerul Educației și Învățămîntului o copie a certificatului de studii de 7 clase. Am primit în anul 1975, după o luptă aprigă, un certificat de reconstituire a 7 clase pe care le-am făcut în comuna Sulița, județul Botosani. Arhiva s-a pierdut în timpul războiului, nu am avut altă posibilitate și cu greu am strîns trei foști profesori ai mei, obținînd certificatul cu nr. 78732/1975, dar datorită unor împrejurări am rămas și fără acest act. Am o copie, dar nelegalizată, iar notariatul nu vrea să legalizeze copie după copie. Am nevoie mare de acest certificat și, în plus, am și greutăți la serviciu din această pricină. Poate că ministerul va binevoi să-mi dea o mină de ajutor în acest sens.

■ Locuim într-un bloc modern, bine construit, cu spații generoase, și, totuși, nu ne putem bucura de confortul oferit de baie. Noi, cei de pe scara I, trebuie să recurgem la serviciile chiuvetei din bucătărie, dacă nu vrem să suportăm un duș continuu cu apă reziduală, ce se infiltrează de la vecinul de sus. În citeva luni, băile s-au transformat în adevărate „peșteri”, degradarea întinzîndu-se și asupra camerelor vecine. Situația a devenit intolerabilă, necesitînd chiar intervenția Sanepidului, umezeala continuă favorizînd apariția unei faune respingătoare. (Niculescu Octavian, Bd. Păcii nr. 168, bloc 39, scara I, ap. 16, et. III, sector 6, București).

■ Consiliul popular al muncipalității București, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, ne aduce la cunoștință că, urmarea memoriului Grăției Niculescu-Vaiana din București, care solicita încadrarea sa în muncă, situația s-a rezolvat: a fost reincadrată la I.P.S. pe post de muncitor necalificat.

■ Multe drumuri am făcut, și fără rezultatele dorite, la Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor din Capitală, pînă cînd, în sfîrșit, în data de 11 ianuarie a.c. am fost chemat să plătesc suma de 1.700 lei, costul instalării unui post telefonic la domiciliu și al abonamentului anticipat pe două luni. Numai că de atunci mi se tot spune că trebuie să se găsească o soluție tehnică, sau că mi se va restitui suma plătită pentru că cererea mea n-ar fi aprobată! Dar dacă cererea n-a fost aprobată, atunci în ce bază am fost chemat să plătesc suma de mai sus? — ne scrie Dumitru Ichim din București, strada Iosip Broz Tito nr. 3, bloc 13, scara A, etajul 1, apartamentul 8, sectorul 3.

■ Consiliul popular al sectorului 3: „Cu privire la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către Silvia Buțică din București, strada Doicești, nr. 3, bloc A. 6, apartamentul 10, prin care solicita încadrarea în muncă, vă facem cunoscut că, în raport cu pregătirea școlară, starea sănătății și posibilitățile existente, aceasta a fost repartizată de către Biroul forțelor de muncă sector 3 la Spitalul Clinic Caritas, unitate la care s-a prezentat și unde lucrează ca infirmieră pe un post temporar, urmînd a fi permanentizată cînd unitatea va avea posibilități”.

■ Ioan Florescu și Camelia Popa, președinte și, respectiv, secretară ai Asociației de locatari, bloc 3, strada Ghimpati nr. 17, sectorul 4, București, ne scriu că, după ce în anul 1982 întreprinderea ICRAI-Berceni a înlocuit coloanele de încălzire și apă caldă la subsolul blocului prevăzută cu 7 nivele și 8 scări, o bună parte din vane curg, iar apa acumulată din aceste instalații neetanșe, precum și din ploii — prin luminatoarele scăriilor — bălăste im-

preună cu resturile menajere de la cele 8 tobogane, creînd o atmosferă greu de suportat mai ales în sezonul cald, precum și o invazie de țîntari și șobolani, ajungînd în ultima perioadă pînă la nivelul etajului 7. Deși recent s-a făcut deratizare, aceasta nu poate duce la rezultate satisfăcătoare, în condițiile unui subsol inundat cu apă și amestecat cu resturi menajere. Au făcut nenumărate demersuri, solicitîndu-se executarea coloanelor și căminelor de evacuare, precum și a pantei de evacuare, dar zadarnic, sint purtați de la o zi la alta. Menționăm că scrisoarea este trimisă în numele a 668 de locatari!

■ Consiliul popular al orașului Buhuși ne face cunoscut că Maria Bucătaru, din localitate, a fost sprijinită și încadrată ca bobinator motoare electrice în cadrul Cooperativei „Unirea Meșterilor” Buhuși, începînd cu data de 25 iunie 1984, conform cererii acesteia.

■ Mircea Chelu din Craiova, bulevardul 1 Mai, blocul I. 56, apartamentul 6, ne scrie că există mari neajunsuri legate de transportul I.T.A. pe distanța Bechet — Craiova, atît la pasageri (îmbulzeli de nedescris, nervi, tipete, bagaje rătăcite, mai ales în preajma zilelor de duminică), precum și la mărfuri (drept exemplu îl numește pe propriul său părinte, membrii cooperatori, care au fost nevoiți să plătească din veniturile proprii pentru a-și transporta sfera-de-zăhar contractată de pe cîmp la siloz, ca să nu putrezească). Tot astfel de greutăți a întîmpinat și întîmpină — ne scrie în continuare corespondentul nostru — și I.A.S. Dăbuleni, care a avut de pildă mari probleme pentru a transporta mărfuri de export: piersici, struguri etc.

Considerăm că organele locale în drept sint datorate a analiza și lua de urgență măsurile corespunzătoare în scopul îmbunătățirii acestor transporturi, motivul crizei de combustibil invocat nu este caracteristic numai acestor zone, în alte părți, printr-o temeinică organizare și dirijare a mijloacelor de transport, astfel de greutăți au fost eliminate!

■ Mă numesc Radu-Dan Vlad, din București, strada Cimpia Turzii nr. 4, sectorul I. În ziua de 4 noiembrie 1983 am avut un conflict cu Angelescu Dumitru, controlor I.T.B. (a refuzat să se legitimeze, i-am aflat ulterior numele, de la secția I militiei), care a pretins că bilețul meu nu este bine compostat. A doua zi am reclamat cazul unei tovarășe Păunică, de la Direcția generală I.T.B., serviciul comercial, care inițial mi-a spus că nu există nici un proces-verbal pe numele meu, iar mai tirziu că eu sint vinovată, că nu știu să-mi scriu numele, trecînd în față numele mic (?!). Am primit totuși somație pentru plata sumei de 500 lei, am deschis acțiune de judecată la Judecătoria sectorului I, am cîștigat prin sentința civilă nr. 7272/1983, amenda a fost anulată, I.T.B.-ul fiind obligat să-mi restituie cheltuielile. Am făcut un nou memoriu către I.T.B., și vînzînd că nu se întîmplă nimic, m-am prezentat din nou. În loc să fie sancționată controlorarea respectivă, aceeași tovarășă Păunică mi-a spus că... nu cunoaște situația și că nu o interesează!

■ Primim de la D.P.M.O.S. — Suceava: În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către Puia Neculai din comuna Rîșca, care solicita sprijin pentru încadrarea în muncă, vă facem cunoscut că pe data de 6 iulie a.c. acesta a fost încadrat pe un astfel de post la întreprinderea chimică Fălticeni.

■ Iosif Perji din satul Miluța, comuna Borăscu, județul Gorj, ne scrie că după absolvirea Liceului industrial Ecaterina Teodorescu din Tg. Jiu a fost repartizat ca lăcătuș-mecanic la I. E. Turceni. A fost bucuros din cale afară, fiind aproape de casă și avînd posibilități de navetă. Spre surprinderea sa, însă, aici i s-a oferit postul de

mașinist-benzi, aciaa de muncitor necalificat! Deși sint multe întreprinderi gorjene care ar avea nevoie de meseriași ca mine, conducerea I. E. Turceni refuză să-mi dea negația respectivă pentru a mă încadra, pretinzînd că ea mă ține acolo unde are lipsă de oameni. Credeți că ar fi normal ca, din această pricină și dorînd să lucrez în meseria pe care mi-am ales-o și pentru care m-am pregătit, să fiu forțat să părăsesc locul de muncă, urmînd ca tatăl meu, miner, să-mi plătească cheltuielile de școlarizare?!

Creдем că nu.

■ Uniunea Centrală a Cooperativei Meșterșugărești: „În legătură cu sesizarea tov. Gavril Vosloban din Constanța (în care se relatea cazul unei persoane încadrate ilegal la cooperativa „Îmbrăcămintea” din localitate — N.R.), și intrucît UJCM Constanța nu a luat măsuri în sensul indicat de UCECOM în luna ianuarie 1984, în urma sesizării aceluiași tovarăș, cu adresa UCECOM nr. 12950 din iulie a.c. s-a dispus conducerii UJCM Constanța ca pînă la 31 iulie să ia măsurile care se impun.”

■ În numele mai multor locuitori din noul cartier din apropierea gării Birlad, ne scrie Gheorghe Popa, strada Vărației nr. 5: aici se află un spațiu de joacă pentru copii care ține de Asociația de locatari nr. 17. Deși neamenajat din cale afară de bine, acest parc reprezintă totuși un spațiu de joacă pentru cei mici. Culemea însă, aici s-au plasat două imense containere pentru resturile menajere, care produc un miros urît și infestază aerul. Și culemea este faptul că la o primă sesizare, adresată tot revistei noastre, am primit asigurări de la cei în drept că ele, containerele adică, au fost înlăturate: exact în ziua în care multumeam, în scris și în revistă, pentru acțiunea respectivă... containerele fuseseră instalate, bine-mersi, la loc!...

■ D.G.A.S.P.A.S. din cadrul Ministerului Muncii, ne face cunoscut că, în urma opțiunii sale, Mihai P. Aparaschivei din satul Dumeni, comuna George Enescu, județul Botosani, a fost comunicat întreprinderii de difuzare a materialelor sportive din București Bd. Magheru nr. 6-8, pentru a i se livra, contra cost, un autoturism „DACIA-1300” adaptat (tabel I.D.M.S. nr. 6884/2 iunie 1984 poziția 145), întreprinderea respectivă urmînd a-i comunica data la care să se prezinte pentru livrare.

■ Oficialul Județean de Turism Cluj ne scrie că cererea formulată în scrisoarea adresată redacției de către Petre Nicolae din Predeal strada Șoimului nr. 3, a fost rezolvată favorabil, în sensul că prin înțelegerea acordată și cu sprijinul Oficiului de repartizare a forțelor de muncă Cluj, acesta a fost încadrat prin transfer în interesul serviciului, începînd cu data de 3 iulie a.c. la unitatea Băile Băița din orașul Gherla, pe post de ospătar.

■ Constantin Gociu din București, strada Creața nr. 5, sectorul 5, ne relatează cazul unui șofer de pe autobuzul ce circula pe ruta Vaslui — Albești în ziua de 22 mai 1984, avînd plecare din Vaslui la orele 16.10. Deși extrem de aglomerat, zeci de oameni înghesuindu-se la intrare, șoferul nu a deschis ușa din față decit cu cinci minute înainte plecării — deși între timp lăsase să urce prin spate șase cunoștințe! — producîndu-se astfel o înghesuială de nedescris. Cu două uși blocate și potopii de urlete și injurături șoferului în cauză, bieții călători au suportat drumul în condiții departe de orice urmă de civilizație. Intrucît situația de acest gen se repetă, Conducerea autobazel

de călători Vaslui, socotim, este datorate să supravegheze mai ferm și imbarcarea călătorilor, nu numai respectarea orarului, știut fiind că și ea, imbarcarea, intră în atribuțiile unei astfel de instituții.

■ Un grup de oameni ai muncii la F.C.M.P.M. Rădăuți se adresează revistei noastre în sensul de a-i ajuta în următoarea problemă: trenul cursă de persoane de pe ruta Dornești — Rădăuți — Putna, folosit de peste 700 de navetiști, pleacă din stația Rădăuți — Putna la ora 14.20; programul muncitorilor se desfășoară însă între orele 6.00 și 14.30. Se propune așadar schimbarea plecării trenului cu un poate neînsemnat număr de minute în plus, dar care dă posibilitatea folosirii normale a garniturii, de către muncitori. Menționînd că scrisoarea este semnată de către un număr de 10 persoane interesate în acest caz, propunem spre analiză forurilor în drept posibilitatea rezolvării doleanței acestora.

■ Grigore Gheorghe din București, bulevardul Muncii nr. 42, blocul 32, scara A, apartamentul 6, sectorul 2, ne scrie: „ne-mulțumim de faptul că imi vin note de plată exagerate pentru convorbiri telefonice adiționale, am surprins în ziua de 10 iulie, în jurul orei 16, doi lucrători de la telefoane care, închiși în încăperea unde se află tabloul cu instalația telefonică a blocului, efectuau convorbiri cu provincia. Au vorbit mai bine de jumătate de oră, formînd diferite numere, și-am auzit, printre altele, spunînd că vremea e frumoasă în București, a ploaie! (?)... Au refuzat să se legitimeze, în schimb i-am văzut urcînd într-o mașină ARO cu nr. de circulație 23-B-8871 de culoare galbenă pe care scria ITAC București și avea pe parbriz un carton purtînd inscripția „telefoane”. Mă întreb dacă astfel de convorbiri clandestine efectuate cu receptoare portabile cu disc se efectuează numai în blocul nostru?!”

■ Pe data de 11.07.1980 am devenit membru al Cooperativei de credit „PUTNA” din Focșani, avînd carnetul nr. 01193303. Am solicitat cu această ocazie un împrumut de 5.000 lei, pe care l-am achitat apoi prin rate lunare, din pensie. Luna aceasta, împlinind termenul de patru ani de la înscriere, am solicitat conducerii cooperativei eliberarea fondului social în sumă de 1.000 lei. Cooperativa mi-a confirmat personal că acest fond mi se va elibera la împlinirea a 4 ani de la achitarea ultimei rate și numai dacă adunarea generală va fi de acord cu acest lucru. Urmează deci să mai aștept încă doi ani de acum înainte pentru a intra în posesia acestui fond? — ne scrie Vasile Stanciu, pensionar C.F.R. din Focșani, Piața Independenței I, scara 3, apartamentul 33.

Ne adresăm la rîndul nostru conducerii cooperativei în cauză cu rugămintea de a rezolva rugămintea omului, chiar și numai din considerente umanitare, avînd în vedere că acesta a împlinit vîrsta de 82 (optzeci-doi!) de ani...

■ Primim, din partea Procuraturii Generale a R.S.R.: „Cu privire la articolul „O LICĂRIRE DE SPERANȚĂ” publicat în revista „Flacăra” nr. 26 din 29 iunie 1984, vă comunicăm că în cazul sesizat de Floare Micuțică, s-a dispus suspendarea executării hotărîrilor judecătorești criticate, iar la 28 iunie, după examinarea dosarului, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru soluționare.”

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

„Lumea admiră brațele și picioarele atleților. Eu admir mai ales tăria lor sufletească”

Seneca

SPORT, TIMP LIBER

● Dacă el a vrut-o, plătește. Dacă nu el a dorit-o, e nedrept ● Fără Balaci? ●

Echipele noastre și cupele europene

Sortii au decis: Dinamo cu Omonia Nicosia (Cipru) în Cupa campionilor, Steaua cu A.S. Roma în Cupa cupelor, Craiova cu Betis Sevilla și Sportul studentesc cu Internazionale Milano în Cupa U.E.F.A., Dinamo și Sportul urmînd să susțină primele partide din turul I pe teren propriu, în 19 și, respectiv, 20 septembrie. Deși trasă din urnă ca gazdă a meciului 1, Steaua va juca în deplasare, beneficiind de o clauză regulamentară care prevede că, în cazul în care mai multe întîlniri ar trebui să se dispute concomitent în același oraș, partida din C.C.E. are prioritate. Din același motiv (articolul 7, alineatul 3), confruntarea dintre Sportul și Inter s-a decalat, în urma unei înțelegeri comune, pentru data de 20 septembrie.

Sortii n-au fost, veți fi de acord, prea darnici! Omonia pare, la o privire fugă, un adversar fără probleme, dar numai la o privire fugă! Pentru că, în general, fotbalistii ciprioți se găsesc în mare progres (vă amintiți ce greu l-am întrecut în preliminariile C.E.?). Iar Omonia, în special, ilustrează fidel, prin cele 10 titluri de campioană dobîndite consecutiv, această afirmație. Ea a fost eliminată greu, anul trecut, de T.S.K.A. Sofia, 4-1 (1) și 0-3, grație golului marcat de sofioti în deplasare. Are antrenor bulgar, pe Atanas Dramov, și doi jucători din aceeași țară, pe Borisov și Arsov, lingă care pare să fi renăscut Kalafas, fostă „gheață de aur” a Europei. Cine crede că dinamoviștilor le va fi ușor, se înșală, chiar dacă, după toate calculele, campionii noștri pornesc ca favoriți. Cornel Dinu, noul antrenor principal al formației din Ștefan cel Mare, e avisat și își va lua, nu ne îndoim, toate măsurile de precauție, căci partidele cu ciprioții nu vor însemna, repetăm, simple formalități. Tratarea lor de sus ar echivala cu o eroare. Dinamo, dînd încă o dovadă de seriozitate, a inaugurat lista transferurilor, depunînd chiar în prima zi a deschiderii oficiale a acestora, documente complete pentru Tulba (de la Baia Mare), Suciu (de la „U” Cluj-Napoca), Mirea și Zlotea (ambii de la Dinamo Victoria). Fără Nemțeanu (plecat la Baia Mare) Custov și Eftimescu (trecuri la Dinamo Victoria), echipa se află, în prezent, într-un turneu în R.F.G., iar vestile care ne sîsesc de acolo par, ca să zicem așa, liniștitoare.

Steaua, ca să continuăm trecerea în revistă, va avea o misiune infinit mai dificilă, căci Roma, formația brazilienilor Falcao și Cerezo, ca și a „mondialilor” Graziani și Conti, nu-i alta decît finalista din acest an a C.C.E. În plus, ea l-a angajat, recent, pe suedezul Eriksson (fost la Benfica), antrenor care cunoaște bine fotbalul românesc, în dauna căruia a izbutit, cu I.F.K. Göteborg mai întîi și cu Benfica în sezonul trecut, două calificări spectaculoase. Numai că perioada de transferări, foarte zgometoasă în Italia, nu i-a priit, din cîte am citit, echipei române, slăbită prin plecarea lui Di Bartolomei. Au venit, în schimb, Iorjo (de la

Verona) și Vierchowod (de la Sampdoria), ambii aflați în aceste zile la J.O. Nici nu-i de mirare că, în aceste condiții, președintele clubului, Viola, se declara nu demult nemulțumit („Questo mercato è un schifo” în „Corriere della sera”), acuzînd pe Juventus de a fi „blocați” pe jucătorii de care se interesa Roma! Numai că Roma, chiar și fără Giordano sau Gentile, pe care Viola i-a dorit, rămîne Roma, adică o echipă de primă mărime în fotbalul mondial! Cu gîndul la campionat, dar și cu gîndul la Conti și Cerezo, Steaua a realizat o serie de achiziții de marcă. Un antrenor harnic și vizînd marea performanță, l-am numit pe Florin Halagian (fost la F.C. Olt), cîțiva jucători cu experiență. Bumbescu, Bărbulescu au completat un lot valoros, care a așezat, adesea anul trecut, sare și piper pe masa fotbalului nostru. Roma va fi, neîndoios, marele examen pentru Steaua. Un examen dintre cele mai grele, poate chiar (privind lista tragerii la sortii) cel mai greu, dar succesul nu e exclus.

Socoteala de mai sus e valabilă, în bună măsură, și pentru Sportul studentesc, în fața căreia Inter, una dintre cele mai „blazonate” formații de pe continent (de două ori Cupa campionilor, 12 titluri de campioană a Italiei etc.), se prezintă în calitate de favorit. Mai ales după ce îi va fi determinat să semneze pentru ea pe vest-germanul Rummenigge (de la Bayern) și pe irlandezul Brady (de la Sampdoria), alături de care a apărut, surprinzător, și Causio (36 de ani)! Rămîne de văzut dacă noii veniți, s-ar zice în scădere de formă (Rummenigge mai ales, foarte sters la C.E.), vor reuși să suplinească golurile create prin plecarea lui Hansi Müller, a belgianului Coeck și a „olimpicului” Bagni. Comentarii autorizati, cărora se cuvine să le dăm crezare, par a se îndoii, mulți dintre ei manifestînd rezerve față de inițiativa achiziționării unui Rummenigge aflat în declin! Din păcate, însă, Sportul studentesc n-a făcut nici un transfer, în afara antrenorului secund Tănase Dima! A încercat ceva, mai încearcă (perioada se încheie în 6 august), dar n-a izbutit nimic concret! Am mai scris despre necesitatea întăririi ambasadorelor noastre în competițiile europene. În limitele legale, firește, regulamente, fără a nedreptăți alte grupări. Am insistat asupra acestui aspect, repetînd că fără măcar 3-4 cluburi-fanion, organizate pe baze trainice, fotbalul românesc nu va ajunge ușor să devină competitiv. N-am fost, o spunem cu regret, auziți! Cazul Universității Craiova e, vă invităm să judecați, cel mai elocvent. Patru jucători tineri, Stingaciu (de la F.C.M. Brașov), Octavian Popescu (de la C.S. Tîrgoviște), Mănăilă (de la F.C. Constanța) și Matei (de la F.C. Olt), au semnat cereri de legitimare pentru Craiova, documentele lor urmînd a fi completate (cu dezlegări) și înaintate federației în funcție de rezultatul examenului de admitere în facultate.

Toți patru au fost declarați admiși, la Facultatea de științe economice, primii 2 la seral (cu prezență obligatorie), ceilalți la fără frecvență, dar nici unul n-a primit, cel puțin pînă la această oră, acordul de transfer! Iar perioada de transferări se încheie în cîteva zile! Promisiunile făcute clubului craiovean, despre care ne-a vorbit președintele Corneliu Stroe, au fost, pe rînd, „retrase”. Universitatea găsindu-se, și ea, în situația de a nu putea să beneficieze de nici un jucător nou! Asta în condițiile în care reîntrirea lui Balaci e încă nesigură și în care 2 dintre foștii ei titulari, Crișan și Donose, au plecat la Oradea și, respectiv, Reșița! Dacă Sportul a adus, anul trecut, pe Coraș și pe Hagi, Craiova joacă de mai multe sezoane, de 4-5, cu același lot, solicitat pe mai multe fronturi, cu exigențele știute. Poate că nu se pune încă problema îmbătrînirii, dar a uzurii se pune, de unde și nevoia firească de primenire, de completare a efectivului existent. Nu apărăm, să fim bine înțeleși, o echipă sau alta, deși lată că Sportul și Universitatea se află în impas, ci apărăm un principiu: acela de a întări, nu prin alte metode, ci prin schimburi loiale, formațiile desemnate a juca în arena internațională. Formații care, să nu uităm, și-au cîștigat acest drept pe terenul de joc, prin sudoare și talent. Anul acesta sînt în discuție Sportul și Craiova, la anul pot fi, la fel de bine, Corvinul sau F.C. Argeș, pledoaria noastră nu se va schimba: făcînd ceva pentru echipele din cupele europene, facem, de fapt, pentru întreg fotbalul românesc, pentru o cit mai onorantă reprezentare a lui pe continent. Am aflat însă, cu stupoare, că Universității nu că nu i s-au oferit, cum ar fi fost logic, apreciînd serviciile aduse de ea mișcării fotbalistice, înlesniri, dar i s-au pricinuit și o sumedenie de șicane! În plină pregătire, echipa a fost scoasă de la hotelul „Intim” din Poiana Brașov, invocîndu-se argumentul că o altă divizionară, F.C.M. Brașov în speță, ar fi avut o comandă mai veche pentru camerele ocupate de Cîrtu și ceilalți! Negăsind condițiile necesare unei refaceri corespunzătoare după efort, Universitatea a fost silită, după un scurt stagiul la Dimbul Morii, să revină acasă, rîtînd o perioadă optimă de pregătire și punînd astfel sub semnul întrebării însăși prezența ei, la nivelul cerut, în Cupa U.E.F.A.??

Și pe Craiova o așteaptă, revenînd la cupele europene, o sarcină grea. Fără să fie un „nume” de răsunet, Betis Sevilla înseamnă o echipă puternică, bucurîndu-se de serviciile lui Gordillo, cel mai bun jucător spaniol la Euro '84, lui Rincon, un vîrf de atac ce calcă pe urmele lui Santillana, lui Calderon, internațional argentinian. Craiovenii au acumulat însă o bogată experiență internațională și asta ne determină să privim cu încredere dubla lor confruntare cu Betis.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

La peluză

Donose

Miine va fi prea tirziu să mai scriem despre blondul de lingă Balaci (sau însuși Balaci cînd Balaci nu juca). În anonimatul diviziei secunde, tîcerea e prelucrată din liniștea buncărelor. Donose - la Reșița. Acum doi ani, ca și anul trecut de altfel, îl propuneam pentru națională, noi, toți gazetarii care am urmărit extraordinara aventură europeană a Craiovei. Pentru oltenii lui Oțet, Donose o fost roțile de sub caroseria la care își holbează ochii copiii și cucoanele. A avut o singură pană: chiar în primul minut al meciului cu Benfica și, treptat, claxoanele au amuțit. Nu știu cum s-ar fi descurcat în selecționata țării. Există mari sportivi, care după modelul unor plante, înfloresc o singură dată și într-un singur loc. Fără acea autoaccidentare din chiar debutul partidei cu Benfica, Craiova ar fi jucat poate la Bruxelles, iar el, Donose, ar fi ajuns la campionatul european din Franța. Zeul autointîrîngierilor, dacă există vreunul, și-a devorat odrasla. Oriunde își va încheia cariera, la Reșița sau aiurea, Donose rămîne la Craiova o emblemă a frumuseții, osîrziei fizice fiindcă n-am mai văzut, de la Onisie și Bone încoace, fotbalist mai frumos în efort ca Donose. Istoria unei glorii este și istoria plecărilor, nu se poate altfel. Poate că într-o clioă de răzvrătire a crepusculului său, Donose a vrut totul pentru el, n-a mai vrut să împartă restul triumfului cu preafiericiții săi coechipieri mai tineri și-a hotărît să urce singur pe spinarea lui bolovanul diviziei a doua pînă-n virful muntelui, doar cu Sisif lingă el. E dreptul lui. E dreptul lui de a gîndi frumos și curat zădărnicia. Dacă el a vrut-o, plătește. Dacă nu el a dorit-o, e nedrept. Dar ce e drept și nedrept în sport? Sportul e dragoste și dragostea nu cunoaște nedreptatea, ci doar omăgirea. Să-i urăm bravului fotbalist succes și viață lungă.

NICOLAE CRISTACHE ■

Deschiderea spre „Internațional”

Iulie 1984. Marea și cerul sînt nesfîrșit de albastre. Un soare dogoritor, ca desenat. Litoralul cunoaște o afluență extraordinară de oameni. În această lună a lui cuprînt soarele pigmentează plăcut și rapid epiderma. Mă uit la aceste trupuri aflate într-un dulce abandon de sine. Din cînd în cînd se ridică pentru a înfrunta marea. Din cînd în cînd sînt trimiși puștii pentru a cumpăra un suc sau o înghețată. Din cînd în cînd se face și seară. Oare ce fac oamenii în cursul serii pe litoralul Mării Negre? Cu ce se îndeletnicesc? Acestea au fost cîteva gînduri răzlete care mă bîntuiau în momentul în care am pîșit pragul barului de noapte „Internațional” (Olimp). Pășesc pragul innoptat al unității și mă asez, ca simplu consumator, la o masă lăturălnică, să pot avea o mai bună privire de ansamblu. Te întîmpină o lumină clar-obscură, cu irizări multicolore. Atmosfera te face să te simți ca și cum ai fi intrat mai degrabă într-o lume de basm, decît într-una reală și palpabilă. Și totuși, atmosfera odhnește ochiul și electrizează spiritul. Ce va urma? Gînduri iscoditor și se poate îndrepta spre oriunde. Nici o surpriză nu e prea mare. Chipul și numele interpreților apar pe un ecran electric imens. Și, totuși, ce va urma?...

Excepționalele fete din ansamblul de balet „Internațional” au evoluat, pe tot parcursul serii, impecabil. Fie că au avut numere de balet de sine stătătoare, fie că au evoluat înainte sau după un șlagăr la modă, fie că în cele mai fericite ca-

zuri au punctat, cu mișcările lor feline, ritmul respectivului cîntec. În dansurile lor ritmice și de o inspirată modernitate găsești tot ce dorești: grație, suplete, măiestrie. Au excelat Cornel Patrichi, Tatiana Botez, Valentina Tănase, Emil Marinescu ș.a. Acel surplus de fascinație și savoare o dau și costumele minunate croite și măiestrit brodate. Ele sînt confecționate la Casa de Modă din București (Elena Șurubaru Postelnicu), dar impodobit, decorat, paietat, ajustat aparțin fetelor de la „Internațional”, care în perioada din afara sezonului estival lucrează la „Melody” București.

Gil Dobrică îmbină cu pricepere muzica și dansul. Cele două cîntece din repertoriul Cenacului Flacăra, „Sacra banalitate” și „Ordinea de zi” au făcut audiență la public. Refrenul: „Viața noastră unde e? / Viața noastră ce-ai făcut cu ea?” a constituit un astfel de moment înalt, cîntat la unison, lăsîndu-ți impresia că te afli cu adevărat la Cenacul Flacăra. Profundă și sobră, ca de ficcare dată, Păunița Ionescu-Doina Spătaru nu mai trebuie prezentată publicului, numele ei impunîndu-se de la sine. Interesant și plin de grație numărul de gimnastică și de acrobație plastică semnat de Viorica Roman. Mihaela Oancea, Costea Pană și Ligia Oancea s-au înscris, de asemenea, pe linia bună a spectacolului plastic botezat „Vis de vară”. Pe aceeași linie a tradiției sănătoase Dan Spătaru ne-a oferit un moment memorabil. Jeanina Matei ni s-a părut a fi în bună formă artistică. Părea mai degrabă îmbîlînzitoare de șerpi, nu doar interpretă și dansatoare. Ea și Dan Spătaru au închinat și două cîntece în limba rusă celor 70 de oaspeți din U.R.S.S.

La drept vorbind, un spectacol bogat, variat și încheiat acest „Vis de vară”, la care ai prilejul să asisti. Spectacolul curge de la un capăt la altul și-ți lăsa

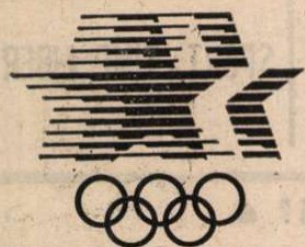
acea imagine de basm, despre care anterior aminteam; balerinele și interpreții pîrînd a fi desprînși și decupați direct din legendele românilor, iar momentele serii, care s-au succedat fără să bagi de seamă cum trece timpul, pîrînd mărgele răschirate de pe o ată fermecată. Așa este, în adevăr, ca un vis de vară, ca o reverie. Dar dumneavoastră vi se poate părea de-a dreptul curios cum, intrînd într-un bar de noapte, ne-a căsunat să vorbim mai mult despre partea artistică, decît despre desfășurarea și buna servire a publicului consumator? Nu vom neglija, firește, nici partea comercială, dacă o putem numi așa, a localului. Dar, deocădată, să reținem această fructuoasă colaborare a conducerii „Internaționalului” cu excelentul meseriaș în baletul modern care este Cornel Patrichi. Responsabilul localului, Viorel Păunescu, ne relatează că lucrează cu oameni de primă mărime care se simt aici, la „Internațional”, ca la teatrele de profil, pentru că fac artă adevărată, iar nu „artă” de circumă. În sensul acesta, este demn de amintit că la spectacolul „Vis de vară” s-a lucrat din decembrie trecut pînă în maiul anului curent. Tot în acest sens am mai face un corectiv: barul de noapte „Internațional” s-ar cuveni să fie botezat: Cabaretul „Internațional”.

Cît privește buna servire de la „Internațional” să vă divulgăm un secret trăit pe propria-mi piele. N-apuci să duci de două-trei ori paharul la gură, într-atîta te acaparează și te ține în priză spectacolul artistic, absolut excepțional care curge snur. Viorel Păunescu ne mai spunea că lucrează de vreo 12 ani cu acești oameni care sînt comercianți. Priviți! Nu sînt mulți. Trei ospătari, un șef de sală, un barman și două picolite. Aveam să ne dăm bine seama că dacă partea artistică - simțim această nevoie continuă de raportare - se rezolvă cu oamenii de primă

mină, nici partea comercială nu este lăsată pe mina fieștecui, de bună seamă. Așadar, cabaretul „Internațional” este o unitate de frunte, care face treabă bună atît pe linia servirii civilizate a clientelei, cît și pe linia oferirii unor momente de aleasă tinuță și elevație spirituală, pe timpul sederii de trei-patru ore în local, cetățenilor români și străini. Asemuirile cu „Lido”, „Moulin Rouge”, „Albatros”, făcute de către mari personalități, care au trecut pragul „Internaționalului”, nu ni se par a fi nici întîmplătoare și nici pe departe gratuite. În acest din urmă sens am mai face o observație: sînt destul înși care au bătut străinătatea în lung și-n lat și n-au venit măcar cu o idee originală. La cabaretul „Internațional” excepțională și originală este nu numai orga de lumini sau și asta, ci întreg localul, în ansamblu. Dacă ai binevoit, călătorule, să-ți treci pragul, îți va lăsa realmente impresia puternică și persistentă că ai cunoscut un local internațional, la propriu vorbind, de primă mărime.

DORIN SALAJAN ■

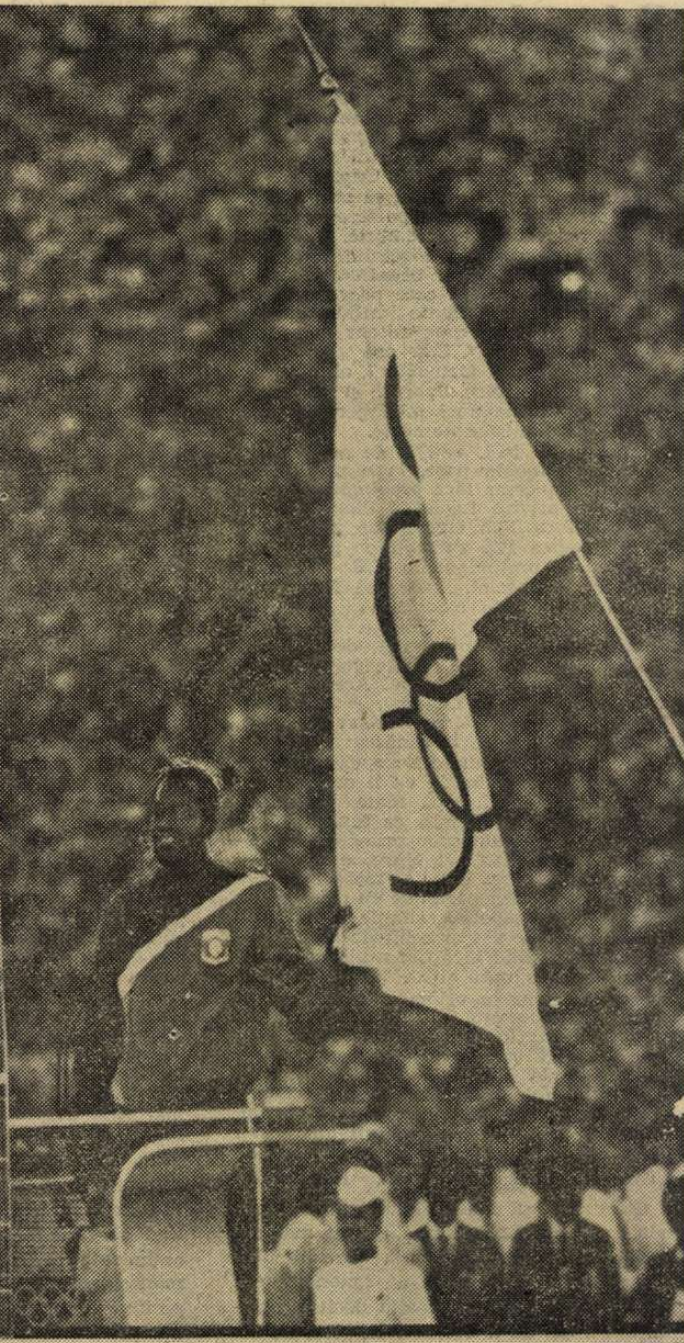
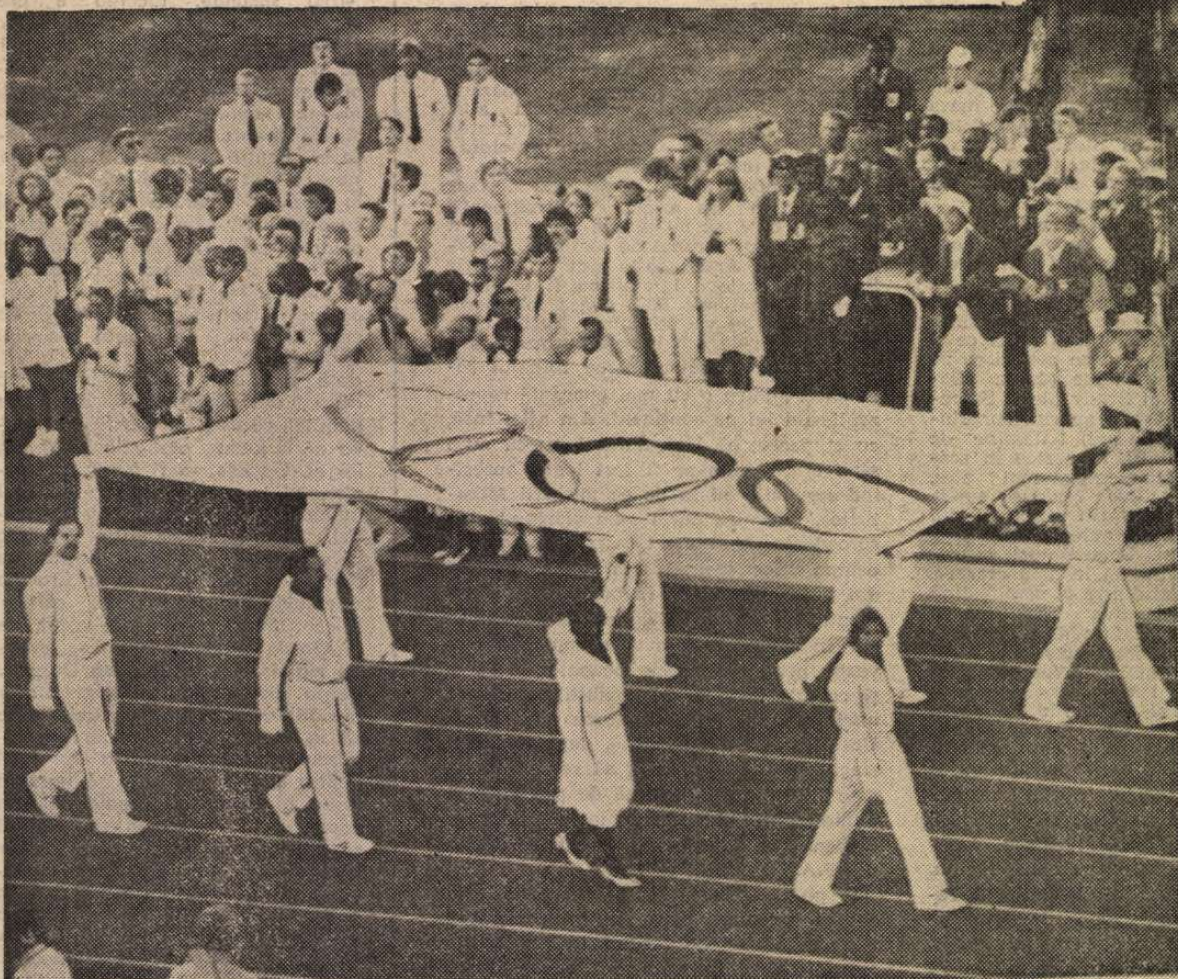

Sportul, o ilustrare a păcii

„Olimpiada înflăcărează atleții cu razele de aur ale lui Apollo. Dar sînt rari cei care se întorc în cetatea lor încununați cu laurii învingătorilor. Nu uita asta niciodată!”

Cleanthis Paleologos

„Olimpismul tinde să strîngă într-un mănunchi strălucitor toate principiile care concură la perfecționarea ființei umane”

Pierre de Coubertin

**„Noi sîntem cu sportul,
noi sîntem cu pacea
E liber olimpicul zbor
Noi sîntem cu lumea,
noi ținem cu țara,
C-un singur drapel
tricolor.”**

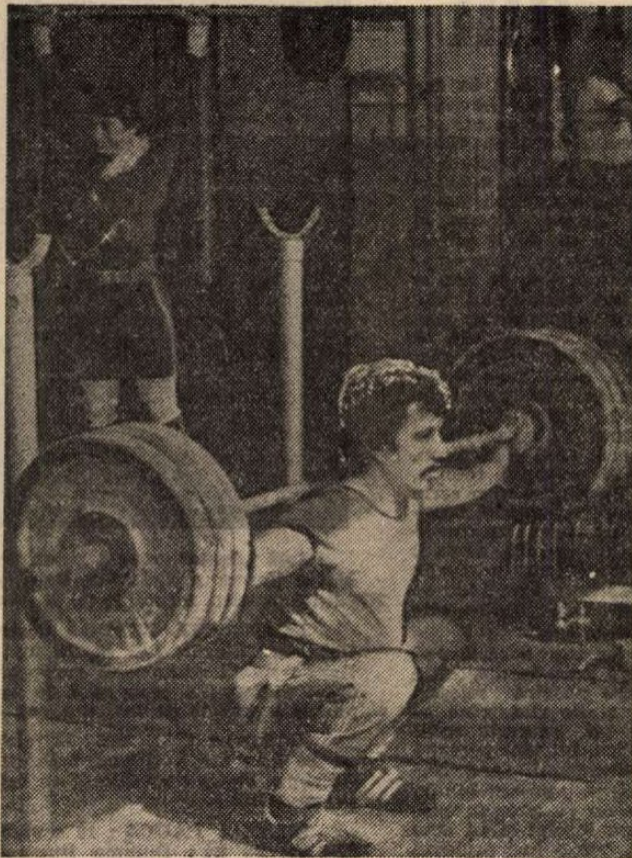
și o pîrghie de realizare a ei!

Primele medalii

Cînd sîmbătă, 28 iulie, ora 16, ora locală, se desfășura pe „Memorial Coliseum” din Los Angeles ceremonia de deschidere a celei de a 23-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară. La București se trecuse de două ceasuri pragul zilei de duminică. Diferența de fus orar, care va ridica probabil o serie de probleme de acomodare sportivilor, va crea dificultăți și celor aproape 10 000 de trimiși ai ziarelor, comentatori de radio și televiziune, fotoreporteri etc. prezenți la fața locului. Dar greutățile sînt făcute, nu-i așa, spre a fi învinse, drept pentru care, chiar dacă presați de închiderea ediției, vă propunem, stimați cititori, o scurtă trecere în revistă a evenimentelor consumate pînă acum sub soarele olimpic de la Los Angeles, în lumina căruia și-au dat întâlnire circa 8 000 de sportivi din 140 de țări ale lumii. Între care și 127 de reprezentanți ai României, concurenți la 12 discipline.

După o fastuoasă festivitate de inaugurare, care a umplut pînă la refuz „Memorial Coliseum”, stadion care a mai găzduit o manifestare similară, în 1932, cu ocazia Olimpiadei cu numărul 10, trompetii și balerinele au ieșit din joc, întrecerile sportive demarînd accelerat, cu competiții (încă din prima zi) la 14 discipline. Ziua de debut a adus cele dintîi medalii și cele dintîi surprize! Bunăoară, o canadiancă mai puțin cunoscută, Linda Thom, și-a adjudecat titlul la pistol standard, probă în care, din păcate, surorile Maria și Elena

Cea dintîi medalie olimpică la haltere: Gelu Radu

Ilie Matei, un nume familiar podiumului de premiere

O victorie fulgerătoare a obținut Rudel Obreja

Macovei, au concurat departe de așteptări, mulțumindu-se cu locuri mediocre, 8 și respectiv, 15—17. La fel de neconvingător a tras, la pistol liber, și Sorin Babil. Într-un concurs care a consemnat, prin Xu Haifeng, prima medalie olimpică din istorie pentru sportivii chinezi, Babil a ratat mult și, cu 555 p., s-a clasat abia pe poziția 11—13! Nu ne rămîne să sperăm decît că restul tînășilor români, programați să intre pe standuri în zilele următoare, vor șterge această impresie, căci de la tir, unde Maria Macovei, de pildă, era creditată cu un titlu european, așteptăm și așteptăm mai mult. Amestecat, ca să zicem așa, au început și pugiliștii. Rudel Obreja a înregistrat o victorie confortabilă și rapidă, îndelung aplaudată de spectatori. În meciul cu Loungoude (Republica Centrafricană), la categoria semimijlocie, el a scurtat perioada de studiu și după numai un minut l-a obligat pe arbitru să-i numere adversarul. Obreja a controlat meciul în continuare și, după un alt minut, a expediat un puternic croșeu de stînga care a pus, prin k.o., capăt unei lupte inegale. În schimb, Viorel Ioana (la semiușoară) și Gheorghe Simion (la mijlocie mică) au pierdut, în fața australianului Cornett și, respectiv, a sud-coreeanului Ho Ahn. Fără a căuta nod în papură, poate că adversarii lor au fost mai tari, poate că într-adevăr Ioana a fost dezavantajat de juriu, trebuie să notăm că prezența celor doi în ringul de la „Memorial Sport Arena” a surprins, știut fiind faptul că amîndoi s-au aflat adesea (Ioana în 3 rînduri!) în stare de suspendare în vremea din urmă, pentru abateri grave?! Ne mirăm că federația de specialitate și, în ultima instanță, C.N.E.F.S. au acceptat includerea în delegație a lui Ioana și Simion, dar despre asta, firește, va mai fi vorba.

Handbaliștii, pe care antrenorii Nicolae Nedef, Radu Voinea și Cornel Penu speră să-i ducă pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere, titlul olimpic fiind singurul care (încă) lipsește din palmaresul de invidiat al jucătorilor noș-

tri, multipli campioni mondiali și laureați ai J.O. (Bronz la München în 1972 și la Moscova în 1980, argint la Montreal în 1976), au trecut cu dezinvoltură un prim hop: 25—16 (11—7) cu Algeria. La capătul unui meci în care, făcînd din nou dovada calităților sale, Stingă a marcat 10 goluri! Dar greul, cum se spune, abia începe și el poate fi foarte greu, de vreme ce, în aceeași serie (grupa A), o formație socoțită de „mina a doua”, adică fără veleități și pretenții, Islanda, a încheiat la egalitate 22—22, cu Iugoslavia! Ca să nu mai zicem că, în cealaltă grupă, una dintre prezumtivele favorite, Spania, a cedat fără drept de apel în fața Danemarcei: 16—21! Să le urăm handbaliștilor noștri succes, ei fiind capabili, fără discuție, să cîștige seria și, de ce nu?, finala olimpică.

În ceea ce privește canotajul, programat pe lacul „Casitas” de la Santa Barbara, lac natural (la Mexico în 1968, la München în 1972, la Montreal în 1976 și la Moscova în 1980, întrecerile nautice s-au disputat pe piste artificiale), e încă prematur de dat un pronostic. Pînă la închiderea ediției, 5 echipe românești intraseră, în concursul fetelor, în finale, iar Valeria Răcilă realizase, la simplu, cel mai bun timp, lăsînd totuși impresia că s-a menajat. Promițător s-a comportat și „barca” de 2+1 băieți, Vasile Tomoiogă, Dumitrie Popescu și Dumitru Răducanu, care a cîștigat fără emoții seria. Spatistele noastre, și cu asta am trecut în piscina de la University of Southern California, n-au avut acces la medalii, Carmen Bunaciu încheind a patra și Anca Pătrăscu a cincea finala de 100 m., adjudecată de americanca Andrews după o cursă mai degrabă lentă. Numai că fetele noastre, se știe, sînt specialiste la 200 m., cînd e de apreciat că vor urca pe podium, ele fiind creditate cu cele mai bune rezultate ale stagiunii. Să le ținem pumnii strînși!

Dacă gimnastele ne-au oferit o bucurie într-un fel anticipabilă, date fiind palmaresul și clasa lor, iată că, spre satisfacția tuturor iubitorilor sportului de la noi,

„Iepurele” a sărit tocmai de unde ne așteptam mai puțin! Adică de la haltere, unde subofiterul Gelu Radu a cucerit, la categoria pînă (60 kg), o meritată medalie de argint, de fapt prima medalie olimpică din istoria participării halterofililor români la J.O. Născut la Cămănești, județul Bacău, în 3 noiembrie 1957, Gelu Radu s-a apucat să ridice greutăți în cadrul Clubului sportiv școlar Galați, sub îndrumarea antrenorului Gheorghe Gospodinov. După 10 ani (a început sportul în 1973), s-a remarcat la europene și, în egală măsură, la mondiale, intrînd în posesia medaliei de bronz. Pregătit, în prezent, de Alexandru Rad, în cadrul clubului A.S.A. Tîrgu Mureș, Radu și-a înscris la Los Angeles cea mai bună performanță din carieră, cu atît mai notabilă cu cît repetăm, ea deschide un drum pe care, nădăjduim, vor pași și colegii săi (de la alte categorii) antrenați de Ștefan Achim. Păcat că fiica proaspătului medalist, Anca, nu s-a putut bucura cum s-ar fi cuvenit de izbînda tatălui: ea e abia la vîrsta primilor pași!

O a doua medalie pentru haltere, am aflat în zorii zilei de ieri, a adus-o foarte tînărul (încă junior!) Andrei Socaci care, la categoria 67,500 kg, s-a clasat al doilea. Încă un argint, halterele au călcat cu dreptul!

Eram gata cu revista, acordasem spațiu cuvenit marelui succes al gimnaste-

lor, schimbînd din mers, ne pregăteam să mergem, după o noapte albă, la culcare, cînd am fost nevoiți să schimbăm din nou! Cel care ne-a obligat s-o facem, dîndu-ne însă o bucurie deosebită, a fost luptătorul de greco-romane Ilie Matei care și-a adjudecat, și el, o medalie de argint, la 90 de kilograme. Nu l-a lipsit mult tînărului profesor de educație fizică din Suceava, antrenat la C.S.M. din localitate de Constantin Topirjan și la lot de Ion Corneanu, să transforme argintul în aur, numai că, după ce a eștigat înainte de limită 4 întîlniri, a cedat locul 1 americanului Fraser. Să-l felicităm pe Ilie Matei și să-i invităm pe coechipierii lui, în frunte cu multiplu campion mondial și olimpic Ștefan Rusu, nu doar să-l imite, ci să-l și întrecă, școala românească de lupte greco-romane fiind, se știe, printre cele mai redutabile din lume.

Sub semnul păcii și al prieteniei, cea de a 23-a ediție a Jocurilor Olimpice de vară continuă. După un start lansat, urmează grosul întrecerilor, căderea cortinei avînd să se producă în 12 august. Să-i însoțim pe tricolori cu gîndul nostru de bine și să le dorim să obțină cît mai multe victorii, spre gloria sportului românesc, a României socialiste!

Paginile de sport
au fost realizate de
OVIDIU IOANIȚOIA

Publicînd această fotografie, ce o înfățișează pe Anișoara Cușmir-Stanciu în plin efort, facem legătura între primele zile ale Olimpiadei și cele ce vor urma, în care atletismul va ocupa un loc important. De la recordmana mondială la lungime așteptăm o performanță pe măsura palmaresului său, adică o medalie de aur!

Fotografii de
AUREL NEAGU
și **ION MIHAICA**

Încă o recunoaștere a înaltei valori a școlii românești de gimnastică

Fetele noastre de aur

Datorită diferenței de fus orar, nu știm prea multe amănunte, dar știm esențialul: gimnastele noastre au devenit campioane olimpice! După o luptă acerbă cu reprezentativele Statelor Unite și R.P. Chineze, echipa României a reușit să câștige cel mai bun punctaj și, totodată, să cucerească simpatia și admirația spectatorilor de la „Pauley Pavilion” din Los Angeles și a telespectatorilor din întreaga lume. Asta în ciuda faptului că formația aliniată a fost foarte tină (Simona Păuca încă n-a împlinit 15 ani!), poate mai tină ca oricând, și n-a mai avut, ca la Montreal și Moscova, o „purtătoare de cuvânt” de talia Nadiei Comăneci. Numai că fetele noastre, adică Ecaterina Szabo, Lavinia Agache, Simona Păuca, Laura Cutina, Mihaela Stănuț, și Cristina Grigoraș, și-au etalat talentul și valoarea, încântând asistența și impunând arbitrilor prin evoluții pe cit de cutezătoare, presărate cu elemente tehnice extrem de dificile, pe atât de sigure. Lor, ca și antrenorilor care le-au pregătit, Adrian Goreac (coordonator), Maria Cosma și Octavian Belu, li se cuvin cele mai fierbinți felicitări pentru această primă medalie olimpică de aur, pe echipe, din istoria participării românești! Bravo, fetelor, vă mulțumim și vă urăm noi și noi izbânzi!

Chiar dacă, așa cum ziceam, cea dintâi, medalia abia dobândită vine să completeze și să dea o strălucire deosebită unui palmares redutabil, inaugurat la Melbourne (1956), prin obținerea locului 3, repetat 4 ani mai târziu, la Roma, continuat la Montreal (1976) și Moscova (1980), când echipa României s-a clasat pe locul 2. Dacă Moscova și Montreal, ca și mondialele de la Fort Worth (1979), unde fetele noastre au urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, s-au desfășurat sub semnul talentului fără egal al Nadiei Comăneci, cea mai mare gimnastă din toate timpurile (5 medalii olimpice de aur), concursul de la „Pauley Pavilion” a scos în evidență omogenitatea formației române, unită și echilibrată. Evoluțiile fără cusur ale Ecaterinei Sza-

bo, singura notată cu 10 (la sol) în cadrul exercițiilor impuse, și ale Laviniei Agache au reamintit zbururile de vis ale „zeitei de la Montreal”, prezentă acum în tribună, în calitate de invitată a C.I.O. Sintem tentați să scriem, emoționați noi înșine de această superbă izbândă, că elevele lui Goreac, Cosma și Belu, eleve și în viața de toate zilele, și-au depășit, la Los Angeles, cota obișnuită. Dar ne îndoiim, zău așa, că asta e adevărul! De fapt, ele n-au făcut altceva decît, excelent pregătite fizic, tehnic și psihic, să-și probeze, o dată în plus, calitățile de excepție, arătând putere de luptă și curaj, fantezie și stăpînire de sine, precum și, mai presus de orice, dragoste pentru culorile patriei. La un astfel de cumul de calități se ajunge, veți fi de acord, greu și în timp. Numai că talentul și aplicația fetelor, tăria lor sufletească, implicind și o serie întreagă de sacrificii, priceperea și tenacitatea antrenorilor, neobosiți în căutările și silefuirile lor, au scurtat drumul spre culmile performanței și virfurile ierarhiei, fetele din Carpați dovedindu-se cu adevărat cele mai bune dintre cele mai bune. Încă o dată, bravo lor!

Acest ultim și strălucitor succes, rod al excelențelor condiții puse la dispoziția gimnasticii, a întregii noastre mișcări sportive, de partid și de stat, vine să sublinieze vitalitatea și resursele școlii românești de gimnastică, tot mai prețuită și mai admirată pretutindeni. Când Nadia Comăneci s-a retras, ne-am temut, pentru o clipă, că ea nu va avea urmasă pe măsură. Dar ne-am înșelat și ce bine că ne-am înșelat! Stafeta a fost preluată de o generație talentată și harnică, încrezătoare în marile ei capacități, care ne-a adus, prin Szabo, Agache și celelalte, uriașă satisfacție a celei dintâi medalii olimpice de aur la echipe.

Felicitându-le din nou pe fetele noastre de aur, dorindu-le succes în întrecerile pe aparate, le așteptăm cu dragoste acasă! Vă îmbrățișăm, fetelor! Hai, România!

Pe cea mai
întă treaptă
a podiumului
de premiere

Iată „fișele” celor 6 gimnaste care, pregătite de antrenorii Adrian Goreac, Maria Cosma și Octavian Belu, au câștigat miercuri noapte, la ora închiderii ediției noastre, medaliile de aur în proba pe echipe:

ECATERINA SZABO: născută la 22 ianuarie 1967, la Zagon, județul Covasna; elevă; 1,45 m, 39 kg; membră a Clubului sportiv școlar „Cetate” Deva; dublă campioană europeană de junioare, Lyon (1980), Ankara (1982); dublă campioană europeană de senioare, paralele și sol, Göteborg (1983); campioană mondială de senioare, sol, Budapesta (1983).

LAVINIA AGACHE: 11 februarie 1966, Căiuți, județul Bacău; elevă; 1,49 m, 38 kg; C.S.S. „Cetate” Deva; campioană europeană de senioare, birnă, Göteborg (1983); medaliată cu argint la C.M., sărituri, paralele, echipă, Budapesta (1983).

SIMONA PAUCA: 19 septembrie 1969, Azuga, județul Prahova; elevă; 1,50 m, 38 kg; Dinamo București.

LAURA CUTINA: 13 iulie 1968, București; elevă; 1,44 m, 35 kg; Dinamo București; locul 2, individual compus, în Cupa Americii (1984).

MIHAELA STĂNUȚ: 6 iulie 1967, Sibiu; elevă; 1,55 m, 43 kg; C.S.S. Sibiu.

CRISTINA GRIGORAȘ: 11 februarie 1966, Satu Mare; elevă; 1,57 m, 41 kg; C.S.S. Onești; campioană europeană de senioare, sărituri, Madrid (1981); medaliată cu argint, individual compus, paralele, C.E. 1981.

Ca rezervă a figurat CAMELIA RENCIU.

De la stînga la dreapta: Adrian Goreac, Cristina Grigoraș, Simona Păuca, Camelia Renciu, Lavinia Agache, Mihaela Stănuț, Ecaterina Szabo, Laura Cutina, Maria Cosma

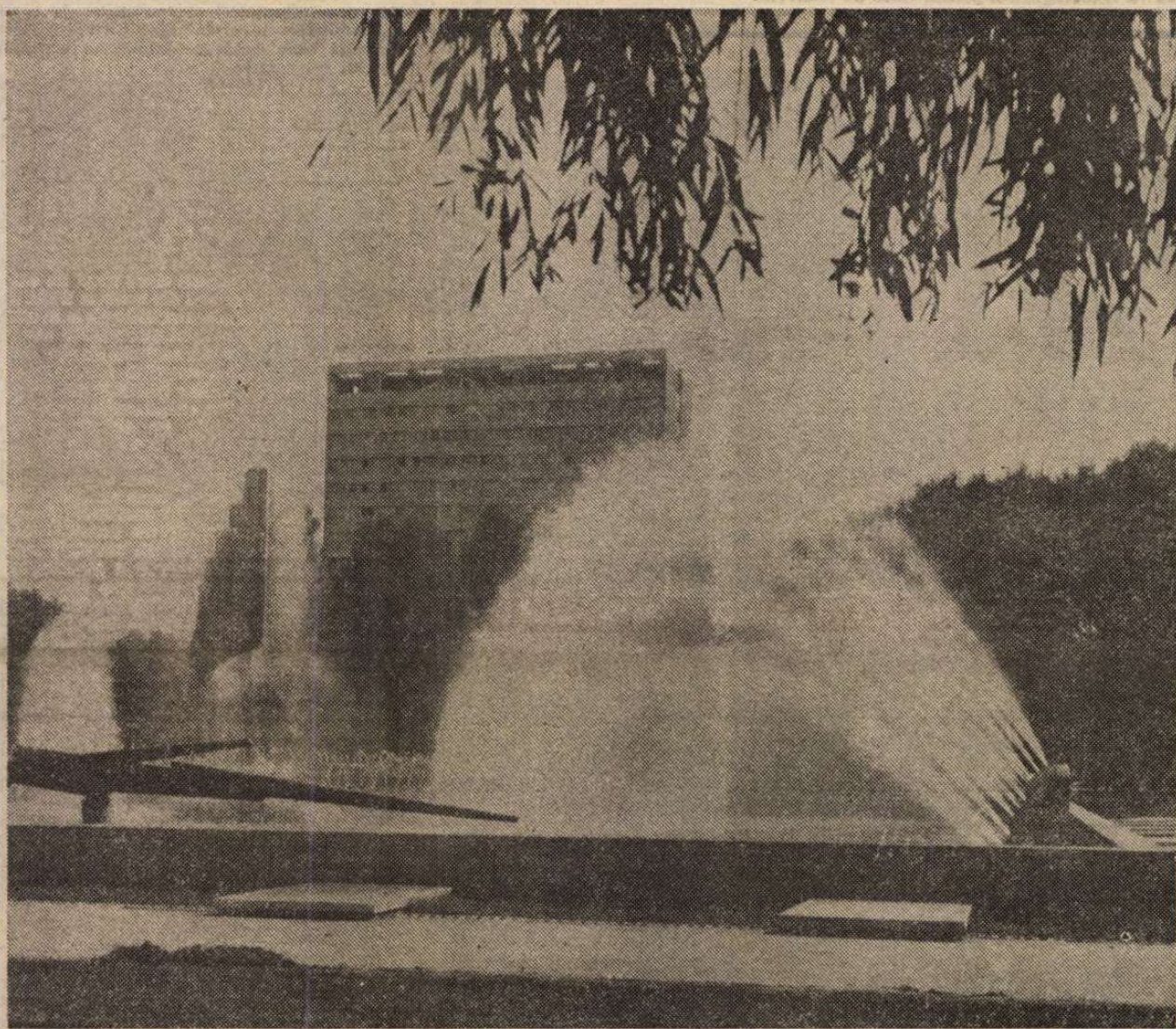
Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, casuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—învățămînt) — George Arion, Victor Niță — 1457; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgente—sport) — Ovidiu Ioanitoaia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Lionel Nițescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan — 21 28; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor șef 2002, Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: **ADRIAN PĂUNESCU**

23 AUGUST
40
1944-1984

ÎMPLINIRI SUB ZODIA LIBERTĂȚII

Constanța – oraș erou!

Trei reporteri în orașul amiral al țărmului românesc

(paginile 2, 3, 4)

De la Los Angeles, numai de bine!

(paginile 16, 17, 30 și 31)

Copiii noștri de azi –

savanții noștri de mâine

(paginile 10, 11)

Timpuri istorice

și viziuni românești

(pagina 18)

Splendida tinerețe
a bunicilor

Fotoreportaj din județul Mureș,
la o sărbătoare a tradițiilor
și frăției

Constanța — oraș erou

• Poarta țării • Marile vapoare • Oameni și flori •

Un oraș din

Constelația României

— Interviu cu tovarășul Gheorghe Popa, primarul municipiului Constanța —

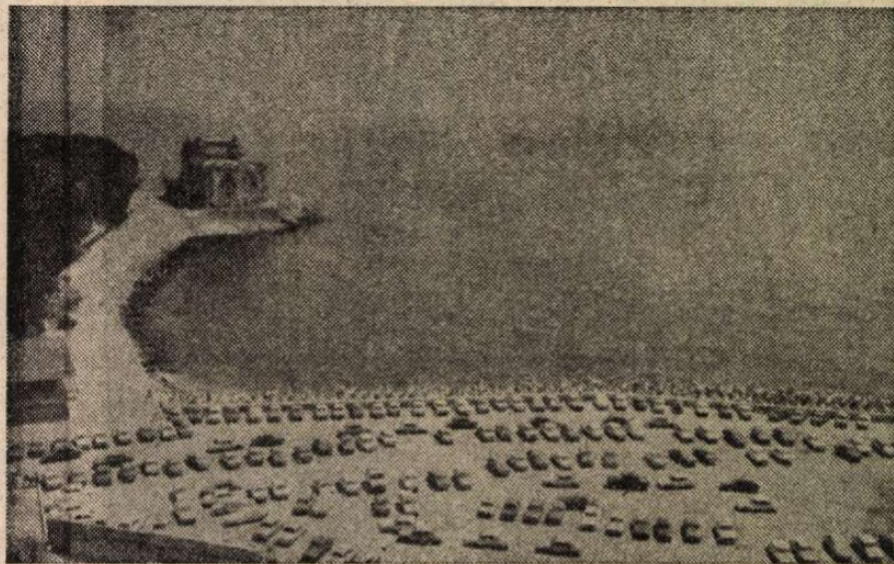
— Decernarea titlului de Erou al Municipiului Socialist reprezintă pentru Consiliul popular al municipiului Constanța închinarea a patru ani de intense eforturi, ani în care orașul dumneavoastră a câștigat întrecerea cu celelalte municipii. V-ați zăcut mult ca să rămâneți în fruntea întrecerii? Ce a definit strădanile constănțenilor?

— Întrecerea socialistă pe țară între consiliile populare municipale are marele merit de a valorifica marile posibilități pe care le are și orașul nostru și care n-au fost până acum valorificate pe deplin și evidențiate la acest nivel al întrecerii. Câștigarea acestei întreceri reprezintă încununarea strădanilor noastre de a valorifica resursele materiale și umane printr-o mai bună organizare a muncii. Noi am conceput întrecerea ca o emulație, ca o mobilizare în vederea realizării obiectivelor economice ce ne revin din planul național. Evident, aceste resurse existau, ca și stările care definesc întrecerea. Dar concretizarea lor la modul superior, care să se repercuteze fericit în îndeplinirea sarcinilor ce ne revin a fost generată de această emulație dată numai de întrecere. Rezultatele municipiului Constanța sint dovada forței și capacității de mobilizare a organizațiilor de partid care numără 57 000 de membri, cărora li s-au adăugat organizațiile de sindicat, cele ale Frontului Democratiei și Unității Socialiste, ale organizațiilor de tineret și copii. De fapt, acestea au și fost cheile succesului dobândit de constănțeni: o mobilizare a tuturor forțelor și antrenarea unui front larg de oameni ai muncii. Cum scrie în decretul semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „consecutiv”, pentru noi consecutiv a însemnat perseverență, organizare, spirit de inițiativă, a însemnat o sarcină pentru fiecare.

— Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a efectuat mai multe vizite de lucru în municipiul dumneavoastră și a vegheat îndeaproape dezvoltarea lui. Dezvoltarea municipiului Constanța este emblematică pentru dezvoltarea României. Ați putea să ne spuneți cum ați materializat indicațiile secretarului general și cum s-au răsfrit ele la modul fericit asupra orașului și asupra oamenilor de aici?

— Încă de la prima vizită pe care a făcut-o în orașul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a cerut ca municipiul nostru să devină unul dintre cele mai frumoase orașe ale țării. La indicația secretarului general s-au amplasat aici mari obiective din economia țării noastre și tot la indicația dînsului am întocmit o machetă de perspectivă a orașului. Și nu este vorba de macheta de ansamblu, ci pe zone, până la cele mai mici amănunte. Cînd ne-a privit

■ În anul 1948 municipiul Constanța avea 78 586 de locuitori. În 1984 el numără 430 000. ■ Producția industrială a municipiului este pentru acest an de 27 miliarde lei, de 10 ori mai mare decît cea realizată în anul 1965. ■ În Constanța ființează 40 de unități industriale, reprezentînd toate ramurile economiei naționale. ■ Între anii 1965-1984 în municipiu au fost construite 80 770 de apartamente în care s-au mutat circa 280 000 de locuitori. ■ Șantierul naval din Constanța realizează aproape trei sferturi din programul de construcții navale al României. ■ În perioada 1965-1984 volumul de mărfuri a crescut de 7,3 ori. ■ Municipiul beneficiază de 2 480 de unități comerciale cu o suprafață de 611 000 metri pătrați. ■ Spațiile verzi îngrijite cu contribuția cetățenilor se întind pe 1 091 hectare. ■ Rețelele cu apă se întind pe o lungime de 670 kilometri. ■ În anul 1983 valoarea lucrărilor executate prin muncă patriotică s-a ridicat la 684 milioane lei, ceea ce înseamnă o medie de 2 050 lei pe locuitor. ■ A sporit rețeaua de transport în comun. A fost dată în folosință încă o linie de troleibuze și în curînd va fi inaugurată prima linie de tramvai.

orașul de pe mare, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a cerut să-l facem în așa fel ca el, cînd e privit de străini, să ofere acestora imaginea României. Tot la indicația dînsului, după ce am conturat macheta, am trecut la transpunerea ei, în așa fel ca litoralul românesc să fie un șir de blocuri de locuințe cu o arhitectură corespunzătoare. În zona respectivă construim 17 000 de apartamente și ne preocupăm de construirea unei alte intrări în orașul Mangalia, precum și de îmbunătățirea imaginii arhitecturale a orașului Năvodari. Acestea sint numai o parte din indicațiile secretarului general al partidului care se resimt la modul cel mai fericit în evoluția municipiului nostru.

— Cum s-au materializat preocupările pentru îmbunătățirea condițiilor de viață? „Condițiile de viață” sint între indicii de seamă care hotărăsc stabilirea câștigătorului întrecerii.

— Aș vrea să fac precizarea că preocupările noastre în acest domeniu au avut amploare și s-au concretizat la un mod superior datorită sprijinului pe care l-am avut din partea conducerii partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În principal este vorba de a crea condiții mai bune de muncă și viață și pentru aceasta noi am depus toate eforturile în vederea modernizării proceselor de producție din unele întreprinderi unde oamenii muncii erau puși în situații dificile din punct de vedere fizic. Am făcut operațiuni de modificare a fluxului de producție, am luat măsuri de reorganizare a locurilor de muncă, în așa fel ca oamenii să aibă condiții normale de muncă, să se elimine stările viciate. Am luat măsuri pentru eliminarea noxelor, în special cele apărute în timpul sudării navelor, precum și măsuri de introducere a unor căi de aeraj. Toate acestea au dus și la îmbunătățirea condițiilor de viață, dar și la creșterea productivității muncii și, implicit, a veniturilor oamenilor. După condițiile de muncă, ne-am preocupat de condițiile de viață, începînd de la buna aprovizionare a populației și pînă la numărul și calitatea locuințelor. Și alte municipii au luptat pentru a câștiga întrecerea. Dar noi am depus eforturi suplimentare. În această perioadă am depășit planul la construcții de locuințe cu 150 pînă la 200 de apartamente în fiecare an. Faptul că am depășit acest parametru reprezintă chiar dovada preocupării noastre pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor din municipiul Constanța.

— V-am ruga să vă referiți la mediu. O facem nu întîmplător, ci pentru că la Constanța vin la odihnă aproape 2 milioane de oameni în fiecare an.

— Ne-am preocupat intens de a crea în permanență o evoluție favorabilă a acestor condiții. Sintem înconjurați de un mediu dotat de natură cu multe resurse, încît Constanța trebuie să fie locul ideal pentru recuperarea oamenilor muncii. De aceea, modul în care este organizată odihna oamenilor ne-a preocupat în cel mai înalt grad. Tot o dovadă a acestei preocupări o constituie și faptul că în ultimii ani am extins parcurile și spațiile verzi, spațiile de agrement și spațiile florale. Acolo unde găsim un metru pătrat rău folosit, dacă nu poate fi folosit altfel, îl vom transforma în spațiu floral. Oamenii își doresc un oraș frumos.

„Piinea

o face brutarul, nu directorul”

— Dumneavoastră sinteți tovarășa directorului Fotini Teodorescu?

— Da, ce doriți? Spuneți!

(E nervoasă, a supărat-o cineva. Voiam să-i pun o întrebare mai jovială dar nu ndrăznesc. Are fața încordată, deși liniile chipului nu lasă să se vadă e-ar fi vorba de o femeie aspră. E mai degrabă blajină și delicată).

— De ce sinteți necăjită?

— Secret profesional. Nu pot să spun.

— Ce înseamnă, de fapt, L.M.P.F.?

(În realitate, voiam s-o întreb despre o piine rumenă care-mi face cu ochiul din vitrină).

— Întreprinderea de morărit, panificație și paste făinoase Constanța. E o unitate veche care are în subordine alte 23 de unități răspîndite în județ.

— Știți, eu am venit, fiindcă municipiul Constanța a obținut o distincție deosebită și mi s-a spus că dumneavoastră ați pus umărul serios la împlinirea acestei izbinzi.

— Da, așa e. Frumoasă treabă.

(Cîteva persoane își viră capul pe ușa biroului și atunci directoroarea devine neliniștită. Își cere scuze că trebuie să plece cîteva minute, i-a convocat pe oameni la o ședință și nu-i place să nu se țină de

cuvînt. Își cere scuze, îi promit că nu mă supăr și în așteptarea conlocutorului, îmi tot frămînt mîntea ce fel de întrebări să-i mai pun, ca s-o scot din această stare de agitație. Revine destul de repede, complet schimbată, surzătoare și amabilă. E cu totul alt om. Acum e o adevărată plăcere să vorbim).

— Cum ziceam, reușita aceasta nu e un lucru deloc simplu. Titlul se câștigă destul de greu și trebuie să spun că la această victorie am contribuit și noi în mod substanțial, fiindcă întreprinderea produce hrana de bază fără de care nimeni nu poate trăi. Fără piine, omul nu poate face nici plajă. (Numai eu trebuie să fac reportajul, deși n-am pus nimic în gură toată ziua). Dacă în alte părți mai pot exista piedici, aici trebuie să fie piine în fiecare zi. Nu se admite nici o scuză. Am încercat să impunem ideea că, din moment ce oamenii au acceptat să lucreze aici, ei trebuie să fie conștienți că piinea nu poate fi aminată.

— Cum vă descurcați vara? Pe litoral vin mulți oameni, consumul crește, cerințele sporesc.

— Nu e simplu, dar am reușit. Sintem în plin sezon, adică în priză, cum s-ar zice, și am făcut față mai mult decît mulțumitor. Anul trecut a trebuit să aducem 350 t de piine din alte județe, pentru că turismul să nu sufere. Acum ne-am descurcat prin propriile forțe. Probabil că și acest lucru a ajutat mult municipiul în lupta sa pentru titlu. Ca să evităm lipsurile, am luat măsuri din timp. S-a pus în funcție fabrica de piine de la Năvodari, la întreaga ei capacitate, în numai nouă luni. Am mărit capacitatea fabricii de la Medgidia și-am schimbat un cupitor de 20 t la Secția 1 Constanța, care fusese experimentat în altă parte a țării.

Fiindcă în județ e o mare fluctuație de oameni (sezonul turistic, șantierul de la noul canal), am fost nevoiți adesea să modificăm structura de producție, să punem în funcție capacitățile de rezervă, fiind foarte important să știm să ne plîem și să ne replem în funcție de cerințele momentului. Cu toate aceste eforturi suplimentare, în ultimii patru ani am realizat toți indicatorii. Nu e simplu, de pildă, să lupti pentru ca oamenii să-și poată lua retribuția întreagă și să treci, în numai trei luni de la 250 t de piine la o producție de 445 t pe zi. Asta cere muncă și mai ales o perfectă colaborare cu oamenii. Iar pe mine oamenii mă înterează. Dacă ei nu te înțeleg, ratezi totul. Degeaba hotărăști, dacă nu poți aplica. Mă impac foarte bine cu muncitorii din fabrică, chiar dacă uneori mă mai supăr. Eu nu pot ține minie, îmi trece repede. Ați văzut și dumneavoastră!

— Aici lucrează multe femei...

— Da, 70% din personal e alcătuit din femei și pentru ele trebuie să facem ceva. Nu puteam să mai suport vîzîndu-le cum lucrează în picioare și de aceea am introdus scaune ergonomice. La început nu voiau nicidecum să stea jos. Acum și-a scris fiecare numele pe scaun.

— Dumneavoastră ați mîncat piine și din altă parte. Cum e piinea de Constanța?

— Trebuie să flu sinceră și să mărturisesc că noi nu facem o piine de excepție, cu totul deosebită adică. Facem piine ca peste tot în țară, fiindcă nu cred că ne deosebim prin ceva de alții, decît prin faptul că nu ne place să fim codași. Iar ceea ce-am realizat se datorează oamenilor, căci brutarul face piinea, nu directorul.

(E adevărat, sigur că așa e, dar dacă

directorul n-ar ști cum să procedeze, nici oamenii n-ar ști să lucreze și nici noi n-am minca o piine rumenă și dolofană, decît poate cu excepția acelor care fac cură de slăbire).

Și ei au pus umărul

De cînd rățoiul Donald a devenit jucărie, plaja s-a umplut cu tot felul de păsări din plastic, umflate bine cu aer, spre bucuria celor mici care nu se dau în lături să le tragă de cioc și să le sucească gîtul. Ei nu știu însă că acest păsăret imposibil e fabricat la Întreprinderea „Energia” din Constanța, dintr-o folie de plastic, importată cîndva și produsă acum la Drăgășani. Jucăriile termosudate reprezintă însă numai o parte din produsele realizate de această întreprindere constănțeană, reorganizată după 1977, și intră în subordinea Ministerului Industriei Chimice. Lebedele, broșcuțele, rățuștele și alte lighioane artificiale sint doar așa, un adaos la producția de interes național, căci „Energia” s-a specializat în primul rînd în realizarea articolelor tehnice din cauciuc, precum curelele trapezoidale, fur-tunurile cu și fără inserție și mai cu seamă articolele pentru filaturi, a căror unică producătoare este această întreprindere, cîndva o mărunță fabricuță înălțată pe o grămadă de gunoi. De cînd „Energia” a atras interesul chimiei, utilajele tehnologice au devenit o latură importantă a producției și e bine să amintim că dintre acestea fac parte calandree, mașinile de aplicat bandă la camioane și turisme, instalațiile pentru reglementarea deșeurilor din mase plastice și mai ales o presă pentru vulcanizat

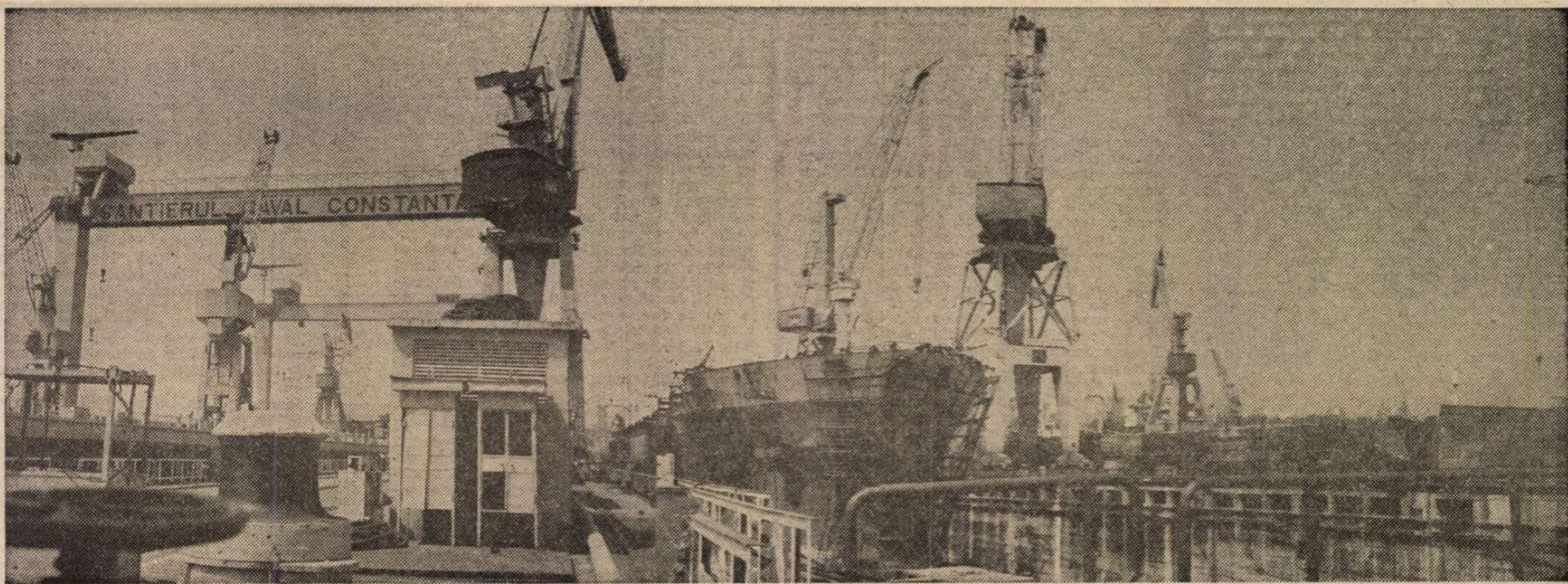

„Constanța constituie un exemplu de ceea ce am realizat în anii construcției socialiste. Cine nu-și amintește — mă refer, desigur, la cei mai în vîrstă — cum era Constanța acum 30 de ani și ce transformări uriașe s-au produs în industrie, în agricultură, în cultură, în dezvoltarea științei și învățămîntului în acest județ de la Marea Neagră? Într-adevăr, peste tot se văd roadele minunate ale construcției socialiste; se văd peste tot uriașele edificii industriale, unități agricole, unități de învățămînt, de sănătate, de cultură — toate construite prin munca harnicilor constănțeni care înfăptuiesc neabătut, la fel cu întregul popor, politica partidului nostru”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Marinarii români frămîntă toate apele pămîntului

Stăm de vorbă de cîteva minute. Îl cunosc dar nu știu de unde să-l iau. Este un tînăr zvelt. Nu i se poate ghici vîrsta, încruntînd înaintea de vreme. Spuma mării i s-a așezat pe creștet. Într-un tirziu descoperim că am copilărit în același cartier și că ne știm de cînd eram de-o șchioapă. Se numește Călin Marinescu și este comandant de cursă lungă. După ce a colindat lumea în lung și în lat a „ancorat” în portul Constanța. În prezent este șeful secției a treia de exploatare a flotei din cadrul Întreprinderii NAVROM. Povestește încet și tacticos precum un uncheas la gura sobei... Marinarii, o spune ca o justificare, astăzi, nu mai sînt ruși de uscat. Majoritatea lor sînt familisti cu case mari și frumoase și cu mulți copii. Pe vremuri cînd un comandant pleca în cursă se ducea la circumă, la Ovidiu, și angaja marinarii. Astăzi, îmi pune în față cîteva statistici, aproape toți marinarii sînt oameni cu școală. Mai mult de o treime sînt cu studii superioare. Și sînt și foarte tineri. Pînă-n patruzeci de ani. Bătrînii lupi de mare, se pare, au rămas între coperțile cărților. Și fiindcă lui Călin Marinescu îi plac lucrurile exacte, adică cifrele, îmi explică pe îndelete, ca să pot pricepe, istoria flotei noastre maritime. După război, în 1944, flota noastră, să nu se mire nimeni, dispunea de un singur vas scăpat ca prin minune de grozăvie. În 1965 pluteau pe mările lumii 35 de nave românești — iar în prezent 227. În 1985 cifra va depăși 250. Dacă în 1966 pe vasele românești se transportau circa 1 755 000 tone, în anul 1984 cifra a ajuns la 25 300 000, iar în viitorul an la aproape 30 000 000. Fără să mai facem nici un fel de comentariu, cifrele vorbesc de la sine. Să mai notăm că față de anul 1966 investițiile alocate flotei românești au crescut de peste 25 de ori. Și fiindcă am început această scurtă relatare cu oamenii mării este necesar să mai amintim că ei au ajuns la impresionanta cifră de 8 000 față de numai 740 cîți numărau în urmă cu douăzeci de ani... Toate aceste lucruri au făcut să se dezvolte o foarte puternică școală de navigație românească cunoscută în toată lumea — iar flota românească să se afle pe picior de egalitate cu marile companii ale lumii. Marinarii, mesagerii noștri, în acest moment îmbrățișează toate apele pămîntului...

anvelope reșapate. Recondiționarea reprezintă unul din interesele reprezentative ale întreprinderii și acest lucru a însemnat mult pentru economia municipiului Constanța, încununat de acum cu titlul „Erou al Muncii Socialiste”. Eforturile conducerii, sprijinite de activitatea de cercetare din întreprindere, nu s-au oprit însă la linia de sosire, ci au continuat cu aceeași tenacitate, ca să nu se spună despre acești oameni că au fugit după medalia iar acum nu le mai pasă de nimic. Ca o dovadă, în 1985 se va trece la reșaparea anvelopelor din spate ale tractoarelor, pentru prima dată în țară, și bineînțeles că municipalitatea va observa atunci că sprijinul dat de „Energia” n-a fost numai o ambiție de circumstanță, ci chiar o preocupare de durată. Ei vor să se știe că roata se învîrte în continuare, chiar după ce s-a tocit, fiindcă un lucru bine cîrpit, adică reșapat, face cit unul nou.

Cea mai mare bucurie a directorului Gheorghe Baloș și a inginerului Viorel Tătaru, șeful biroului plan-dezvoltare, e că tehnologia cu care se lucrează este integral românească, ceea ce arată preocuparea lor de a face acest lucru bucurându-se că produsele izvorăsc nu doar din mîini, ci și din cap. Viorel Tătaru știe multe din realizările „Energiei”, știe aceste reușite și tehnicianul principal Nicu Panait Vineș, secretarul comitetului de partid cu probleme organizatorice, dar pe mine nu cifrele mă impresionează, aș putea să le transcriu aici, cit bucuria lor de a fi sprijinit industria județului și a țării, fiindcă, iar vin și spun, ei nu fac din munca lor un capăt de țară, ci punctul de plecare al unui județ.

Întreprinderea constănțeană a fost în

ultimii ani fruntașă pe centrală și acest lucru se datorează și faptului că retribuția medie, după generalizarea acordului global, a fost realizată în proporție de 107%, că au crescut producția și productivitatea muncii și că, din 1978, materia primă pentru amestecul de cauciuc, adus înainte din alte părți cu autocamioanele, se produce acum în întreprindere și că pot s-o ofere și altor întreprinderi care vin cu autocamioanele s-o ducă tocmai în celălalt capăt al țării, la Botoșani de pildă, și tot așa roata se învîrtește și iar se tocește și întreprinderea „Energia” se bucură că poate reșapa tot mai multe anvelope.

Un început de țară care îmbrățișează și sărută marea

Îmi stringe mina mai să mi-o rupă. Mă privește, de cîteva ori, din cap pînă-n tălpi, și se recomandă scurt: Ștefan Panait. Apoi, după ce se mai plimbă de cîteva ori prin încăperea începe să povestească derulînd parcă un film. Mă simt, aici, zice, de cînd lumea. Am venit în șantier în martie '49. Aveam doar 19 ani. Făceam numai lucrări de reparații și, în același timp, se lucra la refacerea șantierului distrus de război. Din cînd în

cînd mai venea și cite un vas străin pentru mici reparații. Asta era totul. Numărul muncitorilor nu depășea 700. Și anii au trecut... Prin '55-'56 la șantier au început să se realizeze primele nave — salupă cu motor de tractor românesc necesare recoltării stufului în Delta și cîteva pontoane dormitor. Dar, adevărata dezvoltare a șantierului, își amintește Ștefan Panait — în prezent secretarul comitetului de partid — a început după Congresul al IX-lea al partidului. A început, cum era și firesc, cu o primă etapă de dezvoltare prin crearea posibilității de repartiție a navelor de mare tonaj. În aprilie 1971 s-a trecut la profilarea șantierului pentru construcția navelor de mare tonaj. O zi intrată definitiv în istorie și în memoria oamenilor este 29 aprilie 1975, cînd personal tovarășul Nicolae Ceaușescu a lansat la apă primul mineralier românesc de 55 000 tdw. De atunci și pînă în prezent au fost lansate la apă 11 nave de acest tip. Nouă din ele sînt în dotarea flotei românești iar celelalte două au fost cumpărate de către firme străine. Dar, proiectarea și construcția navelor nu s-a oprit aici. S-au construit, pînă în prezent, și patru petroliere de 150 000 tdw. — al cincilea fiind în construcție. De asemenea al 12-lea mineralier, un nou tip aflat deja în construcție este comandat de către o firmă din Grecia.

Desigur, despre Șantierul naval din portul Constanța s-a scris și se va mai scrie. Îți trebuie doar timp ca să înțelegi și să dezlegi tainele vieții de constructor de nave. În momentul de

față, șantierul numără peste 6 500 de muncitori iar în ultimul timp pentru ei s-au dat în folosință peste trei mii de apartamente, în elegantele și modernele cartiere ale orașului. Este încă o dovadă a grijii societății noastre pentru cei care muncesc între cer și apă, pentru cei care construiesc adevărate orașe plutitoare. Șantierul naval reprezintă un început de țară care îmbrățișează și sărută marea...

Un mare magazin universal la marginea mării

— Tovarășă ingineră Roxana Delegeanu, sinteți secretara de partid a uriașei Întreprinderi de exploatare portuară, aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Dar, întrebarea este alta. Am auzit că sinteți prima ingineră care a venit să lucreze în port. Așa-i?

— Da. Se pare că da. În scripte am găsit că ar mai fi lucrat în port, înainte de război, o arhitectă. Eu am venit aici imediat după ce am terminat facultatea. Asta se întîmpla în '56. Am terminat, la Galați, cursurile Facultății de mecanică navală.

— Dar, de unde ați venit?
— Sînt fată de țaran din Pîrscov. O comună frumoasă din Valea Buzăului. Am venit în port, m-am îndrăgostit de mare și am rămas pentru totdeauna la poalele ei. Dar, să revin la întreprinderea noastră...

Constanța — oraș erou

(Continuare din pag. 2-3)

tră. Ea este considerată o unitate de rădăcină a portului. Pe undeva sîntem considerați, și pe bună dreptate, un mare magazin universal cu toate ușile deschise către mare. Mai bine zis către toate mările lumii. Noi încărcăm și descărcăm nave și vagoane ale căror mărfuri trebuie să ajungă la diferite destinații.

— Și ce nu știe lumea?
— În primul rînd noi sîntem cei care asigurăm apa pentru toate unitățile portului. Și apă pentru nave. Apa noastră se bea pe toate mările și oceanele lumii. De asemenea, mai asigurăm și energia electrică cit și încălzirea. Mai facem și toate reparațiile inventarului mobil al navelor. De asemenea mai asigurăm manevrarea a tot ceea ce intră în port. Sîntem, dacă doriți o comparație, exact ca dirijorii unor imense formații. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol mai trebuie să spun că tot noi sîntem cei care asigurăm și adăncimea necesară acostării navelor la dane prin dragarea pe care o facem. De asemenea, ne ocupăm și cu întreținerea digurilor... Ar mai fi multe de spus dar să ne oprim aici.

— Cum era portul cînd ați venit dumneavoastră în urmă cu mai bine de un sfert de veac?

— Am apucat cînd totul se mai transporta cu căruța. Am prins cînd în port. Acum, priviți! Dacă mă întrebați cite macarale și cite utilaje moderne avem — n-aș putea să vă dau o cifră exactă. Pe lingă toate mai sînt și șefa biroului de invenții și inovații. O să mai întrebați acum: ce se inventează la noi? Ei, bine, foarte multe. Avem o importantă uzină de reparații unde se lucrează de toate. Oamenii inventează scule și dispozitive pentru ca munca să le fie mai ușoară. În cazul nostru pentru manipularea mărfurilor. Și se mișcă peste 100 000 de tone.

— Nu mi-ați vorbit despre docheri?
— I-am lăsat special la urmă. Sînt oameni minunați. Exact ca și despre marinari, s-a vorbit și continuă să se vorbească foarte multe lucruri despre ei. La noi sînt peste 6 500 de docheri. Veniți din toate colțurile țării. În momentul de față ei nu mai sînt considerați acele furnici ale portului. Ca o măsură s-a început, în bună parte, școlarizarea lor. Docherii, în viitor, vor fi și mecanizatori. Docherii sînt ca și mineri. Și nu se gsește în comparație. La intrarea în șut, să spunem așa, ei primesc gratuit cite o masă. Apoi, li se asigură masa la două moderne și elegante cantine și 12 microcantine și o mulțime de chioșcuri. Fiindcă, una din cele mai mari griji ale noastre este de a le asigura întregul necesar acestor, iertată să-mi fie comparația, albine ale navelor care, fără nici un fel de exagerare muncesc din zori și pînă-n noapte sau, altfel spus, în fiecare clipă a anului...

Cum ne întorcem acasă

Municipiul Constanța înseamnă și o vacanță la mare. În lunile iunie, iulie și august aproape două milioane de turiști năvălesc spre litoral. Sînt momente cînd este un adevărat exod. Pe aeroportul internațional Mihail Kogălniceanu aterizează zilnic avioane cu turiști străini. Trenurile sînt supraincercate și lungi de parcă nu se mai termină. Toată lumea vrea la mare, toată lumea vrea un loc de cazare, toată lumea vrea confort, vrea divertisment, vrea pe bună dreptate tot ceea ce se cuvine într-o vacanță în care să se odihnească, să-și recupereze sănătatea și să cunoască oameni și locuri. Pentru turiștii străini, litoralul înseamnă o primă întâlnire cu România. Pentru mulți dintre ei și singura. În acest caz, Constanța înseamnă România. Pentru turiștii români Constanța reprezintă preocuparea pentru calitatea vieții lor. Vacanțele noastre la mare înseamnă 25 000 de oameni la dispoziția turiștilor, adică o adevărată armată integrată în „industria” serviciilor, încercînd să satisfacă gusturile fiecărui om. La această oră baza turistică a municipiului Constanța are un contur precis. Hotelurile, minihotelurile, sanatoriile, vilele și căsuțele găzduiesc în fiecare zi 110 000 turiști. Pentru sezonul estival pe care îl parcurgem litoralul traversează o perioadă nouă. Marile construcții s-au încheiat. Urmează fardul, acele amenajări discrete, de mare importanță în crearea ambianței și utilității care să incununeze o zestre edificată.

Adevărul este că pe litoral, față de alți ani, se simte un alt aer. A fost vremea construcțiilor, cînd numărul locurilor de cazare și numărul etajelor erau cuvîntul de ordine. Acum coasta Mării Negre își definește personalitatea, își pune la punct amănuntele de finete.

Dumitru Petrișor, directorul general adjunct al Centralei „O.N.T. „Litoral”, spune că la această oră se văd roadele unei munci de ani și ani, cea legată de calitatea oamenilor. Calitatea serviciilor înseamnă în primul rînd calitatea oamenilor. Pentru aceasta, majoritatea lucrătorilor din turism au urmat diverse forme de calificare și perfecționare. 15 000 de

lucrători au urmat cursuri în diferite forme de perfecționare și aceasta se simte direct în activitatea cu turiștii. La această oră litoralul românesc oferă servicii comparabile cu cele mai ridicate standarde internaționale. O dovadă a acestui fapt o constituie și numărul crescut de turiști străini care, față de alți ani, solicită cu insistență o vacanță pe coasta Mării Negre. În acest an nu mai avem cazuri de suprapunerii, ca în alți ani, cînd oameni cu bilete nu aveau unde dormi. Am considerat cazarea oamenilor ca pe un fapt de importanță fundamentală și am vegheat la modul cum se desfășoară, în așa fel ca fiecare să aibă un loc să se odihnească și să fie mulțumit. Aceasta a însemnat însă un volum de muncă enorm și el poate fi evaluat prin cuvintele frumoase, de mulțumire, ale celor care se întorc din vacanțele petrecute pe litoralul românesc.

În vara '84 turiștii li s-a pregătit o serie de 1 000 de concerte iar în unitățile de alimentație publică s-au întocmit și difuzat rețetare care conțin 729 de rețete culinare, 450 de rețete de cofetărie, 119 rețete de băuturi alcoolice, nealcoolice sau slab alcoolice. Sînt citeva amănunte care pot fi elocvente pentru etapa traversată de turism pe litoral. Problema este nu unde ne odihnim, ci cum o facem și cu ce amintiri ne întorcem acasă.

Un comerț în fața lumii

În ultimele zile ale lunii iunie a anului 1973 se petrecea un fapt mai puțin obișnuit: în magazinul Tomis din Constanța constructorii lucrau la ultimele finisări. Și în timp ce ei împlineau ultimele amănunte, lucrătorii comerciali aranjau rafturile și mărfurile, puneau prețurile și pregăteau magazinul pentru deschidere. Ultima zi de lucru a constructorilor a fost o simbioză. Duminică dimineața au intrat cumpărătorii veniți la inaugurarea celui mai mare magazin al Constanței. Directorul direcției comerciale județene, Paraschiv Băncu, era și atunci pe baricade. Pentru inaugurarea acestei unități etalon se lucra în trei schimburi, un adevărat foc continuu, cu comercianți în vîrstă, oameni cu experiență, trecuți prin tot felul de magazine, trudind umăr la umăr lingă tineri absolvenți și lucrători care abia deprindeau alfabetul comerțului. Era vremea cînd vîrsta medie a celor 425 de la Tomis nu depășea 18 ani și 10 luni. Cel mai mare magazin din Constanța cădea în seama celor tineri. Bătrînii erau puțini. Doar o echipă de oameni trecuți prin ciur și dirmon, prieteni de tineri, care aveau citeva decenii împreună, această echipă încerca să-i lege pe cei tineri de o instituție care încerca să-și facă și firmă. Gheorghe Moise, un om care avea și experiența copilului de prăvălie dar și pe cea a comerțului prolix de după război, a adunat în jurul colegilor săi de generație Alexandru Lepăduțu, Gheorghe Kessler și Constantin Apostol reprezentanți noului val, băieți abia ieșiți de pe băncile liceului, cărora nimeni nu le-ar fi încredințat o gestiune, și i-a pus la treabă. În acest moment cea mai mare unitate comercială din municipiul Constanța este o formă de manifestare a celor tineri. Sînt 7 865 de metri pătrați care primesc într-o săptămînă circa 70 000 de cumpărători, adică populația unui oraș de provincie de mărime mijlocie, în care zilnic se vind mărfuri în valoare de milioane. Dacă un om spune „la Constanța am găsit...” sau „de la Constanța am cumpărat” înseamnă că echipa coordonată de economistul Gheorghe Burac, directorul adjunct al I.C.S.T.I. Constanța, și-a păstrat acea stare inițială care a premers deschiderea magazinului. Dacă aveți o nelămurire și doriți să stați de vorbă cu șeful de raion, în locul unei persoane cu morgia veți fi întâmpinat de un tînăr jovial, amabil și curtenitor care va încerca să rezolve problema. De obicei, el este reprezentantul noului val, dintre cei „școliți” de Gheorghe Moise, dascălul și punctul de reîntreg al majorității lucrătorilor din magazinul Tomis. Valentin Stoica, Dan Rădulescu, Maria Dordea, Tina Milea și Dumitru Marin alcătuiesc echipa de acum și pe ea se bazează toate speranțele legate de viitorul acestui magazin deja intrat în reflexele cumpărătorilor din Constanța și nu numai de aici.

Comerțul în acest oraș are o stare aparte. El atinge momentele de vîrf în perioada de vară. Atunci e nevoie de un anume tip de mărfuri, de o anume expunere, de operativitate și de bun-gust. În Constanța funcționează 2 500 de unități comerciale cu o suprafață de 614 mii metri pătrați.

La Constanța sînt 550 de unități comerciale care vin și se sting o dată cu vara. Cele temporare și cele stabile sînt chemate să răspundă exigențelor de o fantastică diversitate. Vin turiști din toată țara și din toată Europa. La Constanța se practică un comerț în fața lumii.

O clipă de eternitate:

Epopeea incepe la km 90

D.N. 7 C Brașov — Curtea de Argeș — Baraj Vidraru — Tunel Bilea (117 km) se desfășoară de-a lungul rîului Argeș pînă la Barajul Vidraru, pe malul stîng al acestuia, și, după o porțiune pe malul rîului Capra, urcă vertiginos spre Făgăraș, pe care îl străbate la cota 2 050 m prin cel mai lung tunel rutier din România (884 m). De la km 90, coada lacului de acumulare, începe Transfăgărășanul, continuînd pînă la Arpașul de Jos, pe o lungime de 89,869 km. Transfăgărășanul a fost construit în perioada martie 1970 — septembrie 1974.

Amabil, inginerul Ion Gheorghe, șef de secție la S.I.R.D.S.C. — Argeș, mi-a întins un album cu fotografii reprezentînd cei aproape 90 de km ai Transfăgărășanului. L-am răsfoit și am constatat că nimic din marea și tragismul drumului nu transpare. Auster, impresionabil, ascuns lui însuși de citeva ori într-un kilometru, chiar sub aspect turistic, nu poate reprezenta prea mult într-o fotografie.

Am băgat minile în buzunare și m-am plimbat citeva ore pe străzile orașului Pitești. Am constatat așa, de-a lungul vieții, că marile evenimente lasă urme adînci în conștiința oamenilor, că, dacă oamenii nu pot scăpa de patima lor, evenimentele modifică, adora, uită amintiri oameni sau oamenii în general.

O curățenie exemplară, aer tare, și, sub aspectul umidității, schimbător, cantine la care se pot servi masa de prînz la preț de 12,50 lei, iar masa de seară, la preț de 20 lei, fără bon; pe fețele oamenilor, acea concentrare din timpul acțiunii pe care o au de obicei locuitorii marilor orașe industriale, obligați să ducă viața ordonată pentru a putea rezista vieții, cofetării în care se serveste la masă, timiditatea tineretii așteptînd lipsa de supraveghere pentru a se manifesta — toate aceste observații privesc doar detaliile unei vieți secundare, viața individuală venind și din ele, dar, în primul rînd, din evenimentele aduse de ritmul trepidant de dezvoltare. În asemenea condiții, oamenii, dacă sînt conștienți, par un fel de cosmonauți ruși de noțiunile clasice de spațiu și timp, de suporturile lor logice, puși să conducă un fel de nave în care calmul și echilibrul contează, noțiunile de ferici și de liniște fiind amînate sau, de la caz la caz, excluse. Ființa este absorbită de comenzile imediate pe care trebuie să le dea, lăsînd perspectiva în seama unui calculator imaginar, asupra căruia, la slăbiciune, trece și propriul destin.

La Curtea de Argeș, se lasă mai mult dreptul de inițiativă naturii. Fără să provoace dezordine, iarba crește de la sine chiar și sub umbrele curate ale copacilor grei. Oamenii au naivitatea plină de rigoare a „personajelor” din tablourile lui Douanier Rousseau, au acea obișnuință cu toate cele care îi face permeabili la fericiere, la minerie și la cele mai neașteptate dimensiuni sufletești. Cerul se sparge și el în culori ce liniștesc aspirația, se poate bănuî deci un secret între țînt și munte.

O sută de ani între lac și cascadă

În satul Cîrțișoara, comuna Cîrțișoara, județul Sibiu, am avut norocul să-l găsim pe Traian Gîrduleț, în vîrstă de 50 de ani, supraveghetor la muzeu, unul dintre tîrîni misterioși care duc poalele și hrisoavele țării chiar și pe ascuns, dacă e cazul. Mi-a pus la dispoziție o arhivă, am extras datele:

În 1878, Societatea „Carpatina” a construit la Bilea Cascadă o cabană de lemn, ce avea o antecameră, o cameră pentru bărbați și una pentru femei. Datorită neglijenței, cabana a ars.

Prin anii 1895—1900, s-a construit altă cabană cu patru camere, care, la fel, peste cîțiva ani a ars.

A treia cabană s-a construit în anul 1910, avea șase camere, a ars și aceasta în primul război mondial.

A patra cabană s-a construit în anul 1924, există și astăzi, cu unele modificări efectuate în decursul anilor.

Ioan Turcu, în cartea sa „Excursii pe muntii Țării Birsei și ai Făgărașului”, apărută în anul 1888, arată că nu exista nici un fel de adăpost la Lacul Bilea, deci nu era cabană. Descrie cabana de la Bilea Cascadă, edificiile de la fabrica de sticlă de la Glăjerie, care, în vreme, erau în stare bună, dar, în cea mai mare parte, pustii.

Cabană de la Bilea Lac a fost construită în anul 1902, de către muncitori italieni. Avea două camere din piatră.

În anul 1936, s-a construit pe același loc o altă cabană care, suferind modificări și adăugiri, a ajuns cea de astăzi.

Tot în anul 1902, italienii au construit plaiul (poteca) pe porțiunea „Pietrele Albe — Cabana Bilea Cascadă”, deci pe porțiunea cea mai periculoasă; în anul 1931, s-a construit poteca din Fundul Luncii (Glăjerie) pînă la Pietrele Albe, cu muncitori din Cîrțișoara.

Poteca dintre cascadă și lac s-a construit în anul 1934; în anul 1935, s-a construit poteca ce duce la Valea Doamnei.

În Lacul Bilea, la cererea cabanierului Mak Anton, în ziua de 19 august 1933, au fost introduși păstrăvi, fiind aduși de Trintor D. Matei. În anul 1937, s-au mai introdus 87 păstrăvi.

În anul 1950, s-a modernizat drumul din capătul satului Oprea pînă la Gura Văii Doamnei, cu muncitori din Vilcea.

În anul 1965, s-a construit de către ocolul silvic din Arpașul de Jos o casă de vinătoare pe lunca de la Glăjerie (Bilea), lingă cantonul silvic, construit în anul 1925.

În perioada construcției Transfăgărășanului, s-au construit și două vile din cărămidă și lemn în lunca de la Glăjerie.

În perioada 1969—1971, s-a construit o a doua cabană la Bilea Lac, altitudinea 2 034 m. Concomitent cu construcția șoselei, s-a construit și un hotel turistic lingă vechia cabană de la Bilea Cascadă. Hotelul are o capacitate de 80 de locuri. Altitudinea, 1 234 m.

În același timp, a fost pusă în funcțiune și telecabina dintre Bilea Cascadă și Bilea Lac.

Cînd Eroul și-a chemat eroii

Construirea Transfăgărășanului nici nu ar fi fost posibilă decît într-o țară puternic industrializată. Omul a trebuit să atingă puterea naturii (aflată în deplină ei măreție) de a acționa asupra sa. Armele, dinamita, pichamerale, buldozerele, excavatoarele, tractoarele, compresoarele, basculantele au fost furnizate de industria românească. Niciodată nu s-a mai construit la noi în țară la o asemenea altitudine. S-au excavat 4 milioane m.c. de derocări, s-au construit 28 de poduri și de viaducte, 550 de podețe. În apropierea lacului Bilea, tunelul de 884 m sfîrdește ultimul obstacol spre celălalt versant al Făgărașilor. În punctul denumit „Piatra Dracului”, din cauza zăpezii constructorii nu au putut să mai înainteze cu buldozerul. L-au demontat și transportat bucată cu bucată în punctul de lucru stabilit, unde l-au montat din nou.

În iarna anului 1973, viscolul a imobilizat 180 de oameni în „Căldarea Bilei”. A fost necesară intervenția a două buldozere gigant. De buldozere, au fost atașate frîngii. Ostașii și civilii prinși în viscol s-au legat cu ele, și doar astfel au putut fi scoși și duși la Bilea Cascadă.

Constructorii marelui tunel au luat inițiativa de a lucra iarna, la temperaturi de multe grade sub zero, pentru a accelera ritmul lucrătorilor și a devansa termenii de dare în folosință. Nămeții invinși au fost mai înalți de 7 m; în cei patru ani în care s-a lucrat la Transfăgărășan, s-au iscat 64 de avalanșe.

În locul numit „Poarta Întîlnirii”, formațiile conduse de ofițerii Nicolae Coman și Marin Dima, venite din direcții opuse, s-au întîlnit. Ruta București — Sibiu fusese scurtată cu 70 km, alte ștute și nestiute obiective fuseseră atinse.

Transfăgărășanul a fost conceput și realizat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Timp de patru ani dînsul s-a interesat îndeaproape de bunul mers al lucrărilor.

Această reușită a genului tehnic românesc înseamnă totodată unul din obiectivele care marchează începutul fîuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Buletin despre starea drumului

Pe partea dinspre județul Argeș a Transfăgărășanului, aproape de gura tunelului, după ce trecusem pe la stîna baciului Ilie Matei și la fiulul său Ilie Matei, după ce vorbisem cu strungarul (acela care dă oile în strungă, la muls) Veniamin, om ciudat ce se încăpățînea să tocmăi pentru că are savoare de a ceda la ideea bine argumentată a celui cu care vorbește, am văzut o capră neagră. Era la mai bine de o sută de metri de mine, pe stînci. Am stat și am privit-o îndelung. Cîndva, animalul m-a zărit și el. A fugit puțin în zigzag, apoi, deodată, s-a oprit pe o stîncă de unde putea să privească și ea foarte bine în direcția în care eram. A rămas așa citeva clipe. Tehnicianul Dumitru Teodor

TRANSFĂGĂRĂȘANUL

● Pe drumul lui Badea Cîrțan ● Ciobanii și telecabina ●

rescu, șeful districtului „Piscul Negru”, fiind cu mine, mi-a spus că tocmă curiozitatea le face pe caprele negre cel mai bun vinat, că astfel se comportă întotdeauna. În timp ce îmi vorbea, capra a dispărut prin adăncitura dintre două stînci. Soarele se ridicase destul de bine, am văzut în gol alpin umbra unei stînci peste cealaltă, umbra pietrei peste piatră. Muntele are o intimitate adevărată cu drumul. Deși construit în linii dure, sigure, drumul este una cu muntele, servindu-i acestuia ca o parte din el. Iarna, zăpada viscolită atinge și 17 m, avalanșele acoperă asfaltul, suflul unei avalanșe poate rupe arborii pe suprafețe de zeci de metri pătrați. Zăpada poate să prindă sub ea capre, urși, cerbi (zona este foarte bogată în vinat) și chiar turme de oi care, deși rar, mai umblă iarna pe vâile apelor.

Pe Transfăgărășan, se circulă de la 1 iunie pînă la 1 octombrie. Cine circulă în restul timpului, o face pe propria răspundere. Drumul este întreținut de două districte (Căpățineni, Piscul Negru) și o formație de consolidări în județul Argeș, iar, în județul Sibiu de districtul Bilea Cascadă, condus de Ioan Streza. Iarna, nu se circulă de la km 110 pînă la Bilea Cascadă. Cei 6 km pe care nu se circulă sînt în partea Argeșului, unde este și golul alpin. Acesta începe de la km 105 și ține pînă la km 124, cuprinzînd zona Bazinului Capra, unde, în punctul confluenței izvorului Piscul Negru cu riul Capra, la km 102, geologii prospectează terenul. Pe Transfăgărășan, nu există curse regulate. Cu excepția turiștilor, circulă doar mașinile celor trei districte și ale întreprinderilor de exploatare a materialului lemnos (unul dintre acestea avînd o capacitate de 24 t) înspre Curtea de Argeș și, dincolo, spre Făgăraș. În perioada 1 iunie — 1 octombrie, oamenii care lucrează la cele trei districte, în fiecare dimineață sînt lăsați de mașini pe drum, la diferiți kilometri, acolo unde este nevoie pentru executarea de tratamente prin criblură (piatră concasată și ciuruită, pentru a mări longevitatea asfaltului; pînă în prezent s-au executat asemenea lucrări de la km 105 pînă la 116; în 1984, se execută de la km 90 la km 105), gabioane din zidărie uscată (se execută la suprainălțarea zidurilor de sprijin existente pentru consolidarea taluzului, taluzul începînd de la partea superioară a zidului și ținînd pînă unde începe vegetația), copertine pentru avalanșe, consolidări de terenuri pentru a rezista torenților (în general la izvoarele și la apele din jurul cabanei „Casa Argeșeană”), parapete elastice de metal și consolidarea terenurilor prin plantarea de arbuști (cătînă albă sau hipoforale), procedeu foarte ieftin și eficient.

Pe cele mai înalte piscuri din preajma Transfăgărășanului, în golul alpin, de-a dreapta și de-a stînga muntelui, se află bordeiul mieilor și bordeiul mioarelor. Sub bordeie, căldările muntelui au fost botezate și ele „Căldarea mieilor” și „Căldarea mioarelor”. În dimineața aceea, iarba din „Căldarea mieilor” era păscută de o mulțime de cai albi.

Pînă în tunelul de la km 116 (cel mai mare tunel rutier din țară) la jumătatea căruia se întîlnesc județele Argeș și Sibiu, drumul mai trece prin alte patru tunele.

La Vidraru, D.N. 7C are ramificație cu D.N. 7D care face conturul lacului de acumulare pe partea dreaptă tehnică, întîlnindu-se la km 90. D.N. 7D trece prin al doilea tunel rutier din țară (0,715 m — 180). Constructorii au dat Cabanei Cumpăna din județul Argeș (D.N. 7C) aceeași arhitectură cu a cabanei Bilea Cascadă, din județul Sibiu. A intrat în tradiție ca în fiecare an de 24 august fie județul Sibiu să găzduiască o nedee la cabana Bilea Cascadă, fie județul Argeș, la Cabana Cumpăna. La sărbătoare, participă și cele mai bune formații artistice de amatori și profesioniști din județele respective.

Cînd am plecat de pe partea dinspre Argeș a Transfăgărășanului, l-am lăsat pe tehnicianul Dumitru Teodorescu împreună cu cîțiva geologi spărgînd cu pichamerlele o stîncă de citeva tone, prăbușită în drum.

lacului Vidraru. „Mocănița” se alimenta cu apă la un punct-rezervor. În locul fostului punct-rezervor, este aducțiunea ce alimentează cu apă potabilă uzina Gheorghe Gheorghiu-Dej și blocurile ei de intervenție.

Șantierul s-a deschis aici în 1959. De atunci și pînă în 1962, s-au efectuat sondele pentru uzina electrică. Muncitorii au venit de la Bicaz (cei mai mulți erau din Piatra Neamț), și, după ce au terminat, au plecat la Porțile de Fier. În 1962—1965, s-a construit uzina. O dată cu amenajarea Lacului Vidraru, oamenii din comună împreună cu muncitorii veniți din alte părți au construit un drum auto forestier care înconjoară pe o distanță de 56 km lacul. De la coada lacului, fo-

păna, printr-un separat lac de acumulare unde se mai află o uzină electrică, Vilsanul și Riul Doamnei) prin galerii de aducțiune însumînd 43 km. Barajul a fost construit în perioada 1962—1966. Are următorii parametri tehnici: înălțimea barajului: 166 m; lungimea coronamentului: 307 m; grosimea la bară: 25 m; volumul betonului: 480 000 mc; tipul barajului: dublu arc; volumul lacului de acumulare: 465 000 000 mc; lungimea lacului: 14 km.

Dincolo de Defileul Argeșului (km 57 — km 61), s-au amenajat șase popasuri și cabane, patru în județul Argeș (Casa Argeșeană, km 62, Valea cu pești, km 70, Cumpăna, abateră 7 km pe D.N. 7D, Piriul Capra, km 108), două în județul

țărani moșneni de pe vremea lui Tepeș, deci nu trebuia să plătești pășunatul. mi-au arătat și ceilalți doi munți ai lor (Jorzea și Piscul Negru) adăugînd că, în afara celor o mie de oi din transhumanță, în munți se mai află (în ordine în care au fost numiți) 3 000, 3 000 și 1 800 de oi.

Lumea nouă a mai adus în sat o țesătorie cu 8 războaie la care se lucrează în două schimburi, țesături din pînă topită și melanj, o întreprindere foarte rentabilă la care lucrează 36 de muncitoare.

Spre sfîrșitul serii, înainte de a trece ultima oară cu această ocazie munții în Transilvania, m-am așezat la crîșma din Căpățineni (satul nu are încă centru civic, piața, consiliul popular și magazinele se află în barăcile fostului șantier) între oamenii aceia blînzi, atît de așezați în vatra lor, și am tăcut o dată cu ei.

...Și frații în veci vor fi frați

Am străbătut iar stîmile particularilor, ale C.A.P.-urilor și ale I.A.S.-urilor din Transfăgărășan, și, în Cîrțișoara, m-am întîlnit cu Rodian Neagoe, președintele consiliului popular, cu Ion Cucu, președintele C.U.A.S.C.-ului Avrîg, cu Mircea Grovu, președintele C.A.P.-ului. După terminarea zilei de lucru, am băut împreună pe la casele oamenilor să mai vorbim. Cei trei știau în mai multe feluri comuna, fiind gata să ofere noului venit imaginea care și convenea acestuia despre așezare și, care, într-un fel, îl justifica.

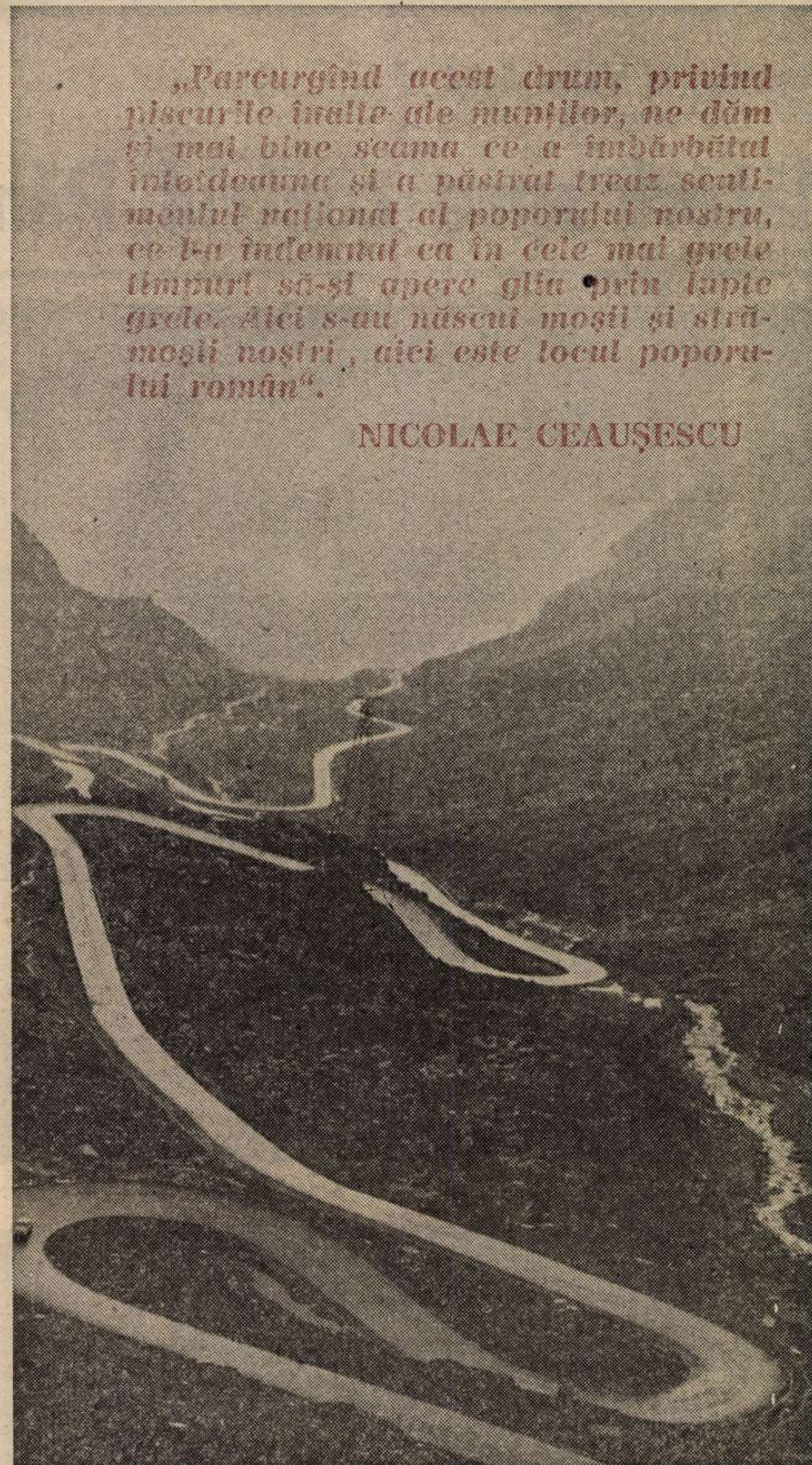
Abia după ce ne-am mai împrietenit au lăsat deoparte cifrele de plan (care și așa sînt foarte bune), arătîndu-mi o comună dinamică, plină de probleme, dar și cu acea recîntare în fața dificultăților pe care o au vechile așezări.

Într-un scurt timp și țărani de aici au devenit în parte muncitori la Combinatul din Victoria și la I.M. Mîrșă, și ei, ca și cei din Arefu, seara, cînd se întorc acasă, mai au de muncit. C.A.P.-ul și gospodăriile particulare, și aici au țîșnit deodată între ei asfaltul, munca pe șantiere, marile salarii de pe șantiere, salariile obișnuite din întreprinderi apoi, dorința de case mari. În urmă cu cinci-sprezece ani, satele comunei începuseră, ca și la Arefu, să se depopuleze. Și acum mai sînt o sută de numere de case care nu au acoperire cu locuitori.

Le-am pomenit oamenilor de „Mocănița”. Mi-au spus că mulți dintre ei lor fugiseră cu acest tren. Pe poteca veche de sute de ani care precedase Transfăgărășanul, se emigrase constant din Transilvania în Muntenia. Există și o plîngere a iobagilor din anul 1721, adresată autorității imperiale, în care se spune printre altele că se emigrează din cauza poverilor mari ce nu mai puteau fi purtate de satele românilor. Mulți din comună fugiseră în Dobrogea. Alții emigraseră în S.U.A. Am găsit oameni care au de cînd nici ei nu mai știu rude în Muntenia; acum, mai mult ca niciodată, se fac căsătorii ale celor de dincolo de munte aici, ale celor de dincoace de munte, dincolo. Eram, deci, pînă în Avrîgul lui Gheorghe Lazăr, în Cîrțișoara lui Badea Cîrțan. Am fost în muzeul la inaugurarea căruia participaseră Victor Eftimiu și George Calboreanu, acesta din urmă semnînd: „Un țaran de aici”. Ceva din sufletul curat și naiv al celui ce s-a lăsat fotografiat în cîioareci și opinci lîngă Columna stăruie. În încăperi sînt adăpostite cărțile strînse cu trudă, miroase a rășină și lut.

Între felul secular de a se purta al acestor oameni și noile realități, nu a apărut nici o fractură, nici un kitch.

Duminică, filii țărănilor, fie că schiază sau nu, dacă petrec în munte (și, de obicei, acolo se duc) iau telecabina, și, în 7 minute, fac distanța de la Bilea Cascadă, (1 239 m) la Bilea Lac (2 045 m), distanță care, în urmă cu puțini ani, era străbătută de ciobani în citeva zile.

„Parcuregînd acest drum, privind piscurile înalte ale munților, ne dăm și mai bine seama ce a îndărbătit întotdeauna și a păstrat treaz sentimentul național al poporului nostru, ce l-a îndemnat ca în cele mai grele timpuri să-și apere glia prin lupte grele. Aici s-au născut moșii și strămoșii noștri, aici este locul poporului român”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Amintiri despre o mocăniță

Satul Căpățineni al comunei Arefu, comună cu trei sate (Căpățineni, Ungureni, Arefu), cu 3 882 de oameni stabili, cu peste 1 770 de muncitori (forestieri, la drumuri, la uzina Gheorghe Gheorghiu-Dej, oieri; doar 5% din oamenii maturi au rămas neîncadrați în muncă) și care avea pînă în 800 de familii cînd a început construcția Transfăgărășanului, este cea mai apropiată așezare de Transfăgărășan din județul Argeș. Pînă în 1970, doar trenulețul numit de săteni „Mocănița” străbătea comuna, circuliînd pe ruta Curtea de Argeș — Cumpăna (pe locul cabanei Cumpăna a fost un sătuc) și avînd mai multe opriri pentru a încălca lemnul tăiat din păduri. Trenulețul trecea și printr-un tunel de 7—8 m, acoperit cu apă acum, la baza

restierii au mai înaintat pe riul Capra cu drumul forestier pînă la punctul Braia. De la Braia pînă la Lacul Bilea nu a fost niciodată drum. A existat o singură potecă pe unde treceau oile și oierii în transhumanță, și citeodată, muncitorii forestieri. Pe această potecă, am aflat în satul lui Badea Cîrțan, se fugea, cînd Transilvania era ruptă de țară, în Muntenia.

Cînd era drumul forestier, pe malul Lacului Vidraru, versant stînga, la 9 km de baraj, s-a construit Cabana „Valea cu pești”, cu locuri de cazare, restaurant, bar.

Cu timpul, oamenii din comună, din muncitori necalificați au ajuns zidari, mecanici, electricieni, șoferi. A fost un mare semn de întrebare pentru oameni construcția drumului, cunoscînd terenul și căile de acces care erau altădată.

Încetul cu încetul, ei au adus în Lacul Vidraru, construit pe cursul riului Argeș, încă trei cursuri de apă (Topologul, care intră în Lacul Vidraru la Cabana Cum-

Sibiu (Bilea Lac, km 117, Bilea Cascadă, km 120).

Pe aceste drumuri pe care se întorc muncitorii forestieri plecați în Mușeteica, Otici, Berda, și chiar ciobanii la sfîrșitul săptămîinii, turiștii se fotografiază cu urși, care ies la șosea, mîncînd din mină și, după cum vor, se fotografiază cu străini.

O seară întreagă am vorbit cu Ion N. Mișu, în vîrstă de 60 de ani, fost mecanic subteran la Uzina Gheorghe Gheorghiu-Dej, acum pensionat, cu Constantin Pătrunjel, în vîrstă de 78 de ani, baci, acum baci doar la oile lui, și cu activistul de partid Elena Șerban.

Abia după ce, ca într-o monografie, mi-au spus că numele comunei vine de la femeia care a potcovit cu potcoava întoarsă calul lui Tepeș (Tepeș avea în munte cetatea Poenari, se mai vede încă; era urmărit de turci) și că oamenii lui, salvîndu-l, după ce mi-au spus că înaintea vremii cel mai bine era să te duci cu oile pe muntele Capra, acolo fiind

Nevoia de filozofie

Există, ce bine e că este atît de veche ideea, eternul în fiecare clipă. Uneori, cînd omul își însușește cota parte de putere care îl revine, lipsind de confuzie democrația, configurația unei singure clipe poate ține în ea eternul pe sute de ani. O astfel de schimbare este Transfăgărășanul. O doză tonică avînd inițial conformație solidă, se dizolvă în paharul timpului și îl rupe încet de compoziția inițială, pornind într-o transhumanță a conștiinței. Liniștea oamenilor din așezările de lîngă Transfăgărășan arată că oierii, invizibili și la perioade suportabile de timp, se întorc acasă.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Ștefan Alba, cel mai bun miner din Valea Jiului

Un gând bun de la minerul Alexandru Rebendici

Vasile Cicoș, lăcătuș miner venit din Birlad

La Petrila, toată lumea îl cunoaște pe nea Grigore

Fotoreportaj în Valea Jiului

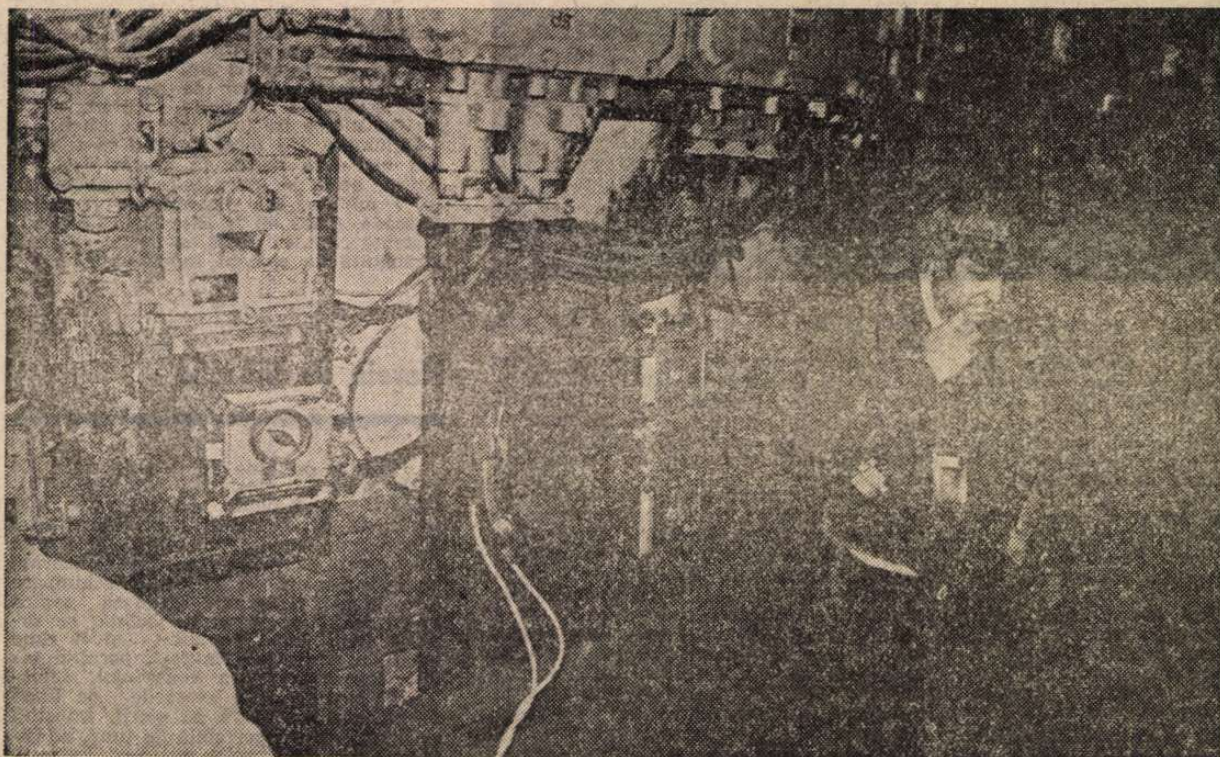
Călători spre centrul Pământului

Clipă de rugăz

Ion Bădiță, miner în brigada lui Fănică Alba care dă 11 tone de cărbune pe schimb

În mină la „orizont 100”

Locul unde cărbunele se desparte de steril

Inginerul șef Grigore Grăjdan

Constantin Stan, șef de brigadă
la abatajul frontal 232

După „baia de cărbune”,
o baie veritabilă

Șeful de schimb Pal Holas

Cărbunele, acest dar făcut Terrei de soarele paleozoicului, continuă să dețină un rol de frunte în balanța energetică a lumii. Contrar așteptărilor și chiar unor previziuni, știința și-a reîntors privirile spre acest uriaș depozit de energie subterană într-un moment în care combustibilii lichizi și gazoși se diminuează rapid, iar desfășurarea și valorificarea unor noi zăcăminte energetice potentaie mai constituie încă o problemă de viitor.

România se aliniază și ea acestei tendințe generale, amplificând extracția combustibililor solizi, intensificând lucrările de prospecțiuni geologice, adoptând soluții și opțiuni moderne, facilitând penetrarea noilor tehnologii în activitatea de extragere și utilizare judicioasă a cărbunelui și surselor bituminoase. Partidul Comunist Român a stabilit în acest sens o strategie temeinic fundamentată, ce-și propune ca obiectiv fundamental, asigurarea la sfârșitul actualului cincinal, a independenței energetice a țării. Un proiect temerar, grandios, intrupat din gîndul și activitatea nemijlocită a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, idee înscrisă încă de acum 19 ani în programele de ridicare economică a României, într-o vreme cînd, în întreaga lume, consumul de resurse primare clasice cunoștea ritmuri de creștere necontrolate, cînd nimic nu anunța furtuna ce avea să zguduie din temelii viața economică la scară planetară. Un exemplu între altele ce demonstrează pregnant caracterul științific, realist, luciditatea și clarviziunea prin care sînt elaborate, sub conducerea partidului, strategiile economice ale României socialiste. Dar, pentru atîngerea acestui deziderat, țara are nevoie de producții sporite de petrol și gaze naturale, de noi

surse de energie și în primul rînd de cărbune, de cit mai mult cărbune!

Paginile noastre prefăteză o mare sărbătoare a oamenilor din adîncuri, Ziua minerului. O sărbătoare scumpă celor care asigură în fiecare ceas de zi și noapte hrană pentru hidrocentrale, pentru focul nestins din marile combinate siderurgice, pentru variate ramuri ale industriei de prelucrare. Sînt oamenii care reinvie căldura soarelui ancestral în locuințele și locurile noastre de muncă. O sărbătoare a celor care aduc la suprafață fierul, manganul, cuprul, aluminiul, și metalele rare, materii prime indispensabile economiei naționale, progresului multilateral. Eroii acestei epoci moderne sînt bravii noștri mineri, detașament glo-

rios al clasei muncitoare din România, călît în focul luptelor de clasă, acești bărbați între bărbați, care, sub conducerea Partidului Comunist Român, prin curajul, hotărîrea și spiritul lor de jertfă, au înscris în cartea neamului citeva din cele mai emoționante și pilduitoare momente ale luptei pentru dreptate, libertate și echitate socială. Este marea armată a subteranului, înregimentată în lupta pașnică a poporului nostru pentru construirea unei societăți fără precedent, pentru progres, bunăstare și pentru ridicarea țării pe un loc de frunte în marea familie a popoarelor lumii.

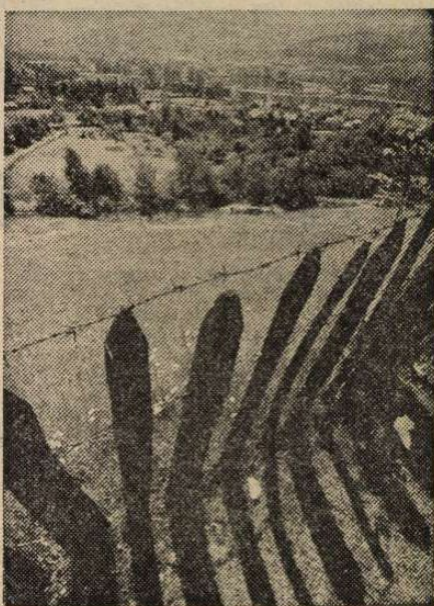
Fotografiile noastre vă aduc de data aceasta imagini din munca și viața celor ce muncesc în marile exploatări carbonifere ale țării, oamenii care asigură în cea mai mare măsură energie pentru organis-

prevede, totodată, ca ponderea combustibilului solid — cu precădere lignit și combustibili solizi inferiori — în structura producției de energie electrică să crească de la 40% în 1980 la 55% în ultimul an al cincinalului. Și tot în acești ani va începe exploatarea industrială a surselor bituminoase, pe baza cărora va funcționa la Anina prima centrală electrică de termoficare. Semnificativ este apoi faptul că, în același timp, pe baza unui amplu program, s-a trecut la proiectarea, pregătirea tehnologică și dezvoltarea unor capacități de producție pentru o gamă largă de echipamente, consacrate atît exploatărilor de suprafață cit și mecanizării lucrărilor din subteran, activitate care va cuprinde și modernizarea unor echipamente energetice destinate a consuma cantități mult sporite de cărbune. În sfîrșit, mai amintim că, tot pe baza unor proiecte judicioase întocmite, se va trece la utilizarea cu randament sporit a lignitului de slabă calitate și a surselor bituminoase prin inobilare, brichetare, preparare, lichiefiere și gazeificare.

Dar pentru toate acestea este nevoie de cărbune, de cit mai mult cărbune. Îi cer marile structuri economice ale patriei, îl cerem noi toți care dorim să facem din România o țară independentă din punct de vedere energetic, condiție indispensabilă pentru progresul și prosperitatea națiunii noastre. Este chemarea pe care primul miner al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat-o în repetate rînduri bravilor noștri mineri. O chemare-program la care aceștia au răspuns prin fapte, suplimentînd de la un an la altul producția de cărbune. Un răspuns ferm pe măsura marilor idealuri de muncă și luptă ale lucrătorilor din subteran, a acestor eroi anonimi ce au descoperit abia în anii noștri bucuria victiei, bucuria și mîndria de a pași cu fruntea sus pe pămîntul țării, după secole de împilare și exploatare singeroasă, aici în orașele la grădină, mai noi sau mai vechi, înconjurați de dragostea întregului nostru popor.

Priviți aceste fețe înnegrite de cenușa focului smuls din inima pămîntului. Sînt chipurile unor oameni care vin din noaptea subteranului pentru a aduce lumină țării. Surisurile lor sfințite de oboseala muncii capătă valoare de simbol. Sînt faptele unor oameni care pleacă și se reîntorc între oameni cu sentimentul datoriei împlinite. Este chipul de astăzi al României, care luptă din răsputeri pentru a învinge greutățile și a-și spori zestrea de valori.

LIVIU TIMBUS

Nicolae Mirza, proaspăt pensionar

Fotografii de PAUL AGARICI

Foaie neagră și stelară De agată și smarald, Scoatem noi cărbuni afară Pentru tine, Mamă-Țară, Ca să-ți fie-n lume cald

mul economic al patriei socialiste. Este de ajuns să amintim faptul că din totalul de 7.920 de MW putere electrică instalată în centrale electrice în actualul cincinal, 5.420 vor fi produși în centrale termoelectrice, funcționînd pe bază de cărbune și sisturi combustibile. Producția de cărbune se află în același timp într-o strînsă corelație cu punerea în funcțiune a unor importante obiective energetice, planurile de perspectivă rezervînd un loc central acestui vector de energie primară. Este știut astfel că, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, producția de cărbune urmează să crească de peste 2,3 ori față de cincinalul trecut, urmînd să ajungă la 87 milioane de tone în 1985, mai ales prin exploatarea în cariere de mare capacitate. Se

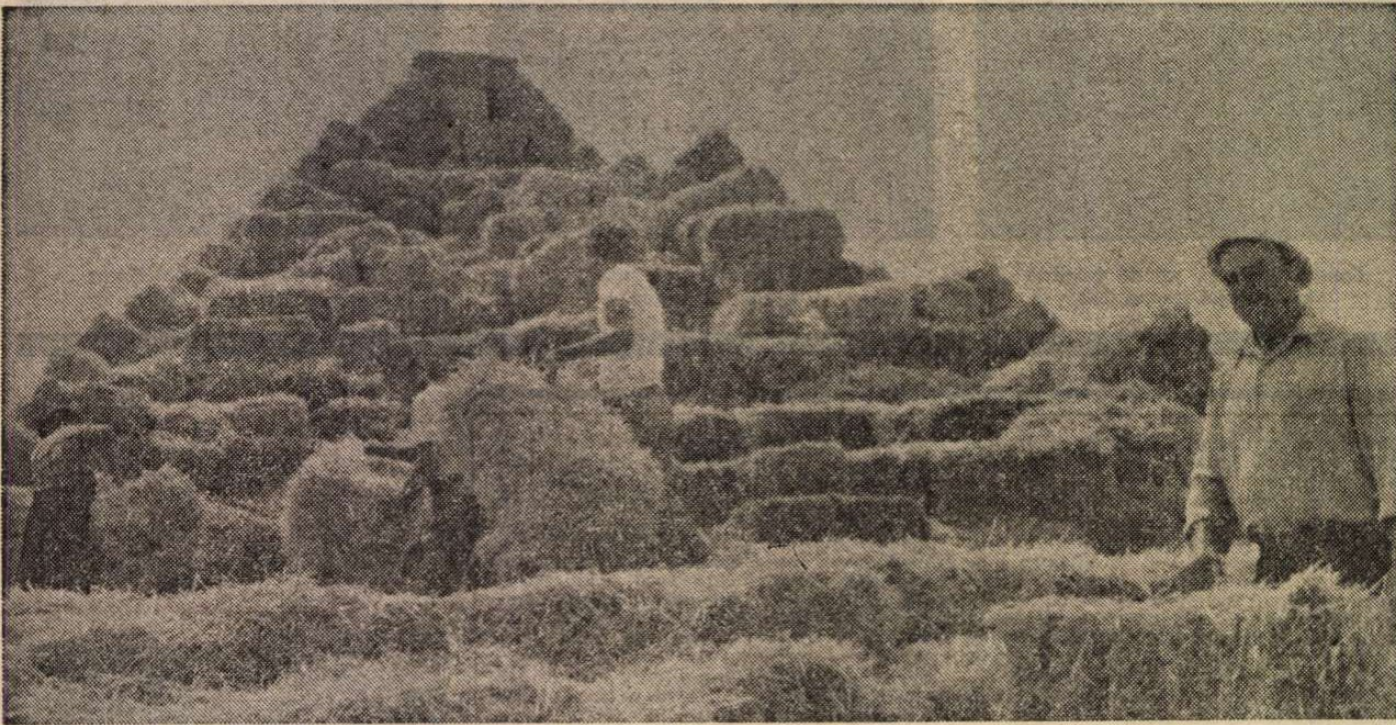

LONEA - pămînt al minerilor

23 AUGUST
40
1944-1984

Despre nesomnul țăranilor

• Noua poveste a unei așezări din secolul XVIII • Petrache Lupu s-ar freca la ochi •

La Maglavit, alt fel de minuni

Poate mulți își amintesc despre Maglavit ca de un „loc al minunii”. Au trecut aproape 50 de ani de când popa Bobin, unul dintre cei mai abili slujitori ai bisericii din acea vreme, îl mina pe ciobanul gingav Petrache Lupu să strige în gura mare pe ulițele satului că i s-a arătat „dumnezeu în carne și oase” — afacere vicleană din care atit preotul, cit și ciobanul s-au ales cu sume frumoase. „Puțin au fost acei dintre localnici care dădeau crezare zvonurilor, cei mai mulți veneau din alte părți. Noi îi cunoșteam năvăl și lui Petrache și popii, și nu dădeam doi bani pe spusele lor”, îmi mărturisește o bătrână a satului.

Maglavitul e o așezare nu prea veche, atestată pentru întâia oară în scriptele veacului al XVIII-lea. Din cîte povestea bătrînii satul se desfășura acum 100 de ani pe marginea bălții, pînă aproape de Dunăre, dar cum apele își ieșeau des din matcă măturind bordeie în calea lor, oamenii au hotărît să se mute la deal, la drumul de țară. Nu-mi pot imagina prea

bine cum arăta atunci Maglavitul, dar astăzi este o așezare modernă cu aproape 8000 de suflete, cu străzi paralele de o parte și de alta a șoselei, cu gospodării vrednice și renumite, o așezare care ca toate așezările României socialiste își reconturează priveliștea, și-o rînduiește într-o nouă ordine, într-un desen pictat cu culorile sufletului și care se cheamă sistematizare, urbanizare, nou.

Secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, Vasile Zglimbea, este localnic și de cîtiva vreme ține și locul primarului. Cunoaște comuna cum își cunoaște buzunarele. „Din cele 2146 de locuințe, cîte are Maglavitul, 80 la sută, îmi spune interlocutorul meu, sînt ridicate în anii socialismului, unele cu parter și etaj, cu un grad ridicat de confort și cu o estetică deosebit de plăcută”. „Și dacă te gîndești, intervine Emil Stănuică, vicepreședintele consiliului popular, că acum 40 de ani, gardurile de coceni și acoperișurile din papură dominau priveliștea Maglavitului, că ne zăbăcam într-o crun-

tă mizerie, că neștiința de carte, sărăcia și bolile își puseseră nemilos pecetea pe existența noastră, dacă te gîndești la casele cu o singură odăită ticsită de copii zdrențuiți și scheletici de atîtea lipsuri îți poți da seama și mai bine ce a însemnat pentru țăranul doljean, ca de altfel pentru întreg poporul revoluția din August '44. Într-adevăr, noi, generațiile mai tinere, am fost scutiți de vicisitudini și obidiri, dar nea Milu, cum îi spun localnicii, aduce oglinda strîmbă a trecutului în față pentru a reflecta și mai clar și nemilos de comparativ existența țăranului din cîmpia Doljului înainte de 23 August și după. Pulsul innoitor, viața înfloritoare a maglavicenilor se observă la tot pasul. „Doar niște cifre aș vrea să vă mai zic, insistă vicepreședintele, cifre care poate dumneavoastră nu o să vă spună prea multe, dar eu le citesc cu sufletul. În comună avem aproape 2000 de telefoane, 300 de telefoane, 200 de autoturisme proprietate personală și zilnic scoatem din cuptoarele celor 3 brutării 7800 kg de piine”. Suride apoi gîndind poate la lanurile galbene care recent toate s-au lichefiat curgînd în imense riuri de griu, ori la aburul dulce al pînii rumenite.

Fiindcă veni vorba despre cifre aș vrea să aliniez și eu cîteva vrednicilor gospodari din Maglavit, cărora ei le cunosc puterea și le știu mai bine rostul; s-a construit o școală cu 10 săli de clasă și laboratoare moderne, o centrală termică, 2 supermagazine universale, au luat ființă 4 unități prestatoare de servicii către populație, e în curs de finisare un bloc de locuințe pentru specialiști cu 8 apartamente și la parter spații comerciale. Prin pavarea celor 5600 metri liniari de trotuar și pietruirea străzilor a dispărut obsesia noroaielor care acopereau satul de toamna pînă primăvara și care izolau oamenii unii de alții. A dispărut aș putea spune și obsesia setei; nu se mai cară apă cu cobilița de la mari distanțe, ea a fost captată la izvoarele din vale și urcată în sat, la cîștele pe uliți, în următoarea fază intrînd direct în casele oamenilor. Și toate acestea de la Congresul al IX-lea încoace, în marea epocă Ceaușescu.

Aurel Bină, contabil-sef al C.A.P.-ului, își amintește că la înființarea cooperativei în anul 1952 cele 46 de familii care munciau în comun doar 270,22 hectare de teren arabil dispuneau de 5 atele și un fond de bază de 14.475 lei. Acum în cele două mari unități agricole udă cu sudoare pămîntul 3196 de familii dispunînd de 5927 hectare pe care cultivă griu, porumb, sfeclă, cartofi, floarea-soarelui, legume etc. Unitatea de creștere și îngrășare a porcilor are 2000 de capete iar cooperativii din comună mai dețin încă 2003 porci pentru necesitățile proprii și contracte la fondul de stat. „Și unitatea noastră specializată în creșterea vacilor de lapte merge bine, îmi mărturisește tînărul inginer George Lupu, seful sectorului zootehnic. Am realizat pînă acum aproape în întregime planul anual la lapte. Avem 1400 de capete și cu fătările nu stăm rău dar o problemă mă roade și-mi face nesomn; avem mortalități la vițe datorită leucozei. Am dat în stînga, am dat în dreapta, am ajuns cu desăgii burdușiți cu măruntaie de vițe sacrificați și la Institutul Pasteur. Expertize, probe, analize, dar nici un medicament n-a dat încă rezultatele scontate și asta mă doare.

Grajdurile n-au fost asanate de peste 9 ani cu toate că această operație se face la 4-5 ani. Nimeni nu ne sprijină...” Cu un umor amar contabilul Bină vrea parcă să alunge gîndurile despre greutățile și necazurile care se mai ivesc pe ici pe colo, fie la C.A.P., la consiliul popular ori la zootehnie. Dar acestea revin și într-un tîrziu îmi zice: „Cu timp în urmă banca agricolă încercase să ne aplice amenzi și să ne impute o sumă de bani sub pretextul că nu au fost investițiile în scopul cerut. Am avut mari necazuri atunci, ne-am sfătuit în ședință comună și am ajuns la concluzia că nu banca ne dirijează pe noi, iar peste hotărîrile comitetului nostru de partid nu are cum trece. Fermitatea ne-a dat cîștig de cauză”. Fruntea omului de lingă mine se descreție, lumina albastră retrasă undeva în adînc îi apără în priviri, vrînd parcă a spune „orice greutate poate fi înfrîntă”.

Tîrziu, în jurul orelor 22 sala de ședințe a C.A.P.-ului fremătă de animație; ingineri, tehnicieni, șefi de echipă dezbăteau planul de muncă pentru a doua zi. Vocea sigură a președintelui punea din cînd în cînd capăt micilor conflicte care se iveau ad-hoc. După ședință am încercat să-l abordez cîteva clipe cu toate că era frînt de oboseală.

Fiindcă mă aflu în fața unui om din agricultură aș vrea să parafralez un cunoscut dicton, adică agriculturii îi stă bine cu cîmpul. Spun asta pentru că ați fost imposibil de găsit astăzi la sediu.

Nu numai azi, ci în fiecare zi, pentru că locul unui președinte este în cîmp, printre oameni, nu în jîlțurile biroului. Oamenii lucrează mai cu tragere de inimă cînd te știu în mijlocul lor și asta nu-i lipsit de importanță.

Cu toate că Maglavitul a terminat printre primele recoltarea griului, președintele Traian Voinea pare oarecum abătut

și nemulțumit. Într-un tîrziu oftează îngînînd: „pe la noi n-a mai plouat de prin luna mai, am avut noroc cu sistemul de irigare că altfel... În agricultură există un fel de reciprocitate între pămînt și țăran, dacă nu-i dai, nu-ți dă”.

— Și dumneavoastră ce-i dați?

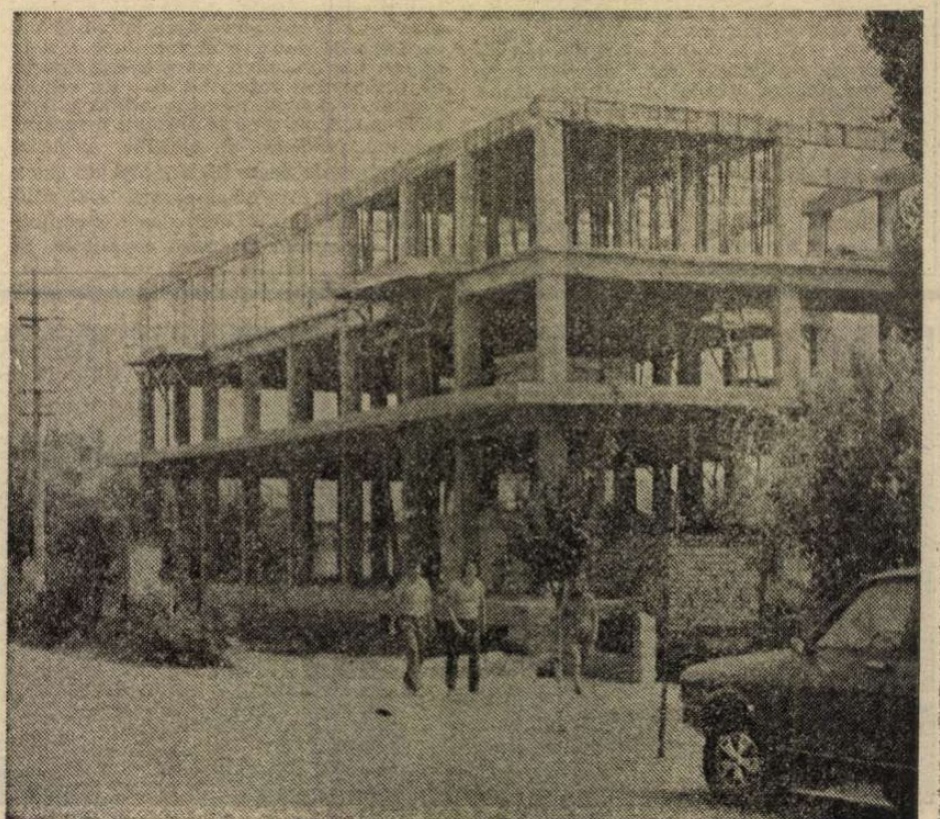
— Tot ce are nevoie: apă, lucrări la timp, îngrășăminte, dar și el ne dă cît nu te aștepti. Bunăoară anul acesta, în condiții de secetă am obținut 3460 kg de griu la hectar față de 602 kg la hectar cît se obținea în 1952 și am predat pînă acum la fondul de stat 2757 de tone. Oamenii sînt harnici și pricepuți și cum spuneam muncesc cu tragere de inimă.

Da, oamenii sînt harnici și pricepuți. Îndrăgostiți de țărîna pe care o udă cu sudoarea frunții lor. Oamenii Maglavitului au avut un vis: să-și vadă comuna printre frunțele județului și iată că au reușit. Au făcut tot ce le-a stat în putință, s-au zbatut, au avut necazuri și nopți nedormite și din toate au ieșit cu fruntea sus. Altfel cum îi asculta griul și porumbul și sfecla?

„Cum aș face, îmi zice Vasile Zglimbea, să vă spun cît mai multe despre comuna noastră, despre consăteni, despre gîndurile și proiectele lor și toate acestea în vorbe cît mai puține. Mi-e aproape imposibil și de aceea propun să ne mișcăm puțin prin sat să alegeți ce vă place”. În sala de repetiții a cîminului cultural brigada artistică pregătea un nou program pentru descrețirea frunților. Pe un perete, la loc de cinste, mai multe diplome stăteau drept mărturie perseverenței și talentului artiștilor amatori; soliști vocali și instrumentiști laureați ai festivalului „Maria Tănase”, formația de teatru și echipa de dansuri premiate la faza județeană a Festivalului național „Cîntarea României”, corul bărbătesc urma să facă înregistrări la radio. La ieșire pe peretii holului sînt expuse tablourile plasticienilor din comună, tablouri care exprimă fidel frumusețea locurilor, momente din viața și activitatea celor care durează pe aceste plaiuri. Operatorul de film Marin Vișan îmi spune că seara de seară sala cu ecran e frecventată în jur de 300 de persoane. E trecut de ora 23 și-n stație un autobuz de noapte rămîne gol. „Aici e cap de linie”, mi se explică, trei curse pe zi duc și aduc navetiștii de la Calafat. Sînt tot fii ai satului dar într-un fel și musafiri ai lui. Mulți maglaviteni veti găsi pe platformele industriale ale Craiovei, ori printre fărurarii de aluminiă ai Slatinei, ori pe șantierele de construcție ale Calafatului. Dar asta nu ne intristează. Acești oameni aduc oeva nou în comună, aduc niște gînduri, niște concepții ce țin de conștiința muncitorească de etica nouă a muncii industriale și care nouă ne folosesc. Vă spun toate acestea să se știe că Maglavitul nu-i cel de pe vremea lui Petrache Lupu, nici cel de acum măcar 20 de ani. Se vede pretutindeni grija partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de ridicare a tuturor zonelor și localităților țării la cotele înalte ale progresului și civilizației socialiste.”

Da, constat singur că Maglavitul își schimbă fața din zi în zi, devine mai luminoasă pe măsura oamenilor acestei vremi care, după vechi aspirații, zidesc cu vrednicie prezentul, gîndindu-se la viitor hotărîți să materializeze cu harnicie politica partidului nostru de fărurire pe pămîntul patriei scumpe a celei mai bune și mai drepte societăți.

VIOREL VARGA ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

Splendida tinerețe a bunicilor

• Peste o mie de participanți la festivalul de pe Mureș • Cel mai în vîrstă jucător:
Ion Hulei — 81 de ani •

23 AUGUST
40
1944-1984

**Joacă,
Joacă,
Joacă băiete!**

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Am cunoscut un bătrîn care avea 80 de ani. Vitalitatea lui te copleșea. Încă mai avea în braț ceva din puterea unui trăsnet. Și în fiecare primăvară acest Cotea avea un moment de sublimă revoltă împotriva vîrstei, oprea jocul, lua o masă, îl încerca rezistența și cerea un scaun mai sănătos. Îl pune pe masă și pe urmă, fără nici o ezitare, urca pe ea și mai apoi pe scaun și striga celor din țara, no acum! Că avea talent, asta e în afara oricărui dubiu, dar colosală era bucuria lui în timp ce juca, o dezlănțuire a întregii sale ființe încorsetate în atîtea necazuri mărunte. Cel mai bătrîn participant la Festivalul jocului din bătrîni de la Tîrgu Mureș avea 81 de ani. N-am avut curajul să-l întreb dacă poate juca la fel cum o făcea Cotea. Oricum, Ion Hulei din comuna Ion Creangă a adus la festivalul de pe Mureș enormă plăcere a bătrînilor de a juca, de a face pămîntul să sune sub picioare. Jocul din bătrîni și-a recîștigat statutul de artă. Multă vreme aceste jocuri au fost la marginea uitării, dincolo de ele fiind nimic care

paste orice tradiție nerespectată îndeajuns. Festivalurile județene și interjudețene încearcă să redea jocului bătrînesc modestul statut de fapt de artă demn de cel mai adînc respect. Și vîrstele tuturor celor care au jucat la Tîrgu Mureș — 58 de mii de ani — sînt o dovadă că plăcerea bătrînilor de a juca a rămas neatînsă și că memoria lor artistică este fabuloasă și poate cuprinde întreaga istorie a poporului român. Această reconsiderare a jocului nu trebuie împinsă pînă la aer de bilci, căci folclorul nu trebuie dus în toate împrejurările unde trebuie să facem față. Bătrînilor și celor tineri le ajunge un cadru propice pentru ca tradiția pe care o duc fără rușine să se poată manifesta. Ea nu trebuie supralicitată! 1160 de participanți la festivalul de pe Mureș au demonstrat că bucuria jocului nu trece în opusul ei. Folclorul se conservă sau dispare în funcție de nivelul de trai al celor care îl practică. Iar la festivaluri nu trăiește decît stări de sărbătoare.

BOGDAN NISIPOIU ■

Copiii noștri de azi —

• O vară excepțională pentru elevii români participanți la olimpiadele internaționale:

Lumea s-a obișnuit să calculeze greutatea specifică a rostirii unui popor sau a unei țări în cimpul existenței internaționale pornind de la venitul pe cap de locuitor sau de la producția de oțel, dacă nu se recurge la estimarea întregului potențial economic ori chiar militar (unii îl preferă pe acesta din urmă și nici nu mai fac o taină din preferința lor). Dar lumea milenului al treilea, de portile căruia ne-am apropiat mai mult decât ne dăm seama, lumea viitoarelor patru-cinci decenii deja, avind la dispoziție o tehnologie care azi pare supracomputerizată și atât de sofisticată încât mulți amină chiar înțelegerea ei în linii mari, acea lume — nu este un secret — s-a și născut în parte, va fi alcătuită din copiii noștri. Cum îi pregătim pentru viața maturității lor care, recunoaștem sau nu, va fi foarte deosebită de cea a generațiilor anterioare? Cei ce vor ghida existența lumii copiilor noștri vor fi aceia dintre ei care vor stăpîni mai bine cu mintea matematica, diversele inginerii cu conexiuni interdisciplinare (medicina, de pildă, a devenit cert că va încăpea în acest buzunar vast al științelor viitorului ca și alte domenii, azi încă neevoluante față de dezvoltarea care le așteaptă). Or, asta înseamnă că, la ora actuală, o judecată lucidă poate distinge acea greutate specifică a rostirii unui popor mai degrabă după competența cu care își depistază și își crește valorile. Este, de altfel, una din sarcinile trasate de președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, școlii românești, căreia partidul îi asigură condițiile necesare acestui mîgălos dar esențial proces de formare a viitoarelor personalități și competente, a creierelor ce vor moșteni această țară într-un mileniu în care, mai mult decât oricînd, înțelegerea, șansele, condițiile în ansamblu de existență ale colectivităților vor depinde de o neîntreruptă competiție a creierelor de pe întreaga planetă Pămînt. Și, din tot acest proces instructiv-educativ al învățămîntului românesc, elevii premiați la Olimpiada internațională de matematică (să nu uităm: România a fost inițiativa și gazda primei ediții!), la Olimpiada internațională de fizică sau la Olimpiada internațională de chimie arată, de fiecare dată, că avem valori de primă mînă, că apar tot mai multe asemenea valori. Ele, valorile acestea, detin, ea pe niște mărgăritare încă ascunse, șansele de greutate pe care o va putea avea cuvîntul României peste cincizeci de ani, să zicem, în dialogul popoarelor de pe planeta Pămînt. Unii au și calculat de cite ori vor fi mai puțini, atunci, pămîntenii care vor mai trăi exclusiv pe Terra decât aceia care se vor fi mutați în diverse și sofisticate „orașe” construite în cosmos. Deocamdată, noi adresăm un gînd bun tuturor dascălilor care caută valori și le sprijină zborul, tuturor antrenorilor cîștigătorilor din aceste competiții ale competențelor ce vor intra în viitoarea mare competiție a lumii. Comitetul Central al U.T.C. — care organizează și sprijină direct, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului, concursurile școlare și recreerea meritată în tabere speciale a celor mai buni, întreaga muncă de depistare și creștere a valorilor, în care momentele de concurs sînt doar partea vizibilă a ghetarului — îndeplinește astfel una din indicațiile cele mai stăruitoare ale secretarului general al partidului, contribuind esențial, chiar dacă mai puțin afișat, la asigurarea unui înalt nivel al acestui veritabil element cheie după care se pot aprecia azi luciditatea, deschiderea spre viitor a popoarelor. Și iată că, tocmai în această vară a atîtor glorii românești care strălucesc la Jocurile Olimpice de la Los Angeles, liceenii români s-au întors înconunați de premii de la Olimpiada internațională de matematică (ediția a XXV-a, țară-gazdă — Republica Socialistă Cehoslovacă, de la Olimpiada internațională de fizică (ediția a XV-a, țară-gazdă — Suedia) și de la Olimpiada internațională de chimie (ediția a XVI-a, țară-gazdă — Republica Federală Germană). Ei întăresc, asemenea sportivilor noștri, o frumoasă tradiție deja existentă și mențin cu certitudine un loc prestigios României în actualele și viitoarele competiții ale lumii.

GH. DORIN ■

Lucian Louis, din nou...

Lucian Louis Funar a luat premiul întâi la Olimpiada internațională de matematică — 1984 de la Praga. O surpriză? N-ai zice. Despre succesele lui am mai scris. Sînt ani buni de cînd tînarul craiovean a devenit cunoscut la concursurile noastre de matematică. Între olimpici el era de asemenea cunoscut. Ceea ce îl distinge între tinerii matematicieni nici nu sînt performanțele de la concursuri. Deși aceste performanțe sînt remarcabile: numai în acest an — în afara succesului de la O.I.M. — a luat locul întâi la prima ediție a Balcaniadei de matematică de la Atena și tot locul întâi la concursul „Gheorghe Tîrziu”, ținut la Craiova, concurs în care a intrat la cîteva ore după ce se întorsese din Grecia. Dincolo de concursuri și de performanțele obținute, Lucian Louis Funar mai are însă — după cum îi place să spună conferențiarul Valentin Boju de la Facultatea de matematică din cadrul Universității Craiova — și o față mai puțin cunoscută, aceea de cercetător. „La recent încheiata sesiune națională de referate și comunicări științifice ale elevilor, desfășurată la Pitești, au venit și profesori și elevi de la alte secții să-l asculte”, adaugă V.B., care a fost în juriu. Lucrarea elevului Funar de la Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu” din Craiova (profesor îndrumător Virgil Schneider) cu titlul „Probleme extremale în geometria combinatorică” a fost o adevărată conferință matematică. A primit premiul întâi. Durata expunerii: o oră. Pentru matematicienii de profesie și mai ales pentru cei care au elaborat și susținut comunicări științifice, aceste 60 de minute sînt revelatoare. În bibliografie erau citate și lucrări de Lucian Louis Funar. Pentru că tînarul matematician craiovean are, la această oră, șase lucrări scrise și publicate, trei sub semnătură exclusivă și trei în colaborare cu conf. univ. Valentin Boju. Una dintre acestea („Spații cu curbura Stanilov quasi-constantă”) a fost publicată în volumul 9 din 1983 al revistei de matematică, de circulație internațională, din Bulgaria, „Serдика” (Bulgarica matematica publicaciones).

Lucian Louis Funar a trecut în clasa a XII-a, dar — cunoscut în liceu ca un talent matematic de excepție — el a fost sprijinit de ani de zile de profesori și de excepționalul dascăl care este directorul acestui liceu, profesorul emerit Nicolae Andrei. Așa se face că tînarul a putut să frecventeze cu regularitate în perioada 1981—1983, la Facultatea de matematică din Craiova, cursurile de geometrie de la anul I și de geometrie diferențială de la

anul III. El a frecventat de asemenea cercul studențesc de geometrie de la aceeași facultate, cum îmi spunea de curînd conferențiarul Valentin Boju, conducătorul acestui cerc, după cum a frecventat și seminarul științific de geometrie al catedrei. A participat la sesiunile anuale de referate și comunicări științifice ale studenților din Universitatea Craiova, obținînd premiul întâi de două ori, în 1982 și în 1983. Anul acesta era înscris, dar se afla la Atena cînd trebuia să susțină acea lucrare. Pe lîngă activitatea de cercetare simte adesea nevoia să reia exercițiile fizice (a fost, în concursurile unei vîrste pe care a depășit-o, campion național la cal cu minere), lucru înlesnit de aceeași înțeleaptă conducere a liceului, după cum, în domeniul matematicii, păstrează și altfel decît prin participarea la ore contactul cu ceea ce fac elevii. Astfel, a publicat probleme în „Gazeta matematică” și în alte reviste din țară. I s-a comunicat în primăvara acestui an că i-au fost acceptate spre publicare 4 probleme, dintre care 3 la rubrica de probleme avansate, în „American mathematical monthly” (celebra AMM). Problemele în cauză sînt din domeniile teoriei numerelor și ale geometriei combinatorice. În noiembrie 1983 i s-a publicat o problemă în revista „Notices of the american mathematical society”, unde tînarul craiovean este inserat cu problema lui printre matematicienii de la universitățile din Massachusetts, din Valladolid (Spania) ori de la Massachusetts institute of technology. Cum matematicienii din străinătate nu știu cine este autorul problemelor trimise, îi scriu la Universitatea Craiova, adresîndu-se pe plic, așa cum spune cu încinare Valentin Boju, doctorului sau profesorului Funar. „De altfel, după dosarul lui de lucrări publicate — îmi spunea admirabilul om care este conferențiarul Valentin Boju — Lucian Louis Funar se află undeva între postura de lector universitar și aceea de conferențiar. Eu consider că el, ca matematician, deja și-a luat zborul. Timpul, preocuparea, energia lui se împart egal între munca pentru olimpiade și munca de cercetare. Cele două activități nu se subminează reciproc, ba dimpotrivă. Și Louis a învățat să-și susțină talentul printr-o muncă atît de bine asimilată ca sistem de viață încît pe el nu-l obosește, îl odihnește chiar lectura matematică. Drumul pe care l-a parcurs și îl parcurge el este deschis oricărui copil talentat din țara aceasta. El a început să se inițieze în matematica preuniversitară din clasa a VIII-a. Dar dacă începea din clasa a III-a? Eu cred că putea. S-au arosit 5 ani. Și mai este ceva. Sînt convins că fiecare tînar are înclinații native către un domeniu sau altul. Orientarea profesională nu e o poveste, dar nici copiii și nici profesorii nu știu întotdeauna ce să facă. Talentele și mai ales valorile extraordinare trebuie cultivate cu măiestrie ca să le dezvolți apetitul pentru muncă în domeniul respectiv. Și casele pionierilor și cercurile pionierești pot face

mai mult. Louis din pasiune a făcut și face totul, nu din ambiție. Dar, cu egal efort, unii copii talentați nu fac lucruri pe măsura puterii lor. Sînt mai multe talente decît credem noi. El este iubit în liceu nu numai de profesori, ci și de elevi. Și au apărut și se dezvoltă deja și alte talente. Un cristal cristalizează. În jurul lui apar cristale. Louis e un asemenea cristal pentru micii matematicieni. Au apărut și în județ mai mulți, de cînd îi urmăresc lui evoluția. A creat o stare de efervescență în județ. E un cristal.”

În apartamentul de două camere al familiei Funar, chiar dacă lipsește băiatul — singurul fiu — orice discuție, dacă nu începe de la matematică, ajunge, în scurtă vreme, la aceasta. Tatăl, Ioan Funar, maistru la T.C. Ind., și Maria Funar, casnică, amîndoi originari din Soporul de Cîmpie, județul Cluj, și-au iubit copilul ajutîndu-l să-și dezvolte talentul. Tînarul e subțirel, înalt, mai înalt ca ei, poartă ochelari cu ramă de metal subțire. Cărțile din bibliotecă sînt majoritatea de matematică. Este începutul bibliotecii unui matematician. Printre celelalte, vîd 26 de volume de Jules Verne și 73 de tomuri de diverși autori în „Biblioteca pentru toți copiii”. Lucian Louis îmi povestește cum, după un concurs de la care tocmai se întorsese, s-a hotărît cu alți colegi din liceu, pasionați de matematică, să înființeze un cerc de matematică „în care să putem prezenta tot ce facem în cercetare”. L-au ajutat și profesorul de matematică și directorul. Deși în școală există cercul de matematică al liceului condus de profesori! De ce au simțit Louis și prietenii lui nevoia acestui cerc fără profesori? „În cercetare, pînă pe la 18—19 ani, nivelul e foarte scăzut. Dar în liceu și în oraș la noi e un nivel foarte ridicat. Participă cei mai buni elevi din oraș: vreo doi de la „Buzzești”, alți doi de la Liceul industrial nr. 1, de la noi din clasele a IX-a, a X-a, a XI-a și eu, acum, dintr-a XII-a”. Conducătorul necontestat și mai ales îndrăgît al acestui cerc de creație matematică este Lucian Louis Funar. „Fiecare vine cu creații originale”, spune el, de parcă ar zice că, desigur, orele încep la 8 dimineața. Îi place proza S.F. și, în clipele de liniște, poezia. Prietenii lui? Tineri din Craiova, din alte județe, toți înțînîți pe traseul pasiunii comune pentru matematică. Doi foști olimpici de faimă îi scriu de la București: Victor Nistor și Orest Buciovski, amîndoi studenți la Facultatea de matematică. Cînd am vorbit cu el, la Pitești, după sesiunea de comunicări, Lucian Louis Funar se pregătea să plece într-o tabără internațională în Republica Populară Ungară de unde se va întoarce ca să meargă în tabără internațională de la Costinești, organizată de C.C. al U.T.C.

DORIN GHERGHINESCU ■

1 metru cub de cărți și o mare pasiune

936/11515. Două apeluri scurte. „Informații, Piatra, operatora 5. Ce doriți, vă rog?” Un număr de telefon, bineînțeles. Știu doar că cel căutat de mine se numește Daniel Tătaru. Și că este laureat al premiului I la Olimpiada internațională de matematică — Praga 1984. Sigur, de regulă, amănuntele astea n-o interesează pe operatora 5! Ar trebui să-i spun, cu aceeași promptitudine cu care mi-a răspuns, strada și numărul abonatului din Piatra Neamț pe care-l caut. Numai că asta aș vrea să aflu și eu! Mă decid să cer Inspectoratului școlar. Aici se știe, mă gîndesc, ceea ce nu e obligată să cunoască o telefonistă din Piatra Neamț: cine este Daniel Tătaru și unde poate fi găsit. Am inspirația să mă prezint.

— De la Flacăra? Vreo reclamație?
— A, nu, — o liniștesc — e de bine!
— Știu atunci, adică bănuiesc... Îi căutați pe „olimpicii” noștri. Avem doi în județ.
Descifrez o notă de mîndrie în glasul ei. Nu, nu-l cunoaște pe Daniel Tătaru, dar a auzit de premiul lui. Și se oferă să mi-l găsească, mă va suna la redacție. Peste cîteva minute, operatora 5, Ecaterina Hogaș, îmi oferă toate informațiile necesare, care mă vor duce, fără nici un alt efort, în casa nouă de pe strada „Apele Minerale” nr. 4 din Piatra Neamț... Sînt pregătită să înlînesc o „vedetă”, acum în vacanță, odihnindu-se după o mare reușită. Găsesc un adolescent înalt, blond, cu ochii deschiși la culoare, un băiat timid, rușinat parcă de faptul că am venit special de la București pentru a-l cunoaște. La intrarea mea strînge repede de pe masă cîteva cărți și caiete. Observ fără surprindere că sînt culegeri de probleme de matematică. Lucrarea și în vacanță? „Le răsfoiesc puțin”. Nu insist. Încerc să leg o conversație. Răspunde scurt la întrebări. „Am luat premiul I, da, la Olimpiada internațională de matematică. S-a desfășurat între 2 și 10 iulie, la

Praga. Nu sînt la primul concurs. Am mai fost la concursurile naționale de matematică, mereu pe primele locuri. Și nu e nici prima competiție internațională la care particip. În mai am fost la Atena, la Balcaniada de matematică”. Dacă a venit tot cu premiul? „Da, premiul I”. Am luat mult. Patru ore de pregătire cu profesorii și patru ore de studiu individual. Zilnic. La liceul unde învăț, Liceul „Petru Rareș”, au fost destinate ore speciale olimpiadei, de către profesorul Gheorghe Dumitrescu, apoi am venit la București, component al lotului olimpic. Profesorii Ioan Tomescu și Toma Albu, de la Universitatea bucureșteană, ne-au ajutat foarte mult. Înaintea plecării la Praga ni s-a oferit o săptămînă de pregătire și odihnă, la Sinaia. Ne-am simțit bine, mulțumită directorului Liceului industrial. Este tot profesor de matematică, un profesor foarte bun: Adrian Ghioca. „La Praga cum a fost?” Sigur, un concurs greu. Sînt generații „mai tari” și „mai puțin tari”. Ce înseamnă o generație? „O clasă, un an de studiu”. El face parte, crede, dintr-o generație „mai tare”. Da, clasa a XI-a, adică, de acum, a XII-a. În orice caz, premiile luate (două premii I, două premii II și două premii III) demonstrează valoarea școlii noastre de matematică. Ce face acum? „Mă pregătesc pentru Cîmpulung-Muscel. Pe 25 august are loc concursul anual al rezolvitorilor”. Va merge și la mare, la Costinești, în tabăra internațională pentru elevi, unde se va întîlni cu toți premianții de la Praga: Lucian Louis Funar din Craiova, Petru Mironescu din Roman, Martin Weiss și Radu Negulescu din Galați, Nicolae Suciu din Timișoara. Vor lucra puțin și acolo.

Intervine în discuție, și mama, ingineră Doina Tătaru: „Sînt zile cînd lucrează de dimineață pînă seara. Sau, dacă ne ajută prin gospodărie, în grădină, deodată, lasă totul și ia repede creionul. Atunci știu că am un metru cub de cărți de specialitate. La noi în casă este dintotdeauna o atmosferă prielnică matematicii. Îi vezi, bunica într-un colț, Dănuț într-un colț și Irina, fetița mai mică, într-un colț, toți rezolvă probleme”.

Privesc spre bunică. A stat tăcută, urmărindu-și nepotul. E luminată de căldura și duioșia ce i se citește în priviri. Cum? Și bunica rezolvă probleme? În copilăria mea bunicele spuneau basme! Da, dînsa a fost profesoară de matematică. Acum este pensionară. Bunica este aceea care i-a deschis ochii lui Dănuț asupra farmecului acestei științe. „I-a plăcut de mic matematica. Mă pregăteam de multe ori noaptea, ca să fiu gata cînd mă va întreba. N-am crezut să mă depășească nepoții. Numai că el le rezolvă prin cu totul alte metode, originale. De altfel, a și luat un premiu special pentru originalitatea soluțiilor, la Focșani, anul trecut. După fiecare concurs este primit, de colegi, la gară, cu flori”.

Doina Tătaru: „Cînd a luat premiul, la Praga, am primit zeci de telefoane la serviciu. Eu lucrez la Săvinești, la Combinatul de fire și fibre sintetice. Acolo sînt mii de oameni. Avionul nici nu aterizează la Otopeni și vestea se și răspîndise în tot Săvineștiul”.

„Scrieți despre profesorii mei!”

Mă gîndeam, Petru Mironescu, din orașul Roman, deținător al unui premiu II la Olimpiada internațională de matematică, este, poate, nemulțumit de rezultatul obținut. Sigur, îmi va vorbi despre matematică. Despre exerciții, probleme, ore de trudă și... cam atît.

— Vorbește-mi despre preocupările pentru matematică.

— Aaa... (cu alte cuvînte neinteresant) „Lucrez puțin... două zile... dacă...”

Rămîn surprinsă.

— De ce?

— Pentru că n-am destul timp! Mai am și alte preocupări. (Și eu, care mă resemnasem!).

— Anume?

— Păi, de pildă, sportul.

— Un sport anume?

— Să zicem fotbalul.

— De ce „să zicem”?

— E singurul joc care se poate organiza mai ușor. Se găsesc mereu amatori și o minge.

— Ai prefera un altul?

— Eu aș juca volei. Numai că... n-avem condiții. La școală e o săliță prăpădită, iar mingile sînt vechi și stricate... ne rup mingile.

— Așadar, pasiunea numărul unu — sportul, conchid eu, bucuroasă că nu vom sta de vorbă numai despre matematică (în ciuda faptului că la amîndouă mă pricep la fel, adică deloc).

savanții noștri de mine

locuri de frunte în Cehoslovacia, R. F. Germania și Suedia

— A, nu — îmi retează brusc avântul — pasiunea numărului unu — muzica. Poate privirea mea devine neîncrezătoare, pentru că încep să mă poarte printre romantici: Berlioz, Schubert, Wagner, Bartholdy. Apoi trece la lecturi. Îi interesează istoria, îi place literatura franceză: Sartre, Gide, Camus. Dintre români — Camil Petrescu.

— Poezia mă preocupă mai puțin. Poate n-am înțeles-o. Încerc să descopăr cit mai multe cărți de valoare. Împrumut de unde găsesc. Numai că... mai și uit de unde le-am împrumutat.

Un matematician este totuși un matematician! Stau de vorbă cu un „olimpic” de la matematică, îmi amintesc și îi amintesc că, de fapt, n-am prea vorbit despre matematică. „S-a apucat” dintr-o X-a, a fost într-o VII-a la „Naționale” (Faza pe țară a concursului de matematică) și... a mers — o mențione. Apoi, tot la concursurile naționale, a luat, în clasa a X-a, locul II și, într-o XI-a, locul II, — iar acum, la Praga, la „Internationale”, tot locul II. A obținut 38 de puncte. Cu 42, Daniel Tătaru a urcat pe locul I.

Tace. Nu are prea multe de spus despre matematică. „Mi-a dezvoltat intuiția. Este un mare câștig”.

Aș vrea să-mi mai vorbească despre el. Se uită la mine, apoi ride și se hotărăște „să se joace”.

— Hai să mă laud! Cînd eram la cămin, am fost „Boss” peste toți pentru că eram... cel mai bătuș. Cînd m-am făcut mai mare, mama, care-i profesoară de matematică, m-a învățat descompunerea în factori primi. De atunci, cînd merg pe stradă și nu umblu cu capul în pămînt, mă uit la numerele mașinilor și le descompun în factori primi. E distractiv! În clasă, pe lângă mine, nu mișcă nimeni — într-o clasă bună! În oras, am aflat că sînt o valoare.

Se uită iarăși la mine să vadă dacă mai continuă jocul. Îi las. Și aflu că nu i se pare că el, „olimpic”, sînt așa de extraordinari, că îi interesează mecanismul gîndirii la oameni, că un coleg are o bibliotecă „pipernicită”, că altul se bucură de o bunică extraordinară, cu care, el personal preferă să vorbească întotdeauna, pentru că ea, bunică, are un orizont mult mai larg decît nepotul; că a văzut Leningradul, Varșovia, Moscova, că Praga este superbă, în orașul vechi fiecare casă e o bijuterie, și s-a plimbat „selectiv”.

A adoptat tonul bunel dispoziții caracteristice vacanței. El, da, e în vacanță! — Cu ce ocazie prin București? — Am dat la facultate. La matematică. — Și? — Am luat. — Pe ce loc? — A, nu știu. Nu s-au afișat rezultatele.

— Și dacă n-ai intrat? — Imposibil!

Ne întoarcem la matematică. În vacanță are chef de lucru. Colegii sînt „cam buni” — colegii de facultate. În fond, ceea ce faci în facultate este mult mai important, și ceea ce se întîmplă după, e și mai important decît premiul la o olimpiadă. Pentru că „te poți pierde pe drum”. Este părerea lui și o transcriu.

— Am să lucrez — mai spune. Am timp! Abia împlinesc 18 ani... pe 12 august.

Se oprește brusc, se uită mirat la mine și, parcă pentru prima dată realizează: „Ce tînr sînt!”

Ascultîndu-l, urmărindu-l gîndul matur, uitasesm totuși eu că, în fața mea, este un băiat de numai 18 ani.

La vîrsta pe care o are i se pare normal că pînă acum s-a afirmat pentru că este „bun”.

Acum, mă gîndesc și eu că e normal, dacă este bun, să aibă toate condițiile de afirmare, să devină competitiv pe plan național și internațional, mi se pare firesc ca, în ciuda tinereții lui, societatea să-i faciliteze această afirmare.

Ultima întrebare:

— Ai dori să scriu despre ceva anume? — Da. Aș vrea să scrie despre profesorii mei de matematică: întâi mama, apoi Alexandru Cojocaru și Mihai Drimbe.

LIANA MOLNAR

„Aș face fizica și dacă aș scrie poezii”

— Sorin Spănoche, am aflat că la Sigtuna, în Suedia, în funcție de punctajul tău s-au dat celelalte premii. Cum stau lucrurile?

— Regulamentul prevede ca, plecînd de la cel mai puț punctaj obținut în concurs, să se stabilească punctajele celorlalți. Eu am obținut 43 de puncte din 50 posibile și în funcție de ele s-a ajuns la ierarhia cunoscută. Rezultatul nostru: România a obținut 3 locuri întîi și 2 locuri trei.

— Este singurul tău premiu internațional?

— Da. E drept, a fost și singura participare la un asemenea concurs.

— Ce a fost înainte de Sigtuna?

— Participarea la „naționalele” de fizică...

— Te intrerup: cum le-ai terminat?

— Nu tocmai bine. Ghinion. Neatenție. Zi proastă. În revista *Rebus* am întîlnit o chestie tare nostimă, una din legile lui Murphy, care se potrivește întîmplării mele. Sună astfel: **Este imposibil să rezolvi fără greșală o problemă, intrucît greșelile sînt întotdeauna mai ingenioase decît noi.** Esecurile parcă sînt mai greu de explicat. Numesc eșec mențiunea primă, dar, vorba aia, una rece, alta caldă.

— Să revenim la pregătirea pentru Olimpiada internațională de fizică din Suedia.

— Aici, în perioadele de pregătire, se întîmplă cam așa: toată lumea e cu ochii pe tine. Selecția, lotul lărgit, lotul restrîns, pregătirea generală, pregătirea în cantonament. Din acest punct trebuie să mulțumim și școlii, și ministerului, și profesorilor care ne-au pregătit, și celor de la Facultatea de fizică de la Măgurele, unde există niște laboratoare extraordinare în care „antrenamentul” se desfășoară la un înalt nivel.

— Folosești mereu termeni sportivi.

— Pentru că este o foarte mare asemănare cu ceea ce se petrece în sport înainte unui concurs important. Cel puțin pentru mine. Pregătirea trebuie să fie sistematică și să plece de la un minim. Totul durează o săptămînă și atîngi virful de formă. La mine virful de formă durează aproximativ o lună. Anul acesta a fost concursul pe țară, apoi am avut baccalaureatul, barajul pentru selecție, unde am lăsat al doilea după Marius Vasiliu, care la Sigtuna a obținut și el un premiu I, a urmat admiterea la facultate, la electronică, pregătirea la Măgurele, cam o lună și jumătate. Faceți și dv. socoteala.

— Ai emoții la examene?

— După ațitea! Aveam, dar, cîte opt examene pe an, în medie, începînd din clasa a VII-a, m-au scutit cu timpul de emoții.

— După cîte înțeleg, cu această pregătire formidabilă, voi trebuie să fiți cu mult peste nivelul clasei.

— Cîneva spunea că noi nu mai vedem altceva decît probleme de fizică. Nu este adevărat. Din clasa mea, de la Liceul industrial nr. 32 din București, anul acesta, peste 50 la sută dintre noi am intrat la facultate. Eu cred că este bine. S-a muncit mult.

— Tu ai ales fizica sau fizica te-a ales pe tine?

— În clasa a VI-a, la același liceu, aveam un profesor grozav, Vasile Fălie. Știe multă carte, este bun și apropiat de elevi, are darul să te atragă spre fizică, e plin de farmec. Îi port un respect deosebit și mărturisesc că am ținut și țin la dînsul foarte mult. Din acea clasă toți puteam alege fizica, fiindcă, e limpede, în fața profesorului Vasile Fălie aveam șanse egale. Eu am fost unul pe care profesorul și fizica m-au cucerit. I-a spus lui taică-meu: **Sorin are cap de fizician.** Tata n-a crezut prea mult în asta, i se părea că aprecierea venea prea devreme. Pe vremea aceea migăleam la tot felul de montaje electronice. Încet, încet fizica m-a prins cu totul, am avut din ce în ce mai puțin timp liber și am ajuns să cred că cititul unei cărți de fizică ți ne nu numai de pregătirea mea dar este și un act de cultură.

— De pildă?

— De pildă *Fizica modernă* a lui Richard P. Feinmann, laureat al Premiului Nobel. O carte foarte bună, în trei volume, tradusă și la noi, de fapt o culegere scrisă după înregistrările de la cursul profesorului. Este plină de divagații care te cuceresc, are farmec și e plină de probleme cu finaluri nebanuete.

— Apropo, cum au fost problemele concursului de la Sigtuna?

— Puternic legate de realitate. Se dădeau date din natură și ele trebuiau interpretate.

— Ai un exemplu?

— Da. Există un lac în Suedia cu care se petrece un fenomen rar și impresionant: periodic se inclină oglinda apei și oscilează, ceva în genul balansoarelor pentru copii, o scîndură care se sprijină la mijloc pe un postament. Această inclinare se datorează unor diferențe de presiune la cele două capete ale lacului. Ni se cerea perioada de oscilație a suprafeței.

— Ce satisfacții îți dă o rezolvare frumoasă?

— Mi-e greu să le denumesc. E de ajuns că ele există și mă bucur. Fizica e o știință a naturii. Mă atrag rezolvările cu urmări concrete. Pozitronul a fost descoperit întîi pe hîrtie de francezul P.A.M. Dirac. A fost unul dintre primele cazuri cînd teoria a luat-o înaintea practicii.

— Cum a fost examenul de admitere la electronică?

— Difil. Mai ales la matematică. La fizică, însă, sub dificultatea olimpiadelor. La admitere e vorba de o fizică de nivel mediu, pe cînd la olimpiade se întîlnesc, nu mi-o luați drept lipsă de modestie, se întîlnesc „specialiști” în fizica de liceu.

— Cu ce profesori v-ați pregătit la lot?

— Cu mai mulți, dar în cea mai mare

parte a timpului cu doi fizicieni deosebiți: Andrei Petrescu și Dan Iordache.

— Ai putea renunța la fizică?

— Aș putea să lucrez sau nu în domeniul fizicii, dar gîndirea mi-am format-o pe acest sistem propriu fizicii. Aș face fizică și dacă aș scrie poezii și lucrul acesta s-ar vedea imediat.

— De ce?

— Încerc, simt nevoia să explic tot ce e în jur. Încipuiți-vă ce ar însemna asta în poezie dacă te gîndești la Blaga: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / și nu ucid / cu mintea tainele, ce le-ntîlnesc / în calea mea... N-ar mai rămîne nimic.

— Cum te privești ai tăi, mama, tatăl?

— De jos în sus: sînt cel mai înalt din familie. Ce să vă spun? Sînt copilul lor. Copilul lor care „din întîmplare” a fost la olimpiadă, „din întîmplare” a luat premiul întîi, și cred că așa e și frumos. Ai mei, tata geofizician și mama geolog, nu m-au încurajat în mod deosebit. Au avut mereu încredere în mine. „Din întîmplare” și asta e frumos sau așa mi se pare mie.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Visez un calculator care să viseze

Mărturisesc că înainte de a-l întîlni pe Marius Vasiliu îmi închipuiam, dintr-o prejudecată, că un laureat al Olimpiadei internaționale de fizică, fie și școlar, deci cu participanți foarte tineri, trebuia să aibă aerul sever al unui ins deprins să întîrzie îndelung între probleme și calcule. Nici vorbă. Tînrul din fața mea e un atlet vîi, debordînd de vitalitate. Îi place să spună că e de o „timiditate calculată”, dar observîndu-i privirea ageră am serioase motive să mă îndoiesc că aceasta e definiția cea mai bună pentru el; o „îndrăzneală calculată” i se potrivește parcă mai bine.

— Unde s-a desfășurat Olimpiada aceasta?

— În Suedia. La Sigtuna, o stațiune de munte foarte frumoasă, situată la vreo treizeci de kilometri de Stockholm.

— Din cîte țări au fost participanți?

— Din 18. Fiecare țară avînd dreptul să participe cu cinci concurenți.

— Tu ai ocupat un loc întîi. Dar ceilalți elevi din țara noastră?

— Am obținut trei premii I. Sorin Spănoche, Dan Pirjol și eu; și două premii III, prin Cristian Teodorescu și Cristian Neacșu.

Proaspătul absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu” din București, unul dintre autorii acestui frumos succes al școlii românești (cinci concurenți, cinci premii la o Olimpiadă internațională!) mă trimite cu gîndul la cunoscuta frază din Corneille „valoarea nu așteaptă numărul anilor”. Dar valoarea înseamnă, deocamdată, în cazul lui Marius Vasiliu doar o pasiune adîncă, serioasă.

— Cit de veche e pasiunea ta pentru fizică?

— Ea s-a născut prin clasa a VII-a sau a VIII-a. M-a prins însă abia în clasa a IX-a cînd am devenit elev al Liceului „Nicolae Bălcescu”. Am avut acolo șansa să am o profesoară de fizică excepțională, Denisa Godini, care ne-a insuflat multora o adevărată dragoste pentru această disciplină. De altfel, aș vrea să spun că Liceul „Nicolae Bălcescu” e renumit prin succesele obținute de elevii săi la olimpiadele școlare internaționale. S-a creat aici un fel de ștafetă între generații.

— Ai mai participat la vreo olimpiadă înainte de Sigtuna?

— Da. Anul trecut, la olimpiada desfășurată în București am luat premiul II.

— Practic, în ce a constatat acum concursul?

— În prima zi am avut o probă teoretică: trei probleme din optică, termodinamică și electricitate. Apoi au fost două probe practice.

— La faza pe țară, cîți concurenți au fost?

— Cîteva sute.

— Unde ți s-a părut mai greu?

— Vă referiți la emoții?

— Da.

— La Sigtuna problema se punea alt fel. Acolo nu mă reprezentam doar pe mine, ci reprezentam țara. Asta mă obliga.

— Ce ți s-a părut caracteristic la acest concurs?

— Accentul foarte mare care se pune pe implicarea teoriei în practică.

Cînd am stabilit întîlnirea cu Marius, el a ezitat să mă invite acasă: „E prea mare încurcătura în camera mea, împărțită în zone: o zonă a electronicii cu tot felul de fire, plăci de încercare, piese, ce mai, un mic laborator; o altă zonă se leagă de muzică, în sfîrșit, a treia zonă e legată de speologie: hărți, material speologic, etc. Plus cărțile de fizică, plus culegerile de probleme, plus cărțile de literatură...” E lesne de înțeles că fizica este pasiunea cea mai acaparatoare, dar nu

singura a acestui băiat înalt, blond, cu ochelari, plin de energie și de visuri, care ține să-și motiveze multele preocupări.

— Eu nu consider fizica izolată de celelalte științe. O văd, o simt, legată de filosofie, de matematică și, în general de tot ce ne înconjoară. Cînd mă preocupă o problemă nu mă opresc din studiu pînă nu ajung la înțelegerea ei.

— Dar speologia, de care pomeneai?

— Este a doua mea pasiune. Fac parte dintr-un cerc de speologie cu tradiție, „Focul viu”, cerc reprezentativ al B.T.T.-ului. Sînt de doi ani în acest cerc. Îmbinăm partea sportivă a speologiei cu partea științifică. Acum în tabăra de pe Cerna am realizat cartarea unor peșteri într-o zonă necercetată încă.

— Îți mai rămîne timp și pentru altceva?

— Sigur. Cîtesc, încerc să-mi formez o cultură. Ascult muzică. Hard-rock-ul îmi place foarte mult.

— Ai dat examen la facultate?

— Da. La electronică.

— Aici ce loc ai ocupat?

— Am intrat primul.

— Se pare că te-ai obișnuit să reușești primul...

— Știu că fără multă muncă nu voi izbuti ceva deosebit.

— Bănuiesc că ai multe idei îndrăznețe. Spune-mi una dintre ele.

— Aș vrea să realizez împreună cu prietenul și colegul meu de echipă Sorin Spănoche, un calculator care visează, o modelare a visului pe calculator.

ALEXANDRU ȘERBAN

Preocupare trecătoare: admitere

Craioveanul Andrei Adrian Tică a obținut premiul al doilea la Olimpiada internațională de chimie, a cărei gazdă a fost anul acesta Republica Federală Germania. Absolvent al liceului de filologie-istorie din Bănie, clasă de chimie-biologie, el este în prezent admis la medicină în Craiova. De ani de zile elev strălucit la chimie, el a urcat tenace mai multe trepte pînă la rezultatele din vara aceasta. În cei patru ani de liceu, a avut excelență antrenori pentru competiția de la poarta tărîmului lui Esculap. Deși era cunoscut de la concursurile școlare mai ales ca redutabil chimist, elev al profesoarei Elisabeta Bogheanu, el a fost mereu un elev bun și la fizică, la orele Mariei Bălănescu. Cit privește biologia pe care a învățat-o cu profesoara Elena Popescu, este suficient să spunem că încă la treapta a doua cea mai mare notă a luat-o nu la chimie ci la biologie. Sigur, el nu se hotărîse doar în primăvara acestui an să se facă medic: are un singur frate care e student la medicină, ambii părinți fiind medici, adică vreau să spun că, evident, copilul a crescut într-o casă în care cărțile acestui domeniului i-au stat mereu sub ochi și unde a auzit întotdeauna vorbindu-se despre viața în această meserie. Dar nu toți filii de medici intră la medicină de prima oară. Rezultatele sînt în primul rînd produsul muncii lui. Ca olimpic avea deja premiul întîi în lume obținut anul trecut cu cel mai mare punctaj, așa că — după cum mărturisește acum — se simțea obligat să obțină și anul acesta un premiu. Întors de la Olimpiadă, și-a luat în spate rucsacul și a plecat cu un coleg, Călin Martin, în munții Banatului, să colinde Cheile Nerei. Au stat puțin pentru că barca pneumatică a lui Călin s-a spart și au făcut o baie mai mult festivoare decît entuziasmantă. Admiterea nu i-a dat emoții. Îl preocupa Olimpiada și faptul că din timpul de pregătire pentru aceasta a consumat vreo trei săptămîni pentru bacalaureat și pentru admitere. Griji de olimpic!

DORIN GHERGHINESCU

Zodiac — Eugen Cioanca

23 AUGUST
40
1944-1984

Totul pentru libertatea țării

● Ora „socotelilor” nu mai putea întârzia ●

„Știrile nu puteau fi mai bune! Cât timp se aflau în Anglia, nu puteam să-i apucăm. Acum îi avem definitiv acolo unde putem să-i batem”. Cu aceste cuvinte, poate incredibile pentru cititorul de astăzi prin prisma evenimentelor ulterioare, a întâmpinat Hitler știrea debarcării aliaților în Normandia, la 6 iunie 1944. Satisfacția dictatorului german, care trebuia de fapt să-i mascheze îngrijorările, și-a dovedit însă foarte curând ne-realismul. Încercările de a opri debarcarea și de a nimici forțele aliate au eșuat, iar începutul bombardării Londrei, în noaptea de 13 spre 14 iunie 1944, cu noua armă germană V.1, nu avea rezultatele scontate. La 15 iunie 1944, feldmareșalul Rommel scria lui Hitler că „Situația pe frontul din Normandia devine de la o zi la alta mai grea, ea se apropie de o mare criză”.

În același timp, ofensiva sovietică declanșată la 22 spre 23 iunie 1944 în sectorul de centru al frontului de est a condus în mai puțin de două săptămâni la prăbușirea grupului german de armate din acest sector al frontului și la nimicirea sau capturarea de către trupele sovietice a 25 de divizii germane.

Pe acest fond al situației militare externe a Germaniei, a avut loc, la 20 iulie 1944, cunoscutul atentat împotriva lui Hitler care, deși eșuat, a înregistrat un puternic ecou. Referindu-se la evenimentele din Germania, postul de radio „România liberă” sublinia într-un apel pentru întoarcerea armelor contra Germaniei, difuzat la 23 iulie 1944: „Răscala împotriva lui Hitler arată că a început prăbușirea frontului intern odată cu frontul extern. Evenimentele din Germania au o importanță considerabilă pentru noi... Acum este momentul potrivit pentru noi de a trece la fapte”. Lațul aliat se strângea în jurul Germaniei, dar cel de-al III-lea Reich era încă foarte puternic. Germania nazistă controla încă un vast teritoriu din Europa, războiul se purta în afara granițelor sale și Hitler avea tot interesul și avea și încă multe resurse spre a menține această situație. La 25 iulie 1944, printr-un ordin al lui Hitler se proclama angajarea Germaniei în războiul total. La 30 iulie 1944, Hitler emitea un ordin pentru combaterea „teroriștilor și sabotajilor” în regiunile ocupate de Wehrmacht.

Răsculată la 1 august 1944, Varșovia avea să suporte barbaria unor cumplite represalii naziste ce trebuiau să constituie avertismente pentru oricine ar fi făcut tentative similare.

Dar, dacă Germania nazistă avea încă resurse considerabile pentru a continua războiul, lupta de eliberare a popoarelor cotopte sau dominate de cel de-al III-lea Reich nu putuse fi împiedicată nici până atunci de forța baionetelor Wehrmacht-ului și cu atât mai puțin putea fi împiedicată în vara anului 1944.

În România s-au intensificat și au luat amploare, în primăvara și vara anului 1944, manifestările și acțiunile prin care poporul își exprima împotrivirea față de războiul hitlerist, dorința de a înlătura regimul de dictatură și de a alunga trupele germane din țară. În aceste acțiuni au fost antrenate clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toate forțele vii ale națiunii române. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că „Împotriva războiului și a ocupației germane se intensifică grevele și acțiunile de sabotaj organizate de muncitorii din întreprinderile industriale și din transporturi, împotriviștii țărănimii față de rechiziții și incorporări, acțiunile de protest ale intelectualității, toate acestea exprimând ura întregului popor față de războiul hitlerist, dorința de a se elibera din jugul fascismului”.

Crearea Frontului Unic Muncitoresc în România a făcut posibilă exercitarea plenară a misiunii istorice a clasei muncitoare în lupta pentru libertatea și independența țării și a facilitat activizarea altor forțe patriotice, realizarea consensului național.

După lansarea Manifestului F.U.M., în numeroase întreprinderi din București (Atelierele C.F.R.-Grivița, Malaxa, Lemaitre, S.T.B., Vulcan, Gagel, Ford Romana etc.) și din diferite localități din țară (Ploiești, Brașov, Galați, Timișoara, Reșița etc.) s-au constituit comitete patriotice, organisme de acțiune împotriva regimului de dictatură și a Germaniei naziste, care reunite muncitori comunisti, social-democrați sau de alte orientări politice. Comitetele patriotice au lansat apeluri și manifeste, au acționat pentru mobilizarea muncitorilor în vederea sabotării războiului hitlerist, pentru a împiedica transformarea României în teatru al unui devastator război. „Frați ceferiști! Nici un tren spre front cu muniții, armată și alimente! Jos războiul hitlerist! Afară cu nemții din țară!” — se arăta într-un manifest al Comitetului patriotic de la Atelierele C.F.R. Grivița. „Afară cu nemții din țară... Numai rezistența noastră poate zădărnici războiul pe pământul nostru. La luptă cu hotărâre pentru eliberarea patriei noastre de sub jugul hitlerist” — erau doar unele din lozincile sub care își începea activitatea „Comitetul frontului patriotic”, constituit la Galați.

În același timp, s-au înmulțit apelurile lansate de comuniștii români țărănimii, intelectualilor, funcționarilor și altor categorii sociale, către soldații și ofițerii

români pentru salvarea țării de catastrofa spre care era împinsă, pentru libertatea și independența patriei. Într-o emisiune difuzată la 30 mai 1944 de postul de radio „România liberă”, adresată militarilor români, se sublinia: „Se apropie evenimentele de importanță hotărâtoare. De atitudine noastră depinde ca țara noastră să fie complet distrusă sau salvată și pentru aceasta trebuie să facem tot ce ne stă în putință pentru a-i izgoni mai repede pe nemți”.

Repetatele apeluri ale Partidului Comunist Român au avut ca efect intensificarea mișcării de rezistență din România, diversificarea formelor ei de manifestare, pregătirea și organizarea forțelor patriotice în vederea înlăturării regimului antonescian și a alungării trupelor germane din țară. Au fost create formațiuni patriotice de luptă în marile întreprinderi din Capitală și din alte localități, au fost amenajate depozite de armament și explozibili etc. Comuniștii se pregăteau spre a conduce la victorie lupta forțelor patriotice pentru libertatea țării. Chemările lor patetice adresate poporului român izvorau din intuirea justă a căii

muniștilor a luat amploare, în vara anului 1944, sabotarea războiului hitlerist, s-au înmulțit grupurile de partizani din țară. Chiar rapoartele informative germane subliniau, în vara anului 1944, că activitatea „bandelor” de partizani s-a intensificat și în România se semnalau prezența partizanilor în împrejurimile Reșiței, în munții Metaliferi, ai Sebeșului și ai Cibinului, în împrejurimile Brașovului.

Multe dintre actele de sabotaj întreprinse de muncitori sau partizani vizau instalațiile, depozitele și transporturile de produse petroliere. În mod firesc, o mare parte a acestor acțiuni s-au desfășurat în regiunea petroliferă Ploiești, ceea ce demonstra eșecul numeroaselor măsuri de siguranță adoptate mai ales de autoritățile militare și serviciile de informații germane. În primăvara anului 1944, în rafinăriile din Ploiești își desfășurau activitatea nu mai puțin de opt servicii de informații române și germane. Încă într-o telegramă din 19 aprilie 1944, ministrul german la București, M. von Killinger, transmitea la Berlin că „Starea de spirit și dorința de muncă în rafinării provoacă tuturor observatorilor germani, legației,

eficace în colaborare cu organele de jandarmerie și ale C.F.R.-ului, intensificându-se mai cu seamă acțiunea informativă de supraveghere și control în rîndurile personalului ceferist, în gări etc.”.

În vara anului 1944, eforturile autorităților militare hitleriste și măsurile polițienesti nu mai erau însă capabile să împiedice activitatea forțelor patriotice române pentru eliberarea țării. Pământul începuse să ardă sub picioarele ocupanților.

Alături de acțiunile celorlalte forțe patriotice, intelectualii români, adoptînd atitudine înscrise pe coordonatele tradiționale ale unui viguros patriotism militant, răspunzînd chemărilor Partidului Comunist Român, s-au angajat în acțiuni de profunde semnificații și rezonanțe, care demonstrau că și în condițiile regimului de dictatură ei înțelegeau să nu abdice de la menirea lor. Preocuparea pentru soarta țării și dorința de a evita o catastrofă națională au determinat redactarea, în aprilie 1944, a cunoscutului memoriu al intelectualilor adresat lui Ion Antonescu, în care, între altele, se arăta: „În clipa cînd un cîmplit dezastru amenință ființa neamului nostru, noi, membri ai Academiei Române și profesori ai Universităților din București, Iași și Cluj, martori ai exodului populației și ai devastării satelor și orașelor românești, transformate în cîmpuri de bătălie, după îndelungată chibzuință, am hotărît să vă adresăm apelul de față. În actualele împrejurări, tăcerea noastră ar însemna o crimă. Avem datoria să rostim răspicat gîndul nostru cîstît în fața conducătorului statului: Războiului nostru cu Rusia, Marea Britanie și Statele Unite trebuie să-i punem de îndată sfîrșit... Poporul român, sleit de un război prea lung pentru puterile lui, nu se mai poate bate. Coboriți în stradă și întrebați trecătorii, mergeți în sale și orașe, ascultați glasul poporului. Pretutindeni veți vedea desnadejdea în ochi și același răspuns: Nu. Pentru ce să mai luptăm? Interesele vitale ale Statului și poporului nostru cer imediată încetare a războiului, oricare ar fi greutățile acestui pas. Sacrificiile pe care România ar trebui să le facă, vor fi incomparabil mai mici și mai puțin dureroase decît continuarea războiului”. Memoriul, al cărui proiect fusese avizat de conducerea P.C.R., a fost semnat în săptămînile următoare de aproape 70 de academicieni, profesori universitari și alți intelectuali, nume ilustre ale științei și culturii românești. Acțiunile intelectualilor pentru leșirea din război, care au continuat în forme specifice în iunie-august 1944, s-au înscris în frontul larg și unit al forțelor patriotice din România, reunite sub conducerea și în jurul comuniștilor români, front care se constituise și acționa în vara anului 1944 pentru salvarea țării.

În primăvara și în vara anului 1944, în consecința evoluției situației politice din România și a acțiunilor patriotilor români, s-au înmulțit rapoartele germane în care se semnalau conducerea celui de-al III-lea Reich diferitelor manifestări care trebuiau să provoace preocupări Berlinului.

Un buletin confidențial german, referitor la evoluția situației politice în săptămîna 25 iunie—2 iulie 1944, redactat la Berlin, atrăgea atenția că opoziția din România părea a se fi pus de acord și că, în acel moment, coaliția astfel realizată, „este de părere că o cedare a pozițiilor la Iași, după un atac sovietic de așteptat și retragerea trupelor pe linia Focșani-Galați va marca semnalul pentru înlăturarea maresalului de la guvern. Aceste idei par a fi primit un sprijin deosebit prin năzuințele din armată orientate în același sens...”. Un raport german din vara anului 1944 privind „atmosfera politică din România” consemna, între altele, creșterea „agitațiilor comuniste în cadrul muncitorimii”, faptul că luase amploare constituirea de celule comuniste și în orașele universitare și că opoziția trecuse la o „preluare sistematică” a corpului de ofițeri în sensul ideilor ei. O notă informativă redactată de liderul Grupului etnic german, A. Schmidt, la Berlin, la 30 iulie 1944, remarcă, de asemenea, că „Trebuie să se constate o intensificare, în continuare, a propagandei comuniste. Atrage atenția că această propagandă este dusă acum și în armata română”. Preocuparea pentru evoluția situației politice din România era fără echivoc exprimată și în raportul pentru luna iulie 1944, întocmit de organizația partidului nazist incluzînd cetățeni germani aflați în România: „Sute de mii de lucruri — se arată în acest raport care parvenea în prima jumătate a lunii august la Berlin — pe care numai cei care au stat mult în România le observă și le simt, se îndesesc în ultimul timp astfel încît ne vedem obligați să arătăm astăzi cu seriozitate că România plănuiește ceva în ascuns împotriva intereselor noastre comune, adică contra noastră”.

La începutul lunii august 1944 era astfel evident chiar și pentru unii observatori germani că ora „socotelilor” între poporul român și asupritorii săi interni și externi nu mai putea întârzia, că se apropia momentul în care poporul român urma să-și redobîndească, prin luptă, drepturile și libertățile sale.

Dr. IOAN CHIPER

Pământul începuse să ardă sub picioarele ocupanților

de urmat pentru salvarea națională. Un manifest comunist difuzat în noaptea de 23/24 iulie 1944 în Brăila și împrejurimi (autoritățile polițienesti au descoperit peste 200 exemplare) adresat muncitorilor, țărănilor și intelectualilor, lansa chemarea: „Sabotajul lucrului la întreprinderile în care lucrați. Ascundeți produsele voastre și nu le dați nemților. Ajuțați cu îndemnul și cu vorba la izgonirea lîftelor nemțești care ne-au dus țara la ruină. Români! În ceasul al doispzezecelea, fiți la înălțimea strămoșilor voștri în acest ceas greu, pentru mîntuirea țării și salvarea ei care se va face numai prin luptă”.

Organele de poliție ale regimului au intuit — dar nu au putut împiedica — existența unei activități bine organizate a Partidului Comunist Român în vederea mobilizării și conducerii maselor populare la lupta împotriva dictaturii antonesciene și a Germaniei naziste. Într-un ordin din 4 iulie 1944 al Direcției poliției de siguranță, către un organ din subordine, se semnală că „Partidul Comunist Român ar fi pus la punct toate detaliile unei intense mișcări interne care urmează a fi desfășurată simultan cu ofensiva militară; această mișcare se pregătește de aproape 6 luni; organizația mișcării comuniste a luat măsuri ca succesul acestei dezlănțuiri să fie asigurat printr-o largă participare a maselor populare ale căror tendințe antigermane și antiguvernamentale vor fi canalizate în sensul arătat”.

Cu participarea și sub conducerea co-

generalului de aviație, însărcinatului special dr. Ringer, cele mai mari griji”. Ca urmare, în perioada următoare, autoritățile germane au luat numeroase măsuri, multe fără știrea autorităților românești, în încercarea de a asigura un control riguros al regiunii petrolifere. Generalul A. Gerstenberg a fost numit și în calitate de „comandant german al regiunii petrolifere române” cu largi imputerniciri pentru că, așa cum sublinia șeful O.K.W., feldmareșalul W. Keitel, „situația actuală din regiunea petroliferă română, ea și grelele pierderi în întreaga producție de carburanți, solicită cea mai riguroasă reunire a tuturor forțelor pentru asigurarea unei capacități cât mai mari posibile a industriei petroliere românești”. În regiunea petroliferă română, germanii au introdus noi comandouri ale Abwehr-ului, a fost creată o rețea de agenți din specialități și au fost detașate unități ale trupelor de poliție, puse sub comanda unui general SS, trupe camuflate în uniforme ale aviației germane etc. Aceste măsuri n-au putut împiedica însă continuarea acțiunilor ce vizau sabotarea aprovizionării cu petrol românesc a mașinilor de război germane. Astfel, o notă din vara anului 1944 a Siguranței din Valea Prahovei se referea la dese „acte de sabotaj executate în transportul trenurilor petroliere”, iar alte documente ale autorităților polițienesti din iulie-august 1944 arătau că „în ultimul timp s-au produs mai multe acte de sabotaj în special la C.F.R., la vagoanele cisternă” și cereau organelor în subordine să ia „măsurile cele mai

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Mircea Bradu, de unde provine interesul dumneavoastră alit de acut față de istorie?

— Știți dumneavoastră vreun român care să nu fie interesat de istorie? Sistem legat de ea structural, iar cei din Transilvania, cu o notă în plus față de ceilalți. Tot spectrul nostru spiritual este pătruns de istorie. Apoi, am avut niște profesori care ne-au educat în acest sens. Profesorul meu de istorie nu era un simplu enunțator de date, era un savant. Avea studii, a întemeiat un muzeu, a descoperit așezări dacice citate de manualele de istorie, iar muncitorii care lucrau la aceste descoperiri eram noi, elevii lui. Și, apoi, zona Oradei e atît de îmbibată de istorie, încît și punctele cardinale ale județului sînt așezări foarte importante pentru istorie: în nord, așezarea de la Otomani, care atestă existența unei civilizații cu mii de ani înaintea noastră; în sud, dincolo de comuna Avram Iancu, s-a descoperit unul din cele mai importante tezaure dacice. În răsărit, cetățile verzi ale Apusenilor, unde au domnit Horea și Iancu și, în sfîrșit, în apus, la granița țării, aproape ca o bornă de frontieră, Cetatea lui Menemur, primul voievod român atestat de istorie.

— Care ar fi ideea călăuzitoare în piesele dumneavoastră istorice?

— După cum ați observat, ideea de la care am pornit în scrierea pieselor istorice era o convingere personală că în momentul de față este necesar să se scrie despre trecut. Și, făcînd o incursiune pioasă, în istorie, m-am oprit la zece dintre cele mai importante momente, pentru a demonstra o idee exem-

MIRCEA BRADU:

„Tot spectrul nostru spiritual este pătruns de istorie”

plară pentru istoria noastră: continuitatea în spiritualitatea de un timp special.

— Adică?

— Adică, dacă suprapunem anii și epocile și facem o legătură directă pe coordonate verticale, vom vedea că de la începuturi și pînă la noi există un sens de umanitate de neconfundat. Noi am stat totdeauna cu ochii spre cer, sperînd cuceriri într-acolo, în lumea frumosului și a binelui. Nu ne-am prea uitat în grădinile vecinilor, pentru că, har domnului, ale noastre erau pline cu de toate. Unii istorici au afirmat că poporul român și-a neglijat mărirea zestre teritoriale, neavînd veleități de cuceritori. De fapt, acești istorici n-au înțeles, sau sesizau, fără voința lor, că poporul român, de la nașterea sa, propunea omenirii o idee prețioasă: perfecționarea structurilor lumii, a depășirii gesturilor războinice, ceea ce, imi permit să atrag atenția, este o idee la care au subscris toate spiritele înalte și la care au vegheat să nu se stingă. Dacă sîntem încă în perioada unei conjuncturi istorice în care ideea forței precumpănește, sensul de dezvoltare al timpului ne face să înțelegem că va veni o vreme cînd singurele dispute vor fi olimpiadele sportive, olimpiadele culturale și olimpiadele politice în care nu se vor așeza pe masă dosare cu intervenții militare, ci soluții care să ducă mai repede spre binele general. Nu e o viziune biblică, ci singura în sensul dezvoltării, pentru că dacă săgeata viitorului se va îndrepta în altă parte, totul va fi pierdut.

— De ce v-a atras istoria ca scriitor?

— Fiînd un cunoscător bun al istoriei, fără falsă modestie, am observat că istoria noastră e la fel de plină de întâmplări dramatice ca și a Franței și a Angliei. Dar, în timp ce scriitorii mari din cele două țări abordau tematică istorică la un nivel ce varia de la cel al lui Chretien de Troyes la Marlowe și Shakespeare, la noi întâmplări eroice erau cîntate doar de literatura folclorică, orală. Teatrul istoric, de fapt, a fost întotdeauna o manifestare de patriotism a scriitorilor, așa cum este, de fapt, și astăzi. De aceea, actualitatea unei piese istorice ține de autor, nu de eroi sau de anul lor de naștere. Autorul trebuie să fie, întotdeauna, exponentul ideilor timpului său. Dacă nu ar fi așa, tot ce se vrea adevărat și mare în opera unui scriitor s-ar anula devenind inutil și fără valoare. În anul în care s-au scris „Henric al III-lea” sau „Hamlet” sau cînd la noi a apărut „Apus de soare” s-au mai scris alte o sută de opere dramatice de inspirație istorică. Ca să dai de ele trebuie să cercetezi dicționare, antologii, dar pe textele amintite mai sus, semnate de mari scriitori patrioți, se pot crea și se vor crea mereu mari spectacole de actualitate, pe care privitorii anilor 1999 sau 2010 le vor considera profund contemporane. Un alt criteriu care operează în longevitatea creației istorice este cel al adevărului. Nu se poate imagina o piesă valoroasă despre o epocă, un personaj sau o idee din vechime care să nu-i păstreze adevărul întreg. Altfel nu are putere să înfrunte timpul.

— Cum se poate feri un dramaturg să nu fie desușet abordînd o tematică istorică?

— Modernitatea unui autor dramatic este dată, în primul rînd, de idelle textului. Praful și zorzoanele, hlamidele și tiradele fără sfîrșit, care, cred unii, sînt specifice teatrului de inspirație istorică, pot să stea, foarte bine, și pe filele unui text contemporan. Luminile replicilor, aspirațiile eroilor dau ceea ce numim „modern” la o piesă.

— Numiți-mi, vă rog, cele zece momente ce v-au inspirat piesele despre care vorbeați?

— Am pornit de la acea îndelungă și tragică epocă a nașterii poporului român, o dată cu eroii din piesa „Apulum”. Am continuat cu Menemur, despre care toată bibliografia dramatică pe care am consultat-o nu cunoștea nici o operă de luat în seamă. M-am oprit lîngă Vlad Tepeș, acest inger păzitor al neamului nostru, pe care strălătimea lui l-a falsificat, începînd cu Bram Stoker în al său „Dracula”, într-un vampir. De Școala Ardeleană și corifeii săi am fost legat sufletește și am simțit nevoia de a-l aduce în fața contemporanilor pe Ignatie Da-

(Continuare în pagina 19)

GEORGE ARION ■

Poezii frumoase

LUCIAN BLAGA

Noapte la mare

Valul mai bate, același.
Raza e trează în turn.
Cald e nisipul pe plaje,
numai puțin dacă scurm.

Noaptea-i țirzie, de august.
Orele — horele tac.
Cugetul, cumpăna, steaua
grea judecată imi fac.

Murmur dor de pereche.
Patima cere răspuns.
Ah, mineralul în toate
geme adine și ascuns.

Sarea și osul din mine
cântă sare și var.
Foamea în mare răspunde,
crește cu fluxul amar.

Margine-mi este argila,
lege de-asemena ea.
Sunt doar metale în febră,
măgmă terestră, nu stea.

Capăt al osiei lumii!
Rogu-te, nu osindi!
Vine cîndva și odihna
ce ispișire va fi!

Vine cîndva și odihna
ce ispișire va fi
anilor, aprige sete,
febrei de noapte și zi.

Cuția cu amintiri — Monica Toch

Fragmente critice

Pagini de jurnal

În centrul Berlinului de vest, lîngă biserica impunătoare, cu o aripă lăsată dinadins în ruină pentru a aminti generațiilor tinere de prima zi postbelică a orașului, în mica piață, a fost instalată o fîntînă în stil modern. E frumoasă fără să fie mărețată ca fîntînile din epoca barocului. Apa curge din zeci de guri săpate în marmură și formează un mic rîu ce coboară în trepte. Copiii intră fără complexe în această cascadă simbolică, se bălăcesc, tipă, sunt refractari, nu mai răspund la apelurile părinților. Pe margine stau spectatorii amuzați de ceea ce văd. Cu un ochi se uită la copii, cu altul urmăresc grupul tinerilor punk, îmbrăcați și tunși așa de fisticău. Tinerii indieni citadini se amuză, se imbrăcesc, poartă (bărbații) cercei în urechi și bocanci soldățești în picioare. Nu sînt violenți sau n-am observat eu. Dispar deodată și în urma lor rămîne un cîmp de sticle de bere și de cutii de plastic pe care le calcă în picioare cu satisfacție copii.

Privind pe acești tineri barbari, îmi vin în minte (și, acum, cînd transcriu aceste note, verific) idelle lui Roland

Barthes despre fenomenul hipi ca o formă de critică a culturii. Tînrul occidental care părăsește familia și universitatea contestă, în primul rînd, o artă de a trăi care, în esență, este o artă de a consuma. Renunță la ora fixă de masă, la un sistem al modei și la o filozofie de viață bazată pe promovarea individuală. Mîncîncă, în consecință, pe apucate și numai în comun („supa comunitară”), migrează (nomadismul este o condiție a educației în grup) și se îmbracă așa cum îl taie capul: mantou-draperie, cămăși de noapte lungi sau (altă variantă), adoptă în chip ostentativ costumele locale: arabe, indiene, sud-americeane... Barthes crede că hipii poate prefigura prin nihilismul total supraomul lui Nietzsche. Curioasă analogie! Faptul că hipismul și-a ales ca model de comportament (și chiar model fizionomic) pe Cristos și pe înțeleptul budist reprezintă un argument pentru semioticianul francez. Dar argumentul nu este prea convingător. Unde e virtutea rară și inutilă, virtutea care dă și se dăruie a omului zarathustrian?

Ce este sigur e că noua artă de a trăi, bazată pe un sistem de contravalori interioare (practica drogului, nonviolența, retragerea din lume) n-a putut răsturna vechea, solidă, burgheză artă de a trăi în confort. Locul hipismului a fost luat în ultimii ani de alt tip de contestație. Nu cunosc bine diferențele dintre un hipi și un punk, la prima vedere numai costumația s-a modificat. În rest, dacă judecăm în termenii lui Barthes, aceeași

plăcere pentru deghizare („formă inferioară a narcisismului cultural”), aceeași supă comunitară, drogurile și toate celelalte. Noi nihilisti nu mai vor să părăsească orașul, n-au complexul culegătorului, nu-și găsesc plenitudinea în singurătatea naturii. Nu vreau să greșesc, dar mi s-a părut că neglijența lor vestimentară este destul de bine studiată, elaborată. Și, apoi, coafura... Creația de coșo cere timp, apoi vopselele, cleiul care trebuie să țină părul țepăn... toate acestea arată o preocupare frivolă pentru modă, un narcisism suspect, un gust enorm pentru spectacol. Termenul din urmă mi se pare esențial. Tînrul punk (formulă pleonastică!) participă la un spectacol și se poartă ca într-un spectacol. El vrea să atragă atenția printr-o dramă antierică. Pentru a-și afirma identitatea, spun sociologii care simpatizează cu grupurile marginalizate. Spectacolul, în orice caz, nu-i măreț. Nihilismul acestor adolescenți cu gusturi teatrale nu înapăimintă pe nimeni. Așa să a-rate, oare, supraomul nietzschean? Barthes fantazează, desigur, morala europeană nu se clatină sub amenințarea contramorală preconizată de pitorești indieni citadini.

Un alt fenomen care sare în ochi în Berlinul occidental și în alte orașe: prezența masivă a străinilor. Văzînd mulți turci și, lîund într-o zi masa într-un cartier locuit aproape în exclusivitate de muncitori turci, mi-am amintit de o idee mai veche a lui Constantin Noica. Filozoful spune că națiunile politice și economice care

nu devin și națiuni culturale dispar din istorie sau, mai bine-zis, nu se impun în istorie. Și Noica dă exemplul turcilor. Ei au constituit odată un mare imperiu, iar astăzi mătură străzile Europei occidentale. Teribilă idee. Și cel puțin dintr-un anumit punct de vedere adevărată. Popoarele care n-au identitate spirituală întîmpină greu timpul. O cultură bogată este o garanție în cursa istoriei. Destinul este mai favorabil cu popoarele care construiesc în sensul spiritualului. Puterea militară trece, cultura rămîne. Sabia spiritualului învinge în timp... Franța nu mai este de mult o mare putere economică, nu mai este nici o putere militară. De la Napoleon încocoace nu face decît să coboare, zic sociologii, istoricii, politologii. Dar trebuie spus numaidecît: coboară dar nu decade niciodată. De ce oare? Pentru că viața ei spirituală o împiedică să cadă sub limita de unde ar mai putea renaște.

Dar Grecia? Grecia a fost în antichitate un mare stat cultural și a rămas ca atare. Asta nu l-a împiedicat însă să sărăcească. În Germania Federală sînt mulți muncitori greci care au cam aceeași soartă ca și rivalii lor eterni, turcii. Platon, Sofocle, Aristotel le-au dat o identitate și i-au proiectat în istorie, dar nu i-au putut feri totdeauna de mizerie și umilintă. Iată o situație pe care filozofia statului cultural ar trebui s-o explice.

EUGEN SIMION ■

Delimitări

Greșelile de tipar

Să nu se supere onorabilul culegător al acestor rinduri, considerându-se personal vizat în alegerea acestui subiect, dintre cele mai delicate. Uneori, lecțiunea lui greșită se datorează textului manuscris, nu dintre cele mai clare, alteori, celui dactilografiat, căruia autorul nu i-a făcut o atentă colatare cu manuscrisul. Oricum ar fi (așa își încheia dascălul meu universitar, Mihail Dragomirescu, expunerile cu idei în contradictoriu), oricum ar fi, repet, ele, greșelile de tipar, — era să scriu lelele, — sint o plagă usturătoare, pe pielea publicistului, cînd își recitește proza, proaspăt apărută în periodic sau în carte.

Prima reacție în petto a celui lezât s-ar putea astfel formula:

— Mi-a falsificat „gîndirea” (chiar cînd autorul nu putea aspira cu succes la calitatea de gînditor)!

A doua:

Ce-o să zică despre mine numeroșii mei cititori (chiar dacă numărul lor n-ar fi dintre cele considerabile).

Dacă greșala de tipar e gogonată și cere neapărat o rectificare, autorul respectiv se pune în legătură cu redacția periodicului, cerîndu-i stăruitor inserția unei rectificări în primul număr. Sint însă și unii publiciști mai sceptici asupra „gravității” pătaniei, pe care, neconsiderînd-o catastrofală, o trec indulgent cu vederea, spunîndu-și:

— Ce-are a face!

Sau:

— N-are nici o importanță!

O faimoasă greșală de tipar, cu o consecință dintre cele mai hazlii, a fost ocazionată tirziu după apariția ei. Este vorba de textul original al *Mioriței*, din volumul (o mare raritate bibliofilică) „*Poezii Poporale, Balade (Cîntice bătrînești)*” adunate și îndreptate de V. Alecsandri, Partea I, Iași, Tipografia Buciumului Român (sic), 1852. Văzînd-o tristă, de cîteva zile chiar, păstorul-poet o întreabă de pricina suferinței, adresîndu-i-se cu aceste cuvinte de început: „— Mioriță lae, / Lae bulacae!”

repet: *bulacae*, un nonsens, în loc de *bucălaie*, adică neagră și la botșor.

Or, Odobescu a crezut că trebuie citit *bulucae*, adică apartenență la o turmă numeroasă, în care oile stau *buluc*, una lângă alta, parca lipite. Cînd i s-a atras atenția că fusese victima unei greșeli de tipar, ca om de spirit a făcut însuși haz, relevîndu-și cu umor confuzia.

Mai grave, desigur, decît asemenea fenomene ale universului scriitoricesc sint neapărat cele corespunzătoare în așa-zisa „lume bună” (de altădată, de la noi, și din zilele de azi, pentru țările în care mai hălăduiește aristocrația autentică și cea discutabilă, mai numeroasă). Spiritul ziarist Constantin Bacalbașa (1865—1899), după cum se știe, a scris într-o serie de patru volume, *Bucureștii de altădată*, însemnări aproape zi la zi, redactate însă ulterior, din memorie unele, altele după consultarea vechilor colecții de ziare. Iată, de pildă, o asemenea catastrofă a reportajului monden, într-una din faimoasele *Echos mondains* ale lui Claymoor (Mișu, fiul lui Iancu Văcărescu): „Vorbînd la o recepțiune dată de mecena doamna Elena Otetelesanu, Claymoor scrie: „Les salons tout garnis de fleurs. La maitresse de maison les aime a la folie. Tous les matins ces nombreux valets doivent garnir de roses les grands vases du petit salon on elle se TEINT.”

„On elle se TEINT” în loc de *ou elle se TIENT*” provine veseli nesfîrșite, mai ales pentru că să potrivea. D-na Otetelesanu era destul de bătrînă.

Această greșală a apărut în „*L'Indépendance Roumaine*” cu data de 9/21 Iunie 1831.”

În românește:

„Saloanele încărcate de flori. Stăpîna casei le lubeste la nebunie. În fiecare dimineață numeroșii săi valetii trebuie să împodobească cu trandafiri marile vase din saloanul în care se „BOIEȘTE”. În care se boiește în loc de unde stă...”

Puneți-vă în locul bătrînei doamne, cochete încă, la vîrstă ei înaintată, văzîndu-se poate voluntar demascată, cu alte cuvinte, lovită printr-o deliberată inversare a două litere. În treacăt fie zis, lingviștii o numesc metateză, cînd au de a face cu un fenomen de limbă, în evoluția ei, iar nicidecum ca în cazul de față!

Partea nostimă este însă alta. Exemplarul după care am transcris, absolut exact, textul din carte, este unul din vol. I, Ediția II, București, Editura ziarului „Universul”, 1935.

Textul din limba franceză, probabil nerevăzut de autor, care s-a încrezut orbește în corectorul editurii ziarului la care trecuse (după o lungă colaborare la *Adevărul* și *Dimineața*), acuză și el numeroase greșeli de tipar, pe care le-am subliniat:

„a (are) în loc de à (la);

ces (aceștia) în loc de ses (ai săi);

on (se) în loc de où (unde).

Am dat însă traducerea corectă, pe care autorul nu o considera necesară, scîntînd pe largă cunoaștere a limbii franceze, la noi, precum și pe acuratețea culegerii tipografice.

O ultimă greșală de tipar: „1831”, în loc de 1881.

Din fericire, însemnările respective se încadrează în fastele anului 1881!

Nu mă pot pune în pielea lui Constantin Bacalbașa, la lectura ce o va fi făcut din proprie inițiativă, a noii ediții, sau la sesizarea din partea unui cunoscut (afară de cazul că noua ediție a apărut cîrînd după moartea evasioctogenarului!).

Caragiale și-a amintit desigur de acest fapt-divers monden, dacă se poate spune, moralmente atentator la buna reputație a nobilei amfitrioane, ale cărei saloane erau situate pe locul actualului Palat al Telefoanelor, pe Calea Victoriei și al cărei conac, din județ, la Măgurele, cu lac și pitorească așezare, a fost dăruit școlii, conduse la început de Ioan Slavici, ulterior liceu.

Mai este nevoie să precizez, exclusiv pentru cei ce nu au citit schițele lui Caragiale, că e vorba de cea intitulată în ironie *High-life?* Vocabula englezească, universal răspîndită și adoptată, cu respectiva pronunție *hailaif*, nu i-ar fi inspirat schița, apărută întîi în *Universul*, la 24 decembrie 1899 și apoi în volumul *Momente* (1901), fără pătania lui Claymoor. Marele ironist, prințind de veste că rubrica acestuia făcuse pui în provincie, cu reporteri improvizati, scriînd în același gen, și-a închipuit în orașul-capitală de județ cu numele fictiv Tirgu-Mare, pe un june, savuros botezat, Edgar Bostandaki, care a vrut să fliateze o doamnă ce luase parte la un bal, comparînd-o cu o „infatigabilă” *silfidă*, pentru boiul ei suplu, aerian. Las pe cititori să ghicească ce cuvînt de rușine a ieșit, ca să-l determine pe sotul ultragiag să-l amenințe, la cafenea, cu ruperea urechilor, iar pe altul, mai furios, că nevasta lui fusese omisă, să-i ardă „două palme vajnice”.

Vom reveni.

ȘERBAN CIOCULESCU

LUMEA CĂRȚILOR

● După monumentalul volum omagial Cella Delavrancea (Serieri, 1982) publicat de Editura Eminescu în chiar anul în care venerabilul om de cultură și artă împlinea 95 de ani, același colectiv editorial face să vadă lumina tiparului un volum de *Trepțe muzicale*, sub semnătura aceleiași. „Aceste conferințe, rostite la Radio pentru un public invizibil, le-am socotit o lămurire asupra artei celei mai fluide, exprimată prin sunete și aspirată de Timp, în unicitatea ei fulgerătoare. Așezată la pian, cu microfonul în față, analizăm compoziția unui compozitor, subliniindu-i particularitățile, apoi o cîntăm. Astfel, inițierea era luminoasă, pătrunderea în stil mai eficace. Critica, toiașul susținător al Adevărului, deschide posibilitatea discuțiilor și ne ajută să coordonăm elementele contradictorii din care va țîni expresia cea mai veridică a inteligenței artistice”. Prezentarea aparține însăși distinselor muziciene și scriitoare și echivalează cu un splendid autograf. Cititorii vor afla între copertile acestor *Trepțe muzicale* seducătoare comentarii despre muzica lui Bach, Beethoven, Chopin, Schumann ș.a.

● În colecția „Hyperion” a Editurii Cartea Românească — *Degetul de gheață*, versuri de Nicolae Prelipceanu, cu o postfață de Dan Cristea. Volumul este o antologie din creația de pînă acum a poetului clujean, cuprînzînd selecții din volumele *Trece și luna septembrie*, *Turnul înclinat*, *Antă, 13 iluzii*, *Arheopterix*, *Întrebați fumul*, *De neatinis de neatinis*, *Jurnal de noapte*, *Un civil în secolul douăzeci*, *Fericiit prin corespondență*. Deși se declară a nu fi „un adept prea convins al criticii portretistice”, Dan Cristea construiește totuși un portret iscusit al poetului, dar, cum e firesc, și al poeziei sale, un portret în care e vorba de „versurile deconectate, surizător-inteligente”, despre „o tristețe comunicabilă, generoasă și confraternă care nu-l izolează pe poet, ci din contra, creează necesitatea de a sparge zidurile negre ale solitudinii”, despre un sens al existenței „învăluit mereu într-un climat emotiv propriu, insinuant și subtil prin absența efortului vizibil anevoios și categoric” ș.a.m.d. Altfel spus, „Atunci cînd apar pe lume păsările / totul dispare în jurul lor / și eu și tu și ei / ne călcăm în picioare / grăbindu-ne să dispărem / în timp ce ele filfite / ne-păsătoare ca niște steaguri”.

● Cumandă, de Juan Léon Mera (Editura Univers, 1984), în traducerea Victoriei Manoliu și a lui Gheorghe Dima, este o poveste exotică, petrecută în jungla fabuloasă a Amazonelor, printre indienii jibaros și záparos. O poveste cu misionari sorbiți de junglă, cu recunoașteri tirzii, spectaculoase (tatăl își regăsește fiica printre băștinași, sub numele de Cumandă). Plină nu doar de întâmplări, ci și de „serioase” descrieri, aproape în tonul unui tratat de geografie demn de creditul nostru, cartea lui Juan Léon Mera are totuși mult farmec. (Indușișoare, în treacăt fie spus, consemnarea de pe pagina de gardă: „traducerea și note de...”, pentru cele zece-douăsprezece elemente de glosar risipite ici și colo în subsolul paginilor!).

● Un nou titlu — sperăm, de succes — din bibliografia cunoscutelor autoare de proză polițistă Rodica Ojog-Brașoveanu și, în același timp, și din „producția” Editurii Militare, colecția „Sfinx”. Este vorba

despre romanul *Anonima de miercuri*. Un Prolog alcătuit după toate regulile literaturii de senzație, ne atrage irezistibil în iureșul cărții. Iată ce aflăm din el: „În dimineața zilei de 10 noiembrie 1940 a fost găsit pe Bulevardul Brătianu, printre ruinele blocului Carlton, un sugaci — sex bărbătesc, de circa 7—8 luni. Este unicul supra-viețuitor care în momentul cutremurului se afla în incinta hotelului. Oricine poate da o informație asupra identității copilului și a familiei sale, este rugat să se prezinte de urgență la Prefectura Poliției” etc. Așadar, un mister „gras”, o lectură palpitantă, prefăcută de urarea noastră de... a găsi cartea și pe teighea!

● Radu Berceanu semnează selecția, traducerea și notele unui volum de *Scrisori* ale lui Ernst Barlach, apărut la Editura Meridiane, în colecția „Biblioteca de artă”, seria Biografii. Memorii. Eseuri. Cunoscutul plastician german, reprezentant de seamă al curentului expresionist, se dovedește a fi fost, și în corespondența sa, nu numai un artist de anvergură, ci și un spirit mobil, în permanentă vibrație a ideilor. Cum s-a mai spus, epoca noastră vedește un interes în creștere față de diverse forme de mărturie ale oamenilor de artă și cultură: jurnale, memorii, corespondență. Este o tendință în care, între multele sale posibile semnificații, trebuie poate să o numărăm și pe aceea a unei speciale nevoi de familiarizare cu secretele alchimiei ale actului de creație artistică.

● *Peripețiile năpăstuitului călător* (The Unfortunate Traveller or The Life of Jack Wilton) se numește ultima carte apărută în colecția „Clasicii literaturii universale” a Editurii Univers. Ea aparține scriitorului Thomas Nashe. Tradus pentru prima dată în limba română de către Veronica Focșeneanu, după nu mai puțin de 390 de ani de la tipărirea ei în plină epocă elizabetană (1594), acest „roman timpuriu” vorbește despre cruzimi și lupete intestine într-un imperiu dominat de ispită primejdioasă a mării, a tronului, ca și de poftele senoriale. „Măcelurile pornite de regi și prinți în disputele lor pentru supremația Europei, carnajul și inumanitatea dezlanțuite pe cîmpurile de bătaie sint zugrăvite de scriitor fără menajamente. Ca document antirăzboinic, *The Unfortunate Traveller* ni se înfățișează așadar cu toate trăsăturile unei mărturii literare de cel mai memorabil impact: ea încheagă un tablou moral acuzator, săpat de un condei incisiv, care refuză programatic orice idealizare, ci dimpotrivă, demască — oricît de violente — arătările răului”. (Andrei Brezianu — *Studiu introductiv*.) Un cuvînt de laudă, și cu acest prilej, frumoasei colecții mai sus-amintite, ținutei științifice și intelectuale pe care o probează cu fiecare nouă apariție.

● La Editura Minerva a apărut nu demult o monografie dedicată lui *Gib I. Mihăescu*, al cărui autor este Ghiță Florea. Cuprînderea unei însemnate cantități de material documentar, care elucidează o serie de aspecte, rămase încă neclare pînă la această dată, din viața scriitorului, configurarea meticuloasă, descriptiv-analitică a principalelor zone de creație ale lui *Gib Mihăescu*, fac din volum un instrument de lucru gîndit cu aplicație și rigoare.

TANIA RADU

CAP LIMPEDE

„Constantin Noica vorbește despre pasiuni cu acea nobilă candoare și gravă subtilitate a secolului al XVII-lea. Este — în efortul său către universalitate, către certitudine și ritm — o mare speranță a noastră și o surdă dramă a lui”. Am citat dintr-un text referitor la autorul *Sentimentului românesc al ființei*, semnat de Mircea Eliade acum aproape 50 de ani. El figurează, alături de alte emoționante mărturii, în articolul *Mircea Eliade despre Constantin Noica*, publicat în *Cronica*, nr. 30/27 iul., de către neobositul iubitor de spirit românesc care este Mircea Handoca. 75 de ani pentru Constantin Noica! Am spune: tot atîtea... trepte ale realului și ale Ființei, parcursă într-o viață fascinantă de gîndirea pură și de trăirea plenară a ideilor. Un drum pornit în căutarea unei „Matheis universalis”, trecut prin „Ontologie” și încheiat într-o deschidere de o Logică așteptată cu legitimă nerăb-

dare. ● După ce revista *Vatra* a readus, în chip salutar, acum un an și mai bine, în atenția publicului larg figura lui Mircea Vulcănescu și după ce un text important al acestui gînditor de marcă a fost republicat în *Calea eritică* nr. 1—2/1983, iată că în nr. 6/1984 al *Vieții românești* opera lui Mircea Vulcănescu este abordată dintr-un unghi preponderent sintetic de către Vasile Vetișanu și dintr-unul preponderent analitic, prin *Notele* lui Dan Opreșcu (acesta din urmă debutînd nu demult cu un volum, *Elic-estetic în gîndirea românească*, studiu ce reclamă o bună dezbateră de idei). Un efort recuperator a cărui necesitate era evidentă și care se cuvine continuat și împlinit conform dimensiunilor adevărate ale fenomenului. ● O înrudire de substanță: *Nichita Stănescu și Stéphane Lupasco* este obiectul studiului semnat de Ștefan Aug. Doinas în același număr al *Vieții românești*: „Dacă logica lui Sté-

phane Lupasco se bazează, ca logică a vieții, ca logică a energiei, pe principiul *terțiului inclus* (...) atunci universul verbal al liricii lui Nichita Stănescu (...) este cel mai apropiat, datorită dinamismului său interior, de realitatea lumii așa cum ne-o propune autorul *Celor trei materii*” ● Încă două studii de referință apărute în *Viața românească* nr. 6 din acest an: Andrei Oișteanu, tînrul autor al *Grădinii de dincolo*, axat pe coordonatele mitologiei comparate, se ocupă acum de *Legenda românească a potopului*. De cealaltă parte, „În lumina eternă a zilei de vară” este un studiu (dedicat lui Marin Preda) în care calitățile de analist și teoretician al literaturii demonstrează în cărțile de pînă acum ale Monicăi Spiridon se dovedesc o dată mai mult. (Tania Radu)

În martie 1977, Cîntecul Flacăra plecat în turneul solidarității s-a oprit și la Bistrița. În timp ce spectacolul se desfășura, în culise o tînră interpretă de muzică populară dorea să fie ascultată. Și, dintr-o pornire timidă, începu a cînta balada lui „Radu Todoran”. Vocea plină de inflexiuni, tremurul cuvintelor rostite cu patimă și încrîncenare au emoționat vizibil pe cei care o auziau. Tînră de atunci este una din cele mai bune interprete de azi ale cîntecului născut de-a rîndul, Valeria Peter-Predescu

„Constelația Boema”

Pe cocheta stradă care leagă Calea Victoriei de bulevardul Magheru, acolo unde și are sediul Grădina Boema, animație prilejuită de deschiderea stagiunii estivale. La Grădina Boema de câteva zile se joacă cu mult succes ultima premieră a Teatrului satiric-muzical „C. Tănase” „Constelația Boema” — un spectacol muzical semnat de doi consacrați ai genului: Mihai Maximilian și V. Veselovski.

„Constelația Boema” se bucură de o partitură scrisă cu talent și dăruire de doi autori care, refuzându-și comoditățile care subminează calitatea și deschid ușile gustului îndoielnic în spectacolele de acest gen, comoditate careia i-au făcut uneori concesii și respectivii autori, și-au aplecat în cea mai bună tradiție a genului condeiul spre zonele mai fierbinți ale vieții cotidiene, atacând curajos și fără prejudecăți probleme majore, promovând în spiritul adevărat al spectacolului de revistă critica sub multiplele ei forme, de la aluzie la glumă, reușind cuplete de mare audiență la public.

Așa cum am mai spus, cupletul, oricât de bine ar fi scris, poate fi îngropat sau ridicat de interpret pe cele mai înalte culmi. Cupletul la noi în țară are o vechie și statornică tradiție, dar, din păcate, de-a lungul anilor această moștenire a cunoscut o linie mai puțin ascendentă. Nu era un secret pentru nimeni că atât Stela Popescu cât și Alexandru Arșinel n-au probleme la acest capitol. De data aceasta curiozitatea era mai justificată, căci regizorul a avut buna idee de a o invita la rampă și pe Corina Chiriac, cunoscută mai puțin ca rostitoare de cuplete, renumele ei fiind de mulți ani instalat pe portativ. Din capul locului trebuie să spunem că prezentatorul, Alexandru Arșinel, a avut o sarcină grea, căci nu și-e ușor când ai în dreptă și în stînga doi consacrați chiar pe stiluri diferite. Din acest motiv, cerem scuze cititorilor pentru lipsa de eleganță și începem scurta noastră însemnare cu el, adică cu Alexandru Arșinel, continuator al tradiției revuiste, care în „Constelația Boema” s-a întrecut pe sine. Din tot ce a rostit, cu talent și dăruire, cel mai mult ne-a plăcut „Sint nebun de fericire”, cuplet care, după noi va rămâne în istoria teatrului. Alexandru Arșinel s-a dovedit un partener ideal, știind să facă un pas înapoi, imediat după terminarea cupletului în doi, chiar dacă aplauzele publicului îi vizau pe ambii actori.

Stela Popescu — instalată de mulți ani în fruntea genului, dominându-l — ne demonstrează, dacă mai era cazul, că este un actor complet, că revista pentru ea nu mai ridică nici o problemă, având aceeași dezinvoltură, cînd dansează, cîntă sau spune cuplete. Din multiplele apariții ne oprim la un singur exemplu: „Puiu și Lola”, unde Stela Popescu, aidoma marilor actori, a obținut lucruri deosebite cu minimum de mijloace.

Corina Chiriac, binecunoscută interpretă de muzică ușoară, a trecut cu brio proba focului. Să recunoaștem, nu-i ușor să dai replici

Stelei Popescu. Institutul de teatru pe care l-a absolvit și-a arătat roadele, chiar dacă ea, absolventă de ieri, se simte mai bine avînd drept partener orchestra. Sigur că atunci cînd ară pe ogorul ei, Corina Chiriac se dovedește o mare profesionistă, capabilă, după noi, să evolueze pe orice scenă europeană. În piesa „Inimă nebună” a fost de-a dreptul cuceritoare, reușind să dea profunde înțelesuri textului și muzicii, prin mișcare și inflexiuni. Coregrafia semnată de Cornel Patrîchi, nu s-a ridicat, din păcate, la nivelul spectacolului, nu a fost din cauza coregrafului, ci din cauza corpului de balet. Nu spunem un lucru nou, nu insistăm, dar dați-ne voie să ne gândim că, în urmă cu nu prea mult timp, la Teatrul Mic, în Mitică Popescu am văzut un corp de balet...

Cadrul scenografic și costumele aparțin Gabrielei Buhoiu.

Atunci cînd bagheta dirijorală aparține lui Sile Dinicu, comentariile nu-și au locul, căci marile boss oriunde apare lasă amprenta numelui său. Și pentru că am vorbit de baghetă, s-o amintim pe cea nevăzută a regizorului, care și de astă dată a fost același neobosit și talentat slujitor al scenei revistei și care se numește Bițu Făltineanu.

DAN BĂRLĂDEANU ■

Quadrienala artelor decorative

Deși folosit cu circumspecție — din pricina ascendenței capăt de-o seamă de concepte-modul, valabile într-un număr aproape nelimitat de situații estetice — conceptul de frumos are încă multă proșpețime în discuția creației decorative. Expozițiile artistilor decoratori probează — oricît de sofisticată poate să pară, la analiza de obiecte, producția prezentată aici — strălucire și eleganță. Mai mult ca oriunde, ideea de materialitate pretioasă și în spectacol se asociază cu gîndul frumosului. Frumosul în accepțiunea de fastuos, unic, gracios, sculptor, feerie, incantător. Într-o mare manifestare a artelor decorative, cetățeanul vine să trăiască clipe de splendoare. Dacă în selecțiile de pictură, sculptură sau grafică modernă contractul cu publicul a adăugat, destul de ferm și pentru o parte tot mai însemnată a publicului, clauza dificultății, a unui conținut ce trebuie distigat cu un notabil efort intelectual, într-un veritabil proces inițiat și depozitativ, catharsis, într-o expoziție de tapiserie, de sticlărie, de ceramică (asta ca să nu mai vorbim de una de modă) contractul acesta cu publicul ține linia cointeresării sufletești directe. Simțurile sînt răs-fățate și nimeni nu face o culpă din bucuria ochiului, din chemarea tactilă, din frenezia ritmică. Pasionant e și faptul că destui artiști își propun, și chiar izbutesc, să promoveze interese ce par specifice altor domenii ale plasticii. Specifice, bunăoară, sculpturii. Dovadă că mulți sculptori expun la saloanele artelor decorative, dovadă ce sculp-

tură expun. Quadrienala de la Dalles a creației decorative se constituie, în ciuda străduintelor organizatorilor de a ordona și a pune în valoare ansamblurile importante (dacă nu cumva ca efect paradoxal al voinței de ordine), drept un exultant bazar al lucrurilor frumoase. Trebuie să ai gena circotașului perfect ca să nu simți, la intrarea în Dalles, o tresărire de sublim.

Dacă ne gîndim bine, spune un gînditor, după pline, singurul lucru cu adevărat util e arta. Într-o expoziție de anvergură a artelor decorative adevăratul acesta, al utilității nemijlocite a muncii artistului, are o măiestruasă elocvență. Iată câteva forme de sticlă optică, a căror grație s-ar spune că nici nu mai trebuie demonstrată. Rostul lor nu are nici o componentă practică. Sînt forme, pur și simplu, inventate ori, mai corect zis, deduse din lumea cristalelor și a gemelor. Ele par o rimă la natură și, totuși, ce subtil stîrnesc ele nevoi fundamentale de ordine, armonie, măreție, vrajă.

Există la Dalles piese de-a dreptul fascinante sub raportul invenției și al eficienței asociative. O prestigioasă creație de tapiserie modernă, dar cu un respect atent cultivat pentru tradiție, prezintă, pe un spațiu impunător, un obiect textil cu relief pronunțat. Artistul își construiește lucrarea din câteva sute ori poate mii de mînuși albe de bumbac umplute cu cîrpă. Impresia e de umanitate frisonată de o presimțire, de haos vital: mină lîngă mină — sugestia solidarității și a chemării — într-un peisaj subacvatic. Cantitatea, cum ne învață dialectica, trece, sub ochii noștri, în calitate. E o clipă de graniță, în care inteligența noastră e sensibilă în chip egal și la fapt și la idee. Înțelegi că, deși artele decorative speculează toate proprietățile unui material, ceea ce contează, înainte de toate, este mîntea omului, ideea originală, capabilă să tulbure și să activeze imagini și simțăminte, impulsul catalitic. Ești liber să imaginezi și ești controlat în tot cîmpul libertății. Artistul își creează opera în simbioză cu publicul.

Un amuzament al ceramistilor e să figureze, să modeleze în teracotă obiecte, astfel încît lucrarea să conțină o stimulare — pentru imaginația noastră — absurditate. E absurd să „îmiți” în ceramică materialul țesut, dar cit de atrăgător e acest joc: ceva drept altceva. În general, artele decorative sînt prile de schimbare în ambiant, prile de reconsiderare a unui loc și a unor circumstanțe intrate în banal. În acest sens, truda decorativă e în cel mai înalt grad utilă: ea ne învață că funcționalitatea unui cadru poate fi un fapt apăsător, dacă nu e mediată de un artist. Ceva pentru altceva — un joc fundamental al vieții de toate zilele.

La Dalles expun, după o selecție severă, cei mai buni decoratori din Capitală și din țară. Fiutul unor lucrări este, de obicei, treabă foarte costisitoare. Biografia unui creator de tapiserii are o dominantă eroică. Trebuie să rămiți foarte tare sufletește, ca să-ți întîmpini sansa. Este, de aceea, citabilă întreaga selecție de tapiserie. Ar fi nepotrivit să numim, în limitele subiectivității noastre, marile reușite ale Quadrienalei, cît timp Quadrienala toată e o izbîndă a domeniului. Ne simțim obligați să o semnalăm publicului larg ca pe o reprezentare de gală.

TUDOR OCTAVIAN ■

CAP LIMPEDE

și-a adunat cîntările de prin satele așezate pe Valea Sălaului, păstrînd neastearsă puritatea filonului autentic. Fie că țărani români, din comuna Telciu, jud. Bistrița Năsăud, crescută în mereu nesecata dragoste pentru pămînt, oameni și soare, interpretă aduce spre noi frumusețile grației și nobleței oamenilor de pe locurile copilăriei. „Mie dor mereu de satul meu, de părinți, de neamuri, de finul colinelor — mărturisea într-o discuție. Acest dor nu poate trece niciodată. Merg la mine în sat și vin încărcată cu cîntări de suflet, cîntări ce pot fi luate drept adevărate scrisori de dragoste, de jale și bucurie”.

— De-ar fi nevoie să scrii mamei cu ce ai începe?

— Nu știu. De multe ori omul nu poate spune ceea ce simte. Mama e lucrul cel mai sfînt și pentru mine acest sentiment este cu atât mai puternic cu cît de la vîrsta de 16 ani, eu însămi am devenit mamă.

— Ai cîntece în care ironia se împletește cu blestemul, bucuria cu regăsirea. Cîntecul de dragoste este însoțit întotdeauna de o împăcare cu soarta. „Bade frumoși ochișori / am auzit că te-nsoiri / nu ești bade rupt din soare / să-ți fie rugătoare / spărică de departe / spune-i badii sănătate / altă draguță să-și cate / să-și cate una ca mine / e-o trăi în lume bine”.

— Textul unui cîntec trebuie să emoționeze. Tăranul a cîntat dintotdeauna pentru alinare dorurilor. Blestemul de dragoste nu e blestem. Cine iubeste cu adevărat nu hulește.

— Despre specificul costumului popular năsu-dean, ce poți spune?

— Feciorii sau „păunarii” cum le spunem noi, indiferent de meseriile pe care le au (țapinari, mineri, crescători de animale) în zilele de sărbătoare își pun clopurile vestite clopuri cu pene de pînă. Ei știu să le poarte așa cum știu munci pămîntul. Cu o

credință nemaipomenită și cu aleasă simțire își poartă tăcerile și cîntecul. Tot mergînd prin sate am învățat să-i ascult. Femeile cîntă mai greu. Odată, o bătrînă oarbă mi-a doînit. Cînta cu atîta suferință încît parcă orbisem eu de tristare. Cîntecele mele sînt înrobite sufletului și simțămintelor dintre oameni.

— Care e cel mai frumos joc din Năsăud?

— „Purtata” năsu-deană, apoi „de-a lungul cu strigături” și „jocurile de amăgi” specifice numai acestei zone.

— De „amăgi”?

— Un fel de preîncălzire pentru jocul propriu-zis. Urmează invirtura, bătutul din pînteni și numai după aceea jocul. Dacă nu-l știu joacă d-apăi e greu a-l cînta.

Valeria Peter-Predeșcu, solistă a Orchestrei Populare Bistrița a rămas lîngă oamenii care-i îmbogățesc zestrea sufletască, înțelegînd că la izvoare apa e mult mai limpede, că zgomotul pietrelor dă ecou cuvîntului și că inima celor

din Telciu rămîne mereu deschisă auzindu-l glasul. Cîștigătoare a nenumărate premii, printre care laureată de două ori în Festivalul național „Cîntarea României”, a trofeului „Floarea din grădina” cit și laureată a festivalului „Maria Tănase” tinăra năsu-deancă are valoroase imprimări radio și Electrecord ce o situează undeva, de-a-cum, alături de cele mai însemnate păstrătoare de folclor. Munca ei de cîțiva ani va fi încununată cu apariția unui nou disc ce cuprinde 13 piese. Beneficiind de acompaniamentul de vioară al remarcabilului Efta Botoca și de aportul orchestrei conduse de George Van-cu, noile cîntări ale solistei zic cu dor și dragoste despre flori și codri, despre pace și pămînt, despre iubire și despărțire. Doinind sau horind, Valeria Peter-Predeșcu păstrează prin glasul dușos și sănătos al ei comoră de neuitat ce se numește autentic, (Ioana Proca)

Cronica literară

Un jurnal de călătorie

„Din jurnalul de călătorie al doctorului Grindei” se subintitulează *Spre bunele țărîmuri* (Sport-Turism, 1984), noua carte a lui Ștefan Berceanu. „Sînt etape de călătorie în spațiu, dar și etape ale scurgerii vieții mele în timp, toată trăită sub semnul emoțiilor confruntărilor între cele din mine și cele din alții, între cele ale noastre și ale lor”. O carte cu alte cuvinte de suflet: „Aș dori ca acei ce mă vor citi să nu caute nici sensul documentar și nici rigurozitatea științifică, toate putînd fi găsite în cărțile de știință. Aș dori să încerc în cele ce urmează numai tensiunea emoțională, bucuria meditației și sinceritatea căutărilor în noi înșine...”.

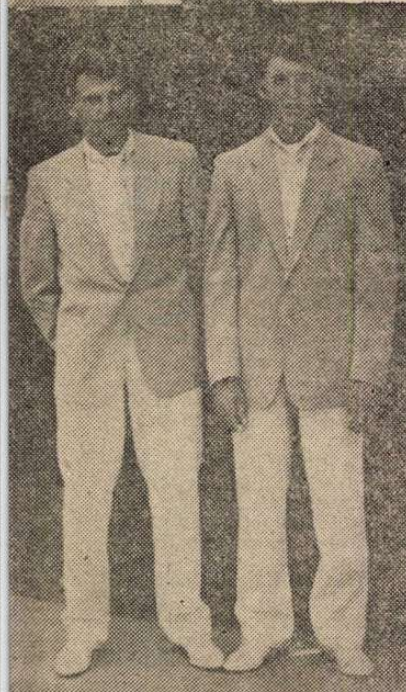
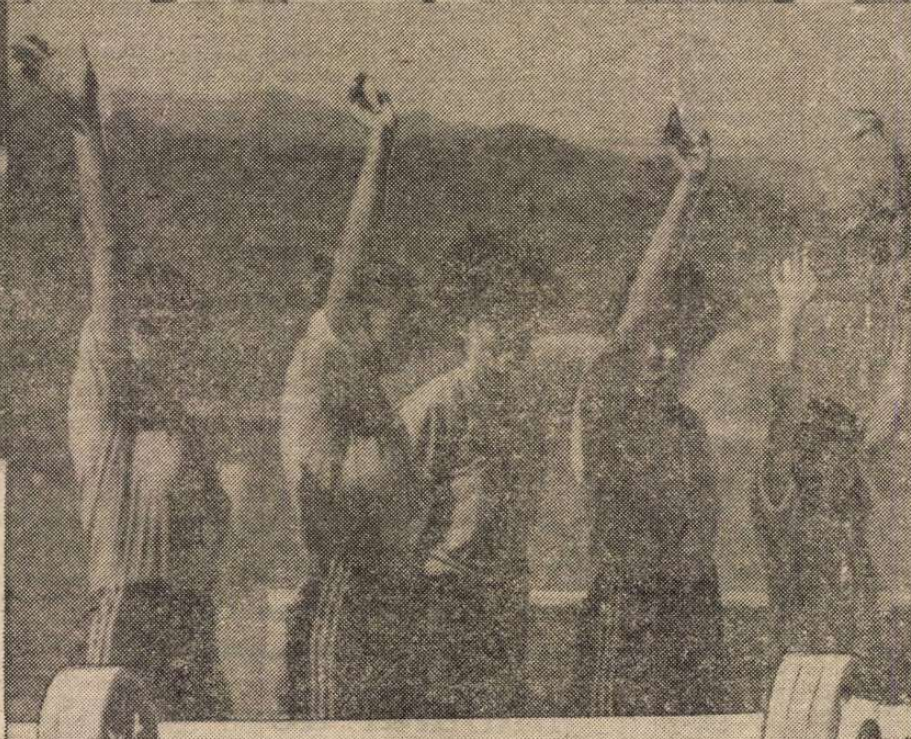
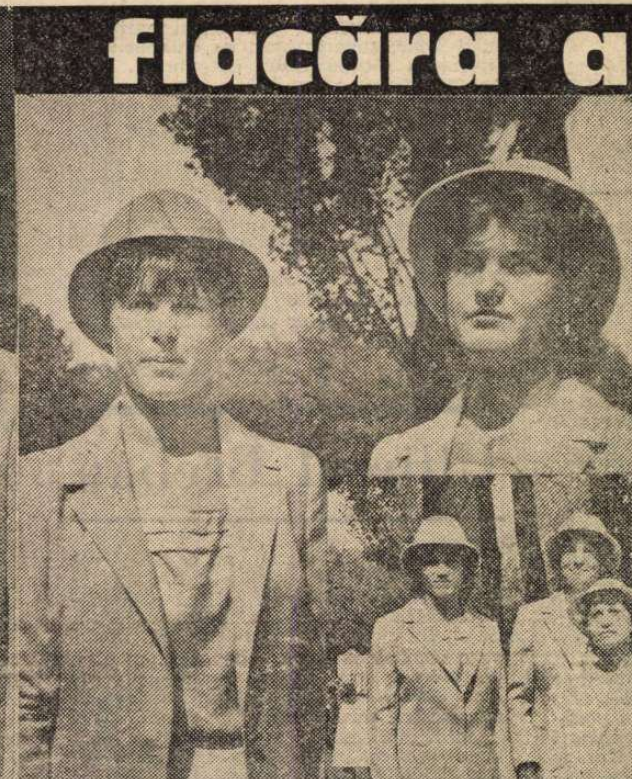
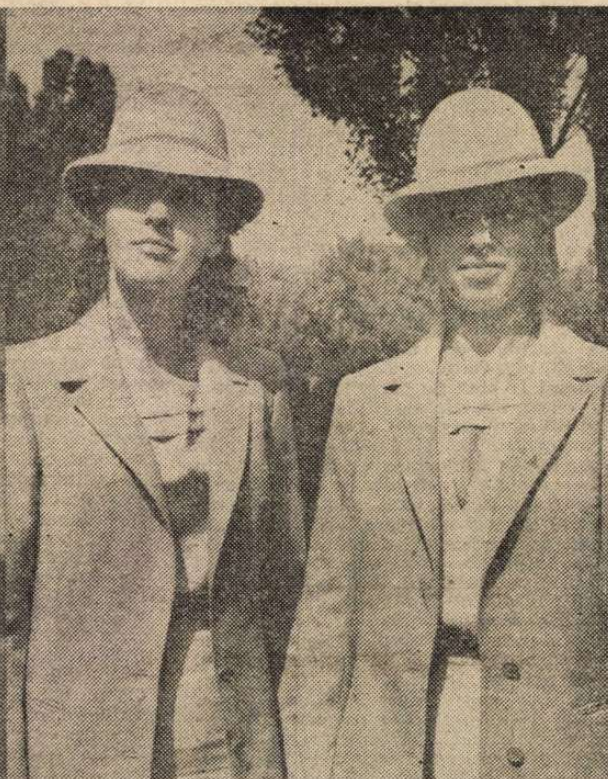
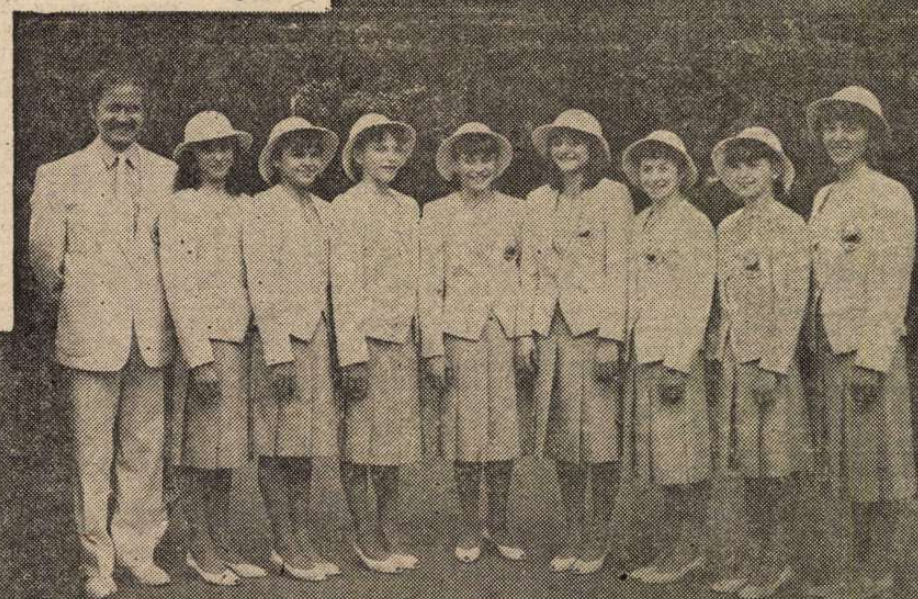
În calitate de om de știință, medic, Ștefan Berceanu a fost invitat la diverse congrese și colocvii internaționale și a călătorit relativ mult, între 1964 și 1982, o dată în U.R.S.S., de patru ori în Franța, de trei ori în Italia, de două ori în Grecia, de trei ori în Austria, o dată în Germania, o dată în Ungaria și o dată în Statele Unite ale Americii. Rareori ne împărtășește însă impresii de la reuniunile la care a participat. Abia un cuvînt despre conferința profesorului Jean Dausset, laureat al premiului Nobel, cu privire la „antigenele de histocompatibilitate”, ceva despre cartea lui K.L. privitoare la „calificarea limfoamelor maligne, cancere de ganglion limfatici”, doar pomenirea biologilor Monod, Lwoff și Jacob, despre lecturile sale din Heisenberg și Schrödinger, despre congresul de hematologie din 1982, deschizătorul unor „căi de înlăturare a unui rău care pînă acum ni se părea o fatalitate” (bolile genetice de singe la copii).

Indemnul de a-și redacta notele de călătorie i-ar fi venit din lectura cărții despre Orient a lui Herman Hesse (*Indien*?). A citit de asemenea *Les voix du silence* (Le Musée imaginaire, Les Métamorphoses d'Apollon, La Création artistique, La Monnaie de l'Absolu) de André Malraux, cu binecunoscutele sale teorii despre evoluția formelor și despre înțelegerea absolutului drept conștiință a istoriei și a artei ca antidestin. Are însă o obiecție: „Malraux, scrie Ștefan Berceanu, vorbește mereu despre puterea lumii apusene creștine de a umaniza arta, însă mă întreb dacă creștinismul era absolut necesar pentru această umanizare. În fond, creștinismul este o concepție orientală-ebraică, cu unele nuanțări platonice. Nuanțele platonice le-a sesizat și le-a dezvoltat lumea catolică prin gînditorii săi semifilozofi, semiprețiați, ca Sf. Augustin și St. Dominic, pe cînd lumea orientală, slavo-ortodoxă le-a respins. Malraux semnalează numai partea umanistă pe care a adus-o în artă apusul lumii creștine. El nu vorbește nimic despre toată tragedia istorică a creștinismului apusean. Nu vorbește nicăieri despre formele aberante pe care le-a generat în Apus creștinismul: ipocrizia, minciuna, cruzimea organizată, intoleranța totală, degenerarea în acumulări materiale, individuală sau organizată într-o clasă puter-nică. Și toate acestea se petreceau într-un apogeu de artă umanistă creștină prin excelență. Și atunci care este mesajul pentru om purtat de Apusul umanizat creștin? De la intoleranța ieșită s-a trecut la necruțătoarele lupte religioase de proporții continentale, care au dus la exodul din colonii, tot în numele creștinismului umanizant și civilizator. Columb a fost, cred, mai întîi un fervent catolic mistic și mai puțin un călător științific. În prezent, cunoaștem moștenirea umanismului apusean. După cataclismul social și psihologic al lui Hitler, în lumea capitalistă de astăzi continuă și crește gravă contradicție dintre om și societate, care își vede nu o dată scăparea în pesimism, în anarhismul absurd și în formele extreme de drog și pornografie”. Citatul ni se pare revelator pentru cartea doctorului Ștefan Berceanu. Confruntat cu omul de bun-simț, modest și serios, din el însuși, călătorul se simte adesea izbit de grosolană lumii pe care o întîlnește în drum. La Viena servețelele de restaurant înfățișează un tip burtos aplecat pe spate și bind dintr-o butie, iar în lift și în multe locuri din oraș e aflată o femeie goală „cu funul mare lăbărtat pe un scaun”.

Călătorul gustă mai mult plăcerile muzicii, artelor plastice, filozofiei. Ascultă la București sau aiurea *Simfonia* (pămîntului?) lui Mahler, sonatele opus 106 în re major și 111 în ut minor și cuartetele opus 130 în si b major și 131 în ut diez major de Beethoven, partide de Bach pentru clavicin interpretate de Iselde Ahlgrim. În paginile despre Grecia și nu numai acolo revin adesea Parmenide din Elea cu poemul său *Despre natură* și Pitagora care „a lăsat întregii omeniri ideea, dăltuită în marmura grecească, că în toate există numărul ce determină structura armonică și frumusețea”. Din voiajurile sale în interes de serviciu, Ștefan Berceanu și-a întocmit propriul său muzeu imaginar, oprit în pragul secolului al XVIII-lea cu excepția pictorului englez Joshua Reynolds cercetat la Kunst Akademie în Viena și a lui Cézanne, văzut cu ocazia unei retrospective pariziene la Petit Palais în 1978. S-ar zice că arta modernă o mai puțin în vederile sale, iar cea abstracționistă deloc. Preferințele sale merg în direcția antichității clasice eline și a Renașterii italiene. În Atena admiră indeosebi Propileele, templul Atenei Nike, Erechionul cu porticul său de cariatide, Theseionul, la Olimpia ruinele templului lui Zeus, la Delfi templul lui Apollo, la Epidaur templul lui Asclepios, negăsit și în insula Cos (templu lui Esculap, după numele roman al medicului mitologic). Meditează la raportul proporției arhitectonice de aur, dată de misteriosul număr 1,68. Din muzeele Franței, Italiei, Austriei și Budapestei reține picturi pe care le putem grupa pe secole: *quattrocento*: Fra Angelico, Fra Bartolomeo, Botticelli, Ghirlandaio, Memling; *cinquecento*: Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rafael, Andrea Solario, Boltraffio, Ieronimus Bosch, Pieter Bruegel, Lucas Cranach, Albrecht Dürer, El Greco; *seicento*: Rembrandt, Rubens, Vermeer van Delft, Van Goen, Ruysdael, Velasquez, Georges de la Tour, Louis Le Nain, Nicolas Poussin. De reținut impresia despre Venus din Milo: „Este numai desfătarea prin esteticul absolut, ca formă ideală, dăltuită perfect din marmură albă în chip de femeie”. Despre Gioconda: „La Venus, capul fără zîmbet conține frumusețea totală, dar la Gioconda nu frumusețea ne tulbură. Este forța spiritului omenesc, căreia nu-i cunoaștem nici originea, nici scopul”. O definiție în defavoarea lui Rubens (portretul soției sale Hélène Fourment): „Femeia gigantică masă de carne, pentru a pune în valoare forța sexului, care nu mai este farmec în atita goliciune impudică... Ce distanță față de perfecțiunea astrală a femeii, purtătoare a mesajului frumuseții lumii din om, la Reynolds”. Să acceptăm despre modelul din *La Petite Pelisse*? Altă impresie nedreaptă despre Poussin, cel atît de prețuit de Balzac: „Poussin nu reușește să redea frumusețea și noblețea lui Apollo, pe cînd La Tour și Le Nain fac eroi luminați arzînd în curățenie și noblețe, din țărani născuți și trăiți numai în suferință...”. Totuși, peisajele lui Poussin...

AL. I. PIRU ■

PE CEA MAI ÎNALTĂ TREAPTĂ A PODIUMULUI OLIMPIC

Minunați sportivi români, campioni ai celei de a 23-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară (de sus, de la stînga la dreapta):
(2 vise); echipa feminină de gimnastică și antrenorii ei, prof. Adrian Goreac, Cristina Grigoraș, Simona Păuca, Camelia
Maria Frîciolu, Chira Apostol, Florica Lavric și Viorica Iojă (4+1 rame); Sofia Corban, Ioana Badea, Anisoara Sorohan,
Nicu Vlad, Doina Melinte, Ion Draica, Ecaterina Szabo, Rodica Arba și Elena Horvat (2 rame); Marloara Popescu și Elisabeta Oleniuc
Renciu, Lavinia Agache, Mihaela Stănuț, Ecaterina Szabo, Laura Cutina, prof. Maria Cosma; Simona Păuca, Olga Bularda,
Ilie Tăran și Ecaterina Oancea (4-1 vise); Vasile Andrei, Valeria Răcilă; Petru Iosub și Valer Toma (2 f.c.); Petre Becheru;

Timpuri istorice și viziuni romanești

Sub sabia necesității

Aproape toate romanele de până acum ale lui Ștefan Diaconescu născăz istoria unei țări, povestea unui sacrificiu: al unei puternice ambiții sau vocații personale în lămurirea unui ideal, în numele unei istorii superioare. „Zugravul” Pirvu Mutu (cuorine singelui), filozoful umanist (Adevărul retoricului Lucaci), muzicianul și pedagogul Ion Căianu (Marele canteu), domnitorul puțin cunoscut Grigore Alexandru Ghica al X-lea (Speranța) sînt, astfel, destine tragice, personalități sfîșiate launtric de contradicția romantică dintre năzuința pasionată către propria împlinire și rațiunea istorică dominantă. Toți străbat epoci care, obiectiv, nu le pot furniza liniștea necesară înfloririi depline a vocației sau, altfel spus, spiritul lor adînc se află în contradicție tragică cu spiritul timpului în care le este dat să trăiască. Tipologie, eroul literaturii de inspirație istorică scrise de Mihail Diaconescu este insul creator, contemplativ, destinat unei misiuni spirituale și care se vede silît de împrejurări de a da alt curs vieții sale. Un pictor, un filozof, un pedagog, în fine, un „artist” al bogatelor trăiri interioare (Grigore Alexandru Ghica) se vad obligați de vitregia istoriei să-și asume sarcini sau misiuni pentru care, poate, nu erau cei chemați. Însă valoarea lor umană, ne încredințăm autorul, constă tocmai în amplexarea sacrificiului de care sînt capabili: ei devin, astfel, eroi exponențiali, confiscați de imperativul istoriei și „deturnați” intrucitiv de a adevărata lor chemare de sabie necrutătoare a necesității. Prin acest sacrificiu de tip romantic ei ne sînt propuși ca exemple semnificative ale umanității românești a tuturor timpurilor. Scriitorul este dublat de un istoric temeinic, de un cercetător și specialist erudit: stratul „documentar” al romanelor sale constituie în chip aparent paradoxal un stimul al fanteziei scriitoricești. Ficțiunea se înalță cu atît mai sus cu cît cunoașterea istoriei este mai adîncă și mai temeinică. Speranța este romanul destinului tragic al puțin cunoscutului domnitor unionist, Grigore Alexandru Ghica al X-lea: care, în împrejurări dramatice, își sacrifică puterea, nutrind speranța de a crea astfel cale liberă idealului Unirii. Mai mult ca oricînd, aici se vede clar programul literar de factură romantică, romanul fiind structurat, epic și tipologic, de cele trei mari simboluri romantice: Visul, Noaptea, Singurătatea. Ciudatul domnitor Grigore Alexandru Ghica este un fost pașoptist și un unionist fervent, așadar unul din glorioasă generație a „începutului de drum” a cărei mucenicie idealistă, de un înalt romanticism, fusese intrucitiv corectată de G. Călinescu prin inspirata formulă „mesianici pozitivi”. Idealisti, dezinteresați, retorici în vorbe și gesturi, chiar în „stilul” general al vieții lor publice și particulare — cum foarte bine apar și în romanul lui Mihail Diaconescu — pașoptiștii devin, după revoluție, mai „realiști”, dezvăluindu-și însușiri corepunzătoare unui climat politic mai complex, contradictoriu, solicitînd spiritul în direcția de o varietate amețitoare. Mihail Diaconescu scrie romanul consacrat acestei generații menținîndu-se strict la viziunea romantică legitimată mai ales de prestigiul unor urmași iluștri. Literar vorbind, portretele din vasta galerie a romanului său (sînt, probabil, cîteva bune sute de personaje și nume invocate) sînt lucrate în strictă linie romantică: dominate de o singură trăsătură, aceea devenită cumva „legendară”. Negri, Alecsandri, Kogălniceanu, Cuza și ceilalți nu contrazic imaginea acreditată de o lungă tradiție literar-istorică și cred că scriitorul a procedat cu mult tact artistic: adică respectînd programul cărții, spiritul de factură romantic-populară al literaturii pe care și-a propus să o scrie. Caracteristic este faptul că, dacă excludem figura ultimului domnitor moldovean dinaintea Unirii, Grigore Alexandru Ghica, toate celelalte personaje istorice cunoscute vorbesc cam în același fel fiind preocupate în chip obsedant de aceleași probleme. Biografia lor interioară este ca și inexistentă fiind conștient (cu ajutorul scriitorului!) sacrificată pe altarul intereselor naționale. Plin de mari și importante probleme, romanul le introduce și susține într-o formă de largă accesibilitate: ei semnificînd pe acest plan și o programatică reconciliere a literaturii cu exigențele și gusturile unui public mai vast: peripeții aventuroase, în stil romantic popular, răpiri, dueli, vrăjitori satanici și șarlatani „demonici”, atentele senzaționale, leșinuri din amor sau provocate de o prea intensă solicitare cerebrală ș.a. ocupă multe pagini din cele peste șase sute ale acestui roman interesant și captivant, valorificînd original o tradiție romanească ce-i conține pe Al. Pelimon cu romanele Independenței și Gr. H. Grindea cu „Misterele Bucureștilor”. Scriitorul atinge rară performanță de a combina scene de epos sadoventian (Zodia Cănelului, Frații Jderi) cu episoade senzaționale în stilul tenebros-romantic al lui Eugène Sue. Nu lipsesc nici invaziile înfricoșătoare de fluturi verzi ca în „Prințepole” de Eugen Barbu. Tehnica portretizării este în chip fatal sumară și ea conduce în chip constant la contraste apăsate: scriitorul, avocat al personajelor sale, ne spune pe cine „trebuie” să urim și pe cine să iubim, ce personaje se cade

să primească stîm și care disprețul nostru (îngălbeneții de ură boieri antiunioniști aduc, surprinzător, cu chibaburii din literatura „obsedantului deceniu”!). Uneori aglomerarea crudă a paginii este obositoare, simți nevoia ca autorul să „știe” mai puțin ori să „uite” din ceea ce știe. Alteori, din contră, notația e prea sumară și convențională: trecerea alaiului domnesc este semnalată în termenii stereotipi ai comunicatelor oficiale de epocă. (La Pașcani, „fu primit din nou cu cele mai alese dovezi de supunere și bucurie” etc. etc.).

Speranța este un roman istoric scris în cheia romanticismului popular de largă accesibilitate, o carte captivantă prin conținut și procedee.

C. STĂNESCU

Ultimul Breban

În literatura modernă, nu o dată terorizată de termenii reificării, Breban încearcă forța unei specii scriind o epopee a derecificării. Odissea a unui cuceritor de spațiu spiritual, Drumul la zid propune o insolită experiență a viului: un epos al invierii. Romanul stă în cumpănă cu Bunavestire și, dacă am înțeles sensurile acelei cărți, putem descoperi aici unghiul din care romancierul își servește replica, punctul din care își „construiește” ideile enunțate acolo. S-a spus, cu suficientă îndreptățire, că personajul central din Drumul la zid, Castor Ionescu, este replica lui Grobei, că însuși numele încearcă a sugera dubla natură a personajului: zeu și om, erou mitologic și prezență anonimă. Demonismul lui Grobei era ascensional, ofensiv, eroul dobîndea revelația forței devenind profetul unei noi religii. Nuclele „noi religii” existau în textele zeului Farca, texte care puteau stîrni fascinație, puteau „umple” un recipient. În Drumul la zid, Castor Ionescu trăiește boala „pierderii” de energie. Ceea ce era la alți brebanieni fascinație a adîncurilor („boala naturilor puternice”) este în Drumul la zid o stare a trupului. Trupul devine purtătorul unui limbaj. Aș putea adăuga: înlocuiește discursurile de altădată ale moralistilor brebanieni. Contactul viului cu universul inert se realizează în interiorul unor stări anunțate de celelalte cărți ale prozatorului. Derecificare, derealizare, deconstructură sînt termenii unei poetici care se confundă cu efortul ascensional al celorlalte personaje. Cercetarea romancierului putem înțelege își formulează ultimele ei concluzii.

În jurul lui Castor Ionescu se grupează personajele brebaniene demult știute, „oglinzile caritative”, care, devorîndu-l, îi dau sens, Lazăr citat pretutindeni, este în Drumul la zid erou aproape principal, oficiînd ritualurile unei lumi străvechi. Ale unei lumi dispărute, spunem noi, notînd că Nicolae Breban este explorator „fără prihană” al acestei lumi, aventurierul pornit în căutarea romaneșului pur. Aventura personajului este dublată de aventura romancierului: forța marelui eseist care este Nicolae Breban refacă drumul personajelor într-o lume cunoscută și, mai ales, necunoscută. Drumul la zid este un roman despre forța viului și despre miracolul de a fi. Epopee a derecificării, odissea drumului

„la zid” descoperă la capătul ei neasemuită capacitate de a se însufleți a universului mărunt.

„În literatura modernă, scrie Salvatore Battiaglia (Mitografia personajului) se repetă la intervale dese termeni ca: haos anarhic, irracionalism (cu imaginile respective: labirint, Dedal) aplicații valorilor morale și celor mai tipice manifestări ale realității actuale. Opere ca acelea ale lui Joyce, Kafka, Céline, Faulkner, Henry Miller, Sartre, Camus și așa mai departe, sînt averse și terorizate de violență și de distrugere. Personajele se ivesc din profunzimii psihice obscure și imposibile de sondat. În adîncul ființei lor se află forme de experiență dezordonate și nesocotite, radical sălbatică”.

„Drumul la zid” ne permite să observăm mai clar punctele de întîlnire ale prozatorului cu „barbarii” epocii moderne a romanului, dar și punctele de revoltă, de furie, de contestare a „barbarilor” în numele credinței în drepturile geniului de a fi putătorul unui mesaj. Fiu risipitor al unei vocații rare, scriitorul e solicitat de protoistoriile unei lumi fabuloase. Huliganii, omul-kitsch, experiența viscerală a spiritului, delirurile intelectuale ale diletanților săi privitoare la noul Ev Mediu, toate transferîndu-se într-un roman în altul și depunîndu-se cu o gravitate nouă în ultimul roman, el alătură pe Breban maestrilor suscitați. Dar spre deosebire de aceștia, scriitorii geniali, fiecare propunînd aventuri dizolvante, Breban propune salvarea personajului. Întreirea lui din condiția barbară. În arca lui, hermeneutic Castor Ionescu traversează barbaria întorcîndu-se înapoi: el este alesul Creatorului său. Aliați pot fi pe acest drum al purificării și Thomas Mann, dar și Musil (omul fără calități este un reper fundamental al noilor universuri brebaniene) și Dostoievski, creatorul lui Mișkin, dar și Tolstoi, cel ce și-a asumat destinul unui creator de religie. Întoarcerea înapoi a lui Breban, odissea lui, este mai întîi un demers teoretic. Cu fata la „noi barbari” Breban nu uită pe marii constructori, genii echilibrate, datătoare de Lege. Familiile, orașul, instituțiile, însuși drumul „la zid”, confruntarea cu concretul, cu teluricul, măturisita experiență a viului aparțin unei civilizații a romanului. Drumul în necunoscut presupune incandescența ideii. Duplicitatea lui Nicolae Breban poate fi deconcertantă, dar nu sterilă. Un program înfloresc pe solul ei. Un program dictatorial, lipsit de mlădiere, supunînd artistul Creatorului. Masochismul brebanian (frazematism) poate constitui obiect de studiu. Un studiu despre capacitatea de a se umili a celui ce înfăptuiește într-un spiritual.

CORNEL UNGUREANU

Manual de supraviețuire

După roman politic (Galeria cu viță sălbatică), roman cu intenții de radiografie socială (Insoțitorul) — ca să ne refe-

rim numai la ultima etapă din cariera prozatorului C. Toiu, avem în *Obligado* (Editura Eminescu 1984) un roman de dragoste și moarte, din specia lui *Ce mult te-am iubit*. Ceea ce-l singularizează — dincolo de stilul original al prozatorului, un stil „lucrat”, în efecte de calofilie, prin care se scotează o anumită atmosferă, tipologie și psihologie — este însă modul special de suprapunere în simultaneitate a două dimensiuni temporale: trecutul și prezentul. „Maestrul” (fotograf) Bartolomeu Boldei suferă de-a lungul cărții ceea ce s-ar putea numi o „grefă de timp”: prin moartea soției sale, Klara, (care „alt loc de refugiu nu și-a găsit decît în capul meu”), timpul ei se grefează lui, dislocîndu-l în chip dureros echilibrul psihic, pînă la situația de a apela la serviciile unui psihiatru — psihanalist. Tot ceea ce-l înconjoară (Jean Turgea, superbul „fost”, cu maniere incitantor desuete de café d'antan, „harem” Lala-Lelia-Teia cohorta cunoștințelor mai mult sau mai puțin întîmplătoare — inginerul Mateescu-Gavrilescu, Alina Petculescu, o iubire blondă care-a durat ceva mai mult de un sezon, Leonora Vizireanu, octogenara divă antebelică, pictorul Fănoiu, criticul Vițelanu, cel alintat undeva „Vițelug”, romancierul Durău, Calea Victoriei, Cișmigiu, Lipsani, altfel spus, inima veche și înțeleaptă a Capitalei, ba chiar și cafelele pariziene cu nume bizar spaniolesci *Obligado*) toate acestea se constituie într-un neliniștitor sistem de semne ale timpului ei, aliate brusc într-o disperată încercare de a-l vindeca prin amintire. Prin retrăirea pas cu pas (ca într-un traseu „ad inferos”) a obișnuințelor Klarei, a drumurilor Klarei și cu Klara, a ticurilor ei, a cinismelor ei tandre, Grefa de timp, recuperarea iubirii prin absență este în fond tema romanului. Cînd, în final, doctorul Cîmpoieru (în această ipostază, un tip normal, demn crescător de pești exotici), botozat însă alchimistico-fantasmagoric doctorul Zigogto, cînd în final el îl inițiază pe Bartolomeu într-o curioasă tehnică de concentrare, cu aer și ocult și scientist, romanul pare să facă o voltă elegantă spre sine însuși, ordonîndu-și ca printr-o forță magnetică, desenul difuz al semnificațiilor. *Obligado* este un manual de supraviețuire în condițiile unei (prea!) firești catastrofe: moartea ființei iubite. Tensiunea psihică nu neapărat exploatată cu mijloacele clasice ale romanului psihologic, ci conținută pe care se edifică *Obligado*, și din care se și hrănește din punct de vedere artistic, se autoevaluează în raporturile dintre personaje: scene foarte bune sînt cele dintre Klara și Barto — un caracter bine conturat prin contrast cu modelul (Klara) este cel al focșancei Teia, urmasa „ucenica”; bine implantat în substanța romanului, deși plasat excentric, este bătrînul J.T., care și face de altfel legătura, mai evident decît alte personaje, cu atmosfera romanelor anterioare ale lui C. Toiu.

Supraviețuiește sau nu Boldei („coada de drac” a ironiei ispitite pe autor și de această dată la nivelul onomasticii)? Iată un lucru pe care nici măcar un „manual de supraviețuire” nu ni l-ar putea promite. Supraviețuiește însă, cu siguranță Klara — o creatură plină de forță, un personaj pe care romanul îl avansează treptat, compunîndu-l parcă din examinarea în succesiune a unui set de fotografii.

Se vorbește mult în *Obligado* (ca și în *Galeria...*, de pildă). Din cînd în cînd, personajele se întreabă unele pe altele: „vorbește prea mult?”, „nu te obosesc?”. Se vorbește din superstiția că aceasta e singura formă de păstrare a contactului, a legăturii cu restul. Vorbește J.T. în cafeneaua Capșa, dînd lui Boldei o probă de „grefă de timp”, de vițetiere în simultaneitate, prin evocarea (admirabil realizată în plan romanesc) a dialogurilor dintre Vinea și Pamfil Șeicaru, a întîmplărilor de altădată; vorbește mult Teia, focșanceanca, nu bavardaj pur și simplu, ci ripit feminin, ci psihoterapie. „Duceți-l cu vorba” — rugase Klara pe doctor în ultimele ei clipe, cu gîndul la supraviețuirea lui Bartolomeu. Cartea e plină de semne: un vis (Boldei străbătînd singur un tunel), un eșec artistic (portretul Klarei, făcut de pictorul Fănoiu) un tic (căzăturile Klarei, aerul ei vesnic împiedicat), un accident (un mal de lut se prăbușește din senin, despărțînd-o pe Klara de Barto, undeva în Dobrogea parcă) ș.a.m.d. Capacitatea de a deslusi avertismentele destinului tensionează structura eroilor lui Toiu (în această carte, ca și în celelalte), conferă o dimensiune de profunzime existenței lor.

Obligado nu are o finalitate epică expresă, în ciuda unui fals Epilog în tentă burlescă. Fals pentru că, în loc să strîngă mînușchi firele acțiunii, rezolvînd ce este de rezolvat, el nu e decît o fotografie de grup (Teia, Lala, Lelia, Frau Sorge, J.T. la mormîntul Klarei), scoasă parcă la întîmplare dintr-un sertar. Autorul ei, în acest timp, își vede mai departe de experiența începută: trăirea în simultaneitate, în comunicare cu dincolo-ul, cu trecutul.

Desfășurînd în prima parte elemente cunoscute universului romaneș al lui C. Toiu (în paginile evocatoare ale plimbării printr-un București atemporal, în care se poate retrăi cu ușurință bombardamentul din 4 aprilie 1944, de pildă), dar părăsînd ulterior această pistă, ea pe o simplă etapă a vindecării personajului Boldei, pentru a stărui apoi, prin încercări repetate, în efortul de stabilire și păstrare a contactului cu timpul ei, al Klarei, *Obligado* este un roman cu problematică eschatologică.

TANIA RADU

GRIGORE VIERU

Bucurați-vă !

Încă izvorăse izvoare
Drag chemîndu-ne pe nume
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de lume !

Încă rupe, ca de aur,
Striguri, mina cea robace.
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de pace !

Încă de cîntări de mierlă
Codru-și leagănă în creasta.
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de-aceasta !

Încă nu sorbim, ah, doamne,
Aer cumpărat în rate,
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de toate !

Femeia fără copii

Acestei femei suferînde,
Îndură-te soartă, de ea,
Bucură-i sinii cu lapte
Și adu-i copilul ce-l vrea.

Fă să-i lumine pe față
Maternele pete frumos
Ca frunza de aur a toamnei
Pe-al locului chip luminos.

Fă ca să guste și dînsa
Rozul buchetelor măr
Al micii ființe, și-i varsă
Pe leagăn adîncul ei păr.

Umlu pe floarea pelinicii
Ramura verdei tei,

Adă norocul de mamă
Acestei frumoase femei.

Clipa

Clipa este un grăunte,
Clipa-i floarea dintr-un pom.
Două clipe mai rotunde
Sînt privirile la om.

Luminos invălmășite
Curg pe ramuri albe flori.
Tineri și roșcați în spice
Se ciocnesc grăunții goi.

Între boabele de poamă
Se inghesuie o stea...
Dar începe tot pustiul
Între clipa ta și-a mea.

Pădure, verde pădure

I-a fugit iubita. Cu-altul
S-a ascuns în codru. U-u-u !
El a zmul pădurea toată
Însă n-a găsit-o, nu !

El a zmul pădurea toată
Și s-o are începu.
Și-a arat pădurea toată,
Însă n-a găsit-o, nu.

Și-a cosit pădurea toată,
Din griu azime-a gătit
Și-o corabie-și cioplise
Din stejarul prăvălit.

Și-o corabie-și cioplise,
Și-a amurgul greu, de stînci,
A plecat pe mări s-o uite,
Clătînat de ape-adînci.

A plecat pe mări, s-o uite,
Dar sub lună, dar sub stea,
Răsărea la loc pădurea,
Iar corabia-nfrunzea.

atelier literar

G. Dumitrescu

Gh. B. Popu: Regres grav, improvizații facile, superficiale, fără substanță, fără vibrație. (Plicul, nepurtind mențiunea „Pentru Atelier literar”, a ajuns la noi abia acum).

D. Truth: În general, lucruri mijlocii, convenționale, îngrijite și echilibrate, dar fără o rezonanță deosebită, fără forță emoțională, fără „perție”. Pe ici, pe colo, unele fulgurații, mai curînd de inteligență decît de lirism.

V. Petrini: Sint unele promisiuni, în versurile dv. (și mai ales în „Legenda”, „Punct orbital”, „Crepusul de toamnă”). Să vedem ce mai urmează.

Aug. Circa: Semne bune, încă tulburi, confuze, neajunse la cristalizare deplină, concludentă. Continuăm.

Gh. M.D. Seth: Versurile sint niște încercări modeste, convenționale, didactice. În cealaltă problemă, e cazul să vă adresați, credem, Muzeului literaturii.

F. Tollbergsson: Mai bine, de data asta (deși sovăilele începătorului nu lipsesc nici acum) — unele pagini izbutesc să se încălzească și să „emită” („Demonstrație”, „Reacție adversă”, „Reînnoieră”, „S.O.S.” — cu un final cam retoric și didactic). Să vedem, în continuare.

D. Barbu: Frumoasă scrioare, copleșitor de amabilă și generoasă, excesivă în modestie și afilă. Mulțumiri, și pentru tăcătura trimisă (dar spuneți-ne unde e de găsit articolul actriței?).

N. Mirea: E prea mult răsărit, visătorie steapă și poate chiar neînțeleaptă lincezeală. Vă consumați tinerețea tinjind după copilărie; între timp, tinerețea trece (pustie și fără bucurii) și veți tînji și după ea...

Aladin: În fine, citeva pagini îmbucurătoare!

(„Moartea privighetoarei”, „Călătorie”, „Destăinuire”, „Copiii teribili”, „Copacii trîști”). Vă dorim succes în continuare și vă amintim că poezia, ca orice dragoste adevărată, nu suportă intermitențele...

Cristea Marius: Încă nu e clară chemarea dv. spre poezie. Uneori, se ivesc parcă niște zvonuri lirice („Gînd pentru țară”, „Persoanei mele”, „Sfat muncii”) dar de cele mai multe ori mijloacele (uscate, didactice, deliberative) nu prea sint ale poeziei. Gîndurile și planurile din scrioare sint bune; trebuie să vă pregătiți temeinic, în sensul lor, și progresele nu vor întârzia să apară.

O. Kadar: Poezia se află în „Vrea cineva” și, parțial, în „Cioara”, „Immanitas”. În rest, prea mult „c-o fi, c-o păți”, discuții, tirade, discursuri, despicări oțioase de fir „în patru”, mușuroaie de convenții, coborîre marcată spre confecția migăloasă, cu limba-n colțul gurii, cu obloane la ferestre... („N-am timp”, începută bine, succombă, de la jumătate încolo, din această cauză. Și altele la fel.).

David Alexandru: Ne pare rău, dar, în ciuda „palmaresului” epatant pe care ni-l înfățișăți, textele dv. nu ne-au convins. Totul pare o simulație „după ureche”, destul de atentă la rețetele model, destul de îndemnată în potrivirea aparențelor (o adevărată virtuozitate de vitrinier cu experiență!). Dincolo de aparențe, însă, nu prea se aude nimic.

Aurora Moise, Mona Negru: Încă nu putem trage o concluzie. Reveniți. **V. Brîndușoiu, Vasile Oroian, Elda Manoliu:** E ceva, încă nu îndăjuns. Continuăm.

Petre Tev, N. Cazacovschi, V. Găit, Dorimis, Irina Nicolau, L. C. Urbaezek, A. Valoni, („Cu

hrana”), **Avram Tudora** (basmul, la revistele pentru copii), **Emil Persa, Ion Zburătorul, Cornel Bogdan, Emma Vernescu, Doina Uță, Adianca:** Nimic nou!

Carmen Turcanu, George Grigore, L. Dornescu, Adela Vișan, Mihaela Mihai, Ionel Dinu, Maglavit, Cristina Minciu, Amelia Vlad, P. Herdean, Decebal C. Petrescu, I.S. Rotaru, Dinu Marcel, Ofelia, Iuliana Păunescu, I. Gunea, P. Sumanschi, Ionuț Moraru, E.S. Papanicoglu, Costin Marinescu, A. Gușoi, Enache M. Ion, C.A. Vranceanu, Laura Stiere, M. Busuioceanu, Puiu Sirbu, Ionel Duică, Marele Ciclopod, Andra C.M., Camelia Stănescu, Ana Oprea, Mircea Pala, Marin Zotta, Daniela Știrbu, I. Girboan, Florin Manda, Pescăruș din Sf. Gh., Monica Năstăsie, Steluța Sava, N. Rugăz, Ov. Gh. Crețu, Mihaela Popa, G. Laurențiu, Nicolae Giorgi, Raminda, Moisa Mihai, Doru Jivan, San Vittore, A. Smântănescu, Ion Cioranu, Mircea Proca (proză), Mc. Crow, C. Stăfănescu, Dan Starcu, L.I. Laurian, Antonela Constantinescu, E. Enăchescu Paraschiv, Roxana Gheorghe, Cornelia Minzu, Valeria Ivan, C. C. Rîndunica, M.R. Barian, Petru Barbu, Anghel Covană, Panait Dobre, Iolanda Militărescu, Alfons Delabradet, Gheorghe A.N. Simionică, Daniel Turturică, Marinela Danciu, Darvin Vasilescu, Nicolae Paraschivescu, Damian Hristea, Fana Ghiulescu, Dorina: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

VREA CINEVA

Se cotrobăie prin lucrurile mele, prin sertare, pe policioare, prin cărți, eu nerusinare.

Am găsit pe covor, picătura de alior și floarea galbenă de siminichie. Albăstreaua din carte, pusă deoparte. Sub pernă, ea un steag în bernă, litera L.

Pe pereți nu mai sint eali verzi.

Vrea cineva să mă-mblinzească. Vrea cineva să-mi fure, sălbatica sevă de pădure...

...eu să nu văd, eu să nu știu, eu să mă las furată?...

OANA KADAR

LEGENDA

Într-o zi un vinător de păsări mi-a dat aripi dar nu le-am primit mi-a dat ochi dar nu i-am primit pentru ce-ai ucis păsările l-am întrebat și el mi-a răspuns pentru tine pui de om bine dar eu am aripi și ochi și pot să și zbor i-am răspuns zboară a zis acesta

...și mi-am luat zborul el crezînd că sint pasăre a tras cu săgeata în mine. Înainte de a mă prăvăli i-am strigat: — Pasărea o poți ucide dar nu și zborul.

VICTOR PETRINI

CIINELE GALBEN

Bună ziua pe-o parte Ne zise ciinele galben viol. Lăsați-mă să mă culec lingă voi Și ridea. Iar noi Băteam perinele în cuie de somn Pîndind cruciș Două scinduri arse de lună Cum se pun la cei secerăși De holeră sau ciumă Și plîngeam. Cu ochi incolori Ca epoca imperiului sfînt bizantin. În jur Aerul s-a albit deseori Oasele și-au limpezit gelatina Iar cerul gurii ne-a-mpietrit senin.

Înima doar Ne bătea a desfrii.

VALENTIN RĂDULESCU

LINIȘTE

Părăsit pe drumul de nisip m-am lăsat smuls din trup ca zborul din pasăre și dus în sus de privire în raiul tăcerii

NICOLAE NEL DANILOV

DEMONSTRAȚIE

Cugetătorii înțelepți s-au ocupat de veacuri de problemele cosmosului... de bună seamă că au dispus de o scală în gradația pedepselor, fiind nelegiuîți lipsiți de credință în divinitate, deoarece au arătat că dacă Pămîntul este rotund, Dumnezeu nu are cum să vadă simultan ambele emisfere ale sale.

FLORIN TOLLBERGSSON

AUTOPORTRET

De cîte ori răspund la Întrebările tale, mi-e teamă Că n-am spus tocmă ce era Mai aproape de mine. Cuvîntul decisiv e totdeauna cel ce va urma Tăcerii. De aceea tac, Privește-mă: Am ochii alungiți Căltătorind pe treptele luminii Și miini cu palme late Dăltuite dintr-o singură Izbitoră. Restul, nu contează.

LIANA MAN

CIND HOMER

Universul are capul spart — Sub bandajul sîrmelor ghimpate Mincinoșii veacului împart Premiile de sinceritate Cerul e sătul de paraziți Plîta disperării încă frige Cei ce nu sint morți se simt răniți Își dorește piticii catalige E la modă vata în urechi Și frecatul rînilor cu sare Dumnezeu! fericeții dorm Chiar sub nasul armei nucleare Vrea să-i cadă morții în genunchi Pînă și Statuia Libertății Cînd Homer cerșește ochelari De la toți miniștrii sănătății...

VIOREL MUNTEANU

MIRCEA BRADU

(Urmare din pagina 13)

rabant, care a protejat, mutînd la Oradea, această mișcare de înaltă spiritualitate românească. Am privit anul 1877 dintr-un unghi transilvan, cu eroi care ajungeau, într-o altă piesă, la marele moment al Memorandumului. Jertfa adusă de înaintași pînă la Unirea cea Mare mi s-a părut că ar trebui să poarte ca titlu de spectacol „Înima”, pentru că toți oamenii din lume la naștere au o țară și o inimă, numai noi în loc de inimă avem o țară. Înaintea celui de-al doilea război mondial și după aceea s-au scris pagini de istorie tulburătoare pentru care am căutat emoția artistică demnă de măreția lor. Ciclul fiind încheiat, mi se pare că am întreprins o aventură spirituală foarte interesantă și necesară.

— Dumneavoastră trăiți de mulți ani la Oradea. A fost pentru dumneavoastră un handicape faptul că ați locuit în provincie?

— Pînă la un moment dat mi s-a părut și mie că a avea între tine și cea mai apropiată editură de 650 de km este un handicape. Îmi făcusem studiile în București, lucrasem în două redacții acolo, aveam atîția colegi care publicau și care deveniseră cunoscuți, încît mă și hotărîsem să mă dedic exclusiv gazetăriei. Dar a venit o zi cînd m-am apucat să scriu teatru și de atunci mi-am pierdut definitiv liniștea, dar și sentimentul nemulțumirii că sint în provincie. În epoca noastră, cînd geografia spirituală a țării este acoperită în întregime de valori, oglîndindu-se de fapt, prin aceasta, o realitate socială și economică, existența scriitorilor, a artiștilor în genere în locurile lor de naștere sau de adopție este o necesitate civică. Scriitorul a devenit un conducător de opinie, o conștiință, al cărui glas trebuie să fie mereu prezent între oameni. El este o personalitate respectată, cu profunde responsabilități sociale. Nici nu se poate concepe, după părerea mea, ideea accesibilității culturale a zonelor geografice fără existența unor personalități importante ale artei și scrisului românesc în toate centrele culturale ale țării. O țară cu un singur centru cultural, cu un mîncunchi de reviste care să apară pe aceeași stradă, nu poate să pretindă o viață culturală adevărată, pentru că, prin absurd, această cultură în unicate concentrate

ar putea fi redusă la un moment dat la un scriitor, la un savant, la o revistă, la un teatru, ceea ce în largă arie a vieții spirituale și a democrației socialiste a României de azi nu poate fi conceput.

— Dacă pînă acum m-am adresat scriitorului Mircea Bradu, aș vrea să stau de vorbă și cu Mircea Bradu în calitate de director al Teatrului de stat din Oradea. Cum se vede de aici teatrul românesc contemporan?

— Ca de peste tot, de la altitudinea și amplitudinea problemelor zilei. Afîrmam în anul trecut, în 3 iulie, imediat după Consfătuirea de la Mangalia că „în sistemul de organizare al teatrului românesc s-a ajuns la niște parametri minunați. Există un repertoriu de mare acuratețe spirituală și etică la dispoziția de afirmare și angajare artistică pentru trupele de teatru, cu sigură eficiență în inimile spectatorilor. Un lanț de festivaluri și întâlniri, de certă profesionalitate, redau temperatura reală a momentului. Am umblat și eu prin lume și cunosc de la alți breslași de-ai noștri că străinii apreciază și învidiază viața teatrelor noastre”. La cele citate mai sus, fiind vorba de o chestiune gazetărească încheiam cu convingerea mea de atunci: „Ne revine sarcina să dezvoltăm toate acestea”. Este o convingere la care rămîn și astăzi.

— Așezarea geografică are vreo influență asupra teatrului?

— Numai în laturile neesențiale ale activității artistice. Dar dacă îți propui să le vezi și să le trăiești pe acelea mai întii, ele pot arunca instituția în ceea ce numești dumneavoastră provincialism. Măsura teatrului ca instituție ideologică o dă repertoriul, modul cum ajunge acest repertoriu să se așeze în sufletul spectatorilor. Eficiența acestei munci nu ține de evidența contabilă, așa cum nu poate ține de aceeași evidență starea de veghe a fiecărui cetățean.

Operîndu-se cu inefabil, a cărui măsură scriptele nu-l pot reține și nici n-au rubrică pentru așa ceva. Colectivul orădean, de exemplu, nu și-a propus nici odată „să fie mai bun ca vecinii noștri din județul cutare sau cutare” ci s-a vrut la înălțimea pretențiilor artei socialiste. Dacă există unele întrebări specifice la care trebuie să răspundă un teatru situat într-o zonă geografică, ele pot să pornească de la diversitatea repertoriului și cuprinderea unor categorii de public și hai să zicem eficiența economică. Faptul că din motive ce sint de moment nu

se pot depăși cu mașinile proprii două sute de kilometri de la sediu, nu înseamnă să ne izolăm unii de alții, restul esențialului artei, e obligatoriu pentru toată lumea.

— În ce măsura politica repertorială a teatrului pe care îl conduceți reprezintă opțiunile dv. personale?

— Aspirația către o politică repertorială este colectivă dar din păcate responsabilitatea ei este personală. Nici odată pentru un repertoriu prost alcătuit n-a fost schimbat un teatru, dar de foarte multe ori un director. Bucuria mea este că cele două colective care formează teatrul orădean (în limba română și maghiară) au o maturitate și clarviziune atestată prin importante contribuții la viața spirituală a țării. Pe scena orădeană s-a promovat cu prioritate dramaturgia contemporană în ce s-a creat mai valoros. Premierile absolute sint foarte multe dar mai ales de referință. Introducerea în repertoriu a unui text este problema importantă a fiecărui membru al colectivului. Aici au existat întotdeauna regizori de mare valoare cu opțiuni sigure. A funcționat un secretariat literar foarte bun care avea cunoștințe de proiectele autorilor. Există un program care are ca idee de bază autodepășirea artistică, solicitarea cuprinzătoare a colectivului. Există o preocupare de cuprindere a unor categorii de public, a unor forme și modalități artistice speciale. Opțiunile mele sint dezbătute public de colectiv, ca ale oricărui și încerc să nu aduc argumente exterioare sau parateatrale pentru ca atașamentul colectivului la ele să fie totale. Avem uneori și ne-reușite ce ne consumă mult și ne dau seri grele și nopți pline de neliniști dar în durerea și frămîntarea lor stă ambiția de a le depăși. Dacă aș revendica unele contribuții personale în ce privește colectivul orădean și activitatea lui, ar fi o legătură mai directă cu mișcarea teatrală din țară și așezarea lui în centrul vieții cetății. Pentru că inițiativele celalalte, festivalurile, pe care le face anual, minunatul teatru de poezie pentru care sîlle sint neîncăpătoare și bucuria pe care o fac seară de seară spectatorilor cu minunatele lor realizări le aparțin în exclusivitate.

— Vorbiți-mi, vă rog, despre necesitatea dialogului între oamenii de cultură.

— Numai din dialogul continuu se poate progresa și continua ceva. Monologul, în ciuda faptului că e teatral, nu are rezultate în viața artistică. Conecta-

rea unui colectiv la viața țării, a frămîntărilor, spirituale care cuprind la un moment dat toată suflarea artistică, este cea care generează succesul. Schimbul de opinii — acestea însemnînd și spectacole — duce întotdeauna înainte. Afirmarea unor personalități se poate face numai în acest context. Iar afirmarea teatrului românesc peste hotare se poate concepe numai în dialogul nostru cu celalalte culturi. Spre bucuria noastră, teatrul din Oradea a avut cîteva prezențe și contribuții în acest sens prin turneele pe care le-a făcut în Grecia, Ungaria sau prin montările pe care regizorii noștri le-au făcut în străinătate, sau cei străini pe scenele noastre. Cu noșterea mai profundă a culturilor oferă șansa deschiderii spre problemele eterne ale umanității.

— Dar despre rentabilitatea teatrului ce puteți spune?

— Nu cred decît într-o rentabilitate spirituală.

— Care timp istoric vă este cel mai drag?

— Fără îndoială, cel ce vine. Pentru că acolo, undeva, într-un an sau în zece, se găsesc răspunsurile la întrebările de azi, se găsește confirmarea aspirațiilor noastre, justificarea existenței noastre și, bînuim, bunătaea și liniștea oamenilor. Ascult cu plăcere în momentele mele grele ecouri din anii aceia pe care sufletul meu chiar dacă nu le percepe des-cifrat, le simte binefăcătoare.

Un muzeu in labirint

Luchian sau simbolul anemonei (IV)

De ce flori?

Luchian. Autoportret

„L-am întrebat, umil, despre florile lui...”

N-am să uit niciodată lumina suprapământescă ce s-a revărsat, o clipă, deasupra frunții bolnavului.

Apoi gura lui s-a strâns dureros, ochii s-au întunecat și mi s-a părut că aud: „...nu mai pot...”

(Tonitza)

Aparent, a vorbi prea mult despre boala lui Luchian înseamnă a vorbi mai puțin despre arta lui. În realitate, boala face parte aici din artă; mai precis, lupta pictorului împotriva bolii. Fără să ne referim la ea, n-am înțelege pe deplin florile lui Luchian, așa cum fără să ne amintim de tenebrele care-l pînneau pe Van Gogh n-am înțelege însoțirea din tablourile olandezului sau cum, fără să știm nimic despre înverșunarea orgolioasă cu care Michelangelo își striga slăbiciunile, nu i-am înțelege forța. Indrăznesc chiar să afirm că fără să fi fost bolnav, fără să fi fost nevoit să se lupte dramatic cu boala, Luchian n-ar fi pictat atâtea flori. De ce? Un motiv ar fi mai prozaic. Luchian a pictat flori, toată lumea care îi cunoaște cit de cit biografia o știe, mai ales după ce nu s-a mai putut deplasa; după ce boala l-a ținut în pat și în fotoliul său de infirm. În anii dinainte, cînd încă se mai putea deplasa, a pictat cu deosebire peisaje. La Brebu, la Găvoara, în Bărgan, la Filipești de Pădure, la Poiana Ialomiței. Mergea ceasuri întregi cu căruța, cu genunchii la gură, ca să poată picta, cum zicea el care avea slăbiciunea dimnului, „un peisajel”. Din clipa cînd boala nu i-a mai îngăduit să se miște din casă, peisajele, firește, nu mai erau accesibile. Atunci, i-au rămas florile. Cu florile era mai simplu. I le puteau culege alții aducîndu-le în cameră. Și putea să aștepte clipa cînd boala îi îngăduia să minuiască penelul. Un buchet adus sau trimis de cineva reprezenta lumea însăși.

Bineînțeles, nu bolii trebuie să-i fim recunoscători pentru „pictorul florilor”. Dar faptul că el s-a născut în suferință, din suferință, ne arată ce resurse există totuși în ființa noastră de atîtea ori compromisă. Florile au fost ultimul refugiu al lui Luchian. Ultima sa citadelă. O citadelă ridicată din flori, ce poate fi mai fragil, mai vulnerabil și mai nobil?

Apoi, florile exprimau probabil cel mai bine sfîșierile sale între viață și moarte. Floarea împacă, în fond, efemerul cu imortalitatea și nu întîmplător, în aproape toate mitologiile, ea face legătura dintre profan și sacru, dintre oameni și zei. Farmec și melancolie, șoaptă și strigăt, tăcere și rugăciune, plecare și întoarcere, timp și netimp, noapte și zi, pămînt și apă, virtute și păcat, dragoste și singurătate, reproș și iertare, absență și plîndă, posesiune și frustrare, uitare și amintire, umilînță și vanitate, tărină și cer, trădare și fidelitate, ce nu exprimă această hieroglifă a vieții care e o floare și în care putem citi, pe rînd, povestea unei frumuseți provizorii și a unei frumuseți pe care precaritatea n-o poate, totuși, știrbi?

Luchian era meticulos pînă la pedanterie cînd pregătea un buchet de flori pe care urma să-l picteze. Cine privește anemonele sale, macii aproape arși de aerul roșu din jurul lor, bujorii, crizantemele, dumiștele, garoafalele, toate așezate în vase smălțuite („Fiindcă sînt de la noi”, le spunea el), poate avea impresia că buchetele respective au rezultat așa din întîmplare sau în urma unui sumar și inspirat aranjament. Adevărul e că Luchian, cînd nu se mai putea mișca din fotoliul său de infirm pentru a face el însuși această operație, îi exaspera pur și simplu pe cei din jurul său cu aranjamentul florilor în ulciș sau glastră înainte de a se hotărî să înceapă tabloul. O floare în plus. O floare în minus. O floare mai la dreapta. O alta mai la stînga. O floare se înalță prea sus. O floare nu era destul de aplecată peste buza ulcișului, cum ar fi vrut el. Și pe urmă existau prea multe anemone roșii. Sau prea multe albe. Și nici nu erau bine distribuite. Ele trebuiau să fie aranjate astfel încît... A fost, poate, singura tiranie, afectuoasă și ea, pe care și-a permis-o acest om delicat. Aranjamentul dura ceasuri în șir, cu reluări, cu reveniri, cu corectări, cu detalii care strîcau ansamblul, cu ansamblul care îneca un detaliu dorit, cu încercări ale nepoților de a-l convinge că „ajunge!”, cu rugăminți, „încă puțin și gata!”, pînă ce buchetul cînta întocmai melodia pe care pictorul o auzea în inima lui. Atunci, spre ușurarea celor care se vedeau în sfîrșit scăpați de un chin sisific, se apuca să picteze.

Pentru Luchian, un buchet de flori reprezenta, cu siguranță, o simfonie în care nici o notă nu trebuia să fie falsă. Și apoi nu era floarea, ca dublu simbol, al perisabilității și al splendorilor vieții, un mod de a mărturisi despre el însuși și despre crucificarea sa? A picta o floare este, de fapt, o insurgență față de ordinea naturală care vrea ca floarea să fie o minune efemeră, un miracol trecător, ce încîntă ochiul, strălucește, apoi se ofilește și pier. Pictînd floarea, artistul abolește o ordine stabilită, eternizînd ceea ce este fugitiv. A picta o piramidă n-ar fi un gest mai temerar. Dimpotrivă. Există toate posibilitățile ca piramida să dureze mai mult decît tabloul. În schimb, un artist care pictează o floare protestează împotriva efemerității, perpetuînd miracolul. El săvîrșește un delict fericit. Și ce este arta altceva decît partea de eternitate din efemer?

La o vîrstă la care alții nu epuizaseră indiferența, Luchian aflase din propria sa suferință că viața seamănă foarte bine cu un buchet de flori.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Stroești-Argeș și stroeșteni

Prezentîndu-l aici pe Constantin Beldie, sper că lectorii care ne-au urmărit însemnările au memorizat amănuntul că se trăgea din Stroești-Argeșului, — multiseclara și splendidă așezare rurală de pe Valea Vîlsanului; cum iarăși cred că n-au trecut cu vederea cu toate că l-am pomenit doar incidental, că tot de-acolo vine — altă generație desigur — bunul și distinsul meu amic Nicolae Leonăchescu, profesorul universitar de la Facultatea de utilaj tehnologic a Institutului de construcții din București, despre care vreau să notez astăzi cîteva cuvinte.

Nu-i o vedetă pe care lumea să-l știe din fotografiile la gazetă sau fiindcă publicațiile i-ar vehicula numele.

Nu. E un om de știință temeinică, un om retras în sanctuarul muncii și al silințelor — cum vor fi atîția încă — fără ifose și fatuități.

E cunoscut și apreciat de colegii lui universitari și de școlarii săi. Și e destul.

Personal îl consider din alt punct de vedere însă un „caz”. Toți ne iubim firește — și fiecare în felul lui — locul unde ne-am născut; dar cum își iubește Nicolae Leonăchescu vatra, satul de unde se obîrșește — Stroești-Argeșului și bășinașii lui — este absolut unic și ține parca de o osmoză rezultată din fuziunea unui fanatism cu iluminarea.

Pentru el Stroești sînt și microcosm și macrocosm.

L-am văzut — și nu numai o singură dată — extenuat de indatoriri-

rile catedrei și de travaliul la prețurile lui lucrări de specialitate sau inegurat că a vrut să realizeze mai mult și a putut mai puțin ori mușcat de-o dezamăgire și umbră de mîhnire ei — de care viața nu ne scutește — și-aducînd vorba doar de Stroești să-l dispară brusc, ca într-o magie, oboseli și deziluzii și amărăciuni, să se reînvioreze și cu norii de pe frunte și ceața din priviri alungate, s-o ia de la capăt cu puteri sporite, pentru noi țeluri și înfapturi. Și stroeșteanul Nicolae Leonăchescu, dîncolo de toate obligațiile lui profesionale care îl absorb tot timpul — nu-și uită alveola de unde și-a luat zborul, mereu simțind apriga trebuință să se reîntoarcă la matcă, și-l dau ca pe-o strălucită și luminoasă pildă de dăruiri fertile și de neostenită dragoste filială, pentru petecul de pămînt unde și-a scos primul tipăt venind pe lume și și-a deschis ochii.

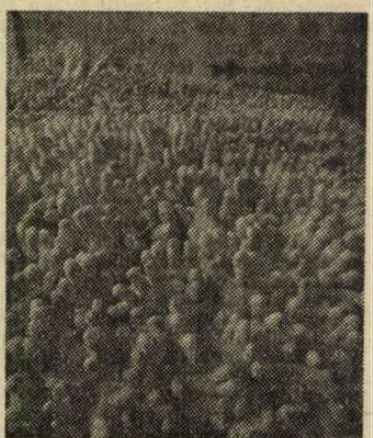
Acolo, în satul lui, unde Nicolae Leonăchescu a întemeiat „Societatea Cultural-Științifică Stroești-Argeș” al cărei președinte activ este, în fiecare vară de 13 ani se organizează pe durata unei săptămîni cîte o sesiune cu caracter cultural-științific unde se dezbate probleme, se citește referate și se fac comunicări, cu teme din variate domenii, susținute de universitari, de sociologi și istorici, de medici și muzeografi, de pedagogi și dascăli, oameni de știință în genere și de cultură și cercetători cu înaltă calificare. Dar Societatea stroeșteană duce concomitent și o acțiune educativă și stimulatorie acordînd anual din fondurile cotizate de la membrii ei premii „pentru cel mai bun elev la învățătură”, „premiul educației”, „premiul pentru cel mai harnic gospodar” și premiul „mama și copiii ei, exemplu pentru locuitorii comunei”.

Acum patru ani, adică în 1980 aceeași societate a făcut să apară sub patronajul și în regia ei, exce-

lenta lucrare a profesorului Mihail M. Robea, intitulată **Folclorul poetic din Stroești-Argeș**, care numără aproape 250 de pagini, foarte serios alcătuită după cele mai moderne criterii științifice. Cartea se deschide cu un „Cuvînt înainte” de Nicolae Leonăchescu din care citez: „Societatea cultural-științifică Stroești-Argeș încearcă să valorifice bogatul și frumosul tezaur al istoriei și etnografiei acestui sat argeșean. Ea inițiază și onorează publicarea prezentului volum de folclor, sprijinind astfel activitatea desfășurată în acest domeniu de valorosul cercetător profesorul doctor Mihail Robea. Rezultatele cercetărilor sale se cer cunoscute deoarece ele marchează o dată în plus fecunditatea creației populare stroeștene și nobilul său mesaj”.

Ar fi, evident, încă multe de arătat. Mă opresc însă aici și sfîrșind cer iertare prietenului meu Nicolae Leonăchescu că l-am divulgat cititorilor mei ulcerîndu-i poate modestia și sfîiele care-i sînt caracteristice.

L. KALUSTIAN

Invocație — Auna Tamaș

Desene pe asfalt

Arta și războiul

S-a vorbit prin timp nu numai de modalitățile tehnice de război, nu doar de meșteșugurile și vicislegurile minuirii armelor ci și de o artă a războiului. Există extreme de numeroase manuale pentru deprinderea unei asemenea „arte”, unele scrise în antichitate (unele, ca de pildă scrierea chinezului Sun Tzi, avînd atingere cu filozofia) dar oricîtă omenească înțelegere am avea pentru „confuzia” ce s-a făcut între eficiență și artă, acceptăm greu că — acum — războiul ar mai putea avea și valențe în stare să facă din dezastrele lui, capodopere...

Arta i-a interesat de totdeauna pe războinici. Desigur, în felul lor. Înainte de a-și bate în nituri armurile, ei le-au gravat cu scene (convenabile) de eroism personal ori cu faloase herburii. Au vopsit virfurile de săgeți, ca și cînd războiul n-ar fi ele, oricum, colorate. Au scris psalmi pe... tunuri. Aviatorii (nu mai tîm bine minte de unde) dintr-un război (nu mai știu bine care) se căzneau să picteze sub aripile mașinilor lor de zbor „derierul” obsedant al Marilyn Monroe.

Ca și cînd dacă te ucide o armă „artistică” neantînzarea s-ar produce mai puțin dureros. În plină Renaștere, atacatorii unei cetăți aflați în lipsă de proiectile au bombardat zidurile potrivnice cu... ca-

pete de statul antice, avîrșite cu catapultele! Somptuos, artistic război. Cu morți, totuși, fatal prozaic.

Dar iată (n-o știam) chiar Coloana brăncușiană de la Tirgu Jiu a avut oarecare amestecare cu războiul. Bizar lucru, povestit cu har de Ștefan Georgescu-Gorjan în serialul „Am lucrat cu Brăncuși” din „Suplimentul Școlii tineretului”, pe care îl aștept editat într-un volum. (Profit de prilej pentru a-i mulțumi excelentului autor pentru frumoasele cuvinte rostite la telefon, în semn de mulțumire pentru cele cîteva rînduri pe care m-am onorat a i le consacra.)

Așadar, aflăm cu stupefacție că Ea, Coloana, mareș monument al eroilor neamului „...a fost silită să treacă prin grele crize ale existenței sale, a fost supus amenințării și abuzurilor. În timpul celui de-al doilea război mondial, acest simbol radios, prin strălucirea sa aurie pe-atunci neatenuată, li s-a părut trupelor germane ce înaintau mărșăluind, că ar fi un indicativ primejdios pentru eventuale atacuri cu bombe, motiv pentru care i-au înăbușit intensitatea luminoasă prin acoperirea cu o vopsea mată”.

Deci, ghici ghicitoarea mea: Cui îi e frică de Coloana Infinitului? Răspuns: Lui Adolf Hitler!

Coloana sperîndu-i pe fasciști! Iată o ipostază insolită în care opera de artă își vadește iarăși și iar valențele ofensive în lupta cu neomenia, cu brutalitatea, cu bestialitatea.

Coloana „indicator” militar! Pentru cine? Pentru avioanele inamice (fasciștilor) cărora fusul metalic împingînd cerul le-ar fi putut mar-

ca locul unde ar fi putut să-și lase bombela? Asupra a ce? A tancurilor, a tunurilor ruginite, a popotelor de campanie? Ori ar fi ținut ele Masa tăcerii sau Poarta sărutului. Cum să bombardezi Sărutul? Tăcerea, mai treacă-meargă, războiul o poate înghețuna. Nemții s-au căznit în zadar cu bidineaua (obsesie a sclerului lor conducător, „pictor” și el în junețe) și precauția lor s-a dovedit a fi inutilă.

Nu, coloana n-a adus moarte. „Vă aduc bucurie!” zicea meșterul Constantin și Coloana a fost bucurie.

...Fiind în vara trecută în casa meșterului Nichita, a sunat — era dimineață — telefonul și poetul, am înțeles, convorbea cu cosmonautul Prunariu. Generos, mi-a dat și mie receptorul și am schimbat cu Zburătorul cîteva cuvinte, datorită emoției, foarte puțin semnificative. Mai tîrziu, m-am trezit interpellîndu-l pe Nichita despre lunga lui convorbire din altă zi, cu Prunariu și, sînt sigur, am fost curios să află dacă de acolo, din cosmos, el a văzut România. Sigur că a văzut-o, bre, cum să n-o vadă? a zis poetul. Am stăruit: Dar ce a văzut? Dunărea, munții, dar Coloana lui Brăncuși? Le-a văzut pe toate, bătrîne, mi s-a spus, chiar dacă de fapt nu le-a văzut.

Fie ca Arta să descurajeze războiul!

Fie ca feldmaresalii să tremure în fața unei sonet bine articulat! Fie ca frumusețea să învingă moartea!

GHEORGHE TOMOZEI

Biblioteca in aer liber

Suba

Era frig. O dimineață rece de sfîrșit de primăvară. Tremuram. Acolo, pe plută, așezat pe un bulumac, dîrdîlam și-mi clătăneau dintii. Să fi fost doar adierile iuți de vină, și doar picurii de apă ce ajungeau pînă la mine? Nu mai știu, cred că pur și simplu mă simțeam rău. Tocmai atunci. Tocmai în dimineața aceea în care făceam singura călătorie istorică din viața mea. Istorică, într-adevăr, pentru că pe plută ce cobora pe Bistrița dinspre Poiana Teiului spre Bicaz se aflau două grupuri de oameni ce trăiau un mare moment al vieții lor. Erău plutășii, șase sau șapte bărbați, și erau reporterii: Radu Cosasu, Tita Chipier, Victoria Ionescu și cu mine. Și era ultima plută care avea să coboare pe Bistrița urmînd parcursul multiseclular, poate milenar, descris de Sadoveanu. Ultima plută de pe acea parte a Bistriței... Pentru că după trecerea noastră ecluzele marilor hidrocentrale de la Bicaz urmau să se închidă, barajul era gata și în locurile ce le vedeam sclipînd cu

pietricele galbene și negre și aurii pe țărîm, cu stînci, cu urme de așezări urma să fie — și este azi, de mult — lacul Bicazului, sau, cum i se spunea pe atunci, viitorul lac de acumulare al hidrocentralei.

Urcasem din ajun pînă sus, la Poiană, văzusem ciudata Piatră a Teiului, ca un pisc țîșnit din pămînt ses, așa cum o descrie și Alecu Russo, mincăsăm, ne culcăsăm, și probabil că fie mincarea, fie cine știe ce altceva nu-mi priise, pentru că, în loc să stau cu carnetul în mînă și să notez, în loc să mă uit spre scîlpirile negre și aurii ale pietrelor de pe țărîmuri, în loc să studiez mișcările ultimilor plutășii de pe Bistrița tradițională, mă strînsesem în mine și tremuram. Nu, colegii mei ziarîști, nu aveau ochi pentru mine. Cum să nu-i înțeleg? Erăm, în acea zi importantă a vieții mele, un simplu figurant. (Așa li se întîmplă unor oameni: ca în marile clipe ale vieții lor să joace roluri de figurant... Ciudat, nu?) Nici eu nu mă-ș fi uitat la Tita, la Radu sau la Victoria dacă s-ar fi găsit tocmai atunci să nu se simtă prea bine... Doar nu era nimeni pe moarte! Tremuram — ei, și? Avea să-mi treacă. Nici unul din noi nu numărăm mult mai mult de douăzeci de ani, iar la vîrstă aceea nu te sperii de o răceală...

Și nici măcar răceală nu era! Pentru că am simțit deodată, în micul întineric amestit în care mă retrăseseam, cum cineva îmi așază pe umeri o subă. O subă groasă, încăpătoare, caldă, nesfîrșit de caldă, în care m-am strîns și pe care am strîns-o în jurul trupului, și în cîteva minute gravele maladii cărora le fuseseam supus au dispărut ca prin farmec. Nu mai aveam nimic. Mă uitam cu ochii flămînzi în jurul meu, vedeam pietrele de pe țărîm, vedeam gesturile plutășilor și-l mai vedeam pe unul dintre ei care — rămas doar în cămașă pe frig — tremura încet. Sau mi se părea... A lui să fi fost suba? Dar nu mai aveam timp de întrebări. Scosesem carnetul și-mi notam tot felul de fleacuri, uitînd să scriu lucrul cel mai important: numele celui care-și luase suba de pe umeri și mi-o pusese mie... Ba chiar (dacă nu mă înșală memoria) peste jumătate de oră, la despărțire, nici măcar nu i-am mulțumit. Îi mulțumesc acum, după mai bine de două decenii. Iar în ceasurile grele ale existenței, nu puțin aceste ceasuri, cînd dintr-un motiv sau altul mă la cu frig, gîndul meu călătorește pe Bistrița în sus către el și, deodată, nu mă mai simt atît de singur, de neajutorat.

FLORIN MUGUR

Tara si-a spus cuvintul

ISTORIA NOASTRA,
VIAȚA NOASTRĂ

● O neîncetată luptă de afirmare a demnității neamului ●

La 23 August 1944, întregul popor român a făcut din opțiunea sa liberă și nestrămutată pentru independență, suveranitate și unitate o condiție cardinală de existență în istoria tumultuoasă a acestui veac. A zăbovi asupra cronicii unui an — 1944 — așa cum apare ea zăgăzită într-una din cele mai vechi publicații românești, cu tradiții adânci în lupta pentru înfăptuirea aspirațiilor fierbinti ale poporului român, înseamnă a adăuga noi dovezi, mai puțin cunoscute, la letopisețul jertfelor și izbuzilor neamului nostru în apărarea libertății și integrității vetrei străbune.

„Gazeta Transilvaniei” de simbătă, 1 ianuarie 1944, a apărut în 8 pagini și cuprindea pe frontispiciu indicația: „Proprietară Asociațiunea Astra-Brasov”; apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacție. Imediat, sub titlul gazetei, se preciza că publicația constituia un „steag ridicat la 1838 de Gheorghe Barițiu și sfințit de luptele purtate sub culele lui de atitudine urmasi, în frunte cu Mureșenii”. Redacția și administrația funcționau la Brașov. Publicația nu aparținea unui partid politic, ci Asociației culturale „Astra”.

În concepția redacției, „Gazeta Transilvaniei” trebuia să fie o tribună a tuturor, de la jertfitorul dascăl... până la profesorul universitar, de la omenosul țaran truditor al ogoarelor și harnicul muncitor din fabrici și uzine, până la academician. „Gazeta” își fixase, de la început, un singur obiectiv major: anularea „Diktatului” de la Viena. Ea a mers pe drumul trasat, fără abateri. Cenzurarea coloanelor ei, inevitabilă în timpul războiului, este marcată aproape totdeauna cu chipul lui Mihai Viteazul sau Avram Iancu. În mod intenționat nu se înlocuia textul cenzurat cu alt text, cum erau dispozițiile. Așa cum rezultă din pagini memorialistice puțin cunoscute, uneori, în ciuda interdicției exprese a cenzurii, unele articole au reușit să apară pe baza rezoluției redactorului responsabil Ion Colan, care scria pe materialele în cauză: „Pe răspunderea mea personală se va publica”. Aceasta pentru a feri pe muncitorii zetari de consecințele grave ale nerespectării ordinelor cenzurii. Conducerea „Gazetei” primește numeroase avertismente de la Ministerul Propagandei Naționale. Redactorul responsabil își pregătise din vreme un mic geamantan cu cele absolut necesare, în cazul în care ar fi fost poștit să domicilieze în altă localitate, de pildă, la Tirgu Jiu.

I. Anticipări

La 1 ianuarie 1944, sub semnătura lui Ion Colan, în „Gazeta” apărea editoria-lul „Nu aduce anul...”, titlu continuat în text cu „...ce aduce ceasul”. „Pot trece peste noi ani grei și sterpi, putem fi puși în cumpănă îndoielilor oricând, judecările ne pot fi răsturnate de evenimente, fără ca ceasul pe care îl așteptăm să-l poată opri cineva a bate atunci când îi va veni vremea”. În aceeași primă pagină, un alt redactor, V. Branișce, semna articolul „Gând bun de Anul nou”, din care cităm: „De mii de ani strămoșii își dorm somnul în gila pe care au muncit-o din greu și pe care au apărut-o cu cinste. Din acest pământ ne-au răsărit credințele, ne-au înflorit nădejile și ni s-au scuturat atâtea vise. Dreptate am avut puțină. Obida multă. Luptă și suferință. Dar despărțiti de frontiere omenești, hărțuiți de împărății puternice, vinduți și pradăți pe la sorocace, noi n-am încetat nici o clipă să fim un singur neam... De aceea și credința noastră în unitatea pămintului Transilvaniei este una și nedespărțită... Iar fraților vremelnic încercări le trimitem o caldă urare și o strămoșească îmbărbătare: mult a fost, puțin a rămas”.

În numărul 13 al „Gazetei”, din 16 februarie 1944, apărea articolul „În pragul vremii”, în care se releva: „Oamenii încep să-și dea seama că adevărul așteaptă dincolo de înverșunarea faptelor... Pentru aceasta trebuie să nădăjduim. Atunci lupta noastră ne va părea desăvârșit îndreptățită, iar jertfele noastre mai luminate și mai pline de rod. Pentru acel „miine” de îndreptare și adevăr, răsplăti-tor și drag, pentru acel „miine” aducător de împăcare și cuprinzător de țară în-treagă, să ne luminăm inima și să primim cu seninătate asupra clocotului care se iese dincolo de vrerea și de pricepe-rea noastră. Sub viforita de acum, bobul adevărului a și încolțit în brazda aștep-tărilor. În cumințenia și în tăcerea noastră nădăjduitoare primăvara își află so-lile dintii”.

Anticiparea evenimentelor epocale pen-tru istoria României devine mai precisă și mai frecventă pe măsură ce ne apro-piem de 23 August 1944.

La 17 iunie 1944, în numărul 38 al „Ga-zetei” apărea articolul „În preajma pă-cii”, din care redăm începutul: „Din în-clestarea tot mai aprigă a luptelor, toată lumea a înțeles că sfârșitul este aproape. Trăim clipe hotărâtoare, de sentință că-roră atrăgna viața multor veleturi. În organismul cuprinzător al omenirii, rap-portul dintre efort și repaos păstrează aceeași proporție ca în viața oricărei făp-turi... O sete de viață tihnă va pogori în inima soldaților de astăzi, acoperind pămintul cu pace”.

În numărul 43 al „Gazetei”, prof. uni-

versitar Onisifor Ghibu, al cărui cente-nar a fost sărbătorit în 1933, în cadrul a-niversărilor UNESCO, se ocupa în ar-ticolul „Educație și educatori” de tipul de educator român al zilei de miine. El sublinia: „Individul român trebuie edu-cat în spiritul marilor tradiții pe care ni le-au lăsat înaintașii noștri, începînd cu cei mai vechi, și în spiritul marilor idealuri pe care ni le impune destinul nostru istoric, încadrat în marile idealuri universale, în măsura în care acestea se potrivească cu sufletul și cu nevoile noastre... Trebuie să facem să se tre-zească în fiecare din noi înșine conștiința înaltă a valorii noastre proprii și a datoriei noastre, care trebuie împlinită fără tranzațiuni și fără compromisuri”.

La 19 august, în numărul 47 al „Gazetei”, V. Branișce afirma: „Acum — deși frămîntările bat la poartă — căile viitoru-lui încep să se limpezească. Vedem că ne așteaptă o luptă... grea și dirză, dar care va fi încununată de izbîndă, dacă vom ști să ne încheagăm în acea unitate primordială a neamului, a cărei obirșie se pierde în tainele timpului. Și cel dintîi pas l-am și făcut în regăsirea noastră”. La aceeași dată, redactorul-res-ponsabil al „Gazetei”, Ion Colan, în artico-lul „În așteptare” reda starea de spirit din acele zile, fixată cu plasticitate. Autorul relatează: „Fieci zi închide în ea de o vre-me încoace și alte bombe decit cele lan-sate din avioane... Zvonurile circula con-tradictorii. S-a ajuns la punctul cînd totul pare posibil și e. Logicul dă lupta cu nelogicul”. În continuare, autorul susține că „dacă vislașii țin bine barca și toate lăptele bat în același sens, totdeauna se va găsi cine să o scoată la țarm. Porunca ceasului ce ne bîntuie e să nu ne rupem. Unde mergem, să mer-gem tot. Loc fiind, nimeni nu ne va pu-tea sparge. E singura țară pe care putem conta”.

Istoria stă mărturie că în pofida vi-tregiei vremurilor, ori de cîte ori au fost

Iar V. Branișce scria: „Pentru înțiași dată după patru ani de necurmate umi-liri, ziua de 30 august ne găsește cu fruntea sus, cu ochii luminați de zorile nădejdei. S-a sfîrșit cu tăcerea. S-au rupt lanțurile care ne țineau sub obroc cu vorbe și gânduri, năzuințe și speranțe. Nu mai simțim silii prin tratate făurite de nechemăți, să stăm cot la cot cu răpitorii pămintului Transilvaniei. Paradoxala si-tuație în care ne găseam în urma monstruosului arbitraj de la Viena... a luat sfîrșit... Nu mai adunăm material documentar pentru ca să arătăm unor foruri inexistente că piroane au fost în-fipte în trupuri românești, că martirii Transilvaniei trec sirag dincolo de zare. În ziua de 30 august, zi de doliu na-țional și pentru pierderea vetrei ne-amului, dar și pentru umilirea îndurată, noi avem o credință și o mîngiere: vom trece hotarul”.

Aceste opinii nu puteau să nu-și găseas-că o puternică și emoționantă expresie în coloanele „Gazetei” știut fiind că sub o coplesitoare presiune și amenințare cu folosirea forței, exercitate cu brutalitate de marile puteri fasciste, împotriva prin-cipiilor și normelor dreptului interna-țional, României i-a fost smulsă Transilva-nia de nord, străvechi pămint românesc, înstrăinat prin silnicie în baza odiosu-lui „Diktat” de la Viena din 30 august 1940.

Tot la 30 august 1944, în rubrica inti-tulată „Frontul diplomatic”, M. Mateescu aprecia: „Evenimentul politic, de o in-contestabilă importanță este cel petrecut în seara zilei de 23 August... Dacă pînă acum această readucere a pămintului Transilvaniei o așteptam într-un viitor pe care nimeni nu-l putea preciza, astăzi marelui ideal și-a recăpătat valoarea actului de actualitate pe care oricine po-ate să-l verifice. Armata țării a pus piciorul pe pămintul Transilvaniei de nord și alungă stăpînirea instaurată prin-tr-un verdict monstruos. Timp de patru

s-au înfrățit în moarte ostasi români și sovietici. La căpătîiul lor străjuiește ca o candelă un punct din armistiți: recu-noașterea Transilvaniei noastre”.

III. Proiecții în viitor

În mod remarcabil, într-o perioadă în care cel de-al doilea război mondial nu era încheiat, iar în viața politică a Româ-niei se produceau evenimente de primă mărime care cereau să fie înțelese și a-nalizate cu toată grija, se manifestau deja și preocupări de perspectivă față de însuși viitorul continentului nostru. O a-semenea preocupare își găsește reflecta-rea în articolul „Securitatea europeană”, apărut în numărul 62 al „Gazetei Tran-silvaniei” din 2 decembrie 1944, sub se-mnătura lui M. Mateescu. Actualitatea uno-ri din ideile dezvoltate în articolul a-mintit justifică reproducerea unor ample extrase. „Problema care preocupă na-țiunile este securitatea europeană. Așa-dar, ar fi vorba de solidaritatea tuturor națiunilor, mari și mici, de o acțiune hotărîită de reconstrucție și de luptă pen-tru preîntîmpinarea oricărei agresiuni, de orice fel și de oriunde ar veni. Cre-dința generală este că numai în cadrul unei securități temeinice pacea va putea fi păzită, iar strădaniile viitoare ale po-poarelor vor folosi, cu adevărat, operei de refacere a continentului”.

Referindu-se la principiile care vor sta-tornici organizarea Europei de miine, au-torul susține că solidaritatea națiunilor nu trebuie să se bazeze numai pe „formă”, în paguba fondului.

El pledează pentru înlocuirea retoricii cu fapte, care să dovedească realitatea unor interese de viață și să cuprindă în mod egal toate națiunile.

M. Mateescu învederează că „nu prin-tr-o Europă divizată se va putea obține securitatea, ci printr-o trăire în care comunitatea de interese și idealuri să constituie un tot indivizibil. Nu tragerea unei granițe care să despartă continentul în două va crea acea solidaritate între popoare care să excludă în viitor tendin-te de expansiune și dominare, ci concu-ra-rea armonioasă, atît politică cît și eco-nomică, va crea acel bloc al unității con-tinentului nostru”.

Aceleași idei le găsim dezvoltate și în articolul „Tara rămîne” de V. Branișce din același număr al „Gazetei”. În articol se arată: „Ca miine vor trece și zviroc-lirile tragice ale ceasului de față. Sint fenomene inerente stării în care ne găsim, consecințe ale politicii noastre gresite din ultimii ani... Tara însă rămîne în veacul veacului. Atita timp cît suflarea româ-nească va viețui pe plaiurile noastre, țin-ta strădanilor românești se va sintetiza într-o neîncetată luptă de afirmare a demnității neamului, încheiate în grani-tele firești ale țării. Fraților, prinsi în iu-resul luptei, nu uitați: noi trecem, țara rămîne”.

În ultimul număr (65), din 23 decem-brie 1944, atrag atenția patru noțiuni fo-losite în două articole diferite ale „Ga-zetei Transilvaniei”: libertate și legali-tate, pace și piine. Acestea sint priorita-țile pe care le vedea, la sfîrșitul unui an istoric, unul dintre cele mai vechi ziare transilvănene.

Articolele semnate de redactorii și co-laboratorii „Gazetei” nu pot fi, desigur, privite altfel decit în contextul frămîn-tatelor vremuri în care au fost scrise. Dincolo de nuanțe, de înțelegerea parțială sau timidă a unor realități, a căror am-ploare veritabilă nu o putea dovedi în perspectivă decit istoria, articolele din „Gazeta Transilvaniei” se fac oglinda fi-delă a unui autentic patriotism, a unei credințe neclintite în victoria dreptății, în triumful marilor principii care trebuie să stea la baza alcătuirii upane și a organizării conviețuirii pasnice între națiunile lumii. Chiar dacă valoarea ar-ticolelor semnate nu este întotdeauna egală, ele merită să fie scoase din uitare și anonimat în anul în care aniversăm pentru a patruzecia oară evenimente ai căror croniciari, ilustri sau modesti, dar iubitori de țară, au fost și redactorii „Gazetei Transilvaniei”, publicație de prestigiu, cu trairică rezonanță în dez-voltarea spiritualității românești.

Asa cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitatea de voință și acțiune a poporului român a constituit factorul politic fundamental al victoriei revoluției de eliberare socială și na-țională, antifascistă și antiimperialistă. În ciuda condițiilor grele ale ilegalității, P.C.R. a fost cel dintîi și cel mai hotărît adversar al fascismului, al politicii impe-rialiste și revizioniste, situîndu-se cu toată fermitatea în fruntea celor mai înaintate forte patriotice ale țării pentru apărarea ființei naționale, a independen-tei și suveranității patriei. „Partidul nos-tru a fost factorul hotărîitor în mobiliza-rea tuturor forțelor poporului român în lupta dusă, alături de armata sovietică, pînă la zdrobirea definitivă a fascismu-lui german”.

În acest context se cuvine să cinstim astăzi memoria celor care s-au identi-fi-cat cu obiectivele vitale ale poporului nostru de a fi liber și independent, de a fi el însuși, de a se dezvolta unit în vatra sa străbună, de a ocupa un loc demn în concertul națiunilor lumii.

IOAN VOICU

„GAZETA TRANSILVANIEI” și actul istoric de la 23 August 1944

puse în cumpănă ființa statului și dăinu-rea noastră națională, poporul român, in-spirat și condus de forțele sociale și po-litice cele mai înaintate ale societății, a acționat în deplină unitate și a luptat cu abnegație pentru salvagardarea libertății sale. În acest spirit au fost receptate de „Gazeta Transilvaniei” faptele de glorie care dau conținut revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și an-tiimperialistă, ca moment crucial în istoria poporului român.

II. Percepția evenimentială

Desfășurarea evenimentelor istorice de la 23 August 1944 este relatată de „Gazeta Transilvaniei” la 26 august, în numărul 48, intrucit între 19 august și data aminti-tă ziarul nu a apărut. Toate știrile pe această temă sint publicate sub titlul „România a încheiat armistițiul cu alia-ții”. În cuprinsul relațiilor se arată, în primul rînd, că în seara de 23 August 1944 posturile de radio au anunțat în-cheierea armistițiului cu puterile aliate și încetarea ostilităților pe frontul din Est. Se subliniază înlocuirea sistemului de gu-vernare dictatorial cu unul democratic și recunoașterea din partea aliaților a drep-turilor noastre asupra Transilvaniei. Zia-rul releva că schimbarea a fost necesară pentru a salva națiunea de la o prăbusi-re sigură. Tara își pastrează deplina ei suveranitate, fără amestecul nici unei puteri străine în treburile ei, conchide „Gazeta”.

Semnaland componența noului guvern și apreciind drept concludent faptul că din el fac parte reprezentanții cei mai de seamă a patru partide, element semnifi-cativ pentru orientarea internă și externă a țării, ziarul îl menționa în mod expres pe Lucrețiu Pătrășcanu, ca membru al guvernului din partea Partidului Comu-nist. După cum se știe, instituirea acestui nou guvern se inscria ca un fapt fără precedent în istoria politică a României, fiind prin el însuși reprezentativ pentru caracterul revoluției declanșate.

Un aspect fundamental pe care ziarul îl reliefează cu toată claritatea, sub titlul „Lupta pentru Transilvania”, este acela că „o dată cu formarea noului guvern, lupta pe față pentru reocuparea Tran-silvaniei de nord este deschisă”. În-tr-adevăr, 23 August a inaugurat în-ceputul războiului împotriva Germaniei hitleriste, ca unul din primele acte su-verane ale României.

La 30 august 1944, Ion Colan, în artico-lul „Bubuie tunul pe Olț”, semnala „ul-timul chenar cernit pe care îl mai punem pentru Transilvania, gazetei noastre la a patra amintire a tristei zile de 30 august 1940... „Ne vom întoarce acasă. Și nimeni nu va avea dreptul să ne acuze că tro-potul cailor noștri scurmă țărîna străină”.

ani trupul Ardealului a sîngerat și nimeni n-a putut aduce nici o alinare suferin-țelor la care au fost supuși milioanele de frați... pe plan internațional noua atitu-dine a României a produs o impresie profundă”.

Aceleași idei sint reluate și amplifica-te în articolul „Clipe mari” din 9 sep-tembrie 1944 (numărul 50 al „Gazetei Transilvaniei”). În articol se arată: „Nea-mul întreg, din toate colturile locuite de români, vibrează azi mai puternic decit bătăile tunurilor care despică orizonturile și sfarmă silnicile îngrădiri în care am fost zvirliti cu brutalitate acum patru ani... Am stat neconștient și exclusiv în serviciul acestui mare strigăt de durere al neamului în acești patru ani. N-a existat formă a scrisurii pe care să n-o încercăm pentru a ține mereu viu focul în inimile cititorilor... în aceste clipe vibrează puternic o singură coardă, care transmite același și neconștient strigăt de luptă și îndemn al zilei de azi și de ieri și al celei de miine: solidaritate! Bloc de stîncă, întregul neam, cu o singură dorință, cu o singură voință: căci numai astfel vom reuși să recucerim și să con-solidăm biruința, de a cărei realizare nimeni nu se îndoiește nici o clipă”.

La 23 septembrie 1944, în numărul 52 al „Gazetei Transilvaniei” M. Mateescu își continua aprecierile pe marginea însem-nătății actului istoric de la 23 August: „În ce ne privește pe noi, români, simțem într-adevăr la o mare cotitură. Și, se cade să precizăm, la o mare coti-tură a clasei conducătoare. Cei patru ani din urmă n-au putut schimba structura suflătoare a românului dornic de liber-tate”.

La 11 octombrie 1944, numărul 55 al „Gazetei Transilvaniei” era conceput ca ediție festivă închinată eliberării Cluju-lui. V. Branișce scria: „La Cluj au amu-țit tunurile. Au amuțit și vocile sfrunta-te ce patru ani au împănăat lumea cu glasul nedreptății lor. Orașul tineretii vesnice se întoarce dintr-o grea pri-begie, cu haina sfîșiată ca și podoaba aleilor sale zdrențuite de vînturile toam-niei... Clujul, țara românismului, orașul marilor creații spirituale ale neamului este cheia de boltă a întregii Transilvanii. În el duc toate drumurile reîntregirii to-tale și definitive”.

Într-un articol omagial intitulat „1 De-cembrie”, publicat la 2 decembrie 1944, în numărul 62 al „Gazetei Transilvaniei”, de V. Branișce se arată: „Numai actul de la 23 August a readus România în matca aliaților ei naturale. Pentru a se zmulge dintr-o alianță în care fusese zvirlit nu din voia ei, țara noastră a dat dovadă de cea mai desăvîrșită loialitate... Tara și-a spus cuvîntul. A fost un plebiscit unanim. Iar bubuitul de tun a deschis bătălia Transilvaniei, pentru care

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Cine îl ajută

să revină acasă?

■ „La numai patru zile după ce m-am născut, am rămas fără mamă, pentru că la vârsta de opt ani să-mi pierd și tatăl. Rămăsese fără sprijin, am ajuns la Casa de copii din Hălăucești, jud. Iași, iar după terminarea clasei a V-a, la Casa de copii din Budai, unde am terminat școala generală. N-am disperat și nici nu mi-am luat lumea în cap, preferând să învăț, ca să răzbun ceva din tristețea vieții mele. Am dat, prin urmare, examen la Liceul silvic din Cimpulung-Moldovenesc, la absolvirea căruia am fost repartizat,

ca practicant, la Ocolul silvic Pașcani. După două luni, am fost trimis la Districtul silvic Tâtaruși, adică în comuna mea natală, unde n-o mai cunosteam decât pe bunica. Eram acasă! Din păcate, a trebuit să dau un nou examen pentru Ocolul silvic Birnova. Am reușit primul. Dar singura mea dorință e să revin acasă. Îngădă această bătrână, singura care-mi mai aduce aminte de părinții mei dispăruți”. (Vasile Buleu, satul Uda, comuna Tâtaruși, jud. Iași).

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Intre Tokio și Los Angeles. 1964 vara. Vacanța mare. Ca orice puști îndrăgostit de sport, urmăream la televizor transmisiunile de la J.O. din îndepărtata Japoniei. Sportivii români, cu excepția Iolande Balas, nu se numărau printre protagoniștii. Tocmai în acele zile părinții mei aveau niște vizite de făcut și numai la cunoștințe ce nu aveau televizor. Eu, vorba lui Creangă, nu mă dam dus de acasă. La protestele mele (vroiam să văd întrecerile de înnot — era epoca lui Don Schollander) sau gimnastica, mama mi-a răspuns: „Te-ai înțeles dacă ar fi vorba de ai noștri, dar tu nu vezi că noi ne situăm destul de modest?”

Anii au trecut, iar de acest episod al copilăriei mi-am amintit acum, cu ocazia J.O. de la Los Angeles. Acum, cind, iată, am reușit prima medalie la înnot, cind la gimnastică nu ne mai mulțumim decât aurul, cind la haltere obținem medalii de aur și argint (ba chiar și un record olimpic!). Acum, cind sportivii noștri sînt protagoniști ai jocurilor.

Iată izbînda României încă într-un domeniu: acela al sportului. Saltul de la Tokio 1964 la Los Angeles 1984 are loc sub pecetea „Epocii Ceaușescu”. Minunatele condiții create sportivilor din patria noastră, suflul nou adus și în sport, permanența grijă a conducerii superioare de partid, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a concretizat prin această avalanșă de medalii, între care predomină cele din cel mai prețios metal. Sportivii țării se prezintă cu fruntea sus la cele două mărețe evenimente din istoria partidului și statului nostru: cea de a 40-a aniversare a revoluției de eliberare națională și socială anticomunistă și antifascistă și cel de al XIII-lea Congres al P.C.R. (Dan Dănuț Doru)

■ După ce i-a lăsat pe mina unor administratori oneroși care au și trecut prin furcile cercetării penale, Grupul de sanitar 5 din București a uitat să-și achite toate datoriile față de locatari, lăsînd blocul în cauză fără recepția finală, de unde și mulțimea de deficiențe: pereți de rezistență fisurați, pereți despărțitori gurbrezi, apartamente cu igrasie mușcală, casa liftului descoperită. Deși situația a fost adusă la cunoștință constructorului, prin adresa nr. 25093/31.10.1983, nimeni nu vrea să vadă ce se petrece în blocul IV 1 A, str. Luică, nr. 35, sec. 4, București, a cărui asociație ne scrie. Noi sperăm că de astă dată constructorul va face o surpriză plăcută.

■ Emil Seuleanu din Tecuci, str. 25 Septembrie, nr. 46, jud. Galați, pensionar cu un venit de 1.600 lei, a fost obligat să participe cu o contribuție benevolă de 55 lei. Cerînd Consiliul popular Tecuci să-l absolve de această contribuție, petentul a fost răspălit cu majorarea sumei la 105 lei. Nemulțumit, a făcut trei cereri la Consiliul popular județean Galați, fără să primească însă nici un răspuns. Noi nu spunem că i s-a băgat mina în buzunar, e posibil ca hotărîrea să albă un temel legal, dar nu înțelegem de ce nu i se dă o lămurire, ca să știe și omul cum să-și chivernisească pensia. Cite cereri trebuie să facă?

■ Analizînd scrisoarea adresată revistei de către Ion Ioniță din Focșani, Comitetul de partid al Combinatului siderurgic Galați ne aduce la cunoștință că petentului i s-a restituit suma de 1.051 lei, reținută din eroare pentru concediul de odihnă efectuat în 1983. După ce mandatul a făcut cîteva drumuri în plus, căci între timp sesizantul se mutase, acesta a fost găsit la noua lui adresă și i s-au înmînat banii.

■ „Mă numesc Constantin Habet și locuiesc în Bacău, str. Frunzei, nr. 18. În 1977 am lucrat la întreprinderea de reparații Brăila, care avea o secție în Constanța, unde am urmat și un curs de calificare pentru mașiniști instalatori de foraje, terminat în iunie 1978. În prezent secția aparține de I.U.G.T.C. Constanța. Deoarece

în anul 1980 am plecat din întreprindere, mi-am retras și dosarul personal din care, în mod inexplicabil lipsește diploma de absolvire a cursului pe care îl făcusem. De atunci am făcut nenumărate drumuri ca să-mi pot ridica diploma dar de fiecare dată mai se dă alt răspuns. Vreau să vă spun că nu cer acest act ca să-l pun în ramă, ci pentru a putea profesa meseria în care m-am calificat dar pe care trebuie s-o amîn pînă se va întîmpla minunea să-l găsesc”. Dacă nu se găsește documentul, trebuie să se găsească vinovatul. Însă nu pricepem de ce nu vi se eliberează un duplicat, ci doar nu e act secret.

■ Maria Strungaru din Drobeta-Turnu Severin, str. Banatului, Bl. 2, SC. 3, Ap. 1, jud. Mehedinți, născută în com. Porcești (Moldoveni), jud. Neamț, vrea să-și cunoască tatăl, dispărut de acasă la numai un an după căsătoria cu Elena Strungaru, de care s-a despărțit prin divorț. Nu vrea să-i reproșeze nimic, ci doar să-l vadă.

■ După ce a terminat Școala profesională M.I.U., avînd contract de întreprindere „Tesătură” din Iași, Lăcrămioara Niță, domiciliată în Iași, str. Roman Vodă, nr. 10, Bl. H 8, sc. D, Et. 2, Ap. 9, nu s-a putut angaja, motivîndu-se că acest lucru nu e posibil, fiindcă nu mai sînt locuri. Rămîne ca absolventa să trăiască din pensia de urmasă a mamei, ea fiind orfană de tată, sau s-o ia de la capăt. Normal e să-nceapă cu sfîrșitul, și acest lucru e posibil dacă o vor sprijini organele locale.

■ Contrar așteptărilor, Ion Porojan, din satul Căzănești, com. Ghioroiu, jud. Vilcea, în timp ce mări necazuri în obținerea cotei de benzină pentru motoreta sa VL—1—433. După ce, într-una din luni, i s-a refuzat cantitatea de 3 (trei) litri pentru cea de a treia decadă, în luna următoare a sesizat că în locul său semnase altcineva, ceea ce înseamnă că acel cineva a primit și benzină. Atrîgîndu-i atenția asupra acestei ciudățenii, Cîmpolteru Marin, șeful stației PECO din comuna Bălcești, unde s-a petrecut dădănaua, i-ar fi răspuns astfel sesizantului: „Am să te fac eu luna următoare să te duci la Vilcea, ca să-mi aduci țidula, și să-mi dai și 60 de lei pe drum!” Țidula, ca țidula, dar ce facem cu semnătura?

■ O dispariție misterioasă s-a întîmplat în comuna Burila Mare, jud. Mehedinți, după cum ne informează un grup de cadre didactice din localitate, unde contabilul s-a făcut nevăzut cu salariile dascălilor care au rămas fără retribuție timp de trei luni. După ce au informat conducerea Consiliului popular, care asijderea n-avea știință de plecarea funcționarului, acesta a fost depistat la un spital din Drobeta-Turnu Severin. După ce a sosit un revizor din comuna Devesel, ca să verifice fișetul, s-a aflat că, de fapt, banii și toate actele erau păzite de o soră a contabilului din Drobeta-Turnu Severin, care le ținea la ea acasă. Tot în acest sens mai sîntem informați că, lunar, contabilul reține fiecare salariu cîte șapte lei, pe motivul că trebuie să-și recupereze banii de transport. După aceste încurcături, imprincipiatul ori se îndrăveneste ori intră din nou la spital.

■ Urmare scrisorii trimise revistei de către Romulus Topor și Ladislau Stummer, care sesizau unele neglijențe în depozitarea gunoierului menajer, întreprinderea Arădeanca ne informează că se străduiește demult să găsească o soluție, că s-a adresat în acest sens I.P.I.U. București pentru executarea unui studiu de proiectare în vederea recuperării căldurii prin arderea gunoierului menajer, dar că, nefiind competentă, aceasta a îndrumat întreprinderea către I.P.S.L.G.C. București, care la i s-a trimis comanda nr. 5.730. Cam înclăcit răspunsul dar tot e bine că s-a mișcat ceva, dacă am înțeles bine.

■ „M-am căsătorit în 1960, speram să am și eu parte de

o viață fericită, dar în 1966, la numai 28 de ani, m-am îmbolnăvit foarte grav și am fost supusă la trei operații dificile la coloana vertebrală, în urma cărora am rămas cu ambele picioare paralizate. Toți cei dragi și mai ales soțul, de la care așteptam sprijin și mîngiere, m-au părăsit tocmai acum, urmînd să înfrunt singură nenorocirea. Cu toate acestea, s-au găsit oameni care să fie mereu lângă mine și să mă ajute, deși nu aveau nici o obligație. Aceștia sînt colocatarii mei Leonida Dandă, Paraschița Zaharia, Aurelia Hulei, Petruța Loancă și Florica Clement, cărora vă rog să le transmiteți prin intermediul revistei recunoștința și mulțumirile mele. Un alt om foarte apropiat, pe care nu l-a interesat atît cazul în sine, cît mai ales starea în care mă aflam, este doctorul Stere Carniciu de la Spitalul județean nr. 1 din Iași, ajutat de prof. dr. Melinescu, de asistenta Lenuța Sîrșman și de infirmiera Zinica Bulgaru. Tuturor le mulțumesc din suflet” (Tineuța Bardan, str. Vasile Lupu, nr. 138, Bl. Al, trs. 1, ap. 1, Iași).

■ Despre dezamăgirea unui iubitor al boxului aflăm de la Stan Măroiu, Alea Stupilor, nr. 7, Bloc. F8, Sc. I, Et. II, Ap. 9, sect. 4, București, care a cumpărat pentru o competiție două bilete a câte 50 de lei fiecare, pentru el și fiul său. Surpriza a venit însă cînd s-a întors în sală, căci li s-a interzis accesul pe motiv că tichetele nu sînt valabile. Nu înțelegem nici noi misterul, dacă nu cumva e un truc al organizatorilor la mijloc, dar, pentru elucidare, transcriem aici însemnele după documentele primite la redacție. Biletul: „Seria T, lei 50, nr. 0024886”; tichet: „C.P.M.B. — D.G.D.A.L., Palatul sportului și culturii, tichet — marcă, seria 007, sector H, rîndul 7, locul 14”. Cîneva a gresit aici și acesta nu e în nici un caz plătitul.

■ Urmare a scrisorii adresate de Cornel Lunțaru din Amara, Consiliul popular al județului Ialomița ne aduce la cunoștință că petentul, care avea dese neînțelegeri cu vecinul său, a primit aprobarea pentru a fi racordat la rețeaua de apă, începînd cu luna iunie a.c.

■ După puținele mele cunoștințe, știu că Legea nr. 3/1972, art. 71, lit. c, interzice și sancționează condiționarea vinzării. Totuși, în Cluj-Napoca, zahărul vanilat nu poate fi cumpărat dacă nu achiziționezi și două conserve de pește, așa cum mi s-a întîmplat la unitatea „Minerva”, în ziua de 15 iulie a.c. Și acesta nu e singurul caz de condiționare” (Ion Chiorean, str. Peană, nr. 13, Bl. R 12, Sc. I, Ap. 15, Et. III). Aveți dreptate. Nu e singura dată cînd am criticat în revistă acest aspect cu totul ilegal dar meteahna tot n-a dispărut.

■ Dovadă e și faptul că Ilie Colan din București, Post restant, Of. P.T.T.R. nr. 1, ne semnalează vinzarea condiționată a cărților la librăria „Dacia Traiană” din Sibiu unde, vînd să consemneze acest fapt în Jurnalul cumpărătorului, a fost invitat să părăsească unitatea, în timp ce alți cumpărători erau serviți discret fără condiții. Iată cum un lucru normal se face vinovat de un alt delict: vinzare preferențială!

■ D.P.M.O.S. Neamț ne informează că scrisoarea Mariei Eșanu din Piatra Neamț, adresată revistei Flacăra, a fost soluționată pozitiv, petițiunea fiind încadrată ca agent prestări la IJECCOP Piatra Neamț cu dispoziția de repartizare nr. 2940.

■ În numele locuitorilor comunei Afumați, Sectorul agricol Ilfov, Ilie Constantin propune ca transportul de călători între comună și Capitală să fie preluat de către I.T.B., din următoarele motive: Autobaza 2, călători, apartîndătoare de I.T.A., nu efectuează un transport corespunzător (zile la rînd, dimineața, nu există nici o cursă); traseul actual I.T.A. se supraune pe 2/3 din parcurs celui efectuat de I.T.B.; traseul este scurt și aglomerat și nu convi-

ne autogării Obor. Toți locuitorii comunei, susține sesizantul, sînt de acord să plătească abonamente și bilete corespunzătoare I.T.B. pentru acest serviciu. Propunerea ni se pare logică și bine intenționată, așa că forurile de decizie se pot hotărî ușor.

■ Un răspuns pentru soții Stănculescu din Rîmnicu Vilcea, care nu și-au dat adresa completă, din partea Ministerului Educației și Învățămîntului: personalul didactic și maistril-instructori beneficiază de sporul de vechime în învățămînt, prevăzut în Anexa 2 la Decretul nr. 325/1983, începînd cu data de 1 iulie 1984, dată de la care se aplică majorarea retribuției personalului din învățămînt.

■ Asociația locatarilor blocurilor A-4, B-3, D-5, din B-dul Muncii nr. 100—106, sector 2 București, ne încunoștințează că de circa 2 luni de zile din preajma blocului E-2, mai exact spus din dreptul scării D, curge un jet mare de apă zi și noapte, care țîșnește direct din asfalt, din cauza unei conducte defecte. Noi, asociația, am anunțat I.C.A.B. și G.I.G.C., secțiile din Soseaua Cătelu, cit și I.C.R.A.L. Foișor, centrul 5 din B-dul Muncii. Au venit reprezentanți de la amintitele mai sus unități și, ca în expresia clasică, au văzut și au plecat!

■ Lucrez împreună cu alți zece colegi, în domeniul prelucrării maselor plastice și, din dorința de a ne ridica nivelul profesional, de vreo cinci ani căutăm două cărți de specialitate de care avem absolută nevoie: Tehnologia prelucrării polimerilor, manual pentru clasele a XI-a și a XII-a, și Tehnologia prelucrării maselor plastice. Am încercat la librării, am scris și la Cartea prin poștă dar nici pînă acum n-am reușit să procurăm aceste cărți pe care le considerăm foarte utile. Poate se va găsi totuși cineva care să ne ajute”. (Ioan Cristea, B-dul Cloșca, nr. 72, Bl. G-1, Ap. 23, Satul Mare). Noi știm că s-au găsit cărți mult mai rare, dar aminte aceste manuale la ordinele zilei.

■ Nicolae Tokacek din București ne semnalează că monumentul lui Tudor Vladimirescu, aflat pe str. Mihai Eminescu, în dreptul imobilului cu nr. 216, a suferit în ultima vreme intervenția nesăbuită a unor suporteri cu înclinații grafomane.

care au găsit de cuviință să scrie cu cretă neagră, pe una din părțile laterale ale soclului, cum se poate observa și din fotografie. Și noi sîntem admiratori ai unor echipe dar pînă acum nu ne-a dus gîndul să ne manifestăm astfel.

■ La trei ani după ce a cumpărat 4.500 bucăți de țigla pentru a-și acoperi noua sa casă, Alexandrina Matyus din Baia Mare, str. Karl Marx, nr. 7/15, jud. Maramureș, a constatat că materialul destinat acoperișului, făcut adică să dureze,

s-a degradat aproape complet, din pricina unor vicii ascunse. Cu o confirmare a Consiliului popular, petenta s-a adresat unității producătoare, adică întreprinderea de produse ceramice din Jimbolia, dar sesizării sale înregistrate cu nr. 29/10.11.1983 i s-a răspuns negativ. Ceva trebuie să fie la mijloc, fiindcă nu se va fi apucat proprietara să-și zdrobească singură țigla.

■ Consiliul orășenesc al sindicatelor din Cîmpina ne informează că, deși în primă instanță n-a procedat legal, Elena Irimia și-a primit totuși drepturile pentru concediul medical care-i fusese refuzat, intrucît s-a considerat că într-adevăr copilul fusese bolnav iar reținerea retribuției nu era principială. E bine că s-a cercetat fondul problemei și nu s-a dat un răspuns pripit.

■ Ne scrie un grup de pionieri de la Școala generală din satul Prilog, comuna Orașu Nou, jud. Satu Mare, în numele căruia semnează comandantul unității, Vasile Handraș, și comandantul instructor, învățătorul Gheorghe Goje, pentru a ne relata că terenul de fotbal al școlii, care pînă acum n-a deranjat pe nimeni, a fost într-una din zile arat de un tractorist înversnat, fără nici o înștiințare prealabilă a conducerii școlii. Pionierii au fost informați că hotărîrea de a reda agriculturii acești 50 de ari, care făceau bucuria școlarilor, a fost luată de președintele C.A.P. Nu știm cît s-a cistigat prin această inițiativă dar știm sigur că nu s-a procedat corect față de copil și școală.

Pagină realizată de
RADU G. JEPOȘU

POȘTA REDACȚIEI

Ionel Chira — Avram Iancu (Alba): Absolvenții școlilor profesionale de pădurari nu pot ocupa posturi de tehnicieni silvici, acestea pot fi ocupate de către absolvenții liceelor silvice fără condiții de vechime

■ Lucretia Mărunțelu — Făgăraș: Cereți sprijinul procuraturii locale

■ Irina Gheclu — Brașov: În cooperata mesteșugărească suma cuvenită lunar în acord global se determină pe baza tarifelor pe unitatea de produs și a productiei fizice realizate, la nivelul subunității, de către muncitorii direct productivi. Retribuirea dv. s-a calculat corect

■ Nicolae Matei — Ploiești: Nu aveți

■ Mădăraș — Frumusea (Botosani): Pot fi înscrise la pensie pentru pierderea capacității de muncă cauzată de boală sau accident în afara procesului de muncă, numai cooperatorii încadrați în gradul I sau II de invaliditate, care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în C.A.P. (cu realizarea volumului de muncă stabilit de adunarea generală) iar pierderea capacității de muncă a survenit în timpul activității de cooperator

■ Neculai Gherghin — Pufestii (Vrancea): La Oficiul de evidenta documentelor de asigurare

■ Tudorita Moga — Dor Mărunț (Călărași): Vă interesează la DPMOS — Călărași

■ Iosif Vereb — Lugoj: Găsiți la farmacia nr. 24 din localitate

■ Maria Luchian — Mihail Kogălniceanu (Constanța): De alocatia de stat pentru copii, beneficiază și cadrele didactice suplimentare încadrate pe durata unui an școlar

■ Valeriu Constantinescu — București: De la 1 ianuarie 1976, în grupa II de muncă sînt prevăzute numai unitățile nucleare de gradul IV, nu și cele de gradul III

■ Mariana Sirbu — Ineu: Adresați-vă la U.G.S.R.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.